

IKASTETXEAREN HEZKIDETZA- -EREDUA EGITEKO GIDA

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

GIDALIBURUA I.TOMOA

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA

GASTEIZ 1997

**KASTETXEAREN
HEZKIDETZA-EREDUA
EGITEKO GIDA**

IZENBURUA:	"Ikastetxearen hezkidetza-eredua egiteko gida"
AUTOREA:	Begoña Salas García eta lankideak
EGILEA:	EMAKUNDE/Emakumearen Euskal Erakundea. Manuel Iradier, 36. 01005 Gasteiz
LANKIDETZA:	Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila
KOORDINATZAILEA:	Ana Rincón
DATA:	Uztaila 1997
ORRI ZENBAKIA:	284
ALE ZENBAKIA:	2.000
DESKRIBATZAILEAK:	Hezkidetza, irakaskuntza mailak, ikasketa planak, sozializazioa, alderdi metodologikoak, galde sortak
IRUDI DISEINUA:	Ana Badiola eta Isabel Madinabeitia
ILUSTRATZAILEA:	Iñigo Ordozgoiti
ITZULPENA:	HAEEn Itzulpen Zerbitzu Ofiziala
FOTOKONPOSATZAILEA:	Didot, S.A. Nervión, 3-6º. 48001 Bilbao
INPRIMATZAILEA:	Grafo, Cervantes Etorbidea, 51. 48970 Basauri. Bilbao
ISBN (lan osoa):	84-87595-58-8
ISBN (I. Tomoa):	84-87595-59-6
LEGE GORDAILUA:	BI-1430-97

AURKIBIDEA

I. TOMOA	
AURKEZPENA	11
SARRERA ETA METODOLOGIA	15
LEHENENGO ZATIA: IKASTETXEAREN HEZKIDETZA-EREDUA I.H.P. - I.C.P.	21
1. IKASTETXEAREN HEZKIDETZA-EREDUA	23
1.1. Ereduaren justifikazioa curriculumaren iturburuak kontuan hartuta.	25
• Iturburu soziologikoa	25
• Iturburu psikologikoa.	26
• Iturburu pedagogikoa	27
• Iturburu epistemologikoa	29
1.2. Zergatik den beharrezkoa hezkidetza-eredua	31
1.3. Eredua lantzeko urratsak	32
• Pentsaera Zirkular Zentrokidearen Teknika	33
1.4. Hezkidetza-eredua lantzeko kontuan hartu behar diren irizpideak	34
• Pertsona definitzen duten metakontzeptuei buruzkoak	34
— Maskulinoa-femeninoa	34
— Adimena-gorputza	35
— Esparruak: pribatua-etxekoa eta publikoa	35
• Zehar-gaiei buruzkoak	37
— Hezkidetza	37
— Osasunerako, kontsumorako eta ingurugirorako hezkuntza	37
— Bakerako eta giza eskubideetarako hezkuntza	38
— Gizarte-komunikabideak	38
• Aniztasunaren trataerari buruzkoak	39
• Orientabideari buruzkoak	39
1.5. Hezkidetza-ereduaren definizioa eta eraketa	40
• Adimenaren esparrua	40
— Inteligentziaren definizioa	41
— Irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak	42
• Emozioen esparrua	43
— Emozionaltasunaren definizioa	44
— Irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak	46
• Gorputzaren esparrua	47
— Adierazpenaren definizioa	48
— Irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak	49
• Nortasun pertsonalaren esparrua	49

— Nortasunaren definizioa	50
— Irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak	52
• Gizartearen esparrua	52
— Elkartasunaren definizioa	53
— Irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak	54
2. IKASTETXEAREN HEZKUNTZA-PROIEKTUA	57
2.1. Testuinguruaren azterketa	59
• Erabili diren baliabideen balorazioa	59
• Ondorioak eta hartu behar diren erabakiak:	60
— Irakasleei buruzkoak	61
— Ikasleei buruzkoak	61
— Hezkuntza-antolamenduari, -funtzionamenduari eta -norabideari buruzkoak	64
2.2. Hezkuntzaren xedeak eta Ikastetxearen helburuak	65
A) Ikastetxe-motari buruzkoak	65
B) Garatu nahi den balore-motari buruzkoak	66
C) Gizarte-inbrikazioari eta ingurunearekiko harremanei buruzkoak	66
D) Hezkidetzaren Hezkuntza-eredutzat onartzeari buruzkoak	67
E) Hezkuntza-ihardueraren ardatzari buruzkoak: pertsonari buruzkoak	67
F) Metodologiari eta pedagogi teoriari buruzkoak	69
G) Harreman-, antolamendu- eta kudeaketa-sistemei buruzkoak	69
H) Masa-komunikabideei eta teknologia berriei buruzkoak	70
2.3. Antolamendu eta Iharduera-Araudiak (A.I.A.) egiteko kontuan hartu behar diren proposamenak	70
2.3.1. Eskola-Kontseiluko Batzorde Egonkorrei buruzkoak (O.O.O.)	70
2.3.2. Orientabide-Departamentuari buruzkoak	71
2.3.3. Tutoretzei buruzkoak	73
2.3.4. Ikasleen parte-hartzeari buruzkoak	73
3. IKASTETXEAREN CURRICULUM-PROIEKTUA	75
3.1. Curriculuma antolatuko duen jarrera-ardatza	77
• Jarrerazko edukiak	78
3.2. Hezkuntza-etapen interpretazioa Hezkidetzaren ereduaren ikuspegia kontuan hartuta	80
• Haur-Hezkuntza	80
— Haur-Hezkuntzako helburu orokorren birformulazio-adibidea	85
• Lehen Hezkuntza	86
— Lehen Hezkuntzako helburu orokorren birformulazio-adibidea	88
• Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza	89
— Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako helburu orokorren birformulazio-adibidea	92

3.3. Curriculum-arloko helburu orokorren birformulazio-adibidea, etapako helburuak kontuan hartuta	93
• Haur-Hezkuntza	93
• Lehen Hezkuntza	94
• Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza	95
3.4. Prozedurazko eduki orokorrak	96
3.5. Ikasgelaren programazioa	97
• Lehen Hezkuntzako adibidea	99
• Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako adibidea	104
3.6. Curriculumaren ebaluazio-prozesu baten diseinua	108
A) Helburuak ebaluatzeako irizpideak	108
B) Edukiak ebaluatzeako irizpideak	108
— Kontzeptuzko edukiak	109
— Prozedurazko edukiak	109
— Jarrerazko edukiak	109
C) Iharduerak ebaluatzeako irizpideak	109
D) Metodologia ebaluatzeako irizpideak	110
E) Baliabide materiak ebaluatzeako irizpideak	111
3.6.1. Jarreraren ebaluazioari buruzkoa	111
— Autobehaketa-egunkaria	112
— Berdinen taldeak egindako kanpo-behaketa	114
— Irakasleek egindako kanpo-behaketa	114
— Txostena eta konpromisoa	114
— Ikasleen balorazioa	114
— Irakasleek konpromisoaren inguruan egindako balorazioa	115
4. PROZESUAREN EBALUAZIOA	117
• Ondorio orokorrak	120
— Helburuak zein neurritan lortu diren	120
— Ikasgelaren programazioa	120
— Irakasleen parte-hartzea	120
— Prozesuaren koordinazioa eta koherentzia	121
— Prestakuntza pertsonalean eta irakaskuntzan zer nolako eragina izan duten	121
— Egin diren dokumentuak	122
— Proiektua nola zuzendu eta gainbegiratu den	123
5. GURASOEN PARTE-HARTZEA	125
• Helburuak	127
• Lanerako plana	127
• Edukiak	128

6. BIBLIOGRAFIA	131
7. ERASKINA	135
BIGARREN ZATIA: CURRICULUM-DISEINUA HEZKIDETZA-EREDUAN OINARRITUTA ..	145
1. HITZAURREA	147
2. HAUR-HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIOA	151
• Arloko helburuen birformulazioa, etapako helburuekin lotuta	162
— Komunikazioa eta irudikapena	162
— Gizarte-ingurunea eta ingurune fisikoa	172
— Nortasun eta autonomia pertsonala	182
3. LEHEN HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIOA	193
• Arloko helburuen birformulazioa, etapako helburuekin lotuta	206
— Arte-hezkuntza	206
— Gorputz-hezkuntza	215
— Ingelesa	223
— Hizkuntza	231
— Matematika	241
— Natur eta gizarte-ingurunea	249
4. DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIOA	263
• Arloko helburuen birformulazio adibidea, etapako helburuekin lotuta	277
— Natur Zientziak	277
— Gizarte-Zientziak, Geografia eta Historia	278
— Gorputz-hezkuntza	279
— Plastika- eta ikus-hezkuntza	280
— Euskara, Gaztelania eta Literatura	281
— Atzerriko hizkuntzak	282
— Matematika	283
— Musika	284
II. TOMOA	
HIRUGARREN ZATIA: IKASTETXEAREN HEZKUNTZA- ETA CURRICULUM-PROIEKTUA EGITEKO BALIABIDEAK	5
1. HITZAURREA	9
2. TESTUINGURUAREN AZTERKETA	13
2.1. Ingurunearen azterketa	15
2.1.1. Gizarte eta lan-ingurunea	15

2.1.2. Hezkuntza-ingurunea	16
2.1.3. Kultur eta prestakuntza-ingurunea eta aisiaren ingurunea	18
2.1.4. Informazio-eskaintza edota aholkularitza	22
2.1.5. Familia-ingurunea	23
• Gurasoei egindako inkestak: Erantzukidetzak	23
Baloreak eta jarrerak	25
Autonomia eta ekimena	28
• Ikasleei egindako inkestak: Autonomia eta ekimena	30
Denboraren kalitateta	32
2.2. Ikastetxearen azterketa	35
2.2.1. Ikastetxearen deskribapena	35
• Garapen historikoa laburki	35
• Ezaugarri fisikoak	35
• Hezkuntza-eskaintza	35
2.2.2. Gizataldeak, Antolamendua eta kudeaketa	35
• Irakasleak	36
• Ikasleak	37, 38
• Administrazio eta zerbitzuetako pertsonala	38, 39
• Guraso-Elkarteak	39
2.2.3. Funtzionamendurako oinarrizko elementuak	40
• Funtzio errealak	40
• Ikasleak	40
— Inkesta "Ikastetxearen diagnostikoa: ikasleak"	41
• Irakasleak	50
— Inkesta "Ikastetxearen diagnostikoa: irakasleak"	51
• Guraso-Elkarteak	57
• Administrazio eta zerbitzuetako pertsonala (A.Z.P.)	57
2.2.4. Hezkuntza-norabidea	58
• Dokumentuak	58
• Ordutegiak lantzeko irizpideak	58
• Ikasleak taldekatzeko irizpideak	58
• Ebaluazioa	58
• Eskolaz kanpoko ekintzak	58
• Ekintza osagarriak	58
• Bizikidetzarako jarraipideak	59
• Espazio komunak	59
• Lengoaiak	59
• Irakas-baliabideak	59
• Tutoretza eta orientabidea	60
• Dauden proiektuak	60
• Kanpoko taldeekiko komunikazioa	60

3. FAMILIA-INGURUNEAREN AZTERKETARI DAGOZKION INKESTEN TABULAZIORAKO PLANTILA	61
• Gurasoei egindako Inkestak: Erantzukidetzatza	63
Baloreak eta jarrerak	66
Autonomia eta ekimena	69
• Ikasleei egindako Inkestak: Autonomia eta ekimena	71
Denboraren kalitatea	73
4. I.C.P. LANTZEKO BALIABIDEAK	77
4.1. Etapako helburuen birformulazioa	79
4.2. Arloko helburuen birformulazioa	79
4.3. Ikasgelaren programazioa	80
4.4. Jarrerak ebaluatzeko baliabideak	81
4.4.1. Jarreraren autobehaketa-egunkariak	81
• Haur-Hezkuntza	81
• Lehen Hezkuntza	83
• Bigarren Hezkuntza	85
4.4.2. Kanpoko behaketarako egunkariak	88
• Berdinkideen arteko behaketa	88
• Irakasleen behaketa-erregistroa	91
4.4.3. Behatutako jarrerei buruzko ikasleen txostena	94
4.4.4. Egiaren Jokoa	97
• Karta-sorta landu	98
— Lehen Hezkuntzarako Karta-Sortarako adibidea	98
— Bigarren Hezkuntzarako Karta-Sortarako adibidea	102

AURKEZPENA

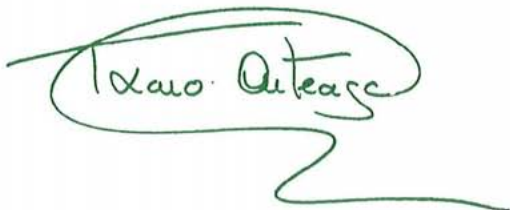
Hezkuntza nolakoa, gizartea halakoa. Hezkuntza oso tresna garrantzitsua da, bai. Hezkuntzaren bidez, gizartean dauden ezberdintasunak leundu, bideratu, ezabatu eta konpondu egin daitezke pixkanaka. Edo, areagotu. Beraz, hezkuntza ardatz hartuta jardun beharko dugu, besteak beste, sexua dela-eta sortzen diren bereizkeriei aurre egiteko. Horregatik, hain zuzen, Euskadiko Autonomi Elkarteko Emakumeentzako Ekintza Positiboen II. Plana eratu du Emakundek eta Eusko Jaurlaritzak onartu, Plan horretan hezkidetzatza izanik hezkuntza-ereduaren oinarria.

Emakundek hainbat ekintza burutu ditu irakasleak gai horretaz sensibilizatzeko eta prestatzeko. Ekintza horien guztien helburua da hezkuntza-jarduera osoa hezkidetzaren ikuspuntutik planifikatzea eta garatzea. Irakasleek oso eragin handia dute ikastetxeetan hezkuntza-eredua planifikatzerakoan eta, aldi berean, ikasleentzako eredu dira. Irakasleek baloreak, jarrerak, joakarak, pentsamoldeak eta iritziak transmititzen dizkiete ikasleei. Horrek denak, inolako zalan-zarik gabe, eragin zuzena du etorkizunean, mutil-neskak emakume-gizon bilakatzeko bidean.

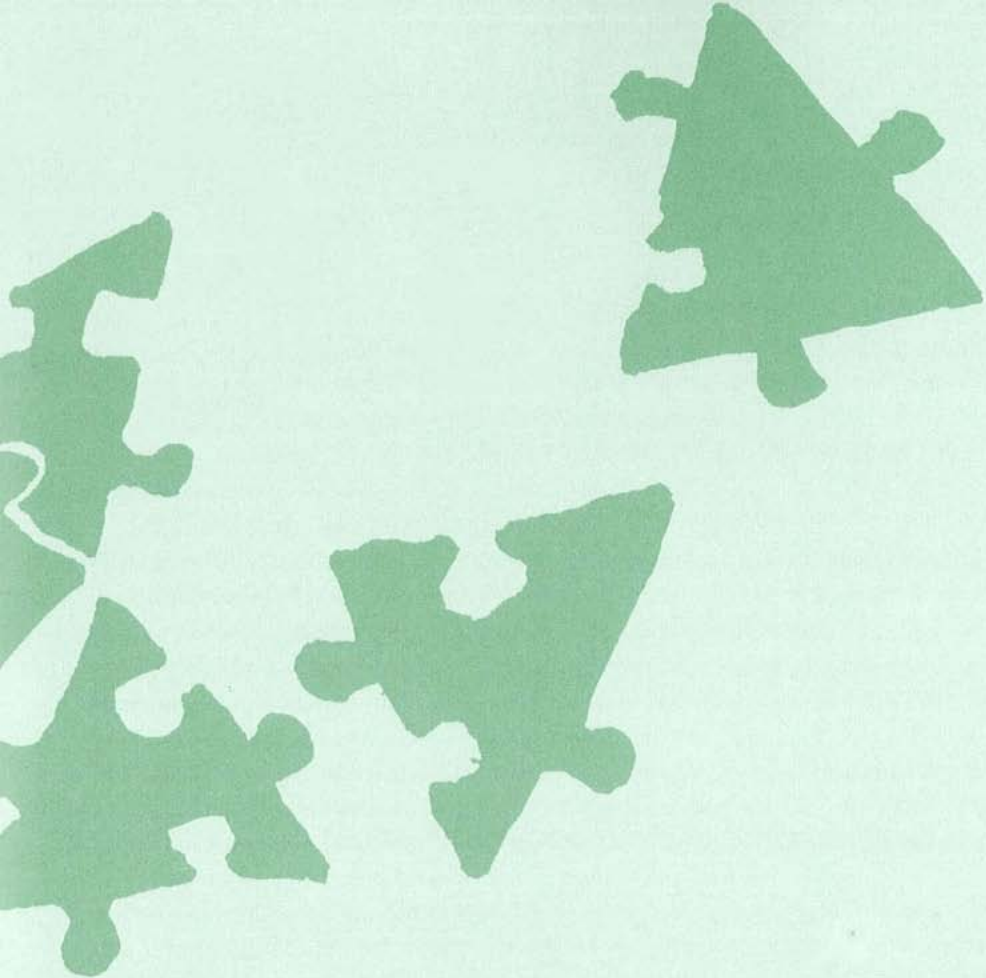
Azken urteotan izandako eskarmentua eta irakasleek beraiek eskatu dutena aintzat hartuta, Emakunde ohartu da prozesua oso-osorik hartu behar dela esperientzia eredugarri bat garatu ahal izateko. Beraz, egitasmo oso-oso bat landu nahi izan dugu, era horretara, ikastetxean erabateko eragina izateko: irakasleen jarrerak benetan aldatu behar dira, ikastetxeak beste era batean antolatu eta curriculumak berrikusi. Era horretara joango gara denok batera bihar-etzikola eskola baterantz, hezkidetzan oinarritutako eskola horretarantz.

Ildo horretatik, Emakundek programa bat jarri zuen martxan ikastetxeetan hezkidetzaren ikuspuntutik egitasmoak sortzeko. Helburua irakasle-taldeak prestatzea zen eta metodologia, berriz, ikerketa/jarduna eta horren implementazio zein balorazioa. Era berean, ikastetxeetako hezkidetzatza-egitasmoak sortzeko eredu bat ezartzea zen programaren helburua.

Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailarekin batera lankidetzan egindako esperientzia horren emaitza da argitalpen hau. Euskadiko Autonomi Elkarteko hainbat ikastetxetan hiru ikasturtetan zehar (1993-94, 1994-95 eta 1995-96) izandako esperientziaren emaitza. Argitalpen honek ikastetxe proiektuak egitean edota berrikustean irakasleentzako orientabide izan nahi du, benetako hezkidetzatza iristeko. Hezkidetzatza oinarritzat hartuta, gizarte zuzenagoa eta elkartasun handiagokoa lortuko dugu, azken batean, erantzukizuna guztiona baita.

Txaro Arteaga Ansa
EMAKUNDE/Emakumearen
Euskal Erakundeko zuzendaria

S

ARRERA ETA
METODOLOGIA

Liburu hau, 93-94, 94-95 eta 95-96 ikasturteetan zehar, Euskadiko Autonomi Elkarteko Haur-Hezkuntzako, Lehen-Hezkuntzako eta Irakaskuntza Ertainetako hainbat ikastetxetan egin den ikerketaren emaitza dugu, EMAKUNDEk proposatuta eta lagunduta burutu dela, hain zuzen, ikerketa hori.

Ondoren aurkeztuko dugun azterlanean, Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-Proiektua egiterakoan jarraitu beharreko prozesua nola diseinatu eta aplikatu behar den adieraziko da nagusiki. Horretarako, HEZKIDETZA-EREDUA hartu dugu abiapuntutzat, horren bidez bateratuko baitira bai LOGSEk ezartzen dituen hezkuntza- eta gizarte-premiak bai irakasle-en eta gainerako Eskola-Elkartearen interesak eta balorazioak.

Lan hau hiru ataletan egituratu dugu. Esku artean duzun liburua da lehen eta bigarren atala, eta beste batek osatu egingo du beste liburu batean.

“Ikastetxearen hezkidetza-eredua. I.H.P. - I.C.P.” deritzan lanean, gai horren inguruko planteamendua, teoriazioa, jarraitu dugun prozesua eta emaitzak jasotzen dira.

“Curriculum-Diseinua Hezkidetza-Ereduan oinarrituta” deritzan lanean, curriculum-etapetako eta -arlotako helburu orokor guztiak birformulatu egiten dira.

“Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-Proiektua egiteko baliabideak” deritzan lanean, testuingurua aztertzeo eta jarrerazko edukiak ebaluatzeko baliabideak aurkezten dira, Hezkidetza-Ereduaren garapena erreferentziatzat izanik.

Gida honetan, hezkuntza eraldatzeko prozesu bat ezagutzeko aukera ere izango duzu. Prozesu hori espiral-erako ikerketa-gogoeta-ekintza (planifikatu-burutu-ebaluatu eta berriz planifikatu) metodoan dago oinarrituta, Hezkidetza-Pedagogia du helburua eta genero-azterketaren eta garapen pertsonalaren paradigma hartzen du kontuan.

Prozesu hori berez eta modu naturalean garatu dut, gogokoen dudana eginez garatu ere, hots, ondorengoak aztertuz: batetik, pertsonaren garapen globalean oinarritutako hezkuntzaren bidez gizarte nola alda daitekeen eta, bestetik, irakaslearen prestakuntza beren esperientziak eta bizipenak oinarritzat izango dituen eta nortasun eta autoritate pertsonal eta guzti hartuko dituen eredu bati jarraiki burutu behar dela. Izan ere, prestakuntza-eredu horren ondorioz, giro emozional ona sortuko da eta, horrela, konfiantza eta segurtasuna izango dira nagusi eta taldeak kohesioa izango du. Taldea, beraz, Hezkuntzaren Lege berria aurrera eramateko burutu behar diren aldaketa guztiak egiteko gai izango da.

Liburu honetan aurkeztuko dugun materiala berria da hezkuntzaren eta giza garapenaren esparruei dagokienez, ikastetxeen hezkuntza-eginkizun guztia antolatzen lagunduko duten baliabide zehatzak eta esperimenduak eskaintzen baititu. Eta, horretaz gain, Pertsona hartu dugu erreferentzia nagusitzat, pertsonaren hazkunde integrala izan dugu helburutzat eta bere gaitasun guztiak curriculum-arlo desberdinen bidez garatzeko dituen prozesua burutu dugu.

Lan hau egin dugunontzat benetako iraultza izan da zeregin guztia, bai maila profesionalean eta baita pertsonalean ere. Niri dagokidanez, irakasleekin eta gurasoekin batera, Hezkuntza Eraldatzeko Prozesua ikertzen eta garatzen ari nintzela, ikusi nuen guztiaren aurrean harri eta zur geratu nintzen. Nire buruak izugarritzko eraldaketa-prozesuak jasan zituen, batetik, garapen pertsonala nola ematen den hobeto ikasi nuelako —izan ere, gehienok ia ez genuen ezagutzen— eta, bestetik, geure buruak hobeto ezagutu ahala, talde-lanerako gogoia eta hezkuntza eraldatzeko zeregin horretan parte hartzeko gogoia piztu zitzaizkigula ikusi nuelako.

Hona hemen prozesu horretan parte hartu dutenek egindako zenbait iruzkin:

“Argia ikusi dut.”.

“Hau guztia aurretik ere sentitzen nuen baina ez nekien nola adierazi”.

“Egunetik egunera nire bizitza gero eta gehiago eraldatzen ari dela sentitzen dut”.

“Prozesu honi esker, hezitzaile naizen aldetik dudak erantzukizuna kontzienteki onartu dut”.

Ikerketa honen abiapuntua EMAKUNDEK antolatutako Prestakuntza-lhardunaldiak izan ziren, proiektua aurkeztu eta proposatutako azterketa egiteko zer nolako urratsak jarraitu behar ziren azaldu baitzuten bertan. Hortik aurrera, ikastetxeek proiektuan parte hartu ala ez erabaki zuten. Eta, parte hartzea erabaki zutenek, kasuan kasuko errealitatea eta premiak kontuan hartuta, proiektuaren zein ataletan aritu aukeratu zuten.

Ikastetxe bakoitzean lan-taldeak osatu ziren, eta ikastetxeen arteko koordinazio-bilerak lau hilabetez behin egitea erabaki zen. Bilera horietan, egindako lana aurkezten zen, sortutako zailtasunak aztertu eta hurrengo bilerara arte egin beharreko iharduerak planifikatzen ziren.

Esperientziak trukatzea eta zailtasunak eta lorpenak konpartitzea izaten zen koordinazio-bileren helburua, horrela, prozesuak bideratu eta taldearen prestakuntza aurrera egin baitzeza-keten.

Ikerketan parte hartu dutenek izugarritzko ahalegina egin behar izan dute lana aurrera eramateko, ikastetxe bakoitzak bere errealitatea zuelako, irakasle-talde iraunkorrik ez zegoelako (plantila aldatu egiten zen urtero) eta zenbaitek aldaketarik onartzen ez zuelako. Zentzu hone-tan, kontuan hartu behar da ahalik eta irakasle-kopururik handienak parte hartzea lortu nahi genuela.

Lanak izan ditugu liburu hau antolatzen eta laburtzen. Izan ere, informazio ugari eskuratu genuenez, zein eduki sartu aukeratu behar izan genuen, errepikakorra gerta ez zedin.

Ikastetxe bakoitzak eta lan-talde bakoitzak bere kabuz burutu du prozesua eta, gainera, guz-tiek hartu dute parte ikerketan, informazioa eta materialak emanaz. Era berean, ikastetxe ba-koitza bere Hezkuntza- eta Curriculum- Proiektua egiten ere aritu da.

Liburu honetan, ikastetxe bakoitzeko ekarpenik nabarmenenak sartu ditugu, Hezkidetzazko I.H.P. eta I.C.P. egiteko gida hau zeregin horren emaitza izan dela. Geure hezkuntza-ikuskera bera duten ikastetxeek hemen aurkeztuko duguna orientabide, erreferentzia eta materialtzat baliagarri izan dezatela nahi dugu. Izan ere, ikastetxe horiekin lankidetzan arituz gero, azkarra-go egingo dugu aurrera diskriminaziorik gabeko gizarte justuagoa lortzeko bidean.

METODOLOGIA

Emakundek 1993-94 ikasturtean zehar, Ikastetxearen Hezkuntza Proiektua (I.H.P.) eta Ikastetxearen Curriculum Proiektua (I.C.P.) hezkidetzaren ikuspuntutik egiteko irakasleentzako plan bat egin zuen lau ardatz oinarritzat hartuta: sensibilizazioa, prestakuntza, inplementazioa eta ebaluazioa.

Plan horri esker irakasleek beren burua prestatzeko aukera izan dute modu jarraituan eta gai jakin batzuen inguruan. Neurri batean, behintzat, arlo horretan zegoen hutsune bati erantzun diogu eta, aldi berean, ikastetxeek eurek ere aurrera egin dute beren jardunean eta erantzukizun batzuk hartu dituzte beren gain.

Egitasmo honek honako faseok izan ditu:

• HASIERAKO PRESTAKUNTZA

Sensibilizazio-ikastaroa, horretan interesa duten irakasleentzat (Haur Hezkuntzan eta Lehen zein Bigarren Hezkuntzan dihardutenentzat) eta Pedagogi Aholkularitzako langileentzat, proiektuak egiteko aholkuak ematen baitizkiete irakasleei. Fase horretan, beraz, hezkuntza- eta curriculum-proiektuak egiteko plana aurkeztu zen.

• ETENGABEKO PRESTAKUNTZAKO TALDE IRAUNKORRA OSATZEA

Lan-plangintza aurkeztu ostean, ondo finkatu zen proiektu honetan zenbat ikastetxek hartuko zuten parte eta ikastetxeetako proiektuak zein pertsonak koordinatuko zituzten. Hasiera batean hogeiren bat ikastetxerekin hasi zen lanean modu sistematikoan baina, gero, batzuek ezin izan zuten jarraitu plantilan eta zuzendaritzan aldaketak izan zirelako. Horrenbestez, Euskadiko Autonomi Elkarteko 10 ikastetxe publiko zein pribatuk burutu dute azkenerraino prozesu osoa (Haur Hezkuntzako batek, Lehen Hezkuntzako 3k eta Bigarren Hezkuntzako 6k).

Lana dosifikatzeko eta ikastetxe bakoitzaren posibilitateetara eta egoera errealerara egokitze-ko, ikastetxe bakoitzak I.H.P.ren edo I.C.P.ren zati bakar bat landu du. Prozesuaren amaieran (2 urte pasa ostean), ikastetxe guztiek egindako lanari esker, Euskadiko Autonomi Elkarteko I.H.P. eta I.C.P. egiteko diseinu osoa lortu da. Hori guztia hezkidetzaren ikuspuntutik.

Beste alde batetik, proiektuan parte hartu duten irakasle prestatuenen artean hautatu ziren ikastetxeetako proiektuak koordinatzeko arduradunak. Parte hartzea borondatezkoa zen, hau da, koordinatzeko konpromisoa norberak hartu behar zuen bere gain.

• LAN-MINTEGIAK

Ikasturtean zehar Emakundek hiru aldiz hartu du parte, alde batetik, ikastetxeetan proiektuak koordinatzen zituzten irakasleekin eta, bestetik, Pedagogi Aholkularitzatik I.C.P. egiteko ikastetxe horiei aholkua ematen zietenekin lan-mintegiak eginda.

Lanean emandako aurrerapausuak eta aurkitutako oztopoak aztertzen ziren mintegi horietan hiru hilabetero eta hurrengo hiruhilekorako lan-jarraibideak ezartzen ziren. Lan-ikuspuntua ikerketa/jardunean oinarritutakoa izanik, gogoeta eta prozesua bera bezain garrantzitsua izaten zen azken emaitza.

• EBALUAZIOA

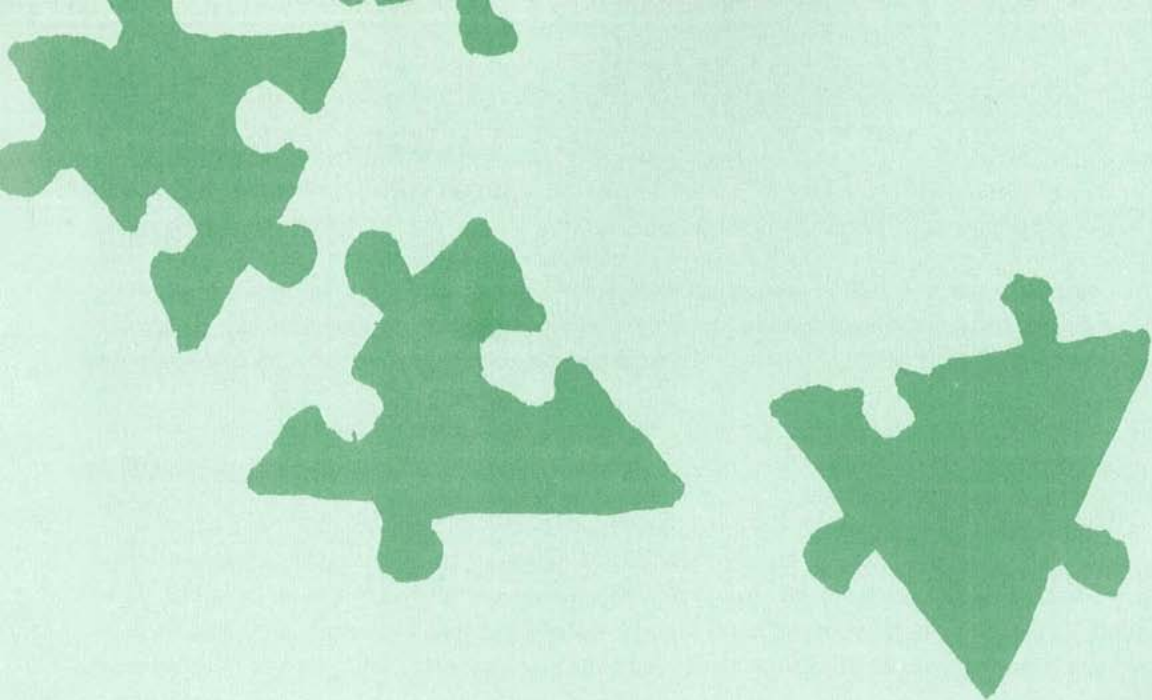
Lan-mintegien bitartez egindako etengabeko ebaluazioaz gain, azken balorazioa ere egin zen esperientzia amaitutakoan. Gainera, parte hartu zuten ikastetxe guztiek egindako lanarekin jarraibide batzuk finkatu dira hezkuntza- eta curriculum-proiektuak egiten laguntzeko hezkide-tzaren ikuspuntutik, Euskadiko Autonomi Elkarteko gainontzeko ikastetxeentzat erreferentzia izan daitezen.

Esperientziak 3 urte iraun du —1993ko irailetik 1996ko ekainera— eta honako argitalpena horren ondorioa da. Bere helburua irakasleentzat tresna lagungarri izatea da ikastetxearen ikasketa- eta curriculum-proiektuak egitean edo berrikustean, bai Haur Hezkuntzan, baita Lehenengo zein Bigarren Hezkuntzan ere.

LEHENENGO ZATIA

KASTETXEAREN
HEZKIDETZA-EREDUA
I.H.P. - I.C.P.

1. KASTETXEAREN HEZKIDETZA-EREDUA

1.1. EREDUAREN JUSTIFIKAZIOA

CURRICULUMAREN ITURBURUAK

KONTUAN HARTUTA

Hezkuntza-curriculumak egiterakoan, honako lau iturburuak hartu behar dira kontuan: soziologikoa, psikologikoa, pedagogikoa eta epistemologikoa, horietako bakoitzak bere izaeraren arabera informazio espezifiko emango digula.

ITURBURU SOZIOLOGIKOA

Iturburu soziologikoak honako alderdi hauek hartzen ditu barne: gizarte-antolamendua, gizarte-baloreen osaketa eta transmizioa, jakintzen legitimazioa eta hierarkizazioa, gizartearen kultur ondarea, hezkuntza-sistemari egiten zaizkion kultur eta gizarte-eskariak eta, azkenik, ikasleen gizarteratze-prozesu jakin bat osatzen duten ezagutzak, prozedurak, jarrerak eta baloreak. Prozesu horren bidez, hain zuzen, ikaslea sistemara egokituko da eta sistemak bere horretan iraungo du.

Genero-azterketaren arabera, eta iturburu soziologikoa kontuan hartuta, gizarte-antolamendua nola dagoen banatuta ikusiko dugu. Honela, hain zuzen:

1. Maskulinoaren eta femeninoaren estereotipoak eraikitzen dira eta sexu- eta genero-nortasuna osatzen da. Horren ondorioz, gizonezko- eta emakumezko-taldeak homogeneizatu egiten dira, talde bakoitza bere generoari dagozkion ezaugarrietara egokitzen baita.

2. Generoen hierarkizazioaren ondorioz, gizonezkoak nagusitu egiten dira emakumezkoeniko.

3. Esparru publikoa hierarkizatu egiten da, esparru pribatu-etxeak ere. Esparru publikoan, giza bilakaera legitimatu egiten da; botere politikoa, soziala, militarra, ekonomikoa, erlijiozkoa, akademikoa... banatzen eta gauzatzen dira, antolamendu-sistemen arabera gauzatu ere; gizartea, bai esparru publikoan bai pribatuan-etxean, arautuko duten arauak finkatzen dira; portaera batzuk onartu egiten dira eta beste batzuk zigortu; honakoak erabakitzen dira: zer den desiragarria eta zer ez, zer den ona eta zer den txarra, nori aplikatuko zaizkion arauak eta nori ez; aberastasuna nola banatuko den, zein ondasun baloratuko den eta zein gutxietsiko den; jakintzak legitimatu egiten dira...

Azken urteetan, emakumezkoek, gogor lan eginez eta borrokatuz, arian-arian esparru publikoan sartzea lortu badute ere, oraindik ere gizonezkoek jarraitzen dute boterea izaten. Izan ere, erantzukizun handiko postuetan dagoen emakumezkoen kopurua ez da inondik inora ehuneko hogeita hamarrera iristen, hori izanik talde bat ordezkatzuta dagoela esan ahal izateko lortu behar den gutxienezko kopurua. Gizonezkoek arlo guztietan dute boterea, eta hala gertatzen da hezkuntza-sisteman eta ikastetxeetan ere.

Egoera horrek taldeko gizarte-baloreak, eta ez balore pertsonalak, inposatu direlako irauten du bere horretan historian zehar. Balore pertsonalak eta indibidualak nagusituz gero, ordea, pertsona bakoitzak izango luke agintea, emakumezkoak nahiz gizonezkoak izan eta gizarte-klasa, etnia, erlijioa, sexu-aukera, baldintza fisikoak eta psikikoak etab. kontuan hartu gabe.

Sistemen arabera inposatzen dira gizarte-baloreak eta, beraz, argi dago sistemek dutela boterea; ez pertsonen. Pertsonen ez zaie baliorik eta laguntzarik ematen eta, horrela, babesik gabe eta botere horien menpe geratzen dira nahitaez. Emakumezkoei dagokienez, patriarkatua nagusitu zenean geratu ziren babesik gabe. Orduraino, gizartea matriarkala zen eta emakumezkoak ziren gizarte-antolamenduaren eragileak, lankidetzaren harremanak burutzen zirela eta ez zegoela menpekotasun-hierarkiarik. Ondoren, gizarte patriarkala nagusitu zenean, emakumezkoak gizonen balorazioaren eta kontrolaren menpe zegoen merkantzia bihurtu ziren, eta gizonezkoen nagusitasuna finkatu zen. Ordutik aurrera, gizonezkoek emakumezkoak ez dituzte parekotasunak ikusi, gauza bihurtu dituzte eta gutxiago izatearen estigma ezarri diete.

Azkenik, emakumezkoen gutxitasun-kontzeptua erabat nagusitu zen, batetik, estigma horrek belaunaldiz belaunaldi bizirik iraun duelako eta, bestetik, intelektualki isolatuta egon direlako. Gutxitasun-izaera hori, gainera, "naturalizat" hartu izan da eta, beraz, aldatzerik ez dagoela uste izan da. Horrela, emakumezkoak inolako laguntzarik eta babesik gabe geratu dira, agintea eta zeukaten guztia, seme-alabak eta guzti, galdu ahala (1).

Horrela, menpekotasunean oinarritutako "kulturarri" eta gizarte-sistemei eman zitzaizkien bideak, menpekotasuna beste giza talde batzuetara ere hedatu eta ordena sinboliko unibertsal maskulinoa sortu zela. Ordena horretan, gizonezkoa ereduagarritzat, gizaki osotzat eta ahalmenduntzat hartzen zen eta emakumezkoa, aldiz, ereduaren aurkakoa eta osatu gabeko giza-kia zela eta, gainera, bere buruaren jabe ez zela pentsatzen zuten (2).

Gerda Lernerrek egindako ikerketan azaltzen diren datuen eta informazioen arabera, argi ikusten da gizonezkoek emakumezkoekiko ezarri zuten lehen kontzeptuzko hierarki sistematik, emakumezkoen menpekotasunean oinarritzen zela, hartu zutela esklabutza instituziotzat finkatzeko erabili zen kontzeptuzko ereduak. Eta egiturazko ereduari dagokionez, aldiz, familia patriarkalarena hartu zen.

ITURBURU PSIKOLOGIKOA

Iturburu psikologikoaren bidez, ikasleen garapen ebolutiboak eta ikaskuntza-garapenak zer nolako prozesuak jasaten dituzten jakingo dugu eta, horretaz gain, adinaren, ezaugarri psikofisikoen, egoera emozionalaren etab. en arabera, pertsona bakoitzak ezagutzak nola hartzen eta lantzen dituen emango digu aditzera.

Sistema patriarkalean, hainbat teoria psikologiko legitimatu dira, guztiek hezkuntzan eragin handia izan dutela. Teoria horietan, sexua-generoa hartu izan da nortasun pertsonala eratzeko oinarritzat. Horrela, kontzeptuzko hutsegite larria sortu dute eta, ondorioz, batetik, pertsonen garapen globala erabat baldintzatu eta sexu-diskriminazioa biologikoki justifikatu izan da.

(1) "Orduan sortu zen patriarkatua, emakumezkoa gizartean hil, horren existentzia ukatu eta gauza bihurtu zuela" (...) Dolors Regnant i Foxas: *La mujer no existe*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1996, 29. orr.

(2) "Emakumezkoek erabateko menpekotasuna zuten aita eta senarrarekiko eta, menpekotasun hori legeaz eta ohituraz hain araututa geratu zen, ezen "naturalizat eta jatorri jainkotiarkotzat hartu zen". Lerner, Gerda: *La creación del patriarcado*. Bartzelona, Crítica Arg., 1990, 217. orr.

Hots, geneen eta hormona sexualen ondoriozko ezaugarritzat hartu izan da, eta bestetik, giza-
kiek jasan behar duten menpekotasuna ere ustezko zientzi legitimazioan oinarritu izan da.
Azkenik, generoaren arabera estereotipatu diren portaerazko eta jokabidezko jarraipideen ja-
torria ere gizonezkoak emakumezkoa menperatzen duen gizarte-sisteman aurkitzen da, hain
zuzen.

Gizartean eraikitako pertsonaz kanpoko estereotipoen eta pertsonaren barruko ezaugarrien
artean ezarritako erlazioaren ondorioz, garapen integrala eta nortasun indibidualaren garape-
na mugatuta geratu dira, maskulinoa dena gehiegi baloratzen baita eta femeninoa dena, aldiz,
oso gutxi. Horretaz, mutikoek eta gizonek makronortasuna, neurritz kanpoko autoestimua eta
autokontzeptu positiboa garatzen dituzte. Horrela, beren sexua onena dela eta gizartean balo-
ratuta eta onartuta dagoela ikasten dute eta, gainera, ordena sinboliko unibertsala dela ere
pentsatzen dute. Neskatoek eta emakumeek, ordea, genero-nortasuna garatzerakoan, "ema-
kumezkoak" izateagatik beren buruak gutxietsi egiten dituzte, gizartean ere hala baitaude es-
tigmatizatuta. Horrela, subidentifikazioa garatzen dute, autoistimu txikia eta autokontzeptu ne-
gatiboa izaten dituzte eta, ondorioz, emakumezko guztiei buruz hartzen duten kontzeptua ere
negatiboa izaten da. Kontzeptu hori gutxinaka-gutxinaka barneratu eta, maila emozionalean
eta kognitiboan, hainbat sentimendu eragiten dizkie, hala nola, gutxiespena, segurtasunik eza,
menpekotasuna, otzantasuna, beldurak etab. (3)

Psikologia modernoan ere ez da aldaketa handirik ikusten, izan ere, genero-rolen arteko be-
reizketa eta emakumezkoen gutxiespena ezaugarri biologikoen "ondoriotzat" hartzen baititu
eta maskulinoa dena mantentzen baitu erreferentzi eredutzat, ezer ere zalantzan jarri gabe.
Freuden teoriaren arabera, psikologian, soziologian eta hezkuntzan berebiziko garrantzia izan
dutela, gizonezkoa da gizaki normala eta emakumezkoa, berriz, zakilik ez duen gizaki anorma-
la. Horren ondorioz, emakumezkoaren egitura psikologikoa urritasun hori gainditzen saiatzen
da nagusiki (...) (4)

Aipatutako teoria psikologikoen gaur egun ere bizirik diraute, eta haurren hazkundean oso
eragin negatiboa izaten dute, haurren garapena genero femeninoak eta maskulinoak izan ohi
dituzten igurikapenetara mugatzen baitute. Horretaz gain, arautik kanpo egoten diren guztiei
nortasun-desegokitzeak eta patologiak sorrarazten dizkiete.

ITURBURU PEDAGOGIKOA

Iturburu pedagogikoan honakoak biltzen dira batik bat: oinarri teorikoa, hezkuntza-ereduak,
irakastereduak eta hezkuntzaren hartzaileak eta helburuak.

(3) "Bai guztien eta baita beren kontzeptuen arabera ere, emakumezkoak gutxietsita geratu direnez, ezin dituzte eza
dagozkien eskubideak ere eskatu" (...) Martín Gamero, A.: *Antología de feminismo: Introducción y comentarios*. Madril,
Alianza Arg., 1975, 129 orr.

"Eredu maskulinoak, eredu bakarra izanik, femeninoa dena fagozitu egin du, beretzat hartu eta 'horrelakoa bailitzan'
egin du; arrazoi biologikoak —hardunaldia, erditzea eta edoskitzea— nahiz azpiegiturazkoak —etxeke lanak— direla
eta, maskulino bihurtzerik ez dagoen femenino guztia baliogabe eta menperatuta geratu da". (...) Jayme, María; Sau,
Victoria: *Psicología diferencial de sexo y de género*. Bartzelona, Icaria, 1996, 59. orr.

(4) Ikus Gerda Lernerren aipatutako lana eta Gloria Steinemen, *Ir más allá de las palabras*. Bartzelona, Paidós Arg,
1994.

Hezkuntza-interbentzioak ikasleek ikaskuntza esanguratsuak egitea izan behar du helburu nagusizat, hau da, ikasleak ikasten ikasteko gai izatea. Hartuko dituzten eduki berriak, eta baita ikasprozesua bera ere, aurretik dituzten gaitasunei eta ikasi dituzten edukiei lotuko zaizkie. Beraz, ez ditugu besterik gabe sartuko, aurretiazko egitura kognitiboei lotuta baizik. Izan ere, ikasleek esanahiak emanez osatzen dute errealtatea, ezagutza berriak aurretik dituztenekin erlazionatzen baitituzte sistematikoki.

Historian zehar garatu diren hezkuntza-ereduak sistema patriarkalaren arabera finkatutako genero maskulino eta femeninoaren hierarkizazioan oinarritu izan dira, eta hierarkizazio horrek eragin handia izan du hezkuntzan. Izan ere, hezkuntza da sistema guztiek, zenbait pentsaera-eredu eta portaerazko jarraipideri jarraiki, pertsonak hezitzeko duten baliabiderik garrantzitsuenetakoa. Hezkuntzaren helburua, gainera, pertsonak gizartera egokitzea izaten da, bakoitzak zer den jakin dezan eta errealtatea nola behatu, epaitu eta aztertu behar duen ikus dezan.

Ikastetxeetan irakatsi eta ikasteko prozesuen bidez zer nolako hezkuntza-ereduak garatzen diren aztertuz gero, diskriminazioaren arazoari aurre egin ahal izango diogu, sexuaren arabeko diskriminazioa hezkuntzaren historia guztian zehar transmititu baita.

Honela eraikitzen dira hezkuntza-ereduak: batetik, hezkuntza eta didaktika, gizarte-fenomeno konplexua izanik, aztergai dituzten teorioren ikuskera androzentrikoaren ondorioz eta, bestetik, irakasleek eta hezkuntza-eragileek generoen hierarkizazio soziokulturalari buruz dituzten aurretiazko ikuskeren ondorioz. Ikuskera horiek, gainera, ezkutuko curriculumaren bidez transmititzen dituzte, haurren prestakuntza integrala erabat baldintzatzen dutela.

Emakumezkoek egindako azterlanei, unibertsitateetan burutu diren azterlan feministei eta hezkuntza-erakundeetan egin diren ikerlanei esker, esparru teoriko eta kritikoa sortu ahal izan da eta, horrela, hezkuntzan ematen den diskriminazioaren sorburu diren indarreko kontzeptuzko oinarriak berraztertzea errazagoa gertatzen da.

Hezkuntza-sisteman, irakatsi eta ikasteko prozesuetan ematen den diskriminazioaren arazoa aztertzen hasiz gero, garatzen ari diren hezkuntza-ereduen eta eredu horien helburuen inguruko gogoeta sakona egin beharko dugu ezinbestez, hots, zer nolako baloreei erantzuten dieten aztertu beharko dugu. Genero-azterketa dugu aurreko galderei erantzuna emango dien oinarritzko paradigma. Horretaz gain, datu esanguratsuak eta funtsezko metodologi irizpideak ere eskainiko dizkigu eta, horien bidez, pertsonen garapen integrala sustatuko duten diskriminaziorik gabeko hezkuntza-ereduak landu ahal izango ditugu.

Kultura dugu mendeetan zehar eraiki diren kontzeptu guztiak jasotzeko bidea, eta hezkuntzak kontzeptu horiek barneratzen lagunduko digu. Gerda Lernerren hitzetan: "...jakin badakigu pentsamoldearen eraikuntzak, oro har, errealtate-ereduren batetik etortzen direla eta iragane-ko esperientzien berrantolaketa izaten direla. Esperientzia hori, gizonezkoek esklabutza asmatu orduko ezagutzen zutena, beren taldeko emakumeen menpekotasunean zetzan." (5).

(5) Lerner, Gerda: aipatutako lana, 124 orr.

Aurretiazko kontzeptu-eskemetan eratutako aurreiritzi sexistak historian zehar sortu den hutsegite kognitibo baten ondorioa izan dira, hots, sexu-kontzeptuari generoaren ezaugarriak egoztearen ondorioa. Eta aurreiritzi horiek izugarritzko kaltea eragin dute. Honela adierazten digu hori guztia Celia Amorósek (6), "... horien ondorioz, gertakariei buruzko ikuspegia eta balorazioa desitxuratu egin dira, ikuspegi eta balorazio horiek menpekotasun-sistema jakin baten premien baldintzapean baitaude (...). Gizartean konpartitzen den irudikapen-multzoa desitxuraketa-, alderantzaketa- eta deformazio-mekanismoen eraginez osatu da. Mekanismo horiek menpekotasun-sistemak berak inposatzen dizkio gizarteari, gizarteak sistema hori iraunarazi egin behar baitu eta, horretarako, derrigorrez sartu behar baititu aipatutako mekanismoak".

Haur-Hezkuntza garatzerakoan ikusten denez, genero-nortasunak eragin handia du prozesu kognitibo guztietan, eta baita maila sinbolikoan ere. Beraz, hainbat pentsamolde-eskema sorraraziko dituzten kontzeptuzko egiturak eraikiko ditu haurrak eta, pentsamolde-eskema horien arabera, errealtatea eta informazioa ikuspuntu sexistaz eta partzialki interpretatu eta prozesatuko ditu.

Ikasleek ikastetxera joan aurretik izaten dituzten kontzeptu-eskemak aldatu egin behar dira, benetako nortasun pertsonala eskura dezaten eta errealtateari aurreiritzi sexistarik gabe hurbil dakizkion.

"Gaur egun, Eskola sexista eta, beraz, hezkidetzarik gabekoa al da oraindik?"

Gaur egungo Eskola Mistoan, itxuraz, "sexuen arteko aukera-berdintasuna" ematen da. Ikasgeletan neskatoak eta mutikoak elkarrekin egoten dira, eta irakasle berberak, liburu berberak, eskola-iharduera berberak... izaten dituzte. Irakasleei ere neskatoak eta mutikoak berdintzen dituztela iruditzen zaie...

Berdintasun-itxura horren azpian, ikasleek osatzen dituzten bi taldeen artean, hierarkia eta desberdintasuna izaten dira nagusi, baina ezkutuko errealtate hori ikustea ez da erraza izaten. Hau da, gaur egun, gizarte "demokratiko" modernoetan, eskolan edo famili bizikidetzan ikusten den berdintasun-itxura horren azpian, oraindik ere generoan oinarritutako hezkuntza esteotipatuak, hots, hezkuntza sexistak, bizirik dirau (...).

Eskolan dauden neskatoek, beraz, gutxitasun-egoera objektiboa eta subjektiboa bizi dute bertan.

Mutikoek, aldiz, genero maskulinokoak izateagatik gizartean duten estatusaren ondorioz, nagusitasun-egoera objektiboa eta subjektiboa bizi dute" (7).

ITURBURU EPISTEMOLOGIKOA

Iturburu epistemologikoaren bidez, disziplina akademikoetatik abiatuta, honako informazioa lortzen da curriculumerako: batetik, legimitatutako jakintzei buruzkoa eta, bestetik, eza-gutzen metodologia, barne-egitura eta horiek transmitituko dituzten curriculum-arloak zertan diren kontuan hartuta.

(6) Amorós, Celia: *Hacia una crítica de la razón patriarcal*. Bartzelona, Anthropos Arg., 1985, 22. eta 23. orr.

(7) Urruzola, Mª José: *Introducción a la filosofía coeducadora*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1995, 17. eta 122. orr.

Epistemologia historian zehar sortu diren botereek antolatu, hierarkizatu eta legitimatu duten jakintza-multzoa dugu, horiek guztiek "jakintza akademikoa" osatzen dutela. Jakintza akademikoa izan da, hain zuzen, gizarte-sistemek baliozkotzat hartu izan duten bakarra. Eta, horretaz gain, aipatzekoa da jakintza-mota hori zuten guztiek ospea hartzen zutela, izen handiko gizarte-estatusa eskuratzen zutela eta botere akademikoa osatzen zutela.

Epistemologiak natura izendatu, interpretatu eta bertako funtzionamendu-mekanismoak aurkitu zituen. Baina ikuspegi androzentrikoaren arabera eta guztia desitxuratuz burutu zuen zeregin hori, nagusi ziren menpekotasun-sistemak justifikatu nahi baitzituen.

Iraganean, emakumezkoek parte-hartze aktiboa izan zuten elkartasunezko eta berdintasunezko giza harremanak oinarritzat zituzten gizartearen eraikuntzan, baina hori ukatu egin izan da beti, historia gizonezkoek idatzi eta interpretatu baitute, gizonezkoa protagonistatzat hartuta idatzi eta interpretatu ere. Emakumezkoak inoiz ez dituzte kontuan hartu zibilizazioak eraikitze-rakoan eta, gainera, gizateriaren onerako burutu dituzten ekimenei eta lanei ere ez zaie garrantziarik eman historian zehar. Horretaz, historia partziala eta desitxuratua da, gizateriaren erdia baztertuta geratu baita eta gizonezkoen ikuspuntu hutsetik interpretatu baita.

Sistema patriarkalean inoiz ez dira emakumezkoen jakintzak onartu eta, gainera, legitimatutako "jakintza akademikotik" at utzi izan dira beti. Horrek guztiak, bada, ondorengo ondorioak eragin ditu:

- Gizonezkoen hegemonia sinbolo-sisteman, jadanik zeudenak Jainkoaren aginduz maskulinizatu.
- Gizonezkoen monopolioa definizioetan.
- Androzentrismoa zientzian, filosofian, historian, hizkuntzan...

Horrela, gizonezkoek beren buruak hartu dituzte ardatz gisa eta, horretaz gain, "kulturak" eraiki dituzte, gertakari historikoak beren kontzeptuen arabera interpretatu dituzte, emakumezkoen jakintza baztertu egin dute eta gizateriaren eta gizartearen ondorio larriak eragin dituzten kontzeptuzko hutsegiteak manipulatu eta sortu dituzte.

"Gizonezkoek beren esperientziak, ikuspuntuak eta ideiak giza esperientzia eta pentsaera guztiaren ordezkari bakarrak direla pentsatzen jarraitzen duten bitartean, ez dira abstraktua dena definitzeko gai izango eta ez dira errealitatea bere horretan ikusteko gai izango.

Mendebaldeko zibilizazioaren pentsamoldearen eraikuntza guztietan landu den falazia androzentrikoa zuzentzeko, ez da nahikoa emakumezkoak besterik gabe "gehitzea". Aitzitik, pentsaera eta azterketa errotik berregituratu behar dira eta honakoa onartu egin behar da behingoz: gizateria emakumezkoek eta gizonezkoek hein berean osatzen dutela eta gizakiei buruz egiten diren orokortze guztietan, bi sexuen esperientziak, pentsaerak eta ideiak egon behar dutela ordezkaturak " (8).

Zientziaren eta teknologiaren esparruari dagokionez, bestalde, badirudi neutroa dela, aztergai dugunari buruzko iritzirik gabeko, eta objektibitatea eta inbertsonalitatea direla nagusi. Evelyn Fox Kellerek "Reflexiones sobre Género y Ciencia" (1989) izeneko lanean aditzera ematen duenez, bi dira aurrekoaren arrazoiak: batetik, etengabeko mitifikazioa ematen dela, zien-

(8) Lerder, Gerda: Aipatutako lana, 319-320. orr.

tziaren eta teknologiaren edukien eta praktiken benetako izaera ezkututzen duena eta, bestetik, horiek lantzeko erabiltzen den hizkuntza.

Aipatutako autoreek eta beste feminista batzuek diotenez, genero-azterketa paradigmaztat erabiliz gero, zientziari eta teknologiari generoan oinarritutako zein mito atxikitzen zaizkien aurkituko dugu. Mito horiek "razionaltasun teknikoaren" inguruko zientzi tradizioak sorrarazten dituzte eta hizkuntza sexista erabiltzen dute gainera, hizkuntza horretan, zientzia eta teknologia maskulinitatearekin parekatzen direla eta natura eta hunkiberatasuna, aldiz, feminitatearekin. Interpretazio horren ondorioz, eta aipatutako dikotomia kognizio- eta afektibitate-konzeptuei lotzearen ondorioz, oinarri-oinarrizko hutsegiteak eman dira giza ezagutza nola erakitzen den aztertzerakoan. Izan ere, zeregin horretan, ikaskuntzen alderdi afektiboa alde batera uzten da eta, gainera, Haur-Hezkuntza soilik izaten da aztergai, horren baitan ere eskola-curriculumerako garrantzia handiegirik ez duten irakasgaiak besterik ez direla kontuan hartzen.

Proposatzen dugun hezkidetza-ereduan garatzen den ikuskeraren arabera, gizartea pertsona guztien autoritatean oinarrituko da, guztiek elkar onartu, errespetatu eta baloratu egingo dutela. Horretaz gain, desberdintasuna eta aniztasuna bereizgarri indibidualtzat hartuko dira eta aberasgarri eta pluralitatearen erakusgarri ere izango dira; eta inoiz ez, ordea, diskriminazioak edo hierarkizazioak egiteko bidea. Hori lortzeko, beraz, behar-beharrezkoa da genero-estereotipoak bertan behera uztea eta gizonezkoek emakumezkoekiko duten nagusitasuna deuseztatzea. Pertsona bakoitzak beste gizarte-mota bat eraikitzeke konpromisoa hartu eta horren alde lan eginez gero lortuko da helburu hori. Gizarte-mota berriaren helburua, bestalde, ez da izango elementuak menperatzea, lurreko gizaki guztien hazkundea eta garapena lortzea baizik, eta bertan finkatuko diren harremanen ondorioz, guztiok elkar aberastuko dugu eta harmonia eta zoriontasuna izango dira nagusi.

Hezkuntzak pertsonen hazkunde integrala izango du xedetzat eta nortasun pertsonalaren garapena hartuko du oinarritzat, era guztietako diskriminazioak gaindituko dituela.

Zientzian genero-azterketan oinarritutako paradigma hartuko da eta, horren ondorioz, ikuspuntu androzentrikoa baztertu eta disziplina bakoitzaren barne-ikuspuntua landuko da. Horrela, historia berriz interpretatu eta errealitatea objektibitate handiagoz, eta ez menpekotasun-sistemen baldintzapean, behatu ahal izango da.

1.2. ZERGATIK DEN BEHARREZKOA HEZKIDETZA-EREDUA

Alde batetik, hezkuntza-ereduak eta horiek gizakien generoaren eraikuntza soziokulturalarekin zer nolako lotura duten aztertu ondoren eta, bestetik, filosofiako, psikologiako eta pedagogiako tratatuetan ikuspegi erabat androzentrikoa azaltzen dela kontuan hartuta, pertsona-konzeptua berriz definitu beharra dago argi eta garbi. Beraz, generoaren eraikuntza alde batera utzi behar da, horrek ezin baitu izan giza garapenerako oinarritzko baldintza.

Giza gaitasunetan, baloreetan, jarretetan eta portaeretan, generoa baztertu egin behar da. Pertsona gisa garapen integrala lortzeko, berdin dio gizonezkoa edo emakumezkoa izatea, ez baitago garapen hori baldintzatuko duen inolako biologi determinatzailerik.

Pertsona, hezkuntzaren ikuspuntutik, entitate globaltzat hartu behar da, honakoak bilatzen dituela: adimenaren eta gorputzaren arteko oreka, esparru afektiboaren eta kognitiboaren arteko harreman estua eta, azkenik, esparru pribatuan nahiz publikoan autonomia eta independentzia izatea.

Hezkidetza-ereduaren eraikuntzak eta definizioak pertsonaren garapen integralaren kontzeptuzko edukia bilatzea dute helburu, eta ikuspuntu afektibotik, kognitibotik eta jarrerazkotik abiatuko dira zeregin horretan.

Aipatutako definizioa gaur egungo gizarte-ereduak zalantzan jarriko dituen filosofia eta pedagogiazko pentsaera-eredu zabalago baten baitan planteatu behar da. Izan ere, gizarte-egitura horiek taldeko baloreen inposaketan oinarritzen dira, boterea menpekotasun-sistemen eskuetan eta horiek ordezkatzan dituztenen eskuetan dagoela. Beraz, lehenengo eta behin, pertsona-kontzeptua berriz definitu eta nortasuna, autonomia, singularitasuna, askatasuna... dituen unitatez hartu behar dugu. Horretaz gain, gizartea eraldatzeko gai dela eta desberdintasun gutxiago izango dituen mundu justuagoa antolatzekeo gai dela ere hartu behar dugu kontuan.

Pertsonari buruzko ikuskera globala izango duen, pertsonen garapen integrala sustatuko duen eta emakumezkoen eta gizonezkoen arteko hierarkizazio soziokulturala gaindituko duen hezkuntza-eredua eraikiz gero, gaur egungo eskola mistoa hezkidetza-eskola bihurtzea lortuko dugu.

1.3. EREDUA LANTZEKO URRATSAK

Eredua diseinatzen hasi aurretik, barne-behaketako teknikak erabiliz, irakasleen pentsamolde-egiturak aztertzea komeni da. Hori eginez gero, batetik, hezkuntza-eredua definituko duten kontzeptuen eta metakontzeptuen artean zer nolako erlazioak ezartzen dituzten ezagutuko dugu eta, bestetik, ezkutuko curriculuma agerian utziko dugu, curriculum horrek eragin handia izaten baitu irakaskuntzan.

Hezkuntza-sistemaren azterketa eta diagnostikoa ere egin beharko litzateke, hezkuntza-araudia, ikasmaterialak, ikasgelaren programazioa etab. kontuan hartuta egin ere, ikasleek zer nolako gaitasunak eta baloreak garatzen dituzten ikusteko eta ea sexuaren arabera desberdintasunik ezartzen den antzemateko.

Irakasleen pentsamolde-egiturak aztertzeko, nolabaiteko berezkitasuna eskaintzen duten barne-behaketako teknikak erabiliko dira. Horien bidez, aurretiazko ideiak azaleratuko dira lehenbizi, eta aztertu egingo dira gero, irizpide komunak finkatu eta hezkuntza-zereginari koherentzia ekin ahal izateko.

Ondoren, horrelako teknika bat deskribatuko dut, prozesu honetarako egin duguna eta ikasgelan ere aplikatu daitekeena.

PENTSAERA ZIRKULAR ZENTROKIDEAREN TEKNIKA

Teknika honen helburua pentsamolde-egiturei buruzko informazioa bilatzea da, ondoren kontzeptuen arteko lotura aztertu eta gizarteratze- eta hezkuntza-prozesuen bidez sortu diren okerreko loturak behatu ahal izateko. Izan ere, azken horiek pentsaeraren eraikuntzan eta ikas-kuntzetan ondorio nabarmenak eragiten dituzte.

Mendebaldeko pentsaeraren eraikuntzan, kontzeptu dikotomikoen eta kontzeptu generiko unibertsalen eragina erabakiorra izan da. Teknika honen bidez, pentsamolde-egituretan kontzeptu dikotomikoen eta generiko unibertsalen edo funtsezkoen artean zer nolako erlazioa dagoen bilatu nahi da, azken horiek pentsamolde-egituraren metakontzeptuak osatuko dituztela kontuan hartuta.

Aipatutako teknika, pentsamolde-egiturei buruzko informazioa bilatu nahi izanez gero, edozein gaitan aplika daiteke eta, horretaz gain, berezkitasun-maila handikoa da eta sor daitezkeen hutsegite kognitiboak identifikatzeko aukera ere ematen du.

Aztertzen ari garen gaian ere behar-beharrezkoa iruditzen zait teknika hau erabiltzea, sistema patriarkalak sorrarazi duen gizartearen eraikuntza sexistaren ondorioz, nagusiki pentsamolde-egiturari dagozkion usteak, igurikapenak eta kultur prototipoak (eraikuntza soziokulturala) hedatu baitira, horien arabera, genero-estereotipoak sexuen biologi bereizgarriari lotzen zaizkiela. Desberdintasun hori oinarritzat hartuz, gizateria bi taldetan banatu nahi izan da: gizonezkoek osatzen dutena batetik, eta emakumezkoek osatzen dutena bestetik.

Horiek horrela, kultur mailan hutsegite kognitibo izugarria dagoela ikusten da, sexu-kontzeptua genero-kontzeptuarekin identifikatzen baita. Hutsegite hori, gizaki guztien artean hedatuta dagoena, sistema patriarkalak oinarritzat hartu du eta, horrela, nortasun pertsonalen garapena galerazi egin da, emakumezkoek gizonezkoen menpe egoten jarrai dezaten.

Aipatutako teknika, bestalde, irakasleek oso erraz erabil dezakete ikasgelan, eta neskatoek eta mutikoek elkarri buruz zer nolako iritziak dituzten ezagutzeko eta aurreiritzi sexistak agerian uzteko balioko du. Izan ere, aurreiritzi horiek ez diete uzten errealitatea ikusten eta gatazka pertsonal eta harreman-arazo ugari eragiten dizkiete (9).

(9) Pentsaera Zirkular Zentrokodearen teknika ezagutzeko, ikus Begoña Salasen: *Orientaciones para la elaboración del proyecto coeducativo de centro. Desarrollo integral de la persona*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1994, 68. eta 76. orr. bitartean.

1.4. HEZKIDETZA-EREDUA LANTZEKO KONTUAN HARTU BEHAR DIREN IRIZPIDEAK

PERTSONA DEFINITZEN DUTEN METAKONTZEPTUEI BURUZKOAK

MASKULINOA - FEMENINOA

Estereotipo horiek soziokulturalki sortu dira eta, sexua-generoa okerreko nortasunaren eraikuntzan oinarritzen direla, gaitasun eta balore desberdinak ezartzen dizkiete gizonezkoei eta emakumezkoei.

Estereotipoak talde bati kultura eta une historiko jakin batean aplikatzen zaizkion ezaugarri komunak dira.

Sistema patriarkalean, honako bi genero-estereotipoak sortu dira: femeninoa eta maskulinoa, "sexuak beste daudela gizakien artean, sexuduntzat definitzen den espezie horretan, ugalketaren zentzuan definitu ere" (10), lehenbizikoa emakumezko-taldeari ezartzen zaiola eta, bigarrena, gizonezkoenari. Elkarren kontrakotzat definitzen dira eta, elkarren menpe dauden aldetik, "osagarriak" direla ere esaten da. Horretaz gain, hierarkizatuta daude, maskulinoa dena baita menperatzailea eta femeninoa dena menperatua. Zenbaitetan, kulturen baitan, horietako bakoitzari lotutako ezaugarriak aldatu egiten dira denboran zehar, eta kultura garaiki-deen artean ere izaten dira desberdintasunak. Baina hierarkiazko menpekotasun-egiturak, hau da, "maskulinoa dena" "femeninoa denaren" gainetik egoteak, bere horretan irauten du beti.

ESTEREOTIPOA

MASKULINOA

FEMENINOA

Gaitasunak:	Inteligentzia, Indarra, Independentzia...	Afektibitatea, Sentiberatasuna, Erantzukizuna...
Baloreak:	Agresibitatea, Anbizioa, Jauzkortasuna, Boterea...	Otzantasuna, Ulerkortasuna, Ahultasuna, Samurtasuna...
Portaera- ereduak:	Estandar maskulinoa, estereotipoa indartzeko (mutikoek ez dute negarrik egin behar, gizonezkoek ez baitute halakorik egiten...).	Estandar femeninoa, estereotipoa indartzeko (neskatoak ez dira zikindu behar, ez zaitez mari-mutila izan...).
Kolore bat:	Urdina	Arrosa
Espazio bat munduan:	Esparru publikoa	Esparru pribatua
Eredu sexual bat:	Heterosexuala (rol "aktiboa")	Heterosexuala (rol "pasiboa")
Sexu bat:	Gizonezkoa	Emakumezkoa
Biologi funtzio bat:		Amatasuna

(10) Sau, Victoria: *Diccionario ideológico feminista*. Bartzelona, Icaria Arg., 1990, 136. eta 137. orr.

Genero maskulinoaren eta femeninoaren estereotipoak eraikitzearen ondorioz, giza gaitasunen garapena mugatu egin da eta gizakiak bi taldetan banatuta geratu dira: gizonezkoena batetik eta emakumezkoena bestetik. Horrela, genero-nortasuna inposatu (oinarrizkoa) eta nortasun pertsonalaren garapena alde batera utzi da.

Horiek horrela, behar-beharrezkoa da genero-estereotipoak bertan behera utzi eta pertsona berreskuratzea, bere nortasunaren garapena sustatzea eta hazkunde integralaren alde egitea.

Genero maskulinoa eta femeninoa hizkuntza zuzentasunez erabiltzeko besterik ez dira aplikatuko, lehenengoa oker erabiltzeagatik hartu baita, hain zuzen, maskulinoa dena unibertsaltzat eta "arautzat". Hitz generikoak erabiliz gero (gizonak esatea bai gizonezkoei bai emakumezkoei buruz ari garela etab.), emakumezkoak ez dira inondik inora aipatzen eta, beraz, neskatok eta emakumeek beren buruak baztertuta ikusten dituzte eta, horretaz gain, txiki-txikita-tik galtzen dute nortasun psikolinguistikoa.

Ikastetxeek eta familiek elkarrekin lan egin behar dute genero-estereotipoak gainditu ahal izateko, horrela, haurrek hazkunde integrala lor dezaten eta norbere nortasuna gara dezaten.

ADIMENA - GORPUTZA

Irakaskuntza-ihardueran, adimena eta gorputza orekaz eta harmoniaz garatzen lagundu behar da. Batetik, orain arte eman den eskola-antolamenduaren eraginez eta, bestetik, ordutegia irakasgai bakoitzari gizartean ematen zaion garrantziaren arabera banatzearen ondorioz eta hezkuntza-curriculumak kontzeptu-ardatz hutsean oinarrituta antolatzearen ondorioz, pertsonaren alderdi fisikoei eta emozionalei ez zaie garrantziarik eman. Horrela, bi kontzeptu horiek diskotomizatu eta hierarkizatu egin dira, adimenak gorputza menperatu duela erabat, zenbaitetan gainera tiraniaz menperatuz, eta gorputza gizartean ezarritako baloreen arabera epaitzen duela gainera.

Hezkuntza-ereduaren baitan, gorputz-adierazpen guztiak behar bezala garatu behar dira, bai alderdi fisikoa bai emozionala hartuko direla kontuan. Horretaz gain, jarrera egokien bidez landuko dira balore pertsonalak, hori eginez gero, ikasleek autokontzeptu positiboa eraikiko baitute eta beren buruak orekaz eta harmoniaz garatuko baitituzte.

ESPARRUAK: PRIBATUA - ETXEOA ETA PUBLIKOA

Sistema patriarkalean, esparru pribatua-etxekoa emakumezkoei ezarri zaie eta esparru publikoa, aldiz, gizonezkoei. Horren ondorioz, emakumezkoei ez zaie utzi esparru publikoa antolatzen, administratzen, bertan erantzukizunik hartzen eta espaziorik lortzen. Aitzitik, etxeko esparruan musu-truk lan egitea, bertako zeregin guztien ardurak hartzea eta seme-alabak haztea eta hezitzea izan dira emakumezkoek bete beharreko eginkizunak. Baina etxeko esparruan ere gizonezkoek izan dute boterea, beren menpe egon baita esparru hori guztia, eta baita bertako emakumezkoak ere.

Historian zehar emakumezkoek jasan behar izan duten diskriminazioa gainditu ahal izateko, nahitaezkoa da esparru horiek guztiak berriz hausnartzea, genero-estereotipoetatik bereiztea eta bi sexuei dagozkien garapen- eta erantzukizun-gunetzat hartzea.

Etxearen esparruan, hain zuzen, egiten dira lehen ikaskuntzak, nortasunaren ezaugarriak definituko dituzten portaerazko jarraipideak finkatzen dira eta gaitasunak garatzen hasteko go-goia pizten da. Beraz, genero-azterketatik abiatu eta guztia birplanteatu egin behar da nahitaez, estereotipo maskulinoa eta femeninoa bertan behera gera daitezten. Hori lortzeko, batetik, etxeko lanak bien artean egin behar dira eta, bestetik, denbora eta espazioa nola banatu behar diren, haurrei zer nolako balorazioak egiten zaizkien eta zer nolako ereduak aurkezten zaizkien etab. hartuko dira kontuan.

Haurrek ikastetxean ikasten dute esparru publikoan egoten eta moldatzen, gainerako ikas-kideekin, irakasleekin, administrazioa eta zerbitzuak langileekin eta abarrekin burutzen diren elkarrekaritza bidez ikasi ere. Ikasleak, gainera, barneratu egiten du autoritatea eta nortasuna dituen ala ez eta bere bizitza berak zuzentzen duen ala inork zuzentzen dion. Eta, azkenik, gainerakoekin erlazionatzen eta bizitzen ikasten du, baina errespetua, tolerantzia eta elkar-ulertzea oinarritzat dituela edo nagusitasuna eta menpekotasuna oinarritzat dituela egin dezake hori. Esparru publikoan, beraz, ikastetxearen ingurukoak birplanteatu eta egoki antolatu behar dira, ikasleek baldintza pertsonal ezin hobeak eskura ditzaten eta espazio hori autoritate pertsonalaz, autobalorazioz, errespetuz, konfiantzaz, elkar ulertuz eta elkartasunez bete dezaten.

Ikastetxearen hezkuntza-ereduan, esparru publikoa eta pribatua-etxekoa hartuko dira giza hazkunderako oinarri-oinarrizko espaziotzat. Espazio horietan, gainera, oinarritzko hainbat gaitasunen garapena sustatuko da, balore jakin batzuen arabera sustatu ere, eta balore eta gaitasun horien ondoriozko jarrera koherenteak hartearen alde ere lan egingo da. Horiek eskuratuz gero, ikasle bakoitzak autonomia, independentzia eta nortasuna eskuratuko ditu bi esparruetan.

ZE HAR-GAIEI BURUZKOAK

Zehar-gaien bidez, ikasleek L.O.G.S.E.n helburua bete ahal izateko, zer nolako oinarritzko gaitasunak eta baloreak garatu behar dituzten jakingo dugu. Honakoa da, hain zuzen, aipatutako helburua: pertsonaren garapen integrala lortzea, sexua gora-behera eta era guztietako diskriminazioak alde batera utzita. Zehar-gaiak, bada, kontuan hartu behar dira bai hezkuntza-eredua egiterakoan, horietako bakoitzaren oinarritzko filosofia sartuko dela, eta baita jarrerazko, prozedurazko eta kontzeptuzko curriculum-diseinuak egiterakoan ere.

HEZKIDETZA

Hezkidetza pertsonen garapen integrala lortu ahal izateko behar-beharrezko eremutzat definitzen dugu.

Ikastetxeek estereotipo maskulinoak eta femeninoak baztertzeko bidea emango duten hezkuntza-eredu integralak eskaini behar dituzte, ikasle bakoitzak, genero-nortasuna alde batera utzita, bere nortasuna eraiki dezan eta gaitasun guztiak garatzea lor dezan, horretarako familiaren lankidetza ere beharrezkoa izango dela. Horiek horrela, nahitaezkoa da genero-azterketa paradigma globalizatzaileztat sartzea, ondorengo hauetan sartuko dela hain zuzen:

- Ikastetxearen hezkuntza-eredua egiterakoan.
- Ikasleen gaitasunak, baloreak eta jarrerak garatzerakoan.
- Zehar-gai bakoitzean.
- Aniztasunaren trataeran.
- Orientabidean.
- Ikastetxearen eta ikasgelaren antolamenduan.
- Eskola-curriculumean.
- Ikasleen, irakasleen eta administrazioeko eta zerbitzuetako langileen arteko elkararreragine-tan.
- Espazioak okupatzerakoan.
- Materialak aukeratzeko irizpideetan.
- Bizikidetza-arauetan.
- Eskolaz kanpoko ihardueretan.
- ...

OSASUNERAKO, KONTSUMORAKO ETA INGURUGIRORAKO HEZKUNTZA

Gizakiak bere burua, esparru guztietan, orekaz eta harmoniaz garatzea lortu behar du. Izan ere, esparru fisikoa eta afektiboa, adimena eta nortasun pertsonala eta soziala horrela garatuz gero, osasuna, kontsumo egokia eta ingurugiroarekiko harreman zuzenak bermatuta izango ditu. Beraz, gai horien oinarritzko filosofia kontuan hartu beharko da hezkuntza-eredua egitera-

koan, ikastetxea eta gela antolatzerakoan, pertsonarteko harremanetan eta eskola-curriculumaren hiru eduki-motetan.

Bestalde, osasuna giza garapenaren alderdi guztietan planteatu behar da, eta ez ikuspuntu nutrizional eta fisiologiko hutsa kontuan hartuta. Ikastetxean giro emozional ona eta osasungarria sortzen ahalegindu behar dugu, ikasleen garapen orekatua eta harmonikoa ahalbidetuko baitu eta ikaskuntzak erraztu egingo baitira.

BAKERAKO ETA GIZA ESKUBIDEETARAKO HEZKUNTZA

Zehar-gai honek pertsonak inguruan duen gizartearen esparruan eragin zuzen-zuzena du. Beraz, hezkuntza-eredu orokorra definitzerakoan kontuan hartuko bada ere, gizartearen esparrua lantzerakoan hartuko da, batik bat, oinarritzat. Izan ere, esparru horretan hainbat gaitasun garatu behar da, hala nola, elkartasuna, sentiberatasuna, erantzukizuna eta eskuzabaltasuna, horien bidez, besteak beste, tolerantziatzko, errespetuzko eta ulerkortasunezko baloreak landuko baitira. Eta ikasleek, jarrera koherenteak izanik, desberdintasun indibidualak, kulturalak, sozialak, sexualak... pertsonarentzat eta gizartearentzat aberasgarriak direla ikusiko dute eta gizartean bakoitzak bere nortasuna eta autoritatea dituela ikasiko dute. Hori guztia eginez gero, batetik, lurrarekiko duten erantzukizun pertsonala eta soziala onartzen joango dira eta, bestetik, era guztietako diskriminazioak, hots, generoaren, etniaren, gizarte-klasearen, erlijioaren, sexu-aukeraren eta abarren arabera, zuzentzeko aukera izango dugu.

Autokontzeptu positiboa izanez gero, autoestimua ere handitu egingo da eta errespetuan eta giza eskubideetan oinarritutako bizikidetzak ahalbidetu egingo da.

GIZARTE-KOMUNIKABIDEAK

Gizarte-komunikabideei buruzko azaleko azterketa eginez gero, gaur egun pertsonengan eta horien giza garapenean izugarritzko eragina dutela ikusiko dugu. Eskura dituzten baliabide sofistikuak erabiltzen dituztela, eta zenbait gizarte-talderen botere- eta menpekotasun-interesei erantzuten dietela, iritzi-joera negatiboa eta bizitzari eta gizateriari buruzko ikuspuntu katastrofista hedatu dituzte. Horretaz gain, indarkeria eta diskriminazioa sistematikoki erakusten dituzte.

Beraz, behar-beharrezkoa da honakoak egitea:

- Gizarte-komunikabide horietako bakoitza kritikoki erabiltzen jakitea.
- Ikastetxearen barruan eta kanpoan, bertako komunikabideak sortzea, horietan pertsona eta egoera bakoitzaren gauza eta alderdi positiboen berri emango dela.
- Iritzi-kultura positiboa sortzea, hori funtsezkoa baita elkartasunezko eta justiziazko gizarte osasungarria lortzeko.
- Ikasleen artean gizartearen esparruko gauza positiboak ezagutaraztea eta hedatzea.
- Iritzia eta informazioa bereiztea.
- Norbere iritziak izatearen alde lan egitea.
- Iritzi horien eduki sexistak, arrazistak, klasistak eta belizistak agerian uztea.

ANIZTASUNAREN TRATAERARI BURUZKOAK

L.O.G.S.E. aplikatzerakoan, aniztasuna edo irakaskuntza indibidualizatua egoki planteatzeko premia sortuko da. Horrela, orain arte Estatu espainiar osoko ikasleentzako irizpide pedagogikoak, epistemologikoak eta didaktikoak bateratu dituen erreferentziazko kontzeptu-ardatza aldatu egingo da erabat, eta pertsona integralaren hezkuntza-ardatza izango da abiapuntua hemendik aurrera.

Hezkuntzaren erreferentzi ardatza aldatzearen ondorioz, eskola-curriculumak pertsona eta pertsonaren mailakako garapena izango ditu oinarritzat. Eta irakasleek, bestalde, curriculum-arloak erabiliko dituzte aipatutako garapena lortzeko, ondorengoak direla horretarako beharrezkoak:

- Pertsonaren garapenaren esparru guztiak ezagutzea.
- Pertsonaren garapen integrala lortzeko oinarritzekoak diren gaitasunak eta baloreak identifikatzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzea eta garapen integrala lortzea galeraztan duten aurreiritzi sexistak, klasistak, arrazistak... aztertzea.
- Kontzeptuzko helburuen ordeztasun gaitasunen garapena burutzea.
- Ikasle bakoitza, ikasgelan eta ikastetxean, nortasuna eta autoritatea dituen pertsonatzat hartzea.
- Nortasun pertsonalak garatzea, desberdintasun fisikoak, psikikoak, emozionalak, izaerazkoak... kontuan hartuta.
- Autoistimua eta autokontzeptu positiboa behar bezala garatzea.
- Irakasprozesua ikasprozesura egokitzea, ikasle bakoitzaren erritmora ere egokituko dela.

Aniztasunari buruzko planteamendu horren arabera, irakaskuntzak desberdintasun eta nortasun pertsonala izango ditu abiapuntutzat. Hori dela eta, taldeak berez heterogeneoak izaten direnez, ikasle bakoitzaren ikaskuntzen eboluzioa neurtzerakoan, ikasle horren garapena besterik ez da kontuan hartuko, eta ez da taldekideenarekin alderatuko, bakoitzak bere garapen-prozesua izaten baitu. Ez da guztien ikaskuntzak neurtzeko baremo komunik ere erabiliko, ikasle bakoitzaren eboluzioa besterik ez baita neurtuko.

Ikasleen prozesua ebaluatzeko, ikasle bakoitzaren garapen-erritmoa hartuko da oinarritzat. Balorazio horretan, alderdi onak lehenetsiko dira, eta ez gabeziak, urritasunak gainditzeko zer nolako neurriak hartu behar diren ere adieraziko dela.

ORIENTABIDEARI BURUZKOAK

Orientabidea hezkuntzaren izaera pertsonalizatu eta integratzailearen ondorioa izango da. Izan ere, ikasle bakoitzak, derrigorrezko hiru hezkuntza-etapak bukatzen dituenean, bizitzan maila pertsonalean, profesionalean eta akademikoan autoorientatzeko gai izan beharko du. Helburu hori lortzeko, Haur-Hezkuntza eta Bigarren Hezkuntza bitarteko curriculum espezifikoak planifikatuko da, bertan, erabili beharreko gaiak eta tutoretza-bilkuretan burutuko den programazioa jasoko direla.

Orientabidearen ikuskera berriaren arabera, irakasle guztiak irakatsi eta ikasteko prozesuen orientatzaile edo gidari bihurtuko dira. Zeregin horren helburuak honakoak izango dira: bate-tik, ikasleak arian-arian norbere bizitzaren, eboluzioaren eta giza garapenaren erantzukizuna hartzea eta, bestetik, edozein egoeratan erabaki koherenteak, kontsekuenteak eta zentzudunak hartzeko gai izatea, erabaki horiek, gainera, norbere irizpideei jarraiki eta autonomiaz hartuko dituztela beti.

1.5. HEZKIDETZA-EREDUAREN

DEFINIZIOA ETA ERAKETA ⁽¹¹⁾

Gaitasunen eta baloreen arabera definitutako hezkuntza-eredua izango da Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-Proiektua egiteko oinarria eta erreferentzi ardatza eta, gainera, do-kumentu horiek egiteko jarraitu beharreko prozesuari koherentzia emango diona. Horretaz gain, bi dokumentuak bateratu egingo ditu, hezkuntza-erreferentzia izango da eta ikasgela guz-tietan aplikatuko den irakaskuntza-ihardueraren norabidea finkatuko du. Azkenik, gaur egun ikastetxeetan dauden hezkuntza- eta gizarte-premiei erantzun globala eta koherentea eskaini-ko die.

ADIMENAREN ESPARRUA

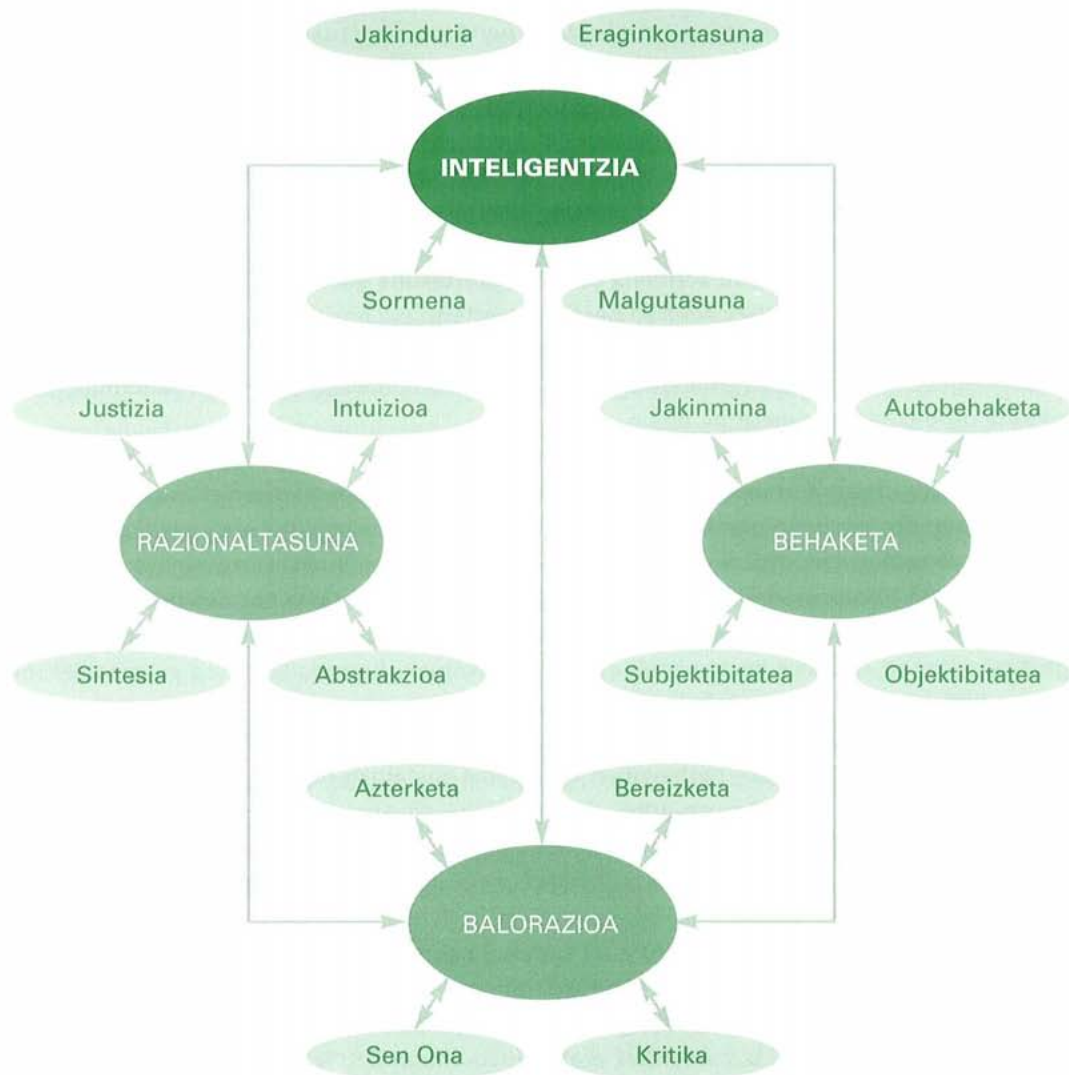
INTELIGENTZIA: Jakinduria, Eraginkortasuna, Sormena eta Malgutasuna.

RAZIONALTASUNA: Justizia, Intuizioa, Sintesia eta Abstrakzioa.

BEHAKETA: Jakinmina, Autobehaketa, Subjektibitatea eta Objektibitatea.

BALORAZIOA: Azterketa, Bereizketa, Sen Ona eta Kritika.

(11) Ikus *Orientaciones para la elaboración del proyecto coeducativo de centro. Desarrollo integral de la persona*. Salas, Begoña. Bilbao, Maite Canal, 1994.

INTELIGENTZIAREN DEFINIZIOA

Errealitatea objektibitatez behatu eta esparru publikoan nahiz pribatuan sortzen diren gertakariak eta egoerak modu kritikoan pentsatzeko, interpretatzeko eta aztertze gaitasuna da. Errealitate hori aztertzen, sintetizatzen eta abstrakzioa egiten ere jakin behar da, gero iritzi pertsonal subjektiboak eta malguak (ikuspuntu pertsonaletik) eraiki ahal izateko. Horretaz gain, gainerakoen iritziak eta ikuspuntuak ere ulertu eta errespetatu egin behar dira, hori egi-

nez gero, errazagoa izango baita iritziak eta erabakiak zuzentasunez, justiziaz eta sen onaz har-
tzea, beti ere berezko inteligentzia eta jakinduria pertsonala kontuan hartuko direla.

Inteligentziari esker, bizitza errealitatetzat eta proiektutzat hartu eta sentituko dugu, eta proiektu horren protagonista eta arduradun izango gara gainera. Bestalde, autobehaketaren bidez, arazo pertsonalei erantzuna emateko gai izango gara. Gizartearen esparruko arazoei aurre egiteko gai ere izango gara eta, horretarako, behaketa, hausnarketa eta azterketa kritikoak egingo ditugu, inguruan dugun munduarekiko elkarreraginaren ondorioz bildu ditugun espe-
rientziak eta ezagutzak erabiliko ditugu, oker egindakoekin ikasi egingo dugu, geure ahalbide-
ak eta mugak onartu eta geure sormena eta eraginkortasuna garatuko ditugu, komunikabide-
etatik hartzen ditugun mezuak kritikoki bereizi eta aztertu eta horien eduki sexistak, arrazistak
eta klasistak ikusiko ditugu... Inteligentziak norbere balore-eskala, lehentasunak eta iritziak as-
katasunez eraikitzeke aukera ematen du, arazo globalekiko interesa eta zientzi jakinmina just-
iziaz eta razionaltasunez garatzen direla.

Hezkuntza-ihardueraren bidez, eta gaitasunak koherentziaz garatuz, hainbat bizi-ohitura
sustatuko dira. Ohitura horiek hartuz gero, ikasleek beren buruak harmoniaz eta orekaz gara-
tuko dituzte, osotasunean garatu ere, eta egoera emozional atseginak eta osasungarriak so-
rraraziko dira. Hori lortzeko, gorputza zaindu egingo dute, ongi elikatzeko oinarritzko arauak
ikasiko dituzte, kontsumoaren aurrean jarrera koherentea eta kritikoa hartuko dute eta norbe-
raren eta taldearen portaeren arduradun izango dira. Ondorioz, bai ingurugiroarekin bai gizaki
guztiekin izango dituzten harremanak egokiak, orekatuak, harmonikoak eta errespetuzkoak
izango dira, hurbilen dituztenekin hasiko direla horretan.

Haurren garapen indibidualak eta pertsonalizatuak berebiziko garrantzia duela kontuan
hartuta, ikastetxeak nortasun pertsonalen eraikuntza sustatuko du, desberdintasun fisikoak,
psikikoak, emozionalak, erritmoen artekoak, prozesuen artekoak... errespetatu eta baloratuko
dituela. Horrela, ikasle bakoitzak sentitzeko eta pentsatzeko modu bat eraiki ahal izango du,
bere egoeraren arabera eraiki ere, eta autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko diogu gaine-
ra.

Etekin kognitibo ezin hobearekin lortu ahal izateko, geure hezkuntza-proiektuan, irakatsi eta
ikasteko prozesuak planifikatu eta arautuko dituzten estrategiak garatuko dira. "Ikasten
Ikastea" nahi dugu eta, bestetik, inteligentzia garatzerakoan eragin handia izaten duten hez-
kuntza-ihardueraren bestelako alderdiak ere hartuko ditugu beti kontuan, hala nola: ikasleen
arteko tutoretza, gelako espazio fisikoaren antolamendua, denboraren banaketa, tutoreak tal-
de guztiarengan nahiz ikasle bakoitzarengan sorrarazten dituen igurikapenak, eta baita fami-
liek seme-alabengan sorrarazten dituztenak ere, eta ikasle bakoitzak ikastetxean hartzen duen
rola.

IRAKASKUNTZA-IHARDUERARAKO JARRAIPIDEAK

Honakoak dira ikasleei aurreko gaitasunak garatzen lagunduko dieten irakaskuntza-ihar-
duerarako jarraipideak:

- Argibide errazak ematea eta behar adina denbora igarotzea horiek azaltzen, ikasleek ikasgelan burutuko diren zeregin berriak eta bakoitzak egin behar dituenak ondo uler ditzaten.
- Rol maskulinoa eta femeninoa hartzearen ondorioz, ikasleek zer nolako aurreiritzi sexistak dituzten aztertzea, horiek ez baitiete utziko gaitasun guztiak garatzen.
- Sortuko diren egoera edo agerpen sexistak edo diskriminatzaileak kritikoki identifikatzea eta aztertzea, pertsonarteko harremanetan, kulturaren edo gizartearen esparruan, testuliburuetan, publizitate eta komunikabideetako mezuetan (ikonografikoak edo hitzezkoak) ... agertzen direla ere.
- Disziplinarteko esperientziak eta iharduera globalizatzaileak sustatzea, ikasleak ikasitako ezagutzak erlazionatu eta eguneroko bizitzan aplikatzeko gai izan daitezen.
- Ikasiko dituzten ezagutza berriei buruzko informazioa ematea, ezagutza horiek esanguratsu bihurtzeko moduko egoerak sortuko direla eta norbere esperientzia eta bizipenekin erlazionatuko dituztela.
- Ingurugiroa babestearen eta hobetzearen alde norberak eta taldeak egin beharreko iharduerak orientatzea eta definitzea.
- Pertsonen, kulturen eta herrien aniztasuna eta horien arteko desberdintasunak ezagutzeko gogoia piztea, eta aniztasun hori norberaren eta taldearen aberastasun-iturria dela ikustea.
- Giza eskubideak ezagutzea eta noiz ez diren betetzen aztertzea, ikastetxeen artean ezarriko diren harremanen bidez, horiek lortzearen alde lan egingo dela.
- Ikasle bakoitzak garapen kognitiboa, afektiboa eta jarrerazkoa burutzeko duen erritmoa errespetatzea, horrela guztiak berdin hartuko baitira eta irakaskuntza indibidualizatua bermatuko baita.
- Irakatsi eta ikasteko prozesua egokitzea, hiru eduki-motetan, hots jarrerazkoetan, prozedurazkoetan eta kontzeptuzkoetan, lortu diren aurrerapenak baloratuko direla.

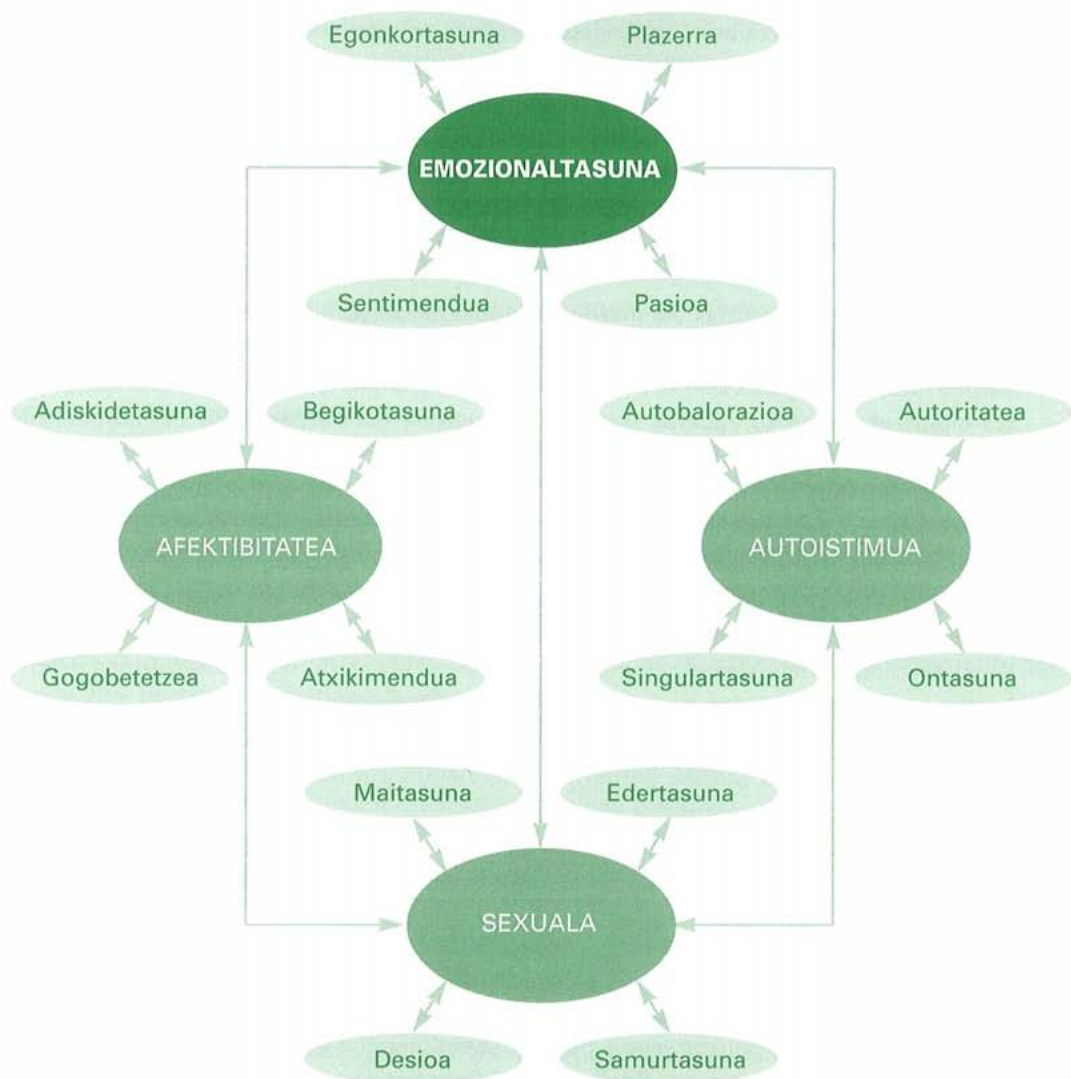
EMOZIOEN ESPARRUA

EMOZIONALTASUNA: Egonkortasuna, Plazerra, Sentimendua eta Pasioa.

AFEKTIBITATEA: Adiskidetasuna, Begikotasuna, Gogobetetzea eta Atxikimendua.

AUTOISTIMUA: Autobalorazioa, Autoritatea, Singularitasuna eta Ontasuna.

SEXUALA: Maitasuna, Edertasuna, Desioa eta Samurtasuna.

EMOZIONALTASUNAREN DEFINIZIOA

Edozein eratako emozioak sentitzeko eta nabaritzeko gaitasuna dugu eta, horretaz gain, esparru publikoan nahiz pribatuan sentimenduak, sentsazioak, premiak eta desioak adierazteko eta agertzeko gaitasuna. Ildo honetan, genero maskulinoaren eta femeninoaren estereotipoak gaiztatu egin behar dira, horiek mutikoei ez baitiete zenbait sentimendu positibo adierazten uzten, hala nola, maitasuna, samurtasuna, atxikimendua etab., negatiboak besterik ez dituzte-

la azaltzen: agresibitatea, indarkeria, amorrua, haserre bizia etab. Neskatoek, aldiz, genero femeninoaren arabera nortasuna hartzen dutenean, sentimendu positiboak erraz adierazten dituzte, baina beren generoa gutxietsita dagoenez, eta esparru hori emakumezkoena dela uste denez, emozio negatiboak garatzen dituzte, hala nola, beldurra, barne-herstura, gutxiespena, erruduntasuna, ez dutela inork maitatzerik merezi etab.

Pertsonaren esparru emozionalak garapen positiboa eta osasungarria izanez gero, gainerako eremuetan ere, eta bereziki inteligentzian, ondorio nabarmenak eragingo ditu. Autoezagutzaren bidez eta norbere sentimenduak onartuz lortuko da hori, sentimendu negatiboak positibo bihurtu beharko direla eta koherentziaz, pentsatzen dena esanez, berez eta inhibiziorik gabe adieraziko direla.

Norbere ezaugarri emozionalak ondo ezagutu behar dira eta, gainerakoei dagokienez, bakoitzak emozioak eta sentimenduak bere erara eta bere nortasunaren arabera adierazten dituela ulertu behar da, horrela lortzen direla oreka, egonkortasuna eta harmonia. Horiek kontuan hartuz gero, pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak bilatzen saiatuko da eta hurbilen duen ingurunean, eta ondorioz gizaki guztien artean, burutzen diren pertsonarteko harremanak hobetzen ahaleginduko da.

Hezkuntza-ihardueraren bidez sortuko den giroan, eskuzabaltasuna eta berezkotasuna izango dira nagusi eta, gainera, eskola-elkartekide guztiek elkar onartu egingo dute. Ildo honetan, bakoitzaren ezaugarriak eta berezitasunak hartuko dira oinarritzat, horrela, nortasun pertsonalaren garapena sustatuko dela. Azkenik, kide guztien onarpena eta integrazio lortzea hartuko dira helburutzat.

Zentzu honetan, tutoretzaren helburua haurrak animatzea eta sustatzea izango da eta, horretarako, erronkak planteatuko zaizkie, laguntza eskainiko zaie, ikaskuntza erraztu egingo zaie eta hutsegiteak erlatibizatu egingo zaizkie, ikasleek gaitasun- eta segurtasun-sentimenduak har ditzaten, gainerakoek maite dituztela pentsa dezaten eta beren buruei buruzko iritzi ona izan dezaten.

Hori lortzeko, behar-beharrezkoa izango da ikasgelan giro emozional positiboa sortzea, elkar-ulertzea, egiazaletasuna, hurbiltasuna, berezkotasuna eta elkarlana nagusi izango direla. Horrela, hainbat sentimendu eragingo dira, hots, segurtasuna, gogobetetzea, konfiantza, plazerra eta bakoitzaren eta talde osoaren ongizatea.

Bestalde, kontuan hartu behar da egonkortasunik gabeko egoera afektiboa izaten dela ikasleek zenbait jarrera negatiboren sorburua. Beraz, esparru emozionalaren garapen positiboa lortzen eta taldean bete-betean eta egoki integratzen lagunduko dien iharduera burutu behar da.

Ohitura eta jarrera osasungarriak eskuratzeko, ezinbestekoa da pertsonak garapen orekatua eta harmonikoa izatea. Beraz, hezkuntzak harreman afektibo positiboak sustatu behar ditu, samurtasuna, atxikimendua, berotasuna eta poztasuna guztien artean nagusi izan daitezen. Horiek, gainera, hitzen, kontaktuen, begiraden eta laztanen bidez adieraziko dira, hau da, hitzezko lengoaia eta hitzekoa ez den lengoaia sustatuko dira, horrela, guztiek gainerakoek maite dituztela eta onartu egiten dituztela senti dezaten. Azkenik, autobalorazioa eta autoestimua ere bultzatuko dira.

Horien guztien ondorioz, haur bakoitzak bere burua gehiago ulertu eta maitatuko du, eta hori bera egingo du gainerakoekin ere. Horretaz gain, samurtasun-jarrerak erakutsiko ditu eta bai bakarrik bai besteekin egoteko gogoia piztuko zaio, jator, enpatiaz eta hartzeko eta emateko jarreraz arituko dela gainera. Edertasun pertsonala ere lortuko du horrela, hau da, bere burua ederra ikusiko du orokorrean eta, bestetik, sexualitate positiboa garatuko du, sexu-aukera guztiak ezagutu, errespetatu eta baloratuko dituela, horiek baitira nortasun pertsonalak askatasunez agertzeko bideak.

Balore pertsonalak hartzearen alde lan egingo da, hala nola, maitasuna, edertasuna, desioa eta samurtasuna sustatuko dira. Horretarako, jarrera koherenteak hartuko dira, bai esparru publikoan eta baita pribatuan eta etxekoan ere, sexualitatea pertsona bakoitzarentzat nahiz pertsonarteko harremanetan osasungarria eta atsegina izan dadin.

Autokontzeptua eratzearen inguruan tutoreak eskaintzen dizkien esperientzia esanguratsuek berebiziko eragina dute ikasleen hezkuntzan. Izan ere, ikasleei emandako tratua, erantzunak, keinuak, hizkerak, aurpegiaren espresioak... izango dira esperientzia horien oinarriak. Beraz, irakasle bakoitzak bere nortasuna nola agertzen duen eta irakasle-rola nola erabiltzen duen aztertu beharko du.

IRAKASKUNTZA-IHARDUERARAKO JARRAIPIDEAK

Honakoak dira ikasleei gaitasun horiek hartzen lagunduko dieten irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak:

- Estereotipo maskulino eta femeninoekin desidentifikatzen laguntzea, horiek baldintzatu egiten baititu sentimenduak garatu eta adierazterakoan.
- Norbere sentimenduak eta emozioak ezagutzea eta adieraztea, negatiboak direnak positibo bihurtuko direla.
- Pertsonarteko harremanak afektibitatezko, konfiantzazko, errespetuzko, lankidetzazko eta laguntasunezko giroan burutzen direnean atsegin handia izaten dela ikusaraztea.
- Afektibitatea, sentiberatasuna, samurtasuna, ontasuna eta edertasun pertsonala neska-toengan zein mutikoengan sustatzea.
- Inguruan ditugunekiko eta gizaki guztiekiko harremanetan, adiskidetasunezko, sinpatiazko, gogobeteko eta atxikimenduzko jarrerak sustatzea.
- Gatazka-egoerak hitz eginez eta indarkeriarik gabe konpontzea, egoeraz jabetaraziz eta konponbide positiboak bilatuz.
- Giro emozional positiboa sortzea, ikaskuntzak errazago burutzeko, autoistimua garatzeko eta bai norberaren bai taldearen gogobetetzea lortzeko.
- Autoistimua, autobalorazioa eta autokonfiantza sustatzea, horrela norbere nortasuna eta bizi-proiektua eraiki ditzaten.
- Ingurune fisikoaz eta pertsonalaz gozatuz izaten den atsegina ezagutzea, eta hori zaintzen eta hobetzen lagunduko duten jarrerak ikastea.
- Aisialdirako aukerak aztertzea eta baloratzea, eta norberaren eta taldearen gogobetetzea ekarriko duten aukera berriak sortzea.

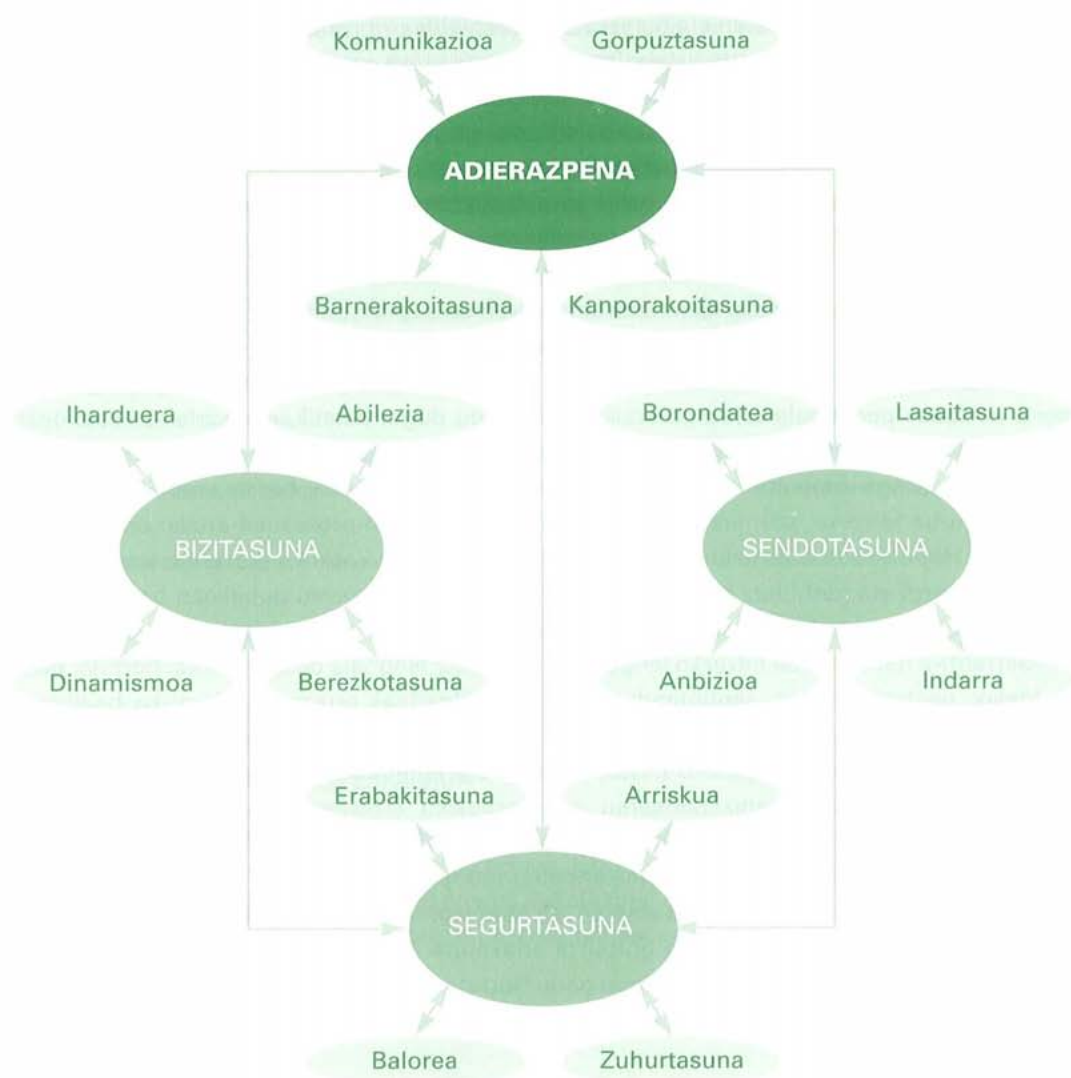
GORPUTZAREN ESPARRUA

ADIERAZPENA: Komunikazioa, Gorpuztasuna, Barnerakoitasuna eta Kanporakoitasuna.

BIZITASUNA: Iharduera, Abilezia, Dinamismoa eta Berezkotasuna.

SENDOTASUNA: Borondatea, Lasaitasuna, Anbizioa eta Indarra.

SEGURTASUNA: Erabakitasuna, Arriskua, Balorea eta Zuhurtasuna.

ADIERAZPENAREN DEFINIZIOA

Zer pentsatzen, sentitzen eta nahi dugun adierazteko gaitasuna da. Horretaz gain, geure burua pertsona gisa ikustea ahalbidetzen digu eta besteengana hurbiltzeko aukera ematen digu. Horretarako, hitzeko lengoaia, hots, komunikazioa, erabiltzen dugu batzuetan eta hitzekoa ez den lengoaia, hots, gorpuztasuna, beste batzuetan. Bestalde, bai geure hizkuntza eta baita hizkuntzen arteko desberdintasunak ere, gizataldeetan norberak eta taldeak izaten dituzten ezaugarrien erakusgarritzat ikusiko dira eta errespetuz hartuko dira.

Ihardueren, dinamismoaren eta berezkotasunaren bidez, gorputzaren bizi-indarra gogortu dugu, borondatea indartu eta bakea, lasaitasuna eta oreka eskuratuko ditugu, horiek segurtasun pertsonala garatzeko eta "ni" kontzientea lortzeko behar-beharrezkoak baitira. Hori guztia ausardiaz, anbizioz edo geure buruak gainditzeko gogoz, zuhurtasunez eta kemenaz egingo dugu, horrela egunetik egunera hobetzea lortzeko.

Komunikazio-era edo -bide pertsonalak sortu behar dira, bai hitzeko lengoiaian (hitzak, hiztegia, erabiltzen diren esaerak ...) eta baita hitzekoa ez den lengoiaian ere (keinuak, jarrerak, seinaleak, sinboloak, ...). Bide horiek "zu" bat eta "ni" bat aurrez-aurre daudela ikusten dugunean sortzen dira eta, horretaz gain, harreman pertsonalagoak ditugunean eta hurbilketa, elkar-ulertzea eta onarpena eragiten dituzten harremanetan.

Giza gorputzaren esparrua osatzen duten gaitasun horiek guztiak behar bezala garatuz gero, nortasun pertsonala errazago eraiki ahal izango dugu, batetik, eta norbere ahalbideak eta mugak egoki baloratzeko ahalmena lortzeko aukera izango dugu, bestetik. Horretaz gain, osasun ona izango dugu eta eskura ditugun natur baliabideak behar bezala erabiliko ditugu.

Hori guztia lortzeko, barnerakoitasun- eta kanporakoitasun-prozesuen arteko oreka bilatu behar da. Horrela, autoaztertu eta autobehatu ondoren, ingurukoekin tinko, pentsatzen dutena esanez eta argi eta garbi hitz egingo dute eta, bestalde, bai esparru publikoan bai pribatuan eta etxekoan, erraz, trebetasunez eta zuhurtasunez moldatzeko gai izango dira.

Garrantzia handikoa da hitzeko lengoaia eta gorputz-lengoaia desinhibitzea, horrela, geure ideiak, pentsamenduak, sentimenduak eta gogo-aldateak errazago adieraziko baititugu. Zentzu honetan, kontaktu fisikoa eta plastika- eta musika-lengoaia sustatuko ditugu eta, horretarako, inolako sexismorik gabeko hitzak, keinuak eta komunikazio-kodeak erabiliko ditugu, afektua eta norberaren nahiz taldearen ezaugarriekiko errespetua izango direla nagusi. Horrela, pertsonarteko harremanetan eta ingurunean konfiantzazko giro positiboa sortuko da.

Adierazpenari esker, entzuten duguna enpatiaz interpretatzeko gai ere izango gara eta, gainera, komunikazio-ekintza iharduera atsegin eta aberasgarritzat hartuko dugu. Izan ere, komunikazio-ekintza inhibiziorik gabe eta gorputza erlaxatuta dugula burutuz gero, gizarte-harreman integratzaileak gauzatzeko gai izango gara. Horretaz gain, komunikabideek eta iragarkiek ematen dizkiguten informazioak eta mezuak interpretatzeko eta baloratzeko gaitasun kritikoa ere emango digu.

Ikasleengan gaitasun hori garatuko duen irakasle-rolak, gure iritziz, honako ezaugarri hauek izan behar ditu: tolerantea eta adierazkorra izan behar du, etengabe komunikatu eta parte hartu behar du (behatz, baloratuz edo ihardunez) eta, eskola-elkartean sortuko diren agerpen guztien aurrean, bere burua meneatuz ihardun behar du.

IRAKASKUNTZA-IHARDUERARAKO JARRAIPIDEAK

Honakoak dira ikasleei gaitasun horiek hartzen lagunduko dieten irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak:

- Hizkuntzaren erabilera sexistak kritikoki aztertzea eta hezkidetza-alternatibak proposatzea.
- Hezkidetza-hizkuntza zuzena erabiltzea, bai ahozko adierazpenetan eta baita idatzizkoetan ere.
- Ikasgelan eta ikastetxean, elkarriketan, elkar-ulertzean, bakean eta harmonian oinarritutako harremanak burutzea eta sustatzea, gero horiek guztiak inguruko bestelako esparruetara ere hedatu daitezkeen.
- Ikasgelan eta ikastetxean, elkarriketa eta komunikazioa elkar-ulertzetik abiatuta sustatzea eta bakea eta harmonia nagusi izango dituzten harremanak bultzatzea, horiek adierazpen-modu guztietan azalduko direla.
- Ahozko adierazpena eta gorputz- eta plastika-adierazpenak garatzeko bideak eta denborak finkatzea.
- Estereotiporik gabeko hizkuntzaren adierazpenak eta agerpenak eta komunikazioa baloratzea, horiek ikastetxearen eguneroko ihardunean sartuko direla.
- Adierazpen intsolidarioak eta negatiboak elkarriketaren eta adierazpen-modu positiboen bidez bideratzea.
- Konfiantzazko eta laguntzazko giroa sortzea, ikasle bakoitzak bere ahalbideen eta ezaugarrien arabera adierazpenak egin ditzan, horiek hezkuntza-ihardueraren bidez aberastuko direla.
- Egoera eta giro egokiak sortzea, ikasleek ideiak askatasunez adierazteko aukera izan dezaten.
- Ikasleen ikuspuntuekiko interesa eta errespetua erakustea.

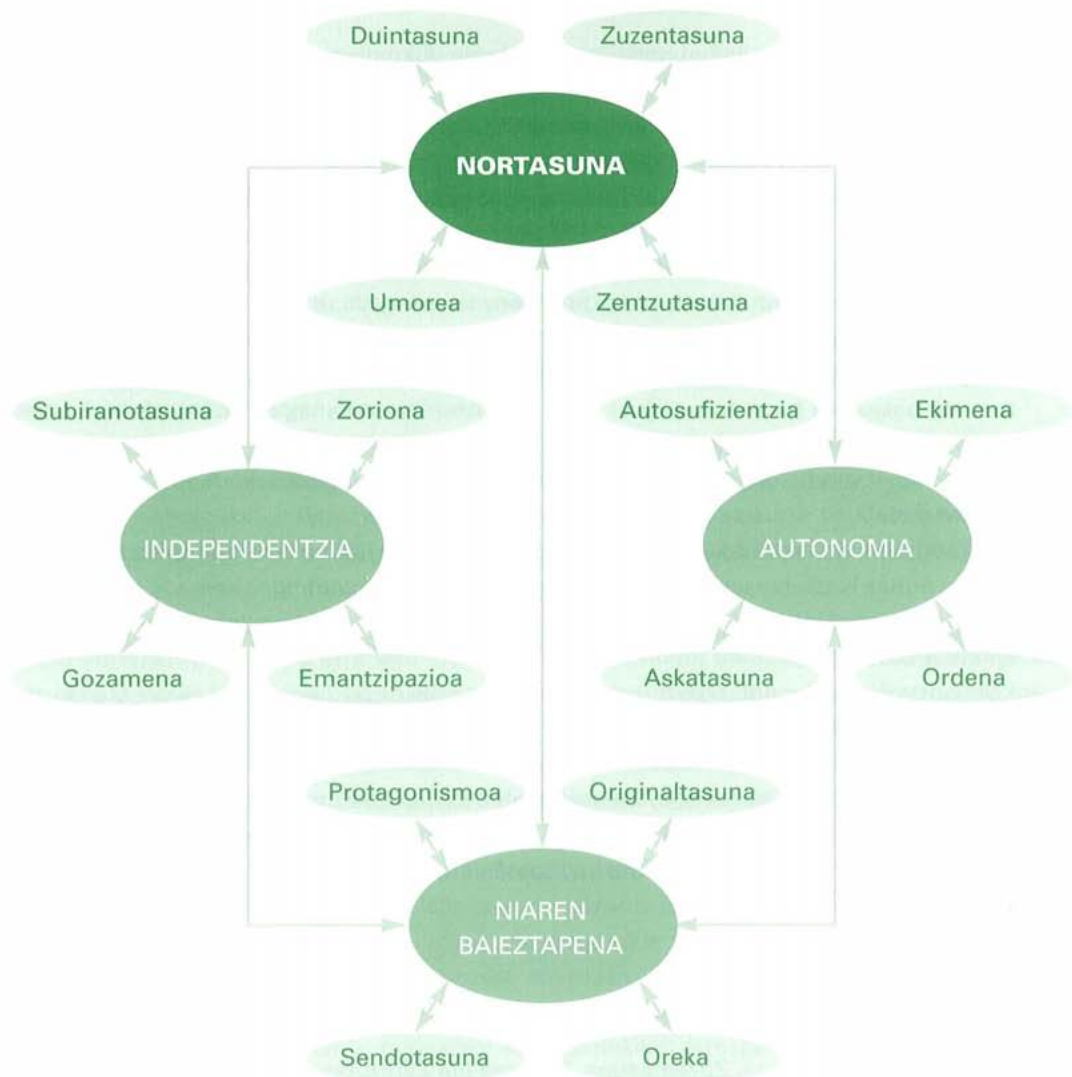
NORTASUN PERTSONALAREN ESPARRUA

NORTASUNA: Duintasuna, Zuzentasuna, Umorea eta Zentzutasuna.

INDEPENDENTZIA: Subiranotasuna, Zoriona, Gozamina eta Emantzipazioa.

AUTONOMIA: Autosufizientzia, Ekimena, Askatasuna eta Ordena.

NIAREN BAIETZAPENA: Protagonismoa, Originaltasuna, Sendotasuna eta Oreka.

NORTASUNAREN DEFINIZIOA

Nortasunak ikasleak ingurune fisikoan, sozialean, afektiboan, kognitiboan eta jarrerazkoan kokatzeko gai egingo ditu, beti ere zuzentasunez, duintasunez, orekaz eta koherentziaz arituko direla horretan. Gaitasun hori garatzeko, norbere "nia" ezagutu behar da, erabakiak askatasunez eta autonomiaz hartu behar dira eta norbere ahalbideak eta mugak onartu egin behar dira. Horrela, gainerakoengandik bereiziko duen norabidea hartuko du, kontraesanik gabeko ihar-dueren, pentsaeren eta sentimenduen araberakoa izango dena.

Nortasunak izatearen osotasunean bizitzeko eta sentitzeko gaitasuna ere ematen digu. Bestalde, "ni" pertsonala izatearen kontzientzia eta ardura hartzen ditugu, bakoitzaren "niak" bere ezaugarri fisikoak, intelektualak, emozionalak eta erlaziozkoak dituela. Horrela, erabaki eta aukera pertsonalak, profesionalak eta akademikoak hartzeko gai izango gara, horiek askatasunez eta nortasunez hartuko ditugula.

Nortasun pertsonala garatu ahal izateko, ezinbestekoa da hezkuntza-interbentzio konprometitua eta ausarta burutzea. Aipatutako hezkuntza-interbentzioak, gainera, gizartean gaur egun nagusi diren botere-oinarriak eta hainbat talderen inposaketaren ondoriozko determinismoa zalantzan jarri behar ditu. Horiek finkatutako kontrol-sistema eta -mekanismoen bidez inposatzen zaizkie pertsonari, eta lau talde handitan kategoriza ditzazkegu, honakoak izanik sorburuak: generoa, gizartea, etnia eta erlijioa.

Balore maskulinoen eta femeninoen ondorioz, eta horiek sexuei ezartzearen ondorioz, historian zehar nortasun pertsonalaren garapena galerazi egin da, emakumezkoek nortasun femeninoa garatu behar izan baitute eta gizonezkoek, aldiz, maskulinoa. Beraz, gizateria osoa bi taldetan banatuta geratu da: femeninoa eta maskulinoa.

Gizarte-klaseetan, kulturen eta erlijioan sortutako hierarkizazioaren ondorioz, pertsonak balore pertsonalen gainetik jarri dira eta norbere nortasunaren garapena baztertuta geratu da.

Horretaz, ikastetxeko hezkuntza-eragile guztiek pertsona hartuko dute curriculumaren antolamendu-ardatz gisa eta pertsonaren hazkunde integrala izango dute helburu. Nortasun pertsonalaren eraikuntza sustatuko da helburu hori lortzeko, eskola-praktiken bidez sustatu ere. Horrela, ikasleek beren buruei buruzko iritzi ona izango dute eta biologi eta ezaugarri-aniztasunak norberaren eta taldearen aberastasun-iturritzat hartuko dituzte. Azkenik, bai esparru publikoan bai pribatuan eta etxekoan, askatasunez eta autonomiaz moldatzen lagunduko zaie.

Era berean, bi sexuetako ikasleak beren buruak zaintzeko trebatuko dira, bai fisikoa bai adimena modu osasungarrian garatuko dituztela. Beraz, kontsumitzaile kritikoak eta arduratsuak izango dira eta, gainera, ekologi oreka lortzen lagundu eta ingurugiroa egoki zainduko dute.

Nortasun pertsonala autobehaketatik abiatuta garatuz gero, aniztasun politikoa, etnikoa, kulturala, erlijiozkoa, soziala etab. errespetatu egingo dituzte, eta gizartea eraldatzen eta giza eskubideetan oinarritutako berdintasunezko gizarte justuagoa lortzen saiatuko dira.

Aniztasunak eta irakaskuntza indibidualizatuak nortasunaren esparruan dute, hain zuzen, garrantziarik handiena. Beraz, desberdintasun indibidualekiko errespetua eta balorazioa oinarritzat hartu eta ikaskuntza-erritmo desberdinak kontuan hartuko dituen hezkuntza-interbentzioa planifikatuko da. Horren bidez, ikasle bakoitzaren alderdi positiboak nabarmenduko dira, guztien singularitasuna onartu eta emaitzak bakoitzak lortutako aurrerapenen arabera ebaluatuko dira, norbere eboluzio-prozesua hartuko dela kontuan.

Ikasgelan, ikasle guztiek izango dute autoritatea, eta ebaluazioa eta balorazioa ikasle bakoitzaren garapenaren arabera egingo dira. Beraz, ez da guztientzat balioko duen prozesu homogeneizaturik burutuko, eta ikasleen ikaskuntzak ez dira elkarrekin alderatuko.

Ikasle bakoitzak bere prozesua ezagutuz gero, zer nolako zailtasunak eta mugak dituen jakingo du, horrela ikaskuntzak hobetu eta autoestimua handitu egingo dituela.

IRAKASKUNTZA-IHARDUERARAKO JARRAIPIDEAK

Honakoak dira ikasleei gaitasun horiek hartzen lagunduko dieten irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak:

- Ikasleen gaitasun guztiak ezagutzea, sustatzea eta estimulatzea, estereotipo femeninoak eta maskulinoak kontuan hartu gabe.
- Ikasleen erkidegoko hizkuntza sustatzea eta baloratzea, nortasun pertsonala eta kulturala garatzen laguntzeko.
- Ikasle bakoitzak behar adinako protagonismoa eta autoritatea izatea, eta inork ez dezala bere burua baztertuta ikusi.
- Konfiantzazko eta laguntzazko giroa sortzea, ikasleak diren bezalakoak izan eta horren arabera adierazpenak egin ditzaten.
- Ikasleak onartuak sentitzea, eta beren portaera gaitzetsi behar denean ere hala sentiaraztea.
- Ikasleei positiboki autobaloratzen eta autoindartzen laguntzea. Horretaz gain, helburu eskuragarriak ezartzen, autoebaluazio errealistak egiten eta dagozkien erantzukizunak hartzen laguntzea.
- Garapen pertsonalaren prozesuaz jabetzen laguntzea, horrela norbere bizitzaren ardura ere har dezaten.
- Ondo egindakoak azpimarratzea, horrela erantzukizunak gogo onez hartuko baitituzte.
- Ikasleen arteko desberdintasunak onartzea eta baloratzea.
- Norbere buruari buruzko kontzeptuan eragina izango duten eredu positiboak ematea, pentsatzen, esaten eta egiten dugunaren artean koherentzia izango dugula. Horretaz gain, barne-hersturarik, nahasketarik edo intseguritaterik eragingo ez duten esperientziak eskaintzea.

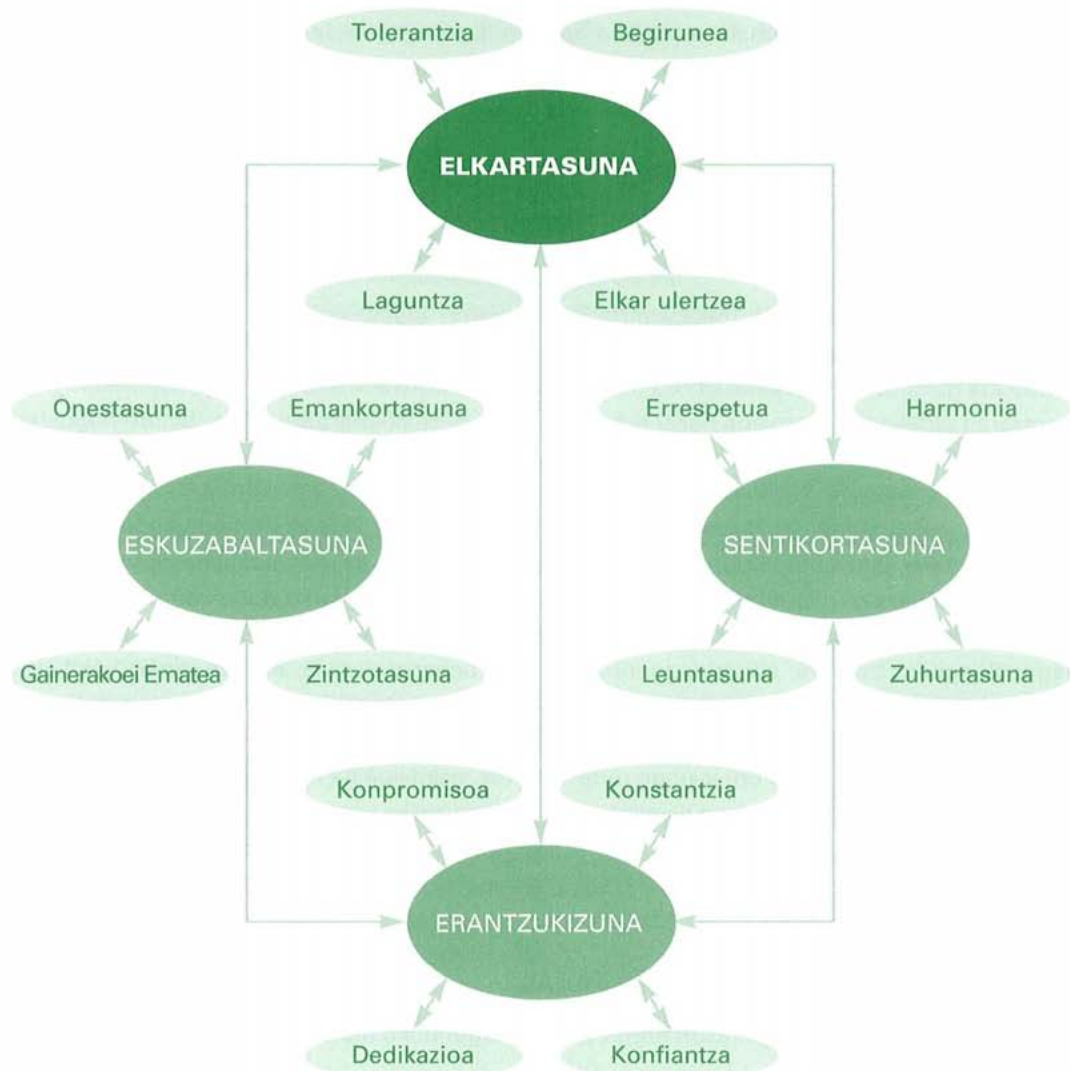
GIZARTEAREN ESPARRUA

ELKARTASUNA: Tolerantzia, Begirunea, Laguntza eta Elkar Ulertzea.

ESKUZABALTASUNA: Onestasuna, Emankortasuna, Gainerakoei Ematea eta Zintzotasuna.

SENTIKORTASUNA: Errespetua, Harmonia, Leuntasuna eta Zuhurtasuna.

ERANTZUKIZUNA: Konpromisoa, Konstantzia, Dedikazioa eta Konfiantza.

ELKARTASUNAREN DEFINIZIOA

Gainerakoekin erlazionatzeko gaitasuna dugu. Horretarako, lehenbizi norbere burua onartu behar dute, diren bezalakoak izanda eta berezitasun eta muga eta guzti. Autoezagutzatik abiatuta, jokabide koherentea garatuko dute esparru guztietan eta beraiekin harremanak dituztenekin. Pertsonen artean dauden desberdintasunak: sexua, arraza, erlijioa, kultura, ahalbide sozioekonomikoak, ezaugarri fisikoak eta psikikoak... onartuz gero, hainbat balore garatuko di-

tuzte, hala nola, errespetua, tolerantzia, laguntasuna, begirunea eta elkar-ulertzea, norbere bizitzaren eta garapen pertsonalaren ardura hartuko dutela. Horretaz gain, ingurune fisikoaren, naturalaren, gizatiarraren eta sozialaren ardura ere hartuko dute, hurbilen duten ingurunetik abiatuko direla (etxeko esparrua) beti, azkenean konplexuena ere hartu arte (esparru publikoa).

Hezkuntzan Elkartasuna sustatu behar da, elkar-ezagutza eta desberdintasunekiko errespetua izango dituela oinarritzat zeregin horretan. Bestalde, pertsona bakoitzaren balore positiboak eta benetako nortasuna ezagutaraziko ditu, horretarako, gizartean ezarritako estereotipoak baztertu egingo direla.

Aniztasunetik abiatutako irakaskuntza-ihardueraren bidez, nortasun pertsonalak garatu ahal izango dira, pertsona bakoitza den bezalakoa eta bere ezaugarri bereizgarri eta alderdi positibo eta guzti onartuko baita. Beraz, elkar-ulertzea oinarritzat hartu eta berdintasunezko hezkuntzaren aldeko konpromisoa hartu dugu, pertsona guztiak onartuko direla, balore nagusien edo gizartean "normalizat" edo "onargarritzat" hartzen denaren barruan dauden ala ez begiratu gabe.

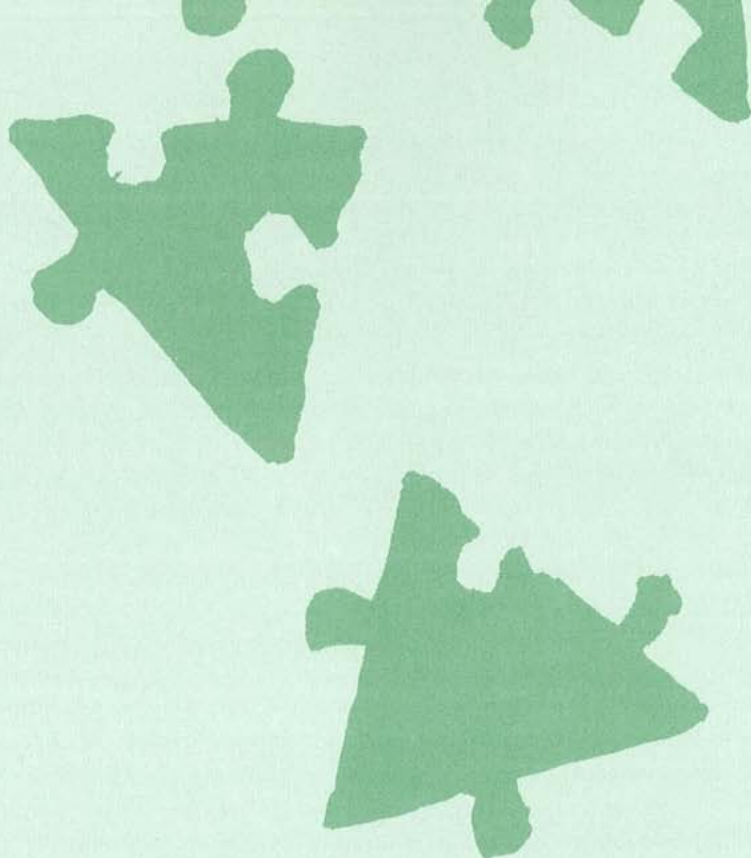
Ikastetxeak bizikidetzan heitzeko leku ezin hobeak direnez, ikasleen artean lagunarteko loturak finkatzen ahaleginduko gara eta, bestalde, elkar-hurbiltzea eta talde-lana ekarriko dituzten harremanak ezarriko dira. Ikasleek honakoak egiten ikasi beharko dute: komunikatzen, elkarlanean aritzen, arauak errespetatzen, parte hartzen, iritziak ematen, elkar errespetatzen eta lagunak egiten. Izan ere, elkarri lagunduz, elkarren beharra dugula, hau da, eman eta hartu egin behar dugula, ikusiko dute. Hitz batean, konpartitu egin behar dugula ikusiko dute eta, gainera, hori guztia konfiantzaz, ordenaz, lasai, norbere oreka zainduz eta naturarekiko harmonia gordez egin behar dela ere jakingo dute. Azkenik, esatekoa da naturarekiko harmonia gordetzeko ezinbestekoa dela natura errespetatzea eta zentzuzko kontsumoa, hau da, naturari kalterik eragingo ez diona, burutzea.

IRAKASKUNTZA-IHARDUERARAKO JARRAIPIDEAK

Honakoak dira ikasleei gaitasun horiek hartzen lagunduko dieten irakaskuntza-iharduerarako jarraipideak:

- Desberdintasun fisikoak, biologikoak, politikoak, erlijiozkoak, kulturalak eta sozialak norberaren eta taldearen aberastasun-iturritzat hartzea, eta edozein eratatako diskriminazioak baztertzeko, bai haurren jarretan azaltzen direnak eta baita erabiliko dituzten ikasmaterialetakoa ere.
- Esparru publiko nahiz pribatuko zereginak eta etxeko lanak egiteko eta konpartitzeko gai izango diren pertsonak prestatzea, gizartean bizi diren gizakitzat hartuko dituztela beren buruak eta gainerakoekiko eta naturarekiko erantzukizunak dituztela ikusiko dutela.
- Gatazkak komunikazioaren bidez eta elkar ulertuz konpontzeko gaitasuna sustatzea, horretarako nahitaezkoa izango dela behatzea, entzutea, arrazoitzea, kontrastatzea eta ikuspuntu anitzak daudela onartzea.

- Konfiantzazko eta laguntzazko giroa sortzea, ikasleek autoirudi positiboa izan dezaten. Horretarako, beren ikuspuntuak errespetatu eta planteatuko dituzten iradokizunak onartu egingo dira.
- Pertsona bakoitzaren alderdi eta ekarpen positiboak azpimarratzea. Hori eginez gero, empatia garatuko da eta, gainera, haurrek gainerakoen lekuan jartzen ikasiko dute, horrela, norberaren ekintzek, bai norberaren garapenean eta baita gainerakoen garapenean ere, zer nolako eragina duten ikusiko baitute.
- Elkarren arteko komunikazioa eta ezagutza sustatuko dituzten iharduerak antolatzea, horiek ikasgelan, zikloka, ikastetxean... antolatuko direla.
- Laguntza- eta eskuzabaltasun-jokaerak sustatzea eta estimulatzea, konpartitzen ikas dezaten eta talde-kontzientzia har dezaten. Horretaz gain, diskriminazioa, agresibitatea edo hierarkizazioa erakusten duten jarreraren aurrean, eta menpekotasun-egoerak ekartzen dituztenen aurrean, parte-hartze aktiboa izaten ikasiko dute.
- Hezkuntza-prozesu guztian zehar, esparru publikoaren eta esparru pribatu eta etxekoaren arteko oreka lortzen saiatzea, genero femeninoa eta maskulinoa ezartzearen ondorioz, ikasleengan agertuko diren garapen pertsonalen gabeziak konponduko direla.
- Etxean eta ikastetxean egunero egin beharreko lanen aurrean, erantzukizun- eta elkartasun-jarrerak sustatzea. Horrela, giro atsegina sortuko da, ondorioz, gizaki bakoitzak bizikaltatea izateko duen eskubidea errespetatu egingo dela eta jarrera horrek gizaki guztiak ere hartuko dituela.
- Komunikabideek ematen dizkiguten informazioak eta iritziak eta burutzen duten manipulazioa kritikoki ezagutzea eta erabiltzea, horietan azaltzen diren balore negatiboak eta diskriminazioak agerian utziko direla.

2. | KASTETXEAREN HEZKUNTZA- -PROIEKTUA

Hezkuntza-Proiektua eskola-elkarteak jarraitu beharreko prozesutzat hartu behar da, horretan, gainera, eskola-elkartea osatzen duten hezkuntza-eragile guztiak inplikaturako direla.

Hezkidetzat-ikuspuntua sartzeko, bai banaka bai guztien artean gogoeta egin eta zer nolako hezkuntza-mota garatu nahi dugun erabaki behar da lehenbizi. Ondoren, parte hartu duten taldeek ados jarri behar dute, barru-barruko ikuspuntuak ere aditzera eman eta ezkutuko curriculum-a agerian uzteko. Horretarako, behar-beharrezkoa da guztion artean egindako gogoetaren emaitza eta alderdi nagusiak barne hartuko dituen prozesua definitzea.

Ikastetxearen Hezkuntza-Proiektu hau egiterakoan eman ditugun urratsak eta hasierako diagnostikoa egiteko aurkitu ditugun zailtasunak "Orientaciones para la elaboración del Proyecto Coeducativo de Centro. Desarrollo integral de la persona" (Ikastetxearen Hezkidetzat-Proiektua lantzeko orientabideak. Pertsonaren garapen integrala) izeneko liburuan, 115. orrialdetik aurrera, daude bilduta.

2.1. TESTUINGURUAREN AZTERKETA

Testuinguruaren azterketaren bidez, ikastetxeek informazio garrantzitsua lortuko dute, erabaki pedagogikoak, didaktikoak eta antolamenduzkoak hartzeko bidea emango diela. Dena den, ez da nahikoa izango ingurunearen azterketa sozioekonomikoa egitea, inguruneak eskuratu nahi ditugun helburuak lortzeko zer nolako aukera objektiboak eskaintzen dizkigun aztertu behar baita. Horretarako, garatu nahi dugun hezkuntza-eredua aldeztu aurretik definitu behar da, hori izango baita informazioa bilatzerakoan erabiliko dugun erreferentzia.

Honakoak izan dira testuinguruaren azterketan parte hartu duten ikastetxearen hezkuntza-eragileak: zuzendaritza, irakasleak, ikasleak eta gurasoak. Talde bakoitza bere esparrua aztertzen ari da, esparru hori esanguratsua izan dadin. Horretaz gain, talde bakoitzak zegozkion erabakiak hartu eta hezkidetzat-ereduaren garapena ahalbidetuko duten iharduerak planifikatu ditu. Prozesu hori burutuz, talde guztiek prestakuntza lortu dute eta, gainera, gogoetak ere egin behar izan dituzte.

Testuinguruaren azterketa egiteko, "Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-Proiektua egiteko baliabideak" delakoaren liburuan azaltzen diren baliabideak erabili ditugu, lan honen hirugarren zatia delarik. Ondoren, horien balorazioa egingo dugu.

ERABILI DIREN BALIABIDEEN BALORAZIOA

Testuinguruaz aztertzeko diseinatu ditugun baliabideak baliagarriak izan dira benetan, bai familiek bai ikasleek eta irakasleek beren jarrerak eta baloreak berraztertzeko balio izan baitute.

Dena dela, ikastetxearen azterketa egiteko, ez dira galde-sorta hutsak erabili behar. Ikastetxetako errealitatea konplexua eta dinamikoa izaten da erabat eta, besteak beste, balorez eta ideiaz beteta egoten da. Beraz, ikusmolde kualitatiboa hartu behar da nahitaez, proposatutako galde-sorta osatuko duten metodoak (elkarrizketak, eztabaidak, behaketak...) bilduko dituenak.

Horrela, neurketa kuantitatiboak dituen arriskuak saihestu egingo ditugu: gertakarien sorburua ez esplikatzea eta, gertakariak interpretatzeko erabilitako kodeak eta galde-sortak egin dituztenek erabilitakoak desberdinak izatearen ondorioz, gertakariak itxuraldatuta geratzea. Hau da, ikastetxearen barne-prozesuak bete-betean ulertzeko arazoak sor daitezke, eta berebizi-ziko garrantzia du horrek, egingo diren aldaketa guztien abiapuntua izango baita.

Dena den, bildutako datuei esker, ikuspegi orokorra hartu dugu eta, hortik abiatuta, hainbat proposamen egin ditugu adibide gisa, halako azterketak bukatu ondoren zer nolako erabakiak hartu behar diren aditzera emateko.

Ingurunearen azterketari dagokionez, oso positiboa iruditu zaigu ikasleek informazioa bildu eta landu izana. Izan ere, ikaskuntza esanguratsua burutu dute, hots, ingurunea zer den eta norbere bizitzan zer nolako eragina duen ikasi dute. Horretaz gain, ikastetxea udalarekin harremanetan jarri da, hainbat alderditan lankidetzan aritzeko. Besteak beste, ikastetxearteko Kultur Astea antolatuko da, talde-ordezkariek osatuko dituzten batzordeak eratuko dira eta, azkenik, irakasleen eta zinegotzien arteko lan-batzordeak sortuko dira, elkarrekin proiektuak egin ditzaten.

Azterketa hau egiteko izan ditugun zailtasunen artean, honakoak dira, besteak beste, aipatzekoak: batetik, zenbaitetan ez da daturik lortu eta lortutako datu asko gainera ez dira zuzen-zuzenak, sexu-aldagaia aztertu gabe atera baitira eta, bestetik, kultur, gazteri eta kirol-arloetan, langile finko gutxi dago eta, horren ondorioz, lanez gainezka egoten dira guztiak.

ONDORIOAK ETA HARTU BEHAR DIREN ERABAKIAK

Udalak kultura, prestakuntza, kirol, eta aisialdirako iharduerak eskainiko ditu. Iharduera batzuk iraunkorrak izango dira eta ikasturteetan zehar burutuko dira eta, beste batzuk, ordea, noizean behin antolatuko dira. Izan ere, horiek egiteko behar beste baliabide ez dagoenez, eta plangintza seniorik ere ez denez egin, borondatezko langileen esku geratuko dira.

Ikastetxeak, bertako eskaintzaren plangintza egiterakoan, udalarena ere hartuko du kontuan. Iharduera iraunkorrei dagokienez, dagoen eskaintza erabiliko du eta, beraz, irizpideak bateratu egin beharko ditu, kooordinazioa eraginkorra izan dadin.

Era berean, hezkuntza-ereduari begira, ikastetxeari ihardueraren bat egitea garrantzitsua iruditu eta udalerrian iharduera horrek iraunkortasunik ez baldin badu, ikastetxearen ihardueren plangintza egiterakoan, sartu egingo da.

Taldeko Proiektuak ez du eskola-elkarte guztia biltzeko balio izan, lanean parte hartu dutenak jadanik bertan ez daudenez, egindako guztia bertan behera geratuko baita. Beraz, ezinbestekoa izango da horren arrazoiak aztertzea eta etorkizunean egingo diren proiektu guztietan iraunkortasun-irizpidea oinarritzat hartzea.

Irakasleei dagokienez, estamentuen arteko komunikazioa bertikala izan da; ez, ordea, horizontala. Horretaz gain, ez da ikasleekiko komunikaziorik eman. Irakasleak klaustroetan parte hartzen zuten, adi egon eta botua ematen zutela, baina inoiz ez zuten iritzirik ematen edo gairik proposatzen. Emakumezko irakasleek, bestalde, prestakuntza-proiektuetan parte hartu dute

batik bat eta gizonezkoek, aldiz, teknologia eta didaktika-espezializazioetan. Oso irakasle gutxik hartu du parte batzordeetan eta lan-taldeetan eta curriculum-berriztapenak ere oso gutxitan egin dira.

Irakasleek ikasleei buruz duten irudiari dagokionez, oro har, neskengandik eta mutilengandik gauza desberdinak espero dituzte eta gaitasun eta koalitate desberdinak dituztela pentsatzen dute. Badakite azken belaunaldietan aldaketak eman direla, batez ere neskengan, baina hala ere, honako bereizketak egiten dituzte: lider izaten diren neskatoei buruz, nortasun handikoak, ikasle onak, inteligenteak eta arduratsuak direla esaten dute; lider diren mutikoei buruz, aldiz, ikasle txarrak, menperagaitzak eta arduragabeak direla esaten dute.

Hori guztia kontuan hartuta, ondorengo erabaki hauek beteaz ihardutea proposatzen dugu:

IRAKASLEEI BURUZKOAK

- Irakasleak, bai agerian bai beren barruan, sexuaren arabera hartzen dituzten jarrerak eta igurikapenak zalantzan jartzeko prestatzea.
- Iharduerak programatzerakoan, bai nesken bai mutilen interesak kontuan hartzea.
- Emakumezkoek esparru guztietan presentzia dutela agerian jartzea.
- Osabidezko neurrien bidez, lan-talde iraunkorretan (batzordeak...) eta eskolaz kanpoko ekintzetan parte hartzera bultzatzea.
- Klaustroak egin baino lehen, horietan aztertuko den gai-zerrenda departamentuan lantzea.
- Irakasleen ekimen eta proposamen guztiak suspertzea, konfiantzazko eta segurtasunezko giroa sortu eta irakasleek ikastetxearen bizimoduko esparru guztietan protagonismoa dutela senti dezaten.
- Era guztietako lengoaiak, hots, hitzekoa, hitzekoa ez dena, idatzizkoa eta ikonografikoa, sexismorik gabe eta emakumezkoa ezkutatu gabe erabili behar direla ohartaraztea eta hori lortzeko prestakuntza ematea.
- Ikasleei aurkeztuko zaizkien emakumezko- eta gizonezko-ereduek gizaki osoak izan behar dutela, eta ez generoen araberrako estereotipoak, ikusaraztea eta horretarako prestakuntza ematea.
- Jarrerak eta baloreak oinarritzat hartuko dituzten programazioak egiteko irizpideak finkatzea.

IKASLEEI BURUZKOAK

GIZARTEAREN ESPARRUAN, Ikaslerik gehienek familiak erdi- edo goi-mailakoak dira, aitzak ikasketa-maila handia duela eta amak, aldiz, txikiagoa.

Etixerik gehienetan gaztelaniaz hitz egiten da, nahiz eta ia denak D eremuan matrikulatuta egon.

Zein pertsonaia miresten duten gehien galdetu zaienean, bai mutikoei bai neskatoei, gizonezkoak aukeratu dituzte.

Etorkizunerako igurikapenei dagokienez, bi sexuen arteko desberdintasuna oso nabarmena da. Neskek, oro har, nahi dutena lortuko ote duten galdetu zaienean, oztopoak izango dituztela erantzun dute. Izan ere, gizarte- eta lan-munduan emakumezkoen gaitasunari eta balioari buruzko aurreiritzi sexistak daudelako gertatzen da hori eta, horretaz gain, gizartean "emazte eta ama" izateko rola inposatzen zaielako. Horrela, emaitza akademiko onak lortzen dituzte, eta agian ikastetxean autoistimua indartzeko modurik onena delako gertatuko da hori, baina gero, aukera profesionala egiterakoan, lana eta ustezko "etxeko erantzukizunak" bateratzeko aukera emango dien lanbideak hartzen dituzte.

Emaitza horiek bizitza osoan aurkezten zaizkien ereduaren ondorioa izaten dira. Izan ere, bi ereduak ez dira berdin baloratzen eta beren familiartekoei, irakasleek eta gizarteak igurikapen, eskakizun eta jarrera desberdinak izaten dituzte neskatoenganako eta mutikoenganako. Horrek guztiak eskola mistoan funtzionatzen duten mekanismoekin du zerikusia: irakasleek neskatoak eta mutikoak ez dituzte berdin hartzen, portaera "maskulinoak" gehiago baloratzen dituzte, neskatoei ez zaizkie onartzen estereotipo "femeninoak" bestelako portaerak...

Egoera horren aurrean, honako interbentzio-proposamena egiten dugu:

- Errealitatetik eta eguneroko bizitzatik hurbil egongo diren emakumezko-ereduak aurkeztea, eredu horiek, gainera, beren bizitzaren protagonista izango direla, erabakiak hartu eta arrakasta izango dutela eta, zenbaitetan oker jokatu arren, hobetzeko aukera izango dutela beti.
- "Femeninoa" denari balioa ematea eta, gizonetzkoek eta emakumezkoek benetako autonomia pertsonala lortu ahal izateko, positiboa eta behar-beharrezkoa dela ikusaraztea.
- Emakumezkoek zientzien, arteen eta humanitateen garapenerako egin dituzten ekarpenak curriculumean sartzea.
- Emakumezkoen historia curriculumean sartzea.
- Bizitza pribatuko esperientziak eta ekarpenak curriculumean sartzea.
- Arlo guztiak neskatoen esperientzia esanguratsuetara hurbiltzea.
- Ametsak errealitate bihurtzen dituzten emakumezko heroiak sortzea eta sustatzea.
- Bizi-eredu eta bizimodu anitzak hierarkizaziorik egin gabe aurkeztea eta horien aberastasuna baloratzea.
- Neskatoengan autonomia handiagoa sustatzea, etorkizunari aurre egin ahal izateko.

ESKOLAREN ESPARRUAN, aipatzekoa da ikasleek ikastetxean antolatzen diren iharduere-tan ez dutela ia parterik hartzen. Horretaz gain, parte-hartzea handitzeko gogorik ere ez dutela adierazi digute. Ia denbora guztia ikasgeletan ematen dute eta, ikasgelaren barruan, neskarik gehienek galdetzen zaienean bakarrik parte hartzen dutela esan dute.

Bai neskek bai mutilek lehenengoengandik tratu hobea hartzen dutela adierazi dute, eta bi taldeek mutikoek gutxiespen-esaldiak etengabe esaten dizkietela esan dute.

Horiek horrela, ondorengo erabakiak beteaz ihardutea proposatzen dugu:

- Ageriko eta ezkutuko curriculumak generoaren ikuspegitik aztertzea, emakumezkoek gizateriaren garapenerako egin dituzten ekarpenak berreskura daitezen.
- Emakumezkoak eta esparru pribatua ikastetxean ematen diren gai guztietan sartzea.
- Hezikidetzako bibliografi fondoa sortzea.

- Irakurketa alternatiboetarako interesa piztea, horietan erakusten diren ereduak ez baitira izaten estereotipatuak eta gizartean sustatzen direnak.
- Hezikidetzako tutoretza sustatzea, honako lehentasunak izango dituena: nesken autoistimua handitzea eta ikasle guztien autoezagutza sustatzea, horrela autokontzeptu egokia eta zuzena eraiki dezaten.
- Parte-hartzea sustatzea, horretarako, proposatutako iharduerak nesken eta mutilen gustu eta interesetara egokituko direla. Horiek burutuko dituzten helduek inondik inora ez dute sexua-generoa identifikazioaren araberrako eredu estereotipaturik aurkeztuko.
- Ikastetxea eraikitzeke lanean gogo onez parte hartzera eramango dituzten bideak bilatzea.
- Irakasleek inoiz ez dituzte inor gutxiesteko moduko esaldiak erabiliko, autoistimua sustatzen dituztenak erabiliko dituztela.
- Ikasleen artean, gainerako ikaskideen autoistimua handiaraziko duten esaldien erabilera sustatzea.

FAMILIAREN ESPARRUAN, ikasleek, etxean, autonomia eta askatasun pertsonal handia erakusten dutela iruditzen zaigu. Beren buruez kezkatzen eta arduratzen dira, baina “ostatuan” daudela iruditzen zaie, hau da, hoteletako abantailak izaten dituzte eguneko ordu askotan (musika, telebista, janaria, ohea eta logela pribatua), eta ez dute etxeko funtzionamenduaren inguruko ardurarik hartzen.

Etxeko lanak egiten parte hartzeari dagokionez, bi sexuen artean dauden aldeak baloratzuz gero, aipatzekoa da neskek kontzientziazio eta eskakizun handiagoak dituztela hainbat lanen inguruan, hots, ordena eta beren gauzak zaintzea, antolatzea eta ikastea eskatzen duten lanen inguruan. Eskakizun horiek jaiegunetan ikusten dira bereziki, mutilak baino askoz ere etxeko lan gehiago egiten baitituzte, horrela etorkizunean izango duten lanaldi bikotza onartzen hasten direla.

Neskek apaindu eta zaindu egiten dira, abestu eta dantzan ere egiten dute, baina ez dute beren gorputzaz gozatzen eta ez dute sexualitatea aktiboki bizi.

Neskek ez dira bakarrik ibiltzen eta, bestetik, mutilek askoz ere denbora gehiago ematen dute tabernetan. Etxean daudenean ere, neskek baino aukera gehiago izaten dute lagunak gonbidatzeko. Horrek argi erakusten du esparru publikoan “maskulinoa” dena dela nagusi, eta familietan ere neskek izan ditzazketen arriskuek mutilek izan ditzazketenak baino kezka handiagoa eragiten dutela.

Galde-sortan ikusten denez, aitek ez du etxeko kontuen erantzukizunik hartzen. Imitazioaren eta ikaskuntza bikarioaren teoria egia baldin bada, bederen, argi dago genero-estereotipoen transmisioak bere horretan dirauela. Horrek ez du uzten erantzukidetzan oinarritutako hezkuntza garatzen, etxeko hainbat iharduerak duen izan txarra areagotu egiten du eta “zerbitzu” horiek hartzea eskatuko duten gizonezkoak prestatzen ditu, zerbitzu horiek, ustez, familia sortu eta seme-alabak izaten dituztenean, eman egin behar baitaizkie.

Emitza horiek hartu eta ondorioa ateraz gero, argi eta garbi ikusten da behar-beharrezkoa dela hezkuntza-lana bideratzeko duen familiaren eta etxearen arteko koordinazioa. Izan ere, honelako pertsonak aurkezteko zaizkigu: ausartak, helduak, zein eskubide dagozkien badakitenak eta, azkenik, etorkizunean nahi dutena lortzeko eta bizi-proiektu jakin bat planteatzeko aukerak

dituztenak. Baina, hala eta guztiz ere, zenbait gabezia izaten dituzte: elkartasunik gabeko balore-hierarkia (berekioia) erakusten dute eta etxeko lanak gutxietsi egiten dituzte, ez direla konturatzeko genero-rolak errepikatzen ari direla eta lan horiei esker gauza daitekeela, hain zuzen, elkarbizitza.

Horiek horrela, ondorengo erabakiak beteaz ihardutea proposatzen dugu:

- Irakasleek dagokien hezkuntza-rola onartzea, hau da, ikasleen prestakuntza integralean erantzukidetzat dutela onartzea. Beraz, jarrera eta baloreetatik abiatuta programatuko dute guztia, bai neskek bai mutilak sentimenduak behar adina adieraz ditzaten, norbere gorputzaren kontzientzia hartu eta sexualitatea positiboki bizi dezaten.
- Ikastetxeen eta familien arteko harremanak eta koordinazioa hobetzea, gaitasunak garatzeko eta baloreak hartzeko zereginean elkarrekin aritu daitezen.
- Familiak sentsibilizatzea, seme-alabei, eta batik bat semeei, etxeko bizikidetzak-unitatearen partaide diren aldetik, etxeko lanak egin behar dituztela ikusarazteko.

HEZKUNTZA-ANTOLAMENDUARI, -FUNTZIONAMENDUARI ETA -NORABIDEARI BURUZKOAK

Ikastetxeko zuzendaritzaren zeregin nagusia kudeaketa izaten da, eta funtzionamendua bertikala, aurrerago adierazi dugunez.

Tutoretzan, departamentuetan, orientabideetan, batzordeetan etab.etan, legeak ezartzen dituen gutxiengo betekizunei jarraiki iharduten da, hori ezinbestekoa dela guztia behar bezala joan dadin.

Erantzukizuna eskatzen duten posturik gehienak gizonezkoek betetzen dituzte esparru guztietan (zuzendaritza, burutzak, Guraso-Elkarteak, ikasleen ordezkariak, AZPko ordezkariak), ikastetxeetan gehienak emakumezkoak diren arren.

Bai ikasleek bai irakasleek adierazi dutenez, nahiago dute klaseetan parte-hartzea eta talde-lana nagusi izatea, baina hala eta guztiz ere, klaserik gehienak magistralak izaten dira.

Botere-harremanak ikastetxearen erritual guztietan agertzen dira: ikasgeletako espazioaren banaketan; zerbitzuen erabileran (fotokopiagailua, telefonoa, faxa...); zenbaitek ikastetxean nahi bezala mugitzeko askatasuna izaten du; ikasleei besterik ez zaie ebaluaziorik egiten; zenbait irakasgai gehiago baloratzen da; neskenganako eta mutilenganako jarrerak ez dira berdinak izaten; ordutegiak egiterakoan eta irakasgaiak eta ikasturteak banatzerakoan ez da pedagogi irizpiderik kontuan hartzen etab.

Funtzionamendu-eredu horren bidez, hainbat balore sustatzen da, hala nola, lehiakortasuna, agresibitatea eta anbizioa. Beraz, ikastetxean inguruan duen sistema patriarkal liberala transmititzen jarraitzen da, aipatutako baloreak arrakastaren eta boterearen artean ezartzen den loturaren ondorioa direla.

Ereduek horren aurrean, gure hezkuntza-proposamenarekin bat etorriko den antolamenduegitura sortzeko gai izan behar dugu. Ezin dugu ahaztu, batetik, eskolakideen portaerek, harremanek eta antolamenduak osatzen duten eskola-kultura eta, bestetik, esperientziaren bidez

osatutako esanahi-multzoak sorrarazten duen ideologia elkarri lotu-lotua daudela. Ideologia eta kultura bereiztezinak dira, elkar eragiten baitute. Hau da, antolamendua eta harremanak (kulturararen elementuak) aldatuz gero, esanahiak ere aldatu egingo dira.

Egitura berriak sortu behar ditugu, ikasleen autonomia pertsonala, erantzukizuna eta gaitasun kritikoa sustatuko dituzten bideak. Beraz, partaidetzazko kulturak asmatu behar ditugu, elkartasunezko ideologiak sorraraziko dituztenak. Gure ikastetxeek justiziazko eta berdintasunezko mundua behar dute izan, tolerantzia eta desberdintasunekiko errespetua izango direla bertako ezaugarri bereizgarriak.

Horretarako, ezinbestekoa da ikasleei jarrera eta balore jakin batzuk harrarazten dizkieten elementuak desmontatzea.

A.I.A.ri buruzko atalean, eskola-elkarteko estamentuek bete behar dituzten funtzioei buruzko zenbait argibide ematen dugu.

2.2. HEZKUNTZAREN XEDEAK ETA IKASTETXEAREN HELBURUAK

A. IKASTETXE-MOTARI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxe hau mistoa da, beraz, bi sexu-etako ikasleak daude bertan.

Ikastetxe honetan, Euskadiko Autonomi Elkarteko “hizkuntz eredu” guztiak eskaintzen dira.

Ikastetxe hau hezkidetzazkoa da, hau da, “genero-azterketa” hartzen du hezkuntza-zereginaren oinarritzko paradigmaz, horrela, estereotipo maskulinoa eta femeninoa gainditzeko dituela.

Ikastetxe hau laikoa eta plurala da. Eskola-curriculumean ikasleek eskatzen dituzten erlijioen prestakuntza ere sartzen da, ideologi aukera eta agerpen guztiak errespetatzen direla.

HELBURUAK

- Bai neskatoak bai mutikoak ikastetxearen iharduera guztietan integratzea.
- Eskola-elkartean, bi hizkuntza ofizialak parekatzea.
- Estereotipo maskulinoa eta femeninoa gainditzea. Horretarako, ikastetxearen antolamenduan eta kudeaketan, parte-hartze aktiboa sustatuko da eta bi sexuak berdinean ordezkatuta egongo dira.
- Eskola-elkartekideek egindako ideologi aukerak eta adierazpenak errespetatzea.

B. GARATU NAHI DEN BALORE- -MOTARI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxe honetan, balore pertsonalen garapena sustatuko da.

Zentro honetan, Pertsona hartzen da hezkuntza-ihardueraren ardatz gisa, eta nortasun pertsonalaren garapena sustatuko duten baloreak hedatzen dira. Horretaz gain, garapen hori galerazten duten gizarte-baloreen aurrean, jarrera kritikoa hartzen da.

HELBURUAK

- Ikastetxearen hezkuntza-iharduera jarrera-ardatz komun baten inguruan planifikatzea. Ardatz horren bidez, Hezkidetza-Ereduan definitutako oinarritzko gaitasunek ezaugarri dituzten balore pertsonalak barneratu ahal izango dira.
- Norbere balore-eskala izatea, ikasleari nortasuna eta autoritate pertsonala emango dizkiola, horrela, gizartea eraldatzeko lan egin dezan.

C. GIZARTE-INBRIKAZIOARI ETA INGURUNEAREKIKO HARREMANEI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxe honetan, udalaren kultur, prestakuntza-, kirol- eta aisialdi-eskaintzak kontuan hartuko dira. Horrela, batetik, ikasleak gizartean integratuko dira eta, bestetik, giza baliabideak eta baliabide materialak hobeto ezagutu eta errentagarri egingo dira. Norberaren eta taldearen erantzukizunaren garapena sustatuko da, eta ingurugiroa eta pertsonarteko eta ingurunearekiko harremanak hobetzeko lan egingo da.

HELBURUAK

- Kultur, prestakuntza-, kirol- eta aisialdi- eskaintza ezagutzea.
- Eskaintza hori osatzeko beharrezkoak diren iharduerak planifikatzea eta Hezkidetza-Ereduaren garapen-arlo guztietara hedatzea.
- Inguruko erakundeekin partaidetza-irizpideak bateratzea.
- Koordinazio eraginkorra ezartzea.
- Ikasleak egingo dituzten iharduerei buruzko erabakiak hartzera bultzatzea.
- Ikasleak erantzukizunak hartzera bultzatzea eta zeregin hori artikulatzea.
- Genero-estereotipoen ondorioz inposatzen diren "hautapenak" eta jarrerak zuzentzeko neurriak ezartzea.
- Ikasle guztiek erabiltzen dituzten espazioak eta instalazioak zaindu eta iraunarazi ditzatela lortzea.

D. HEZKIDETZA HEZKUNTZA-EREDUTZAT ONARTZEARI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxe hau Hezkidetzazkoa izango da, hau da, estereotipo maskulinoaren eta femeninoaren arteko dikotomia gainditzen ahaleginduko da. Horretarako, gizonezkoenak izan diren jarrerak eta baloreak eta emakumezkoenak izan direnak elkarrekin egokituko dira bertan. Horrela, sexua gorabehera, guztiak onartuko dira eta, horretaz gain, bai esparru publikorako bai pribaturako, gizaki osoak heziko dira.

HELBURUAK

- Ikastetxean gizonezkoei eta emakumezkoei ezartzen zaizkien rolak gainditzea.
- Autobalorazioa lantzea, kasuan kasuko koalitategen arabera.
- Erabiltzen diren testuliburuak eta materialak hezkidetzaren ikuspegitik aztertzea.
- Eskola-materiala aukeratzeko irizpideak hezkidetzaren ikuspegitik abiatuta definitzea.
- Curriculum-arlo guztietan hezkidetzaren materialaren erabilera sustatzea.
- Eskola-elkartekideek ikastetxean zer nolako genero-rolak erakusten dituzten aztertzea: ordezkariak, zerbitzuak, langileak, antolamendukoak...
- Ikastetxeko kirol-iharduna aztertzea: nork egiten duen eta non.
- Rolak azterketari buruzko datu estatistikoak jakinaraztea, kontzientzia hartu eta estereotipoak gaindi daitezen.

E. HEZKUNTZA-IHARDUERAREN ARDATZARI BURUZKOAK: PERTSONARI BURUZKOAK

Hezkuntzari dagokionez, Pertsonaren garapen integrala lortzeko, giza garapenaren bost esparruak hartuko dira kontuan. Honakoak, hain zuzen: adimenaren, gorputzaren, emozioen, nortasun pertsonalaren eta gizartearen esparruak.

XEDEAK

ADIMENAREN ESPARRUA.- Ikastetxe honetan burutzen den irakatsi eta ikasteko prozesuan, arazoen azterketaren eta ulermeneren bidez garatzen da inteligentzia. Horrela, ikasleak egoera berriei aurre egiteko gai izango dira eta horiei buruzko erabakiak sormenaz, kritikoki eta razionalki hartuko dituzte. Ikasleek erakusten dituzten jarrerai arreta berezia jarriko zaie, ikasle bakoitzari bere gaitasunetatik abiatuta garatzeko aukera emango zaiola. Azkenik, trebetasunak garatzeko orduan, aukera-berdintasuna izango da nagusi.

GORPUTZAREN ESPARRUA.- Hezkuntzan, gorputza adierazpen-elementutzat ikusi behar da, ezagutu eta osasuntsu egoteko zaindu behar dela. Segurtasun pertsonala indartzen lagunduko duten gorputz-trebetasunak landuko ditugu. Bizitasunaz eta dinamismoaz baliatuko gara elkarren artean komunikatzeko, erronka berriei ekiteko eta ahaleginak egiten ikasteko.

EMOZIOEN ESPARRUA.- Ikasleek beren buruei buruzko irudi orekatua eta zuzena hartzea nahi dugu, bakoitzak dituen ezaugarri, ahalbide eta muga eta guzti. Horrela, egonkortasuna lortuko dute eta, bestalde, inguruneaz disfrutatu ahal izango dute. Geure emozioak ezagutu eta norbere sentimenduak adierazi egin behar dira, horrela, pozik eta umoretsu bizitzeko.

NORTASUN PERTSONALAREN ESPARRUA.- Ikastetxe honetan heziko direnak norbere nortasuna eta independentzia defendatzeko gai izango dira. Autokontzeptutik abiatu eta beren bizitza bideratzeko gai izango dira eta, horretaz gain, ekintza-askatasuna eta zoriontasuna ekarriko dizkieten aukerak egingo dituzte beti.

GIZARTEAREN ESPARRUA.- Ikastetxe honetan heziko direnak argi ikusiko dute burutzen dituzten ekintzak taldean integratzeko eta elkarrengatik elementuak direla. Beraz, horrek berarekin ekartzen dituen erantzukizunak onartu egingo dituzte eta gizarte-justizia lortzearen aldeko konpromisoa ere hartuko dute, taldeko gainerakoek ezaugarri bereizgarri guztiak errespetatuko dituztela.

HELBURUAK

- Lan intelektualerako teknika desberdinak erabiltzea, ikasleek arazoak konpontzeko ohitura har dezaten.
- Arazo-egoerak eraginkortasunez konpontzea.
- Sormenezko erantzunak proposatzea, bilatzeko gogoia eta jakinmina piztuko dituztela.
- Egindako ekarpenak baloratzea eta bat aukeratzea.

- Pertsonarteko harremanak garatzea.
- Berezkotasunez eta proiektuei ekiteko gogoz bizitzea.
- Bizimodu osasungarria izatea.
- Desberdintasun fisikoak naturalizat ikustea eta errespetatzea.

- Deskalkifikazioz ez egitea eta lorpenak azpimarratzea.
- Besteei laguntzea eta besteen premiekin sentiberatasuna izatea.
- Nahi dutena lortzen saiatzea eta pertsona kementsuak izatea.
- Gorputzaren adierazpenak gararaziko dituen lagunarteko giroa sortzea.

- Pertsonak jasan behar dituzten menpekotasunez jabetzea.
- Norbere bizitzaren eraikuntzan parte-hartze aktiboa izatea.
- Autosufiziente egingo gaituzten bizimoduak, lanak eta entretenimenduak bilatzea.
- Drogomenpekotasunen arazoak baneratzeko.
- Autoestimua behar bezala garatzea, horrela autokontzeptu positiboa lortu ahal izateko.
- Irizpide-askatasuna eta ingurunean iharduteko autonomia sustatzea.

- Bestelako jende, herri eta kulturen sentimendu eta ikuspuntuetik harkorrak izatea.
- Desberdintasuna eta injustizia nagusi diren egoeren aurrean, konponbideak bilatzen saiatzea.
- Lanak eta erantzukizunak banatzea.

F. METODOLOGIARI ETA PEDAGOGI TEORIARI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxe honetan, Ezagutza Pertsonalaren Arloa sortuko da. Bertan, orientabidearen arduraduna, taldearen tutoretza-arduraduna eta, kasu jakin batzuetan, taldearen irakaslea elkarlanean arituko dira, eta hezkuntza-ihardueraren ardatzaren nondik-norakoak definituko dituzte (Pertsona). Nortasuna oinarritzat hartu eta aniztasuna eta desberdintasuna landuko dira.

Curriculum-arloak hezkuntza-premien arabera programatuko dira, eta disziplinartekotasuna hartuko da batik bat kontuan. Beraz, arlo bakoitzak pertsonaren esparru guztiak hartuko ditu, bai kognitiboa, bai afektiboa eta baita pertsonarteko harremanena ere.

Ikasgelan burutzen den irakaskuntzan, hiru eduki-motak hartzen dira kontuan (jarrerazkoak, prozedurazkoak eta kontzeptuzkoak). Edukiok aktiboki eta parte hartuz ikasten eta lantzen dira, ikasleek kontzienteki barneratzen dituztela (autoezagutza.)

Ebaluazioaren bidez, Ezagutza Pertsonalaren Arloa indartu egingo da, autoebaluazioa, koebaluazioa eta irakasleen ebaluazioa burutuko direla. Beraz, autoezagutzarako beste baliabide bat izango dugu ebaluazioa. Hortik abiatuz, gainera, orientabide pertsonala, akademikoa eta profesionala bideratu egingo dira eta irakaskuntza-ihardueraren plana berrikusi egingo da.

HELBURUAK

- Ikasleek eremu kognitiboan, afektiboan eta pertsonarteko harremanetan zer nolako premiak dituzten antzematea.

- Aniztasuna, desberdintasunak eta pluraltasuna kontuan hartuta programatzea eta, batik bat, ikasleei ikasprozesuan parte harraraztea.

- Autoezagutza-prozesua sustatuko duten baliabideak sortzea. Curriculum-diseinua kontrastatuz, disziplinartekotasuna kontrolatzea.

- Pertsonaren esparru guztietako ikaskuntza-prozesuak eta -lorpenak baloratzea.

G. HARREMAN-, ANTOLAMENDU- ETA KUDEAKETA- SISTEMEI BURUZKOAK

Ikus "Antolamendu eta Iharduera-Araudiak (A.I.A.) egiteko kontuan hartu behar diren proposamenak", 2.3. puntua, 70 orrialdea.

H. MASA-KOMUNIKABIDEEI ETA TEKNOLOGIA BERRIEI BURUZKOAK

XEDEAK

Ikastetxean teknologia berriekin eta masa-komunikabideekin zerikusia duten materialak sustatuko dira. Horiek eguneroko ihardunean sartu eta erabiliko dira, zentzu kiritikoz erabili ere, ikastetxera iristen den informazioa, ikastetxearen barrukoa eta bertatik kanporatzen dena prozesatu eta eraldatu egingo baitira.

Ikastetxearen eta ingurunearen arteko informazio-prozesuak sustatu egingo dira.

HELBURUAK

- Hezkuntza-prozesuan lagungarri izango diren teknologia berriak sartzea eta horien erabilera sustatzea.
- Informaziobideen eta teknologia berrien erabilera eta trataera, izpiritu kritikoa sustatzea.
- Komunikabideak sortzea eta erabiltzea, bai eskola-elkartekideen artean bai elkartekideen eta ingurune natural eta sozialaren artean, informazio-trukea burutu dadin.
- Komunikabideak ingurunearekin elkarrengaitzeko bidetza erabiltzea.

2.3. ANTOLAMENDU ETA IHARDUERA- -ARAUDIAK (A.I.A.) EGITEKO KONTUAN HARTU BEHAR DIREN PROPOSAMENAK

2.3.1. ESKOLA-KONTSEILUKO BATZORDE EGONKORREI BURUZKOAK (O.O.O.*)

HARREMANETARAKO, PARTAIDEKIDETZARAKO ETA KOHERENTZIARAKO BATZORDEA

Batzorde iraunkorra eta ekonomi batzordea ezezik, harremanetarako, partaidekidetzarako eta koherentziarako batzordea ere sortzea proposatzen dugu, honako funtzio hauek beteko dituen:

- a) Bai ikastetxeko estamentu guztien artean bai estamentu bakoitzaren barruan, lankidetzazko giroa lortzea, I.H.P.ko hezkuntza-helburuak ahalik eta ondoen bete ahal izateko. Hau da, konfiantzazko eta segurtasunezko giroa lortu behar da, guztiek erronka berriei aurre egiteko gai direla ikusi eta horretarako gogo handiagoa izan dezaten.
- b) Ikastetxearen Hezkuntza-Proiektua diseinatzeko, abiarazten eta ebaluatzen laguntzea, eta zeregin horretan estamentu guztien parte-hartzea sustatzea.

* O.O.O.: Ordezkaritza Organo-Goreneko Batzordea.

- c) Ikastetxean burutuko diren iharduera guztiak I.H.P.n definitutako xede eta helburuetara egokitzea.
- d) Eskolaz kanpoko ekintzen eta ekintza osagarrien programa baloratzea, estamentuen ekimenak bateratzea eta kasuan kasuko ingurunean azalduko diren kultur gabeziak konpontzea. Ekintza guztiak zeharkakotasun-irizpideari eta ikasleak diskriminaziorik gabe integratzeko irizpideari jarriki burutuko dira eta, behar izanez gero, proposamenak ere egingo dira.
- e) Bizikidetza-arauak eta hazkunde pertsonalerako jarraipideak finkatzea eta koordinatzea. Horiek ez dira zigortzeko finkatuko, iharduerazko jarraipideak eskuratzeko baizik, horien bidez, arazoak konpondu egingo direla eta jarrera negatiboak aldatu eta positibo bihurtuko direla. Bestalde, ez dira inposatuko eta ikasleen, irakasleen, A.Z.P.n eta gurasoen adostasunaz erabakiko dira.

KIDEAK:

- Zuzendaria.
- Eskola-kontseiluko irakasle 1.
- Eskola-kontseiluko guraso 1.
- Eskola-kontseiluko ikasle 1.
- Eskola-kontseiluko A.Z.P.n ordezkari 1.
- Guraso-elkartekide 2.
- Eskola-kontseilukoak ez diren 2 ikasle, hezkuntza-etapen ordezkari izango direnak.
- 2 irakasle.

2.3.2. ORIENTABIDE-DEPARTAMENTUARI BURUZKOAK

FUNTZIOAK:

- a) Autokontzeptuaren eta autoistimuaren bidez, ikasle bakoitzaren emantzipazioa sustatu-ko duen orientabidea sustatzea, ikasle bakoitzak bere bizitzaren eraikuntzan rol aktiboa har dezan.
- b) I.H.P. garatuko duen Orientabide-Proiektua egitea (halakorik egonez gero).
- c) I.H.P. egiten parte hartzea.
- d) Prestakuntzazko ebaluazioa sustatzea, autoezagutza, autoerregulazioa... sustatzea izango dituela helburu.
- e) Tutoretza-Plana koordinatzea, plan hori I.H.P. gauzatzeko lagungarri izango dela.
- f) Informazioan, eta ez tradizioan, oinarrituko den lanbide-orientazioa sustatzea, horren bidez, bokaziozko erabakiak hartuko baitira eta aukera pertsonalak, profesionalak eta eskola-aukerak askoz ere handiagoak izango baitira. Horrela, gainera, hautapen estere-

otipatuak bertan behera utziko dira, horiek gizarte-baloreen, topikoen, rolen etab.en ondorioz egiten baitira.

g) Orientabide-Planaren helburuak arlo guztietako irakasleek onartzea.

ORIENTABIDE-DEPARTAMENTUKO KIDEAK:

- a) Orientatzailea.
- b) Ikasketa-burutza.
- c) D.B.H.ko tutoretza-koordinatzailea.
- d) Batxilergoetako tutoretza-koordinatzailea.
- e) Heziketa-zikloetako tutoretza-koordinatzailea.
- f) D.B.H.ko pedagogi koordinatzailea.
- g) Didaktika-departamentuen burutzetako 4 ordezkari. (Gizarte-Zientzien arloko 1, Hizkuntzen arloko 1, Zientzia eta Teknologien arloko 1, Arteen arloko 1).
- h) Sendabidezko Pedagogiako irakaslea.
- i) Curriculum Desberdinen Eraikuntzako irakaslea.

DEPARTAMENTUAN, HONAKO BI BATZORDEAK ARITUKO DIRA LANEAN:

• TUTORETZA-BATZORDEA:

Funtzioak:

- a) Tutoretzei dagokien orientabide-planaren alderdiak zehaztuko dituen tutoretza-plana egitea eta heziketa pertsonalaren ibilbideak garatzea.
- b) Plana etapaka sekuentziaztea, planteatutako helburuak lor daitezen.
- c) Planaren jarraipena behar bezala burutzea.
- d) Iharduerei buruzko txostena egitea, eta horiek ebaluatzeko eta hobetzeko proposamenak sartzea.

Tutoretza-batzordekideak:

- a) Ikasketa-burutza.
- b) Orientatzailea.
- c) Tutore guztiak.

Oharra: Azaldu dugun antolamendu-egitura hartu arren, bileretara orientabide-departamentuko kide guztiek ez dute zertan joan, parte-hartzea kasuan kasuko lanaren arabera izango baita.

• PEDAGOGI BATZORDEA:

Funtzioak:

- a) Arloek Orientabide-Departamentuan proposatutako helburuak lortzen lagunduko dutela bermatzea.

- b) Arlo bakoitzean I.C.P. zehazteko zer nolako irizpide komunak hartu behar diren adieraztea, horiek orientabide-proiektuan ibilbide akademikoari buruz planteatutako helburuekin bat etorriko dela.
- c) Departamentuetan, didaktika-ihardueraren eta -gaurkotzearen ikerketa sustatzea eta horretan laguntzea.

Kideak:

- a) Orientatzailea.
- b) Ikasketa-burutza.
- c) Sendabidezko Pedagogiako irakaslea.
- d) Curriculum desberdinen eraikuntzako irakaslea.
- e) Didaktika-departamentuen buruzetako 4 ordezkari. (Gizarte-Zientzien arloko 1, Hizkuntzen arloko 1, Zientzia eta Teknologien arloko 1, Arteen arloko 1).

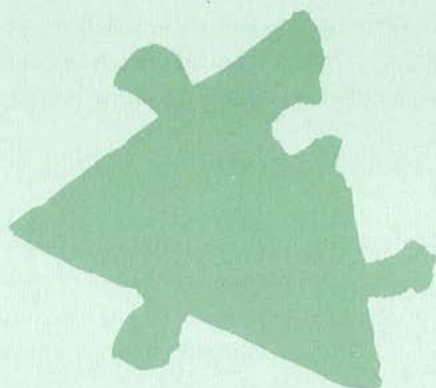
Oharra: Azaldu dugun antolamendu-egitura hartu arren, bileretara orientabide-departamentuko kide guztiek ez dute zertan joan, parte-hartzea kasuan kasuko lanaren arabera izango baita.

2.3.3. TUTORETZEI BURUZKOAK

- a) Tutoretzan, ikasgelako ekipo didaktiko osoak hartuko du parte.
- b) Tutoreek ikasgelako ekipo didaktikoa koordinatu eta dinamizatuko dute, ibilbide pertsonala, akademikoa eta profesionala kontuan hartuta burutuko dutela zeregin hori. Irakatsi eta ikasteko prozesua optimizatzea izango du aurrekoak helburu eta, prozesu horretan, taldekide guztiak izango dira protagonista.
- c) Tutorea, ikasleen erreferente den aldetik, ikasleekin eta horien familiekin zuzenean izaten dituen harremanen erantzule izango da, ibilbide pertsonalaren garapenari dagokionez.
- d) Tutoreak eta ikasgelako gainerako irakasleek, batetik, programazioaren koherentzia eta irakaskuntza eta, bestetik, curriculum-proiektua eta urteko programazioa elkarren artean koordinatuko dituzte.

2.3.4. IKASLEEN PARTE-HARTZEARI BURUZKOAK

- a) Ikastetxean egingo diren dokumentuak (A.I.A...) argi eta erraz ulertzeko moduan idatziko dira, ikasleek ongi uler ditzaten.
- b) Ikastetxearen funtzionamendua ezagutaraztea.
- c) Ikasleen parte-hartze aktiboa sustatzea.
- d) Ikasleek ikastetxean burutzen diren harreman guztiak hobetzeko proposamenak eta iradokizunak egitea.
- e) Proposamenak egiteko, eztabaidak burutzeko eta erabakiak hartzeko espazioak eta denborak ematea.
- f) Ikasleen arteko komunikazio-egiturak sortzea, informazioa errazago transmititu dadin.

3. | KASTETXEAREN CURRICULUM- -PROIEKTUA

Curriculum-Proiektua ikastetxeko irakasleek egin behar dute. Gure proiektuan, Pertsona hartu dugu hezkuntzaren abiapuntutzat eta pertsonaren hazkunde integrala helburutzat. Horretaz gain, curriculum-arlo desberdinen bidez, gaitasun guztiak garatuko dituen prozedura burutu dugu.

Honako urratsak eman ditugu prozesuan zehar:

1. Curriculumaren jarrera-ardatza hezkidetza-ereduaren definiziotik abiatuta landu dugu.
2. Hezkuntza-etapetako helburu orokorretan, gaitasunak, baloreak eta jarrerak identifikatu ditugu.
3. Hezkuntza-etapen irakurketa intentzionatua egin dugu, hezkuntza-ereduaren ikuspuntua eta Oinarrizko Curriculum-Diseinuaren proposamena kontuan hartuta.
4. Gaitasunak, baloreak eta jarrerak agerian utzi eta, ondoren, etapetako helburu orokorrak birformulatu ditugu.
5. Curriculum-arloetako helburu orokorretan, gaitasunak, baloreak eta jarrerak identifikatu ditugu.
6. Gaitasunak, baloreak eta jarrerak agerian utzi eta, ondoren, curriculum-arloetako helburu orokorrak birformulatu ditugu, etapei dagozkienekin lotuz birformulatu ere.
7. Prozedurazko edukien zerrenda egin dugu, bertan, jarrerak garatzeko eta ezagutzak modu esanguratsuan hartzeko aukera emango digutenak jaso ditugula.
8. Ikasgelaren programazioa.

3.1. CURRICULUMA ANTOLATUKO DUEN JARRERA-ARDATZA

Curriculumaren jarrera-ardatza hezkidetza-eredutik abiatuta landuko da eta hori zehazteko egingo da gainera. Horretaz gain, aplikazio-bideragarritasuna emango dio ikasgelan eta elementu globalizatzailea ere izango da, ikasleen garapen integrala bermatuko duen disziplinar-teko tratamendu koherentea ekarriko duena.

Jarrera-ardatza ezinbesteko erreferentea izango da ikasleen gaitasunen garapenean oinarritutako irakaslana planifikatzerakoan eta, horretaz gain, horien garapen-maila neurtzeko ere balioko du. Ikasgelaren programazioak lantzeko, curriculum-arloak erabiliko dira eta Orientabidea eta Tutoretzak burutuko dira, hazkunde integralerako jarraipideak eta bizikidetza-arauak finkatzeko oinarria izango direnak.

Hezkidetza-ereduan pertsonaren garapen integrala lortzeko zer nolako gaitasunak garatu behar diren adierazten da, eta horiei hainbat balore erantsi dizkiegu, esanguratsu egin daitezzen. Aipatutako baloreekin, bestalde, zenbait jarrera identifikatu ditugu, baloreen garapen pertsonala lortu ahal izateko eta, ondorioz, gaitasunak ere garatu ahal izateko. Beraz, ikaslearen inguruko esparru guztietan jarrera koherente jakin bat etengabe azalduz gero, denboraz, jarrera hori ohitura bihurtuko da. Ohitura jokabide bihurtuko da gero eta, azkenik, hainbat gaitasun eskuratuko ditu, hots, gauzak adierazteko gai, arduratsua, inteligentea... izango da.

Horretarako, etapako eta arloko helburuetan jarrera-edukiak identifikatu behar dira eta, horien bidez, gaitasunak garatzeari ekingo diogu. Ondoren, curriculum-arloak koherentziaz programatuko ditugu, giza gaitasunen garapen integrala lortzeko zereginetan arlo guztiak sar daitezten.

Eskola-curriculumak kontzeptu-ardatzetan oinarrituta antolatu izanenez, L.O.G.S.E. aplikatzeko zailtasunak ari dira sortzen eta, askotan, ikasleekin ez da emaitza positiborik lortzen. Egoera horren ondorioz, curriculum-arloen arabera garatu beharreko kontzeptuetan oinarritutako jarrerazko edukiak diseinatu dira. Dena den, horietako askok ez du inolako zentzurik (zati-kiak erabiltzeko joera handia) eta, bestetik, jarrera baten ulermen kognitiboa lortzeak ez du jarrera hori bereganatuko dutenik bermatzen. Gainera, kontzeptu hori bereganatzerik ez duten haurrak prozesutik at geratzen dira.

Curriculumaren antolamenduan jarrera-ardatza erreferentetzat hartuz gero, honakoak erraztu egingo dira: irakaskuntza indibidualizatua, irakatsi eta ikasteko prozesuaren egokitzapena, ikasgelako taldeen antolamendua, tutoretza pertsonalizatua eta berdinen arteko ikaskuntza, alderdi horiek hezkuntzan berebiziko garrantzia dutela.

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikasteko gogo eta jakinmina.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzara-arauek errespetatuz parte hartzea.
- Etxeko lanak egiten laguntzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea.

- Besteen lana errespetatzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Gainerakoek egindako desio- eta emozio-agerpenak errespetatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere ahalegina baloratzea.
- Egindako lanak behar bezala aurkeztea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikasgela antolatzen laguntzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea.
- Lanerako eta aisialdirako denbora planifikatzea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Rol desberdinak hartzerakoan, sexismorik gabeko jarrerak eragitea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Estereotipo femeninoa eta maskulinoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izatea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.
- Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Arazoak konpontzeko norberak egindako ahalegina baloratzea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

3.2. HEZKUNTZA-ETAPEN INTERPRETAZIOA

HEZKIDETZA-EREDUAREN IKUSPEGIA

KONTUAN HARTUTA

HAUR-HEZKUNTZA

Hurtzaroak zentzu propioa du eta dagokion garapenaren arabera bizi eta disfrutatu behar da, etapa horri, berez, garrantzia handia ematen zaiola. Haur bakoitzak bere entitatea, ezaugarri fisikoak, psikikoak, emozionalak, erritmoak, uneak, ahalbideak, prozesuak... izaten ditu, eta onartu egin behar dira. Horien guztien bidez, indibidualtasunak argi eta garbi bereizten dira eta nortasun pertsonala sustatu egiten da.

Haurrek egiten dituzten lehen adierazpenak sentsomotrizak izaten dira, eta jaiotzez izaten dituzten ahalmen neurofisiologikoak izaten dira horien iturburu zuzena. Dena dela, haurrek jasoko dituzten estimuluek, gizartean eraikitzen diren estereotipo sexisten ondoriozkoak direla, jaiotzez dakartzaten gaitasunen garapena nabarmen mugatuko dute. Beraz, generoaren erakuntza kritikoki aztertu behar da eta haurren zaintzaileek eta hezitzaileek jarrera tinkoa hartu behar dute horren aurrean, haurrek gaitasun guztiak egoki garatzeko aukera izan dezaten, horrela nortasun pertsonala hobeto garatuko baita eta norbere ahalbideak eta mugak egoki balaratuko baitira.

Haurrek, lehen bizi-urtean, oinarritzko funtzio sentsorialak, motrizak eta emozionalak garatzen dituzte. Alderdi motoreari dagokionez, iharduera erreflexuak egiteari utzi eta borondatezkoak egiten hasten dira, begirada, irribarrea, ezerrera, heltzea, martxa, lengoaia... arian-arian kontrolatzen dituztela. Ildo honetan, norbere gorputza ezagutzen hasten dira lehenbizi, gero norbere burua ezagutzeko. Hartzen dituzten estimuluek sentsorialak ere bereizten hasten dira: soinuak, gustuak, ehundurak...

Lehen uneetan, honakoak izaten dira komunikazioaren oinarriak: keinuak, begirada, soinuak eta objektu eta espazioekiko duten jarrera. Urtebete egiten dutenean, gutxi gora-behera, lehenengo hitzak ahoskatzen hasten dira, hurbilen duten ingurune afektiboari lotuta egoten direnak. Haurrek pentsamolde-egituran aita- eta ama-kontzeptuei buruz zer nolako eremu semantikoak eraikitzen dituzten jakiteko familiaren esparruan egin diren ikerketek egiaztatu dutenez, gaitasunen eta portaeren estimuluek, sexuaren arabera, desberdinak eta hierarkizatuak izaten dira. Haurra ama- eta aita-kontzeptuak osatzen hasten da, jasotako mezuen bidez eta baita eta besteak aurkezten dizkieten genero-eredu estereotipatuaren bidez osatzen dituela. Gurasoek ere aitaren eta amaren rola ikasi egiten dituzte, hezkuntzaren, familiaren, inguruan duten komunitatearen eta komunikabideen bidez ikasi ere. Naima Brownek eta Pauline Francek adierazten dutenez, "horien guztien arabera, honakoa izaten da gurasoei buruzko ereduak: bikote heterosexuala, arraza zurikoa, ezkondua, sexuaren araberrakoa ezaugarri bereizgarriak erakusten dituen eta, gizonezkoaren menpe egongo den famili egitura bere horretan iraunarazteko, paper desberdinak hartzen dituen" (12).

(12) Browne, N.; France, P.: *Hacia una educación infantil no sexista*. Madril, Morata Arg., 1988, 74. orr.

Neskatoak, sexua kontuan hartuta, amarekin identifikatzen dituzte eta, beraz, etxearen esparruan lan egiteko eta portaera femeninoa izateko prestatzen dituzte nagusiki. Mutikoak, al-diz, sexua kontuan hartuta, aitarekin identifikatzen dituzte eta esparru publikoan lan egiteko eta portaera maskulinoa izateko prestatzen dituzte nagusiki.

Jaioberrien eta haurtxoen sexuaren arabera trataera estereotipatua

ARLOA	MUTIKOAK	NESKATOAK
Lo egiteko modua	Gaizki lo eginez gero, barkatu egiten zaie eta oso bizia delako ez duela egiten pentsatzen da.	Neskatoek "Loti Ederrak" bezala egin behar dute lo.
Negar egitea	Ez zaie uzten; horregatik, hain zuzen, berehala egiten dira isilarazteko ahaleginak. Mutikoek azkar ikasten dute emozioak adierazteko modu hori baztertzeko. (Belotti, 1975).	Utzi egiten zaie negar egiten. Neskatoek gehiago negar egitea eta, gainera, nahiko handiak izan arte negar egitea espero izaten da.
Elikadura	Gehiago eta denbora luzeagoz ematen zaie bularra. Kezka izaten da, behar beste ez dutelakoan jango.	Gutxiago eta denbora laburragoz ematen zaie bularra. Kezka izaten da, gehiegi jango dutelakoan.
Jolas fisikoak	Jolas latzak sustatzen dira, bai mutikoen artean eta baita helduekin ibiltzeko ere. Aktiboagoak direla uste da (Loo eta Wenar, 1971).	Kontu handiagok ibiltzen da neskatoekin. Helduekin ez dute hainbeste jolasten. Hain aktiboak ez direla uste da.
Afektu-adierazpenak	Eskua ematen ikasten dute; ez ordea musurik ematen. Amari erakutsiko dioten afektua, handitu ahala, kritikatu egingo da. Beste mutikoei musuak ematea ez da ondo hartzen. Neskatoei eta jaioberriei, ordea, eman diezazkiekete musuak.	Mundu guztiari musuak ematea sustatzen da. Oso handiak direnean ere amari afektua adieraz diezaiokete. Gainerako neskei, jaioberriei eta haurrei musuak ematea ere onartzen da.
Kanpoko espazioaren erabilera	Espazio hori erabiltzera eta aktiboak izatera bultzatzen dituzte (Hart, 1978).	Ez dituzte kanpoan ibiltzera hainbeste bultzatzen.
Etxeko lanak	Automobila zaintzen eta lorategiko zereginetan lagundu behar dute; hala erakusten dute bederen erabiltzen dituzten jostailuek. Utzi egiten zaie zikin ibiltzen.	Etxeko lanetan lagundu behar dute; hala erakusten dute erabiltzen dituzten jostailuek. Ez dira zikindu behar.

Jaioberrien eta haurtxoen sexuaren arabera tratatzen diren estereotipoak. (Jarraipena)

ARLOA	MUTIKOAK	NESKATOAK
Menpekotasuna/Independetzia	Arakatzera eta amaren gonapean ez egotera bultzatzen dituzte.	Etxekoen loturapean egoten dira, nagusitu arte (Belotti, 1975; Hart, 1978; Serbin, 1979).
Gizarteratzea	Gainerako mutikoekin zakarrak izaten uzten zaie, baina neskekin "gizonki" ibili behar dute.	Mutikoekin "bene-benetako emakumeak" izan behar dute. Ez dute mutikoekin jolasean ibili behar, "zakarregiak baitira".
Agresioa/Baieztapena	"Gizajoak" ez izatera bultzatzen dituzte. Haur batek beste bat joz gero, honakoa esanez zuzitzen da: "mutikoak beti izango dira mutiko".	Ez dute inor jo behar, ezta norbere burua defendatzeko ere.

ITURRIA: *Hacia una educación infantil no sexista* (Sexismorik gabeko haur-hezkuntzaruntz). Browne, N.; France, P. Madril, Morata, 1988, 80 eta 81 orr.

Hurrengo urteetan, gorputza gero eta gehiago kontrolatzen dute, bai geldirik daudenean bai lekualdaketen koordinazioari eta orekari dagokienez ere. Hainbat gauza egiteko gai izaten dira: salto egiten dute, eskailerak igotzen eta jaisten dituzte, kanpotik jasotzen dituzten seinaleei eta estimuluei erantzunez, geratu edo mugitu egiten dira... Norbere ahalmenez kontziente izatearen ondorioz, atsegin handia hartzen dute eta, beraz, ekintza horiek behin eta berriz egiten dituzte, poza eta aurrera egiteko segurtasuna hartzen dituztela horrela. Etengabe mugitzeko beharra izaten dute, eta berezketasuna eta gorputzaren bizi-indarra garatu egiten dira. Haurrek beren gorputz-trebetasunak probatzeko beharra izaten dute, era berean, mugak ere ezagutzen dituztela.

Kanpotik jasotzen dituzten estimulua desberdinak izaten dira oso: neskatoak ahulagoak eta femeninoagoak direla uste denez, gaitasunak eta ahalbideak garatzerakoan, ez dute behar beste estimulu jasotzen, beldurra eta segurtasunik eza eragiten zaizkiela horrela. Mutikoak, al-diz, zakartzat eta maskulinotzat hartuta daudenez, gehiegizko estimulazioa ematen zaie ahal-menei dagokienez, trebetasunen eta mugen arteko desegokitzea eragiten zaiela horrela.

Adierazpena hedatu egiten da, gero eta egituratuagoa eta artikulatuagoa egoten den ahozko lengoaiaren bidez. Ahozko agerpenak egin baino lehen, hitzak esaten hasi arte, haurrak desioak eta sentimenduak adierazten ditu batik bat. Beraz, nahitaezkoa izango da garapena emozionalki positiboa izatea, nortasun-ezaugarri egokiak hartzeko joera aldeztu aurretik har dezan.

Hizkuntza eskuratzeko prozesuaren baitan, hiru urte betetzen dituen hasten da haurra bere burua aipatzeko "ni" erabiltzen. Eta ordura arte, gaitasun motrizak, intelektualak eta afek-

tiboak sinkroniaz hartzen eta heltzen ditu, horiek gizarte-bizitza positiboa eta egokia izateko gai egingo dutela.

Gizartean, ustez guztia adierazteko gai den hizkuntza maskulinoa erabiltzen da eta, gainera, boterearen alderdi, elementu, objektu eta egiturekin egoten da beti erlazionatuta. Femeninoa, aldiz, une puntaletan besterik ez da sartzen eta balorazio semantiko negatiboak edo peioratiboak izaten ditu beti, ondorioz, menpekotasun-harremanak ezartzen eta behe-mailak finkatzen direla. Horren guztiaren eraginez, haurrek sentimendu desberdinak garatzen dituzte, sexuaren arabera.

Mutikoez, gizonezkoekiko sexu-identifikazioa burutzean, sexu hori guztiek onartzen dutena dela ikusi eta makroidentifikazioa garatzen hasten dira, honako sentimenduak piztuko zaizkietela: segurtasuna, gehiegizko balorazioa, boterea, jauzkortasuna, agresibitatea... Ondorioz, desegokitzeak sortzen zaizkie nortasun pertsonalaren garapenean, benetako ahalbideak ez dituztela zuzen baloratuko. Horren ondorioz, arriskutan jartzen dira, horretarako beharrik izan gabe, eta ezin izaten dituzte gizarte-eredu sexistaz bat ez datozen sentimendu positiboak adierazi.

Neskatoek, aldiz, emakumezkoekiko sexu-identifikazioa hartzen dutenean, emakumezkoen mundua nolakoa den ezagutzen dute. Mundu horri honakoak eskatzen zaizkio: isilik egotea, bere horretan irautea, ulerkortasuna, menpekotasuna, sentiberatasuna, samurtasuna... Hizkuntzan ere emakumezkoak ez direla agertzen ikusiko dute eta, agertzen direnean gainera, anbiguasunez edo gutxietsiz aipatzen dituztela ikusiko dute. Horretaz gain, emakumezkoen mundua ez da hezkuntza-egituraren arauetan sartzen eta, gainera, ez da interesgarria entzute handiko pedagogo, psikologo eta soziologoentzat, ez du inolako garrantziarik, gizonezkoek gizonezkoentzat erabakitzen eta definitzen baitute zer ikasi behar den. Horren guztiaren ondorioz, segurtasunik eza, ausentzia, inhibizioa eta beste hainbeste sentimendu piztuko dira neskatoengan. Beraz, subidentifikazio pertsonala sorraziko zaie, gutxietsitako identifikazio femeninoa barneratuko dute eta, zenbaitetan, gehiegi baloratuta dagoen eredu maskulinoa hartuko dute, horrek arazo larriak eragiten dituela nortasun pertsonalaren garapenean.

Hiru eta sei urte bitarteko zikloan, haurrak beren buruez benetako kontzientzia hartzen hasten dira. Garai erabakiorra da, beraz, inteligentzia eta nortasuna eratzen baitira. "Niaz kontzientzia" hartzearen ondorioz, haurra "pentsamolde-igurikapena" funtzionarazteko gai izaten da, oinarritzko bereizketak eskuratzen lagunduko diola horrek. Jolas sinbolikoaren bidez, haurrak era guztietako esperientzia sentsorialak, motrizak, intelektualak eta afektiboak eskuratzen ditu, horrela ingurunearekiko asimilazio- eta moldaera-eskemak sustatzen dituela.

Garrantzitsua da haurrek hitzeko lengoaia eta gorputzarena erabiltzerakoan desinhibizioa erakustea, horrela, ideiak, pentsaerak, sentimenduak eta gogo-aldarreak errazago adieraziko baitituzte. Hori lortzeko, kontaktu fisikoa eta plastika- eta musika-lengoaia sustatuko dira, egintzen, hitzen, keinuen eta komunikazio-kodeen bidez. Horretaz gain, ez da estereotipo edo ezaugarri sexistarik azalduko eta afektua eta elkarrenganako errespetua izango dira nagusi, horrela, konfiantzazko giro positiboa sortuko baita bai pertsonarteko harremanetan bai ingurunean.

Helduekin dituzten harremanetan, helduen beharrean egoten dira beti, bestela, oinarritzko premiak ez baitituzte betetzen. Haurtzaroak ezaugarri duen heldutasunik ezaren ondorioz, zaurgarritasun pertsonala sortzen da, eta hori arriskutsua da oso, gaitasunak erabat garatzea

galerazi baitiezaieke. Izan ere, batetik, haurraren garapena indibidualizatzeko beharraren (nortasun pertsonalaren hasiera) eta, bestetik, garapena gauzatuko den gizartearen testuinguruaren artean dagoen kontraesana da aurreko arazoaren sorburua, gizartean, genero maskulino eta femeninoaren estereotipoen bidez, homogeneizazioa inposatzen baita.

Hezitzaileek lehen urteetan burutzen duten zeregina funtsezkoa izaten da: oinarritzko premiei erantzun, segurtasun afektiboa eman, garapena sustatu eta inguruan duten mundua eza-gutarazten diete. Hori dela eta, genero-estereotipoak zalantzan jarri behar dira, hurrek gaitasun guztiak behar bezala gara ditzaten, horrela nortasun pertsonala errazago eraikiko baita eta norbere ahalbideak eta mugak egoki baloratuko baitira.

Zentzu honetan, garrantzitsua da lehen-hezkuntzari ekiten diotenean jarraikortasuna izango duten elementuak eskaintzea, horrela, norbere gorputza eta niaren eraikuntza ezagutu eta, ondoren, aldatzeko eta bereizteko behar dituzten elementuak sartzen joan daitezten.

HAUR-HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIO-ADIBIDEA

O.C.D.-AREN HELBURUAK	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO E.
A. Norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea; norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa osatzea; ekintzarako eta adierazpenerako dituen gaitasunak eta mugak baloratzea eta osasunerako eta ongizaterako oinarritzko ohiturak hartzea.	ADIERAZPENA	AUTOBALORAZIOA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Jolas “femeninoen” eta “maskulinoen” inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
	AFEKTIBILITATEA	GOZAMENA	
	SEXUALITATEA	SINGULARTASUNA	
	NIAREN BAIETZAPENA	PLAZERRA	
	BALORAZIOA	GOGOBEHAKETA	
	BIZITASUNA	AUTOBEHAKETA	
		JAKINMINA	
		TREBETASUNA	
		KONFIANTZA	
		BEREZKOTASUNA	
		GORPUZTASUNA	
		SEN ONA	

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobeheketa-aren eta jakinminaren bidez, norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea eta zailtasunak (motrizak, kognitiboak eta afektiboak) eta beldurrak gainditzeko saiatzea, horrela, autokonfiantza aurrera egin eta norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa eratzea. Horretaz gain, genero-estereotipoak gainditu egingo dira eta norbere gaitasunak eta mugak autobalorazioa garatzeko da, berez iharduteko eta adierazpenak egiteko gai izan dadin. Horretarako, gainera, gorputzaren ahalbide guztiak sen onaz erabiliko ditu eta osasun- eta ongizate-ohiturak hartuko ditu.

LEHEN HEZKUNTZA

Lehen Hezkuntza Haur-Hezkuntzaren jarraipen gisa eta Bigarren Hezkuntzarako prestatzeko etapatzat hartu behar da. Izan ere, derrigorrezko hezkuntza denbora- eta antolamendu-unitatea da, hartzen dituen urte guztietan, horiek pertsonaren garapenerako oso esanguratsuak izaki, koherentzia izaten duena. Hori lortzeko, beraz, derrigorrezko hiru hezkuntza-etapak erabat koordinatu behar dira eta familiekin harreman estua izan behar da, bai familiek eta baita hezkuntza-erakundeek eta irakasleek ere, dagokien erantzukizuna onar dezaten. Hau da, ikasleei kalitatezko irakaskuntza eskaini behar zaie, norbere garapen integrala lortzea ahalbidetuko duena eta era guztietako diskriminazioak gaindituko dituen, hala nola, sexu-generokoak, sozialak, etnikoak, erlijiozkoak, ezaugarri pertsonalen... araberrakoak.

Etaparen horren aurretik, haurrak, hizkuntzari eta igurikapenei esker, pentsamolde-egitura eratzen joaten dira, testuinguru jakinetan ekintzak antolatzeko eta kokatzeko bidea ematen die. Garai horretan, norbere ahalbideak eta ekintza koordinatuak, bai objektuekin bai kanpoko munduan burutzekoak, handitzen joaten dira. Kanpoko mundua imajinatzeko, buruz gauzatze-ko, aurea hartzeko eta irudikatzen dituzten elementuak erabiltzeko gai ere izaten dira, elementu horien artean harremanak ezarri eta ondorioak ateratzen dituztela.

Adin horretan, batetik, irudikapenak landu behar dira, errealtatea asimila dezaten eta, bestetik, informazioa bilatu eta sinboloak eta ikurrak erabili behar dira. Beraz, haurrek izaten duten interesa eraginkortasunez bideratu eta informazio berriak bilatzera eta lantzerara eta aurretik dituztenak berregituratzera eramane behar ditugu, autoezagutza sustatzeko eta inguruan duten munduari hobeto hurbiltzeko.

Haurra jadanik bada abstrakzioak eraikitze-ko gai, horien esanahiak norbere esperientzietan dutela sorburua. Abstrakzioen ondorioz, gainera, objektuen koalitateak isolatzeko gai eta objektuen arteko harremanak ezaugarrien, berezitasunen eta propietateen bidez ezartzeko gai izango da. Horrela, antzekotasunak eta desberdintasunak ikusiko ditu, errealtatea ordenatu, antolatu eta egituratu egingo du eta pentsamolde-egituretan kategoriak eta hierarkizazioak sartuko ditu, horiek gizartean sortzen direla eta inguruan dituztenengandik ikasten dituztela.

Bizi dituzten egoeretan genero-azterketa aplikatuz gero, eta aurkeztzen zaizkien eredu eta irudiak nahiz esparru pribatuan eta publikoan egiten diren balorazioak hartuz gero, estereotipo maskulinoa eta femeninoa eta gizarteko sexu-hierarkizazioa agerian geratzen dira. Egoera hori ez bada zuzentzen, gutxinaka-gutxinaka, hainbat aurreiritzi sexista barneratuko dituzte haurrek. Eta, horien eraginez, garapen pertsonala arian-arian mugatu egingo zaie, norbere errealtatea desitxuratuta geratuko da eta pentsatzeko gaitasuna baldintzatu egingo da, ez direla gertakariak eta egoerak kritikoki interpretatzeko eta aztertze-ko gai izango.

Bestalde, etapa honetan hain esanguratsuak diren gaitasun intelektiboak garatu ahal izateko, ikaskuntza-iharduera planifikatzeko eta arautze-ko estrategiak planteatu behar ditugu nahi-taez. Horien helburua "ikasten ikastea" izango da batetik eta, bestetik, etxeko esparruko zein esparru publikoko gertakariak eta egoerak interpretatzen eta aztertzen ikastea. Hori guztia, gainera, gaitasun kritikoz, errealtatearen behaketa objektiboaren bidez eta azterketak eta abstrakzioak eginez burutuko da. Azkenik, iritzi pertsonal subjektiboak eta malguak eraikitzen utziko zaie, arian-arian sen ona erabili eta erabaki justuak har ditzaten. Hitz batean, berezko inteligentzia eta jakinduria pertsonala garatzea ahalbidetuko dugu.

Garapen kognitiboaren prozesuek hizkuntza dute euskarritzat. Hizkuntza, bere aldetik, pentsaeraren eta gizarte-trukearen baliabidea da, pertsonarteko egoeretan mezuak igortzeko eta hartzeko balio duena. Horretaz gain, norbere jokabidea arautzeko eta gainerakoen jokabideetan esku-hartzeko baliabide garrantzitsua izaten da.

Hizkuntzaren erabilera sexistak, etapa honetan berebiziko garrantzia duenak, izugarrizko zailtasunak eragin ditu neskatoen nortasunaren garapenari dagokionez. Aipatutako erabilera honako hiru alderdietan azaltzen da batik bat: ausentzia, genero maskulino hutsa erabiltzen delako, anbiguotasuna (batzuetan femeninoa erabiltzen da) eta gutxiespena (emakumezkoak edo emakumezkoen inguruko egoerak deskribatzeko, hitz eta esanahi peioratibo ugari erabiltzen da).

Eskolan diskriminazio horiek guztiak zuzendu egin behar dira, bertako hizkuntza aztertuz, hizkuntzan sortzen diren erabilerei buruzko gogoeta eginez eta hezkidetza-hizkuntza erabiliz. Hori eginez gero, batetik, adierazpena eta ulermena hobetzea lortuko da eta, bestetik, komunikazio-era pertsonalak sortuko dira bai hitzezko lengoaiari (hitzak, hiztegia...) eta baita hitzezkoa ez den lengoaiari ere (keinuak, ezarrerak, seinaleak, sinboloak...). Izan ere, azkenak "zu" bat eta "ni" bat aurrez-aurre daudela ikusten dugunean sortzen dira eta, horretaz gain, harreman pertsonalagoak ditugunean eta elkar-ulertzea, enpatia eta onarpena eragiten dituzten harremanetan.

Eta honetan zehar, haurra bere nortasuna finkatzen joaten da, hori nabarmenagoa izaten dela zazpi urtetik bederatzi urtera arte. Familiatan, hezkuntzan eta gizartean sexua-generoa nortasunari buruzko inolako azterketa kritikorik ez denez egiten, neskatoek estereotipo femeninoaren ezaugarrien arabera eraikitzen dute nortasun pertsonala eta mutikoek, aldiz, estereotipo maskulinoaren arabera.

Egoera horren ondorioz, haurren gaitasunen garapena nabarmen mugatzen da, norbere ahalbideei eta mugei buruzko okerreko autokontzientzia sortzen da eta nortasun pertsonala inhibituta egiten da. Batetik, nortasun pertsonala genero-estereotipoekiko identifikazioan oinarrituta eraikitzen denez eta, bestetik, maskulinoa denak femeninoa dena azpian hartu eta menperatu egiten duenez, urte horietan gatazka ugari sortzen da mutikoen eta neskatoen artean. Horren aurrean, haurrak, sistematikoki, sexuka biltzen dira edozein talde-iharduera burutzeko eta, gainera, elkarren artean inolako harremanik ez izaten saiatzen dira.

Eta honetan, hezkuntzan, norbere nortasuna izatearen kontzientzia indartu behar da, ikasle bakoitza bere ingurune fisikoan, sozialean, afektiboan, kognitiboan eta jarrerazkoan zuzentasunez, duintasunez, orekaz eta koherentziaz koka dadin. Gaitasun hori, gainera, norbere niaren eta ezaugarrien ezaugarrien bidez garatuko da.

Era berean, eskolak haurrak gizartean bete-betean integratzearen alde lan egin behar du. Ildo honetan, bizikidetza-espazioa sortuko da, ikasleen artean lagunarteko loturak finkatu eta, ondorioz, elkar-hurbiltzea eta talde-lana errazago burutu daitezen. Honakoak ere ikasiko dituzte bertan: komunikatzen, lankidetzan aritzen, arauak errespetatzen, parte hartzen, iritziak ematen, lagunak egiten... Horrela, elkarri lagunduz, guztiok elkarren beharra dugula ikusiko dute. Sortuko den espazio horretan, bestalde, ikasleen arteko trukea nagusi izango da, hau da, eman eta hartu egingo dute. Hitz batean, konpartitu egingo dute, konfiantzaz, orekaz eta harmoniaz konpartitu ere. Horretaz gain, desberdintasun biologikoak, fisikoak, psikikoak eta izaerazkoak

onartu egingo dituzte, norberaren eta gizartearen aberastasun-iturri diren aldetik. Eta, azkenik, bai esparru publikoan bai pribatuan eta etxekoan, independentziaz eta autonomiaz moldatzen lagunduko zaie.

LEHEN HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIO-ADIBIDEA

O.C.D.-AREN HELBURUAK	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO E.
B. Ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan autonomiaz ihardutea, eta ekimenez parte hartzeko aukerak eta afektuzko harremanak garatzea.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA AUTONOMIA SENTIBERATASUNA	ERABAKIA EKIMENA AUTOSUFIZIENTZIA ADISKIDETASUNA JUSTIZIA MALGUTASUNA SENTIMENDUA KONPROMISOA KONFIANTZA TOLERANTZIA ERRESPETUA KOMUNIKAZIOA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Gainerakoek egindako desio- eta emozio-agerpenak errespetatzea. • Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea. • Arazoak konpontzeko norberak egindako ahalegina baloratzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ekimenez eta autonomiaz ihardutea, eta ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan erabakiak hartzea, horrek ekarriko dituen arriskua, konpromisoa eta erantzukizuna ere onartuko direla. Horretaz gain, justiziazko, malgutasunezko, errespetuzko eta tolerantziazko jarrerak hartuko dira, gogobeteko eta zuzentasunezko harremanak burutu ahal izateko. Horrelako harremanak gauzatze-ko, bestalde, konfiantzazko eta lagunarteko giroa sortu behar da, bertan, gainera, komunikazioa erraztu egingo dela, emantzipazioa ahalbidetu eta norbere nortasuna garatu ahal izango dela.

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA

Etapahonek nortasun propioa du eta derrigorrezko hezkuntzaren azken atala da. Bi prestakuntza-ziklotan dago banatuta baina, hala ere, behar-beharrezkoa da etapa-unitatea lortzea, irizpideak eta helburuak bateratuz eta irakasleen talde-lanaren bidez, horrela prozesuari koherentzia emango baitzaio eta ikasle bakoitzak bere helburuak lortu ahal izango baititu. Ikasle bakoitzaren helburuak, bestalde, bere ahalbideen arabera izango dira, eta autoestimua egoki garatuz eta autokontzeptu positiboa eraikiz eskuratuko ditu. Helburu pertsonal horiei esker, gainera, bizitza pertsonalean, profesionalean eta akademikoan autoorientatzea lortuko du eta parte-hartze aktiboa eta arduratsua izango du bai norbere bizitza eraikitzen bai elkartasunezko gizarte justua, anitza eta demokratikoa eraikitzen.

Etapahonetan, ikasleek hainbat aldaketa jasaten dute maila fisikoan, emozionalean, intelektualean, nortasunean eta gizarte-harremanetan. Maila fisikoan (hazi egiten dira eta gorputzak heldu-itxura hartzen du), fisiologikoan (sexu-desberdintasunak barruan eta kanpoan agertzen dira) eta nortasun-mailan (irizpide-askatasuna eta ingurunean iharduteko autonomi beharra) hain aldaketa nabarmenak jasatearen ondorioz, "ni" fisikoa eta "ni" emozionala izaten dira ikasleen hurbileneko interesak, eta berdin taldea hartzen dute erreferentetzat, horien bidez interpretatzen dituztela inguruan gertatzen direnak eta gizarteko gertakariak.

Interesetzen zaizkien alderdietan edozein arazo edo zailtasun sortuz gero, curriculum-arlo-etako ikaskuntza kognitiboak bertan behera utziko dituzte. Ikasleen intelektuan hurbileneko interesak besterik ez dira sartzen, horien menpe egoten direla. Beraz, hezkuntza-curriculumaren diseinuan, eskola-antolamenduan eta irakaskuntza-ihardueran, Bigarren Hezkuntzak ezaugarri izaten dituen giza garapenaren eboluzio-ezaugarri horiek guztiak hartu behar dira kontuan, hainbat arazo, zailtasun eta sufrimendu, ahal den neurrian, gainditu ahal izateko. Izan ere, sarritan, helduek eta hezkuntza-arduradunek, adin-kontuak direlakoan, saihestu egiten dituzte horiek eta, ondorioz, areagotu egiten dira.

Esparru intelektualean pentsaera abstraktua indartzen da, hau da, eragiketa logiko-formalak egiten dituen eta arazo konplexuak konpontzea ahalbidetzen duena. Pentsaera horren bidez, batetik, arrazoiketaren garapena, hipotesien formulazioa eta horien egiaztapen sistematikoa eta, bestetik, fenomenoetan parte hartzen duten aldagaiei buruzko argudiaketa, gogoeta, azterketa eta araketa erraztu egingo dira.

Errealitatearen behaketa objektiboaren bidez, bestalde, esparru publikoko nahiz pribatuko gertakariak eta egoerak kritikoki pentsatzeko, interpretatzeko eta aztertze gaitasuna garatuko da. Horretaz gain, aztertzen, sintetizatzen eta abstrakzioak egiten jakingo dute, iritzi pertsonal subjektiboak (norbere ikuspuntutik) eta malguak eraiki ahal izateko. Horrela, batetik, beste iritziak eta ikuspuntuak ulertu eta errespetatu egingo dira eta, bestetik, emango diren iritziak eta hartuko diren erabakiak sen ona eta justizia izango dituzte oinarritzat, berezko inteligentzia eta jakinduria pertsonala kontuan hartuko direla beti.

Arrazoitze-gaitasun hori nabarmen eta eguneroko bizimodurako baliagarri izateko beste garatzea nahi badugu, ezinbestekoa izango da bizitza proiektu bat dela ikusaraztea eta proiektu horren protagonista eta arduradun direla sentiaraztea. Horren baitan, gainera, arazo pertsonalei nahiz gizartearen esparruko arazoei konpobidea emateko gai ere izan beharko dute. Zentzu honetan, autobehaketaren bidez konponduko dituzte lehenbizikoak eta bigarrenak, al-

diz, behaketaren, gogoetaren eta azterketa kritikoaren bidez. Norbere esperientziaren eta metatutako ezagutzen bidez lortuko dituzte aurrekoak, ingurunearekiko elkarreraginaz, hutsegitekin ikasiz eta norbere mugak onartuz ihardungo dutela beti.

HONAKOAK DIRA NORTASUN PERTSONALAREN GARAPENERAKO KONTUAN HARTU BEHAR DIREN ALDERDIAK:

— Lotura. Pertsonentzat garrantzitsuak diren loturak ezarri eta gainerakoek ere lotura horiek onartzen dituztenean izaten den atseginaren ondorioa dugu. Ideiak, emozioak eta sentimenduak adierazten eta komunikatzen eta gainerakoek ere errespetatzen azaltzen ditugu aipatutako loturak.

— Singulartasuna. Gizaki bakoitza desberdin eta berezi egiten duten ezaugarriak eta berezitasunak onartzearen eta errespetatzearen ondorioa dugu. Singulartasuna autokontzeptu positiboaren bidez, ideia originalak proposatuz eta besteekin berez eta sormenez erlazionatuz ematen dugu aditzera.

— Autoezagutza. Norbere bizitzan eragiteko baliabideen, aukeren eta gaitasunaren bidez eskuratzen da autoezagutza, horrela, norbere buruarengan konfiantza hartzen dela. Hori guztia honela jartzen da agerian: erantzukizunak hartzen dira, ihardueretan irauteko konstantzia izaten da, egonkortasun emozionala lortzen da, malgutasunez iharduten da, aukerako konponbideak negoziatu egiten dira eta autoritatea besteekin konpartitzen da.

— Erreferentzi ereduak. Jarraipideen edo erreferentzi ereduaren bidez, ikasleek norbere balore-eskalak, helburuak, idealak eta bizi-proiektuak finkatzeko bidea emango dieten adibide gizatiarrak, filosofikoak eta praktikoak hartzen dituzte. Horren ondorioz, honakoak lortuko dituzte: norbere burua eta lana egoki antolatzea, gauzak egiteko modu ugari ikustea eta bai egin nahi dituzten gauza guztietan bai gizarte-harremanetan segurtasunez aritzea.

Etapan honetan, nortasun pertsonalaren garapenak garrantzia handia hartzen duenez, genero maskulino eta femeninoaren estereotipoen eraikuntzan azaltzen diren alderdi guztiak landu behar dira ezinbestez. Historian zehar egin den lotura, hots, sexua-generoa identifikazioa, ez bada kritikoki aztertzen, eratuko duten nortasuna ez da pertsonala izango, bi sexuen arteko harremanetan arazo ugari sortuko da eta nortasuna ez dute behar bezala eta osotasunean garatuko.

Balore maskulinoak eta femeninoak finkatzearen ondorioz, eta horiek sexuei ezartzearen ondorioz, historian zehar ezin izan da nortasun pertsonalik garatu, gizarte-portaerazko jarraipideek hala aginduta, gizonezkoak "maskulinoak" izan baitira eta emakumezkoak, aldiz, "femeninoak". Horrela, gizateria guztia bi taldetan banatuta geratu da, gizonezkoek nagusitasuna izan dutela emakumezkoekiko. Ildo honetan, historian zehar burutu den generoaren eraikuntzaren inguruko alderdi guztietan berdintasuna lortu behar denez, eta etapa honetan aipatutako gaiak garrantzia handia duenez, curriculum-arloen bidez landu beharko da.

Aniztasuna egoki hartuko dela bermatzeko, irakaskuntza-ihardueran nortasun pertsonalaren garapena sustatu eta erraztu egin behar da, hau da, pertsona bakoitza den bezalakoa, ezaugarri bereizgarri eta alderdi positibo eta guzti, onartu behar da. Beraz, tolerantzia eta elkar-ulertzea abiapuntutzat hartu eta berdintasunezko hezkuntzaren aldeko konpromisoa hartu-

ko dugu, horren arabera, pertsona guztiak onartu eta errespetatuko direla, nagusitu diren baloreen edo gizartean "normalizat edo onargarritzat" hartzen denaren barruan dauden ala ez begiratu gabe. Horretaz gain, komunikabideetatik etortzen zaizkigun mezuak bereizten eta kritikoki aztertzen jakingo dugu, horien eduki sexistak, klasistak, arrazistak etab. agerian utziko ditugula. Ikasleei, bestalde, norbere balore- eta lehentasun-eskalak eraikitzen utziko zaie eta arazo orokorreki buruzko balore-iritzia ere emango dituzte, justiziaz eta razionaltasunez eman ere.

Etapa honetan burutuko den gizarte-garapena gainerakoekin erlazionatzeko gaitasunaren ingurukoa izango da. Horretarako, lehenengo eta behin, norbere burua onartu behar da, berezitasun eta muga eta guzti onartu ere. Ondoren, autoezagutzaren bidez, jokabide koherentea erakutsiko da esparru guztietan eta inguruko guztiekin. Talde-ihardueretan ere parte hartuko da, errespetuz, tolerantziaz, besteei lagunduz, begirunez, elkar ulertuz eta inhibizioak eta aurreiritziak gaindituz. Horretaz gain, desberdintasun sozialak ikusi eta kritikoki baloratuko dira eta, gainera, era guztietako diskriminazioak baztertu egingo dira, hau da, sexuan, etnian, gizarte-klasean, sexu-aukeran, sinismenetan edo bestelako ezaugarri indibidual eta sozialetan oinarritutako diskriminazioak gaitzetsi egingo dira.

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan, pertsonaren garapena sustatu nahi da adimenaren, gorputzaren, afektibitatearen, gizartearen eta nortasun pertsonalaren esparruetan, Lehen Hezkuntzari jarraikortasuna eta koherentzia emateko.

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIO-ADIBIDEA

O.C.D.-AREN HELBURUAK

D.

Gizarteen funtzionamendua arautzen duten mekanismoak eta baloreak aztertzea, batik bat hiritarren eskubideei eta betebeharrei buruzkoak aztertuko direla eta horiei buruzko iritzi eta irizpide pertsonalak hartuko direla.

GAITASUNAK

BEHAKETA
INDEPENDENTZIA
ESKUZABALTASUNA
BALORAZIOA
AFEKTIBITATEA

BALOREAK

OBJEKTIBITATEA
SUBJEKTIBITATEA
JUSTIZIA
AZTERKETA
KRITIKA
KONPROMISOA
EMANKORTASUNA
HARMONIA
SUBIROITASUNA
ZORIONTASUNA
BESTEEI EMATEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzara arauak errespetatuz parte hartzea.
- Nortasun pertsonala erakitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Ikaskideekin eta irakaslearekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gizarteen funtzionamendua arautzen duten mekanismoak eta baloreak kritikoki eta objektiboki behatzen jakiteko gogoia piztea eta gainerakoan ikuspuntuak ulertzea. Horretarako, genero "maskulinoaren" eta "femeninoaren" hierarkizazioaren azterketa kritikotik abiatuko gara, batik bat hiritarren eskubideei eta betebeharrei dagokienez. Horrela, iritziak eta informazioak elkarren artean trukatzuz, kontrasta daitezkeen egoerak aztertuz, ahozko tradizioa bilduz eta akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak onartuz, azterketa independentea burutu ahal izango da. Ondorioz, sexismorik gabeko jarrerak hartuko dira eta irizpide arduratsuak finkatuko dira, eta hori guztia pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak kontuan hartua egingo da, horiekiko konpromiso pertsonala ere hartuko dugula.

3.3. CURRICULUM-ARLOKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIO-ADIBIDEA, ETAPAKO HELBURUAK KONTUAN HARTUTA

HAUR-HEZKUNTZA

ARLOA: KOMUNIKAZIOA ETA IRUDIKAPENA

HELBURUA: Sentimenduak, desioak eta ideiak ahozko lengoaiaren bidez adieraztea eta, arian-arian, bai ohiko eta eguneroko komunikazio-testuinguru eta -egoeretara bai solaskideetara egokitzea.

ETAPAKO HELBURUA

Hitzezko lengoia singularitasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzea eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulertortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoia adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea. Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezkoa da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoek esanak ulertzeko ahalgintza egingo dituela.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
AFEKTIBITATEA

BALOREAK

EKIMENA
SINGULARTASUNA
MALGUTASUNA
EGIAZALETASUNA
BEREZKOTASUNA
ELKAR-ULERTZEA
KOMUNIKAZIOA
AUTOBALORAZIOA
SUBJEKTIBITATEA
SENTIMENDUA
BORONDATEA

JARRERAZKO E.

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoian bai hitzezkoa ez den lengoian.
- Norbere burua onartzea.
- Ikaskideen edo gainerakoek hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Gainerakoek egindako desio- eta emozio-agerpenak errespetatzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa...

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Sentimenduak, desioak eta ideiak ahozko lengoaiaren bidez adierazteko ekimena izatea, eta norbere singularitasuna eta subjektibitatea berez adieraztea. Horretaz gain, arian-arian bai ohiko eta eguneroko komunikazio-testuinguru eta -egoeretara bai solaskideetara egokitzea eta malgutasuna erakustea.

LEHEN HEZKUNTZA

ARLOA: NATUR ETA GIZARTE-INGURUNEA

HELBURUA: Giza gorputzaren eta gorputzaren ahalbide eta mugen ezagutzak ekartzen dituzten osasun-ohiturak eta gorputza zaintzeko ohiturak hartzea, eta desberdintasun indibidualak onartzeko eta errespetatzeko jarrera izatea (adina, sexua, ezaugarri fisikoak, nortasuna etab.).

ETAPAKO HELBURUA

Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gainditu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak afektiboak gainditzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratuko da.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
ELKARTASUNA
BALORAZIOA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
AUTOBALORAZIOA
EGONKORTASUNA
AUTOBEHAKETA
JAKINMINA
KONSTANTZIA
ERRESPETUA
AZTERKETA
TOLERANTZIA
UMOREA

JARRERAZKO E.

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Norbere burua onartzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Nortasun pertsonala eta eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norbere gorputzaren autobehaketak eta ahalbideen eta mugen azterketak ekartzen dituzten osasun-ohiturak eta gorputza zaintzeko ohiturak hartzea, eta desberdintasun indibidualak onartzeko eta errespetatzeko jarrera tolerantea izatea (adina, sexua, ezaugarri fisikoak, nortasuna...).

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZA

ARLOA: NATUR ZIENTZIAK

HELBURUA: Zientzi ekintzak planifikatzen parte hartzea eta horiek taldeka burutzea, norberaren nahiz gainerakoen ekarpenak baloratuko direla, laguntasun-jarrera malgua hartuko dela eta, zereginak egiterakoan, ardurak hartuko direla.

ETAPAKO HELBURUA

(F)

Zientziak eta teknologiek izan duten garapena baloratzea, horretarako, ondorengoak direla beharrezkoak: ikasteko gogoia eta jakinmina; intuizioa; hizkuntza, komunikazio-baliabidea den aldetik; ikaskideekin informazio berriak eta iritziak trukatzeko; akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak onartzea; lana antolatzea (planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea); kontrasta daitezkeen arazo edo egoeren aurrean, galderak eta ikerketak egitea; besteen ikuspuntua ulertzea eta izpiritu kritikoa izatea. Horretaz gain, zientziaren aplikazioek bai ingurune fisikoan bai sozialean zer nolako eragina izan duten aztertuko da (medikuntza, garraioak, gerrak, etxetresna elektrikoak, kutsadura, komunikabideak...). Azkenik, estereotipo maskulinoa eta femeninoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izango dute eta gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduko dute.

GAITASUNAK

BALORAZIOA
BEHAKETA
INTELIGENTZIA
ERANTZUKIZUNA
ELKARTASUNA
ADIERAZPENA

BALOREAK

AZTERKETA
ZINTZOTASUNA
JAKINDURIA
JAKINMINA
INTUIZIOA
KRITIKA
ERRESPECTUA
KONPROMISOA
GOGOBETETZEA
OBJEKTIBITATEA
MALGUTASUNA
AUTOBALORAZIOA
LAGUNTZA

JARRERAZKO E.

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Estereotipo femeninoa eta maskulinoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izatea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Teledibistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Zientzi ekintzak planifikatzen parte hartzea eta horiek taldeka burutzea, interesaz, ikasteko gogoz eta elkartasunezko ekimen arduratsuak hartuz burutuko direla egiteko guztiak. Horretaz gain, gogo onez eta atseginez arituko gara, norbere ekarpenak eta gainerakoenak errespetatu egingo dira, laguntasun-jarrera malgua erakutsiko dugu eta zailtasunak gainditzeko saiatuko gara. Ikaskideekin informazioa trukatzeko interesa ere piztuko da eta baita lortu dituzten emaitzak ezagutzeko gogoia ere. Bestalde, lanak egiterakoan, dagozkigun erantzukizunak hartu eta sexismorik gabeko jarrerak garatuko ditugu. Azkenik, planteatutako iharidurek osasunean eta ingurugiro-baliabideetan zer nolako ondorioak eragin dituzaketen ikusteko, jarrera kritikoak eta objektiboak garatuko ditugu, horrela gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduko dugula.

3.4. PROZEDURAZKO EDUKI OROKORRAK

- Aurretiazko kontzeptu-eskemetan sortzen diren aurreiritzi sexistak aztertzea.
- Testuetan agertzen diren norbere ideiei edo sentimenduei buruz, ahoz eta idatziz argudioak ematea.
- Arazoak edo egoerak konpontzeko jarraitu beharreko estrategiak esplikatzea.
- Datuak biltzea eta ondorioak ateratzea.
- Ahozko, idatzizko eta gorputzaren bidezko lengoaiak sexukeriarik gabe erabiltzea.
- Aginduak, kontakizunak, azalpenak eta argudiaketak interpretatzea eta burutzea.
- Hainbat tipologiako egiturak ahoz eta idatziz egitea: elkarrizketak, narrazioak, argudiaketak, adierazpenak, dramatizazioak etab.
- Irakasleek, komunikabideek etab.ek emandako informazioa interpretatzea.
- Zuzeneko edo zeharkako behaketa egitea, ingurunearekiko elkarreragina burutuko dela.
- Gorputz-atalen arteko koordinazio dinamikoak.
- Pertsonarteko harremanetan komunikazio-estrategiak behar bezala erabiltzea.
- Iritzi pertsonalak ematea.
- Galdera itxi edo irekietatik abiatu eta informazioa bilatzea.
- Pertsonaien ezaugarriak material grafiko eta ikonografikoetatik abiatuta behatzea.
- Espazioa menperatzearekin eta okupatzearekin zerikusia duten nozioak aplikatzea.
- Ikaskideekin elkarreraginean, rol bat hartzea.
- Norbere esperientziatik abiatu eta etxeko lanak imitatzea eta/edo sinbolizatzea.
- Ukitenaren eta ikusmenaren bidez behatzea eta arakatzea, norbere premien eta ahalbi-deen arabera arituko direla horretan.
- Generoak nortasun pertsonalaren garapena nola baldintzatzen duen aztertzea.
- Bakarlanak eta talde-lanak egitea.
- Prozesu historikoak eta zientziaren eta teknologiaren garapena androzentrismorik gabe berrikustea.
- Garapen integrala lortu dutenek izaten dituzten ahalbideak eta baloreak identifikatzea.
- Gizarte-egiturak genero-estereotipotik abiatuta aztertzeako metodoak lantzea.
- Generoaren arabera ezarritakoez bestelako rolak beteko dituzten pertsonaiak ikustera ohitzea.
- Sexismoak gizartearen eraikuntza soziohistorikoa zer neurritan mugatu duen ikustea.
- Zientzi txostenak egitea, bertan aztertutako arazoak, burututako iharduerak eta ateratako ondorioak jasotzeko.
- Bestelako lengoaiak erabiltzea: plastikoa, artistikoa, dramatikoa...
- Komunikazio pertsonal eta sozial egokia lortzeko, norbere estrategiak lantzea.
- Eguneroko bizitzako esperientzia sinpleak diseinatzea eta burutzea.
- Aisialdia antolatzea eta planifikatzea.
- Espazioa eta denbora okupatzen dutenen artean banatzea, bai esparru publikoan eta baita etxeko esparruan ere.
- Lekualdaketatik eta jolasetan koordinazio anitza gauzatzea.
- Mugimendu koordinatua, orekadun egoerak lortzeko.

- Pertsonarteko harremanetan aurre hartzea eta jokaera kontrolatzea.
- Mugimendu arinak, azkarrak, zehatzak eta harmonikoak egitea.
- Autoreen, zientzilarien... ingurune familiarra, historikoa, geografikoa eta kulturala iker-
tzea.
- Autoreek edo ikasleek egiten dituzten hizkuntz erabilerei eta hizkuntzaz kanpoko erabile-
rei buruzko gogoeta burutzea.
- Bakarlana eta talde-lana egitea.
- Testuetan zer nolako dialekto-aldaerak agertzen diren ikustea.
- Hiztegi egokia erabiltzea, garapen pertsonalaren prozesuak ezagutzea ahalbidetuko due-
na.
- Norbere testuak egitea, ikasle bakoitzaren baliabideen arabera egingo direla.
- Autoreen, ikasleen, irakasleen... ezaugarri fisikoak, emozionalak, intelektualak eta norta-
sun pertsonalaren berezitasunak aztertzea eta komentatzea.
- Emakumezkoek gizateriaren garapen positiboaren alde egin dituzten ekarpeni buruzko
informazioa ematea.
- Ulermena erraztuko duten komunikazio-estrategiak identifikatzea.
- Egin behar den lana behar bezala planifikatzea.
- Lana sexuaren arabera banatzeari buruzko azterketa kritikoa egitea.
- Produktzio- eta ugalketa-iharduerak eta horiek sexuekin duten lotura identifikatzea.
- Lana banatzerakoan, esparru publikoan zein etxekoan, sexuaren arabera sortzen diren
desberdintasunak bertan behera uzteko neurri zuzentzaileak proposatzea.
- Informazioa hainbat iturritan bilatzea eta horiek interpretatuko dituen irakurketa egitea.
- Pertsonak beren ingurunearen arabera ulertzea.

3.5. IKASGELAREN PROGRAMAZIOA

Ikasgelako programazioa egiteko orduan, garatu nahi diren hiru eduki motak kontuan har-
tzea beharrezkoa da; horretarako, edukiak planifikatu egingo ditugu, diseinatutako hezkidetz-
ereduaren arabera koherenteki irakaskuntza antolatzeko.

Jarrerazko edukiek osatzen dute curriculumaren antolamendu-ardatza, hezkidetz-eredua-
ren gauzatzea baitira eta etapetan ezarritako helburuak eta curriculum-arlo desberdinetan eza-
rritako helburuak betetzen laguntzen dute (gaitasunak garatuz).

Azaltzen ditugun adibideak zenbait ikastetxeetan programatu eta garatu dira, eta helburu
argigarria eta orientagarria dute.

Hiru eduki-moten ezaugarriak.

	JARRERAZKO EDUKIAK	PROZEDURAZKO EDUKIAK	KONTZEPTUZKO EDUKIAK
HONAKOAK DIRA:	"IZATEA" Jarrera-ohitura-jokabidea. Gaitasuna. Iharduera-kode. indibidualak eta sozialak.	"EGITEN JAKITEA" Ezagutzea. Maneiatzea. Erabiltzen jakitea.	"EZAGUTZEA" Eman nahi dugun informazioa.
HONELA IKASTEN DIRA:	• Ulertzen. • Gogoeta egiten. • Behatzen. • Imitatzen. • Autobehaketa egiten. • Autoezagutza burutzen.	• Ulertzen. • Imitatzen. • Gogoeta egiten. • Behatzen. • Errepikatzen. • Manipulatzen.	• Ezagutza eraikitzen eta lantzen. • Memorizazio mekanikoa eta esanguratsua egiten. • Kontzeptuak ulertzen eta erlazionatzen.
HONELA IRAKASTEN DIRA:	• Giro emozional egokia eta koherentea sortzen. • Erabakiak hartzea eskatuko duten bizitza errealeko egoerei buruz eztabaidatzen.	• Horiek erabiltzea eta transferitzea ahalbidetzen. • Nola erabili behar diren azaltzen. • Hainbat testuinguru eta egoeratan praktikatzen.	• Horiek esanguratsu egingo dituzten egoerak sortzen. • Informazio berriak ikasitako kontzeptuekin erlazionatzen. • Autoezagutza eta berdinen arteko ikaskuntza errazten. • Horiek esperientziekin eta bizipenekin erlazionatzen.
HONELA EBALUATZEN DIRA:	• Hasierako eta azken ebaluazioaren bidez. Ondorengo teknikak erabiliz: • Kanpo- eta barne-behaketa. • Autobehaketa. • Baliabideak (egunerokoak ...)	• Ezagutza. • Erabilera. • Egoera berrietara aplikatzea.	• Azalpena. • Ezagutza. • Identifikazioa. • Erabilera. • Kontzeptuen eta egoeren arteko erlazioa.
HONELA LANTZEN DIRA:	• Prozesu guztian zehar. • Arloetan. • Unitate didaktikoetan.	• Arloetan. • Programazioan. • Unitate didaktikoetan.	• Arloetan. • Programazioan. • Unitate didaktikoetan.

LEHEN HEZKUNTZAKO ADIBIDEA

ETAPA : 1. HEZKUNTZA

ZIKLOA: 3.

MAILA: 6.

ARLOA: INGURUNEA.

GAI MULTZOA: "GEURE GORPUTZA"

GAIA: - HEZURDURA.

- MUGITU EGITEN GARA.

ARLOKO HELBURUAK

1) Norbere gorputzaren autobehaketak eta ahalbideen eta mugen azterketak ekartzen dituzten osasun-ohiturak eta gorputza zaintzeko ohiturak hartzea, eta desberdintasun indibidualak onartzeko eta errespetatzeko jarrera tolerantia izatea (adina, sexua, ezaugarri fisikoak, nortasuna etab.).

2) Ingurune naturaleko elementuak identifikatzea, bertako ezaugarri nabarmenenak aztertuko direla eta antolamenduak eta elkarreraginak ulertuko direla, horrela esparru konplexuak menperatzea lortu ahal izateko.

JARRERAZKO EDUKIAK

1. Norbere gorputza ezagutzeko jakinmina eta interesa.
2. Norbere garbitasunaz eta zainketaz arduratzea.
3. Norbere gorputzaren informazioaz arduratzea.
4. Norbere burua onartzea.
5. Gizakion nahiz beste izaki bizidunen gorputza baloratzea.

PROZEDURAZKO EDUKIAK

1. Geure gorputza eta izaki bizidunen gorputzabehatzea eta ikertzea.
2. Gizakien eta animalien eskeletoak eta lokomozioak zertan diren desberdin ikustea eta aztertzea, eta baita animalien arteko desberdintasunak ere.
3. Informazioa antolatzeke, taulak eta eskemak erabiltzea.
4. Informazioa bilatzea, alderatzea eta ondorioak ateratzea.
5. Oinarrizko kontzeptuak eta hitzak buruz ikastea.
6. Burutu diren idatzizko ihardueri buruzko txostena egitea.
7. Honako prozesua burutu dugu esperientziak egiterakoan:
 - Zer ikertu nahi dugun ikusi.
 - Froga egin.
 - Emaizak hipotesiekin alderatu.
 - Ondorioak atera.
8. Esperientzia pertsonalak kontatzea.
9. Pentsatzea eta gogoeta egitea.

KONTZEPTUZKO EDUKIAK

1. Gizakiaren eta animalien lokomozioa: eskeletoa, giltzadura eta giharreak.
2. Zerk kontrolatzen dituen mugimenduak. Nerbio-sistema:
 - Enzefaloa.
 - Bizkarrezurra.
 - Nerbioak.
3. Borondatezko mugimenduak eta erreflexuak.
4. Landareen mugimendua.

IHARDUERAK ETA METODOLOGIA

1. Gaiaz zer dakit? Aurretiazko ezagutzak.
2. Gogoeta pertsonala: Nolakoa izango litzateke geure itxura hezurrik gabe?
3. Hezur nagusiak laborategiko eskeletoan seinatu. Gero, binaka, elkarren gorputzean ereseinatu dira. Ondoren, guk emandako eskeman hezurren izenak izendatu.
4. Eskema begiratu eta, binaka, norbere gorputzean giltzadurak seinatu eta zertarako diren adierazi.
5. Hori bera giharreetan ere egin.
6. Talde animalia baten hezurdura behatu (eskemaren bidez). Ondoren, bateratze-lana burutu eta ondorioak idatzi.
7. Landareak ere mugitu egiten al dira? Hori frogatzeko esperientziak prestatu. Horiek burutzerakoan, prozedurazko edukien arloan adierazitako prozesua erabili.
8. Orain arte ikusitakoa errepasatu.
9. Gogoeta egin, binaka:
 - Geure gorputzean "nahitaez" egiten ditugun mugimenduak zerrendatu.
 - "Nahigabe" egiten ditugun mugimenduak ere zerrendatu.
 - Bateratze-lana egin eta ondorioak idatzi.
10. Aurrekoa finkatzeko, fitxa bete. (bakarka).
11. Nerbio-sistemaren gaixotasunei buruzko informazioa bilatu: epilepsia, paralisia, neuralgia, ziatika...
12. Talde handitan bilduta, daukagun informazioa eskeman antolatu.
13. Errepasoa (talde handitan) egin.
14. Hezurrekin izandako esperientziak idatzi (apurketak, bihurrituak...). Ondoren, bateratze-lana egin.

BALIABIDEAK

- Eskeletoa.
- "Geure gorputzak".
- Formolen sartuta dauden animalien eskeletoak.
- Horma-irudiak.
- Landareak.
- Kontsulta-liburua.
- Guk prestatutako fitxa.
- Eskemak.
- Galde-sortak.
- Testuliburuak.
- Folioak eta material pertsonala.

(Jarraipena)

EBALUATZEKO IRIZPIDEAK:

JARRERAZKO EDUKIAK

- Bateratze-lanean parte hartzea.
- Irizpide pertsonalak adieraztea.
- Horren esperientziak kontatzea.
- Materialak erabiltzea.
- Ohiko lanetan norbere gaitasunaz konfiantza izatea.
- Lanak aurkeztea.

PROZEDURAZKO EDUKIAK

- Eskema eta fitxetan: logika, argitasuna eta ulermena.
- Ekarrিতako informazioa.
- Esperientzietako fitxetan erabiltzeko markatu ditugun pausoak.
- Txostena, honakoak jasotzeko:
 - Egindako produkzioak.
 - Ordena.
 - Garbitasuna...

INSTRUMENTUAK:

- Guk egindako behaketa-kontrolerako fitxak.

- Txostena.
- Idatzizko proba.

(Jarraipena)

KONTZEPTUZKO EDUKIAK

- Eskeletoaren hezurak izendatzea eta kokatzea.
- Eskeletoaren hezurduraren, giltzaduraren eta giharreen definizioa.
- Beste animalia batzuen hezurdura.
- Landareen mugimendu-motak ezagutzea.
- Borondatezko mugimenduak eta erreflexuak bereiztea.

IHARDUERAK ETA METODOLOGIA

- 15. Zer egin behar dugu hezurak zaintzeko?
- Gogoeta egin talde txikitan.
- Bateratze-lana, ondorio eta guzti.
- Horma-irudi bat antolatu.
- 16. Azken errepasoa.
- 17. Txostena antolatu (bakarka).
- 18. Idatzizko proba bat egin (bakarka).

BALIABIDEAK

- Aurretiazko ezagutzak.
- Errepasoak.
- Idatzizko probak:
 - Fitxak.
 - Ebaluazio-fitxak.
 - Txostena.

ONDORIOAK:

Aniztasunari eta tratamenduari dagokienez, honako ondorioak atera ditugu:

- Gutxienezko edukiak markatu gabe daudela.
- Ekintzak:
 - Saio berean ez dela ekintza desberdinik antolatu.
 - Indartzeko eta zabaltzeko iharduerak ez daudela seinalatuta.
 - Motibatze iharduerak ez daudela esplizitatuta.
- Ebaluazioa:
 - Prozesuan egingo diren ebaluazio-iharduerak (bideratzeko).
 - Ez dago ebaluatze proba-mota desberdinik (edo ez daude markatuta).
 - Azken proba: ebaluazio-proba bakarra edo, behinik behin, garrantzitsuena dela ematen du.

ALDATZEKO PROPOSAMENAK

DERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO ADIBIDEA

ARLOA: GAZTELANIA ETA LITERATURA
EBALUAZIOA: B.B.B.KO 1. MAILAKO 1.

JARRERAZKO EDUKIAK	PROZEDURAZKO EDUKIAK	GAI-MULTZOAK	IHARDUERAK	EBALUAZIO- IRIZPIDEAK
1. Parte hartzeko eta gainerakoei zer esan nahi duten ulertarazteko interesa. 2. Desioak eta emozioak adieraztea eta azaltzea. 3. Egindako lana behar bezala aurkeztea.	1. Bakarlana eta talde-lana. 2. Literatur testuetatik abiatu eta pertsonaien ezaugarriak behatzea. 3. Ikasleek, sortutako testuetan, norbere iritziak ematea. 4. Hainbat egitura idatziz burutzea: deskribapena.	1. Komunikazioa. Hizkuntzaren funtzioak. 2. Hitzen osaketa. Eratorpena eta hitz-elkarketa. 3. Izen-sintagma. Egiturak eta funtzioak.	1. Idazketa librea 10 min.tan, aste bete baino gehiago ez dela horretan emango. 2. Hainbat autorek idatzitako testu deskribatzaileak irakurtzea. 3. Testu deskribatzaile bat sortzea: autorretratua. 4. Testu deskribatzaile bat sortzea: erretratua. 5. Ortografi ariketak.	Jarrerak (% 20): irakasleek zuzenean egindako ebaluazioa eta ikasleek burututako autobehaketa eta autoebaluazioa. Erregistro-orri pertsonalak eta taldekoak erabiliko dira. Prozedurak (% 40): ikasgelako lanetatik abiatuz (ikasgela-koaderno behatzea), aurkeztutako lanak baloratuz etab. Kontzeptuak (% 40): idatzizko kontrolaren bidez.

ARLOA: MATEMATIKAK
EBALUAZIOA: B.B.B.KO 1. MAILAKO 2.

JARRERAZKO EDUKIAK	PROZEDURAZKO EDUKIAK	GAI-MULTZOAK	IHARDUERAK	EBALUAZIO- IRIZPIDEAK
1. Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.	1. Segida eta progresio aritmetikoak eta geometrikoak	1. Segiden logika aurkitzen jakitea. Hurrengo gaiak segida sinpleetan idazten jakitea.	1. Segidak talde txikitan lantzea eta horien logika aztertzea.	Jarrerazko edukiak (% 20): irakasleak egindako zuzeneko behaketaren bidez.
2. Besteen lanarekiko errespetua.	hainbat egoeratan eraikitzen jakitea.	2. Segida sinpleen gai orokorra	2. Eguneroko bizitzako problemak talde txikitan lantzea, aztertzea, asmatutako kasuak lantzea,	Jarrerak behatzeko plantila erabiliko da.
3. Egindako lana behar bezala aurkeztea.	2. Progresioen gai orokorra ateratzen jakitea.	generalizatzen, proposatzen eta egiaztatzen jakitea.	generalizatzea... eta gai orokorra eta gai-batuketa elkarren artean bereiztea.	Kontzeptuzko edukiak (% 60): proba indibidual baten bidez (edukiak eta prozedurazkoak ez dira oso ondo bereiziko).
4. Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.	3. Progresioetako gai-kopuru mugatuaren batura ateratzen jakitea.	3. Segida eta progresio aritmetikoak eta geometrikoak identifikatzea eta bereiztea.	3. Binaka lan egitea, segida bana egitea proposatuko diotela elkarri. Hori definitzen eta identifikatzen jakin behar da, eta emaitzari buruzko gogoeta egingo da.	Prozedurazko edukiak (% 20): ikasgela-koadernoa behatuta. Koadernoa baloratzeko, plantila erabiliko da.
	4. Progresio geometrikoetako gai infinituen batura ateratzen jakitea.	4. n eta a_n , a_n eta S_n bereiztea.	4. Finkatzeko ariketak banaka egitea.	
		5. Progresioetako (a_n eta S_n) formulak jakitea.	5. Iharduera bakoitzean egindako lana ikasgela-koadernoa jasoko da, ustezko kasuak, egiaztapenak, ondorioak, talde-erabakiak, irakaslearen adierazpenak, formulak... bereiziko direla.	

ARLOA: NATUR ZIENTZIAK
EBALUAZIOA: B.B.B.KO 1. MAILAKO 2.

JARRERAZKO EDUKIAK	PROZEDURAZKO EDUKIAK	GAIA-MULTZOAK	IHARDUERAK	EBALUAZIO- IRIZPIDEAK
1. Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.	1. Gai bakoitzari buruzko galde-sortak.	4 GAIA.-Lurraren egitura aztertzea:	Irakasleak azalpenak emango ditu, gardenkiak, diapositibak edo bideoak erabiltzen dituela.	Jarrerazko edukiak (Ebaluazioaren % 10):
2. Besteen lanarekiko errespetua.	2. Laborategian egindako iharduera praktikoak.	• Aztertzeko metodoa.	Gai bakoitzaren bukaeran, testuliburuan datozen galderei erantzutea.	a) Norberak lau jarrerak baloratuko ditu.
3. Egindako lana behar bezala aurkeztea.	3. Gai bakoitzari buruzko idatzizko laburpena.	• Metodo sismikoa.	Irakasleak gaiari buruz emango dizkien galdera fotokopiatuei erantzutea.	b) Ikasle bakoitza bi ikaskidek baloratuko dute.
4. Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.	4. Ikusitako bideoei buruzko laburpena eta horien inguruko galderei erantzutea.	5 GAIA.-Barne-eragile geologikoak:	Bideoen laburpena eta horiei buruzko galderak egitea.	Prozedurazko edukiak (Ebaluazioaren % 10):
		• Mugimendu sismikoak, sumendiak.	Hori guztia Natur Zientzietako koadernoan idatziko da.	irakasleak egindako lana baloratuko du, jakintzagai horren koadernoan jasota egongo dela.
		• Plaken inguruko teoria orogenikoak eta tektonikoak.		Kontzeptuzko edukiak (Ebaluazioaren % 80):
		6 GAIA.-Kanpo-eragile geologikoak:		a) 4. gaiari buruzko 40 galdera egingo dituen test-motako gaia.
		Honakoek geologian duten eragina:		b) 5. eta 6. gaiei buruzko 40 galdera egingo dituen test-motako proba.
		• atmosferak		
		• izaki bizidunek		
		• haizeak		
		• izotzak		
		• bideratu gabeko urek		
		• uharrek		
		• ibaiek		
		• lurrazpiko urek		
		• itsasoak		

ARLOA: EZAGUTZA PERTSONALA, TUTORETZAK

Arlo hau curriculumaren beste elementu bat denez, proposamen orokorra aurkezten dugu, gero hezkuntza-etapa bakoitzean zehaztuko dena.

JARRERAZKO E.

- Norbere burua onartzea.
- Honakoak onartzea:
 - Norbere burua.
 - Ikaskideak.
 - Irakasleak.
 - Administrazioa eta zerbitzuetao langileak.
 - Materiala.
 - Ingurugiroa.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzara arauak errespetatuz parte hartzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziak ikustea.
- Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.

PROZEDURAZKO E.

- Aurretiazko kontzeptu-eskemetan sortzen diren aurreiritzi sexistak aztertzea.
- Zuzeneko edo zeharkako behaketa egitea, ingurunearekiko elkarrekarigina burutuko dela.
- Iritzi pertsonalak ematea.
- Pertsonaien ezaugarriak material grafikoa eta ikonografikoetatik abiatuta behatzea.
- Garapen integrala lortu dutenek izaten dituzten ahalbideak eta baloreak identifikatzea.
- Komunikazio pertsonal eta sozial egokia lortzeko norbere estrategiak lantzea.
- Hiztegi egokia erabiltzea, garapen pertsonalaren prozesuak ezagutzea ahalbidetuko duena.
- Ulermena erraztuko duten komunikazio-estrategiak identifikatzea.
- Lana banatzerakoan, esparru publikoan zein etxekoan, sexuaren arabera sortzen diren desberdintasunak bertan behera uzteko neurri zuzentzaileak proposatzea.
- Norbere eta besteen ezaugarri fisikoak, emozionalak, intelektualak eta nortasun pertsonalarenak aztertzea eta komentatzea.
- Egin behar den lana behar bezala planifikatzea.

GAU-MULTZOAK

- Autoezagutza.
- Autokontzeptua.
- Bizikidetzara-arauak.
- Hazkunde integralerako jarraipideak.
- Giza garapenaren esparruak: adimena, gorputza, emozioak eta nortasun pertsonala eta soziala.
- Pertsona-kontzeptua.
- Errespetua.
- Sexua-generoa nortasuna.
- Genero-estereotipoak eraikitzea: maskulinoa eta femeninoa.
- Gaitasunak, baloreak eta jarrerak garatzea.
- Gizarte-komunikaziorako trebetasunak.

IHARDUERAK

- Karpeta pertsonala egitea.
- Autodeskribapena: giza garapenaren bost esparruetako ezaugarri pertsonalak.
- Autorretratua.
- Jarrera-bilketa (fitxa).
- Jarrera positiboetako eta negatiboetako buruzko horma-irudia.
- Filmeak ikustea.
- Jarrera negatiboak aldatzea.
- Hazkunde integralerako jarraipideak egitea.
- Jolasak: Alter - Ego, Egiarena, ezkutuko lagunarena.
- Rol - Playing: etxeak, ikasketak eta familiak.
- Kariograma.
- Autobeheketa-egunkaria.
- Txostena.
- Jarrerei buruzko marrazkia.
- Gizarte-komunikaziorako trebetasunak (fitxa: entzutea, laburtzea, erantzutea).
- Karta-sorta egitea.
- Autoistimua lantzeko iharduerak, Virginia Satiren poema.
- ...

3.6. CURRICULUMAREN EBALUAZIO- -PROZESU BATEN DISEINUA

Oinarrizko Curriculum-Diseinuaren arabera, ebaluazioa hezkuntza-prozesuaren funtsezko ataltzat hartu behar da, lortutako emaitzak ezezik, prozesua bera ere hartu behar dela kontuan, bai ikasleen lana bai irakaskuntza-interbentzioa etengabe bidera daitezen. Honakoak hartuko ditu ebaluazioak: ikastetxea, hezkuntza-ihardueraren unitate den aldetik, irakaskuntza eta ikasleen ikaskuntzak. Azkenik, hiru esparru horien arteko erlazioa ere kontuan izango du beti.

Prestakuntzako ebaluazioak kualitatiboa izan behar du beti, hau da, egoera bakoitzean, honakoak definitzea ahalbidetu behar du: lortutako hobekuntzak, dauden zailtasunak, zailtasunen arazoak eta horiek gainditzeko proposamenak. Ebaluazio fidagarria egiteko, nahitaezkoa da behaketak eta datu esanguratsuak sistematikoki erregistratzea eta, horretaz gain, batetik, kontuan hartu behar diren irizpideak eta gaitasunak (ebaluazio globala) eta, bestetik, ikasgelan parte hartzen dutenen ikuspuntuak (ebaluazio integratzailea) elkarrekin kontrastatzea.

Hezkuntzaren azken helburua, eta ondorioz erreferentzi ardatza, ikasleen hazkunde integrala lortzea izaki, ebaluazioa ikasteko eta irakaskuntzaren kalitatea hobetzeko baliabidetzat hartu behar da. Izan ere, ikasle bakoitza bere buruaren erreferente izango da eta lortuko diren aurrerapenak aztertuko ditu horrela. Beraz, hasierako ebaluazioa, prozesuarena eta azken ebaluazioa izango ditugu kontuan. Helburu hori lortzeko behar-beharrezko da, batetik, ikasleak egiten dituzten aurrerapenez jabetzea eta, gainera, zailtasunak eta premiak gainditzeko eta beren buruak hobetzeko zer nolako aukerak dituzten ikustea; hitz batean, autoezagutzan aurrera egitea. Eta, bestetik, nahitaezkoa izango da irakasleek irakatsi eta ikasteko prozesua egokitzea. Beraz, ebaluazioaren honako funtzioak hartu beharko ditugu kontuan: autoerregulazioa, erregulazioa eta elkarreerregulazioa.

Ebaluazioaren bidez ikaskuntza esanguratsuak egin ahal izateko, esparru guztiak hartu beharko dira horren baitan: helburuak; jarrerazko, prozedurazko eta kontzeptuzko edukiak; iharduerak eta metodologia eta, azkenik, baliabide materialak. Horretaz gain, lorpen-mailak eta sortuko diren zailtasunak neurtzeko irizpideak ere finkatu beharko dira.

Hona hemen curriculumaren ebaluazioa egiteko kontuan hartu ditugun irizpideak:

A. HELBURUAK EBALUATZEKO IRIZPIDEAK

- I.C.P.n barruan sartzen diren.
- Etapako, zikloko eta arloko helburu orokorren arteko erlazioa.
- Prozesuaren bukaeran lortu beharreko gaitasunak eta baloreak zehazten diren.

B. EDUKIAK EBALUATZEKO IRIZPIDEAK

- Etapako, zikloko eta arloko helburuekin erlazionatuta dauden.
- Ikasleen jarrerazko garapenari eta garapen operatibo eta kognitiboari egokituta dauden.
- Hiru eduki-moten artean, lehentasunak ezartzen diren.

- Balorazio-maila.
- Esanguratsu egiten diren, eta eduki berriak aurretik dakizkitenei lotzen zaizkien.

KONTZEPTUZKO EDUKIAK

- Konkretutik abstraktura.
- Hurbilenetik urrunenera.
- Orokorretik berezira.
- Informazio berriak hartutako kontzeptuei lotzen zaizkien.
- Azalpenak, ezagutza.
- Identifikazioa.
- Erabilera.
- Kontzeptuen eta egoeren arteko erlazioa.

PROZEDURAZKO EDUKIAK

- Ikasteko eta irakasteko prozesuak egokituta dauden.
- Aniztasuna eta irakaskuntza indibidualizatua erreferentziazat hartzen dituzten.
- Erabilera azaltzen duten.
- Hainbat testuingurutan eta egoeratan nola erabiltzen eta transferitzen diren.
- Egoera berrietan nola aplikatzen diren.

JARRERAZKO EDUKIAK

- Jarrerak esparru publikoan nahiz pribatuan-etxekean arian-arian garatzen diren.
- Erabakiak hartzea eskatuko duten bizitza errealeko egoerak eztabaidatzen diren.
- Autobehaketa:
 - Informazio-bilketa.
 - Lehenbizi informazioa aztertu eta, ondoren, txostena egitea.
 - Erabakiak hartzea.

C. IHARDUERAK EBALUATZEKO IRIZPIDEAK

- Hiru eduki-moten programazioarekiko koherentzia.
- Eguneroko bizitzarekin eta neskatoen zein mutikoen interes pertsonalekin zer nolako harremana duten.
- Ikasgelan ikasitakoak bestelako kontestuetan eta egoeretan aplikatzen diren.
- Ondorengoak hartuko dira kontuan:
 - Helburuak.

- Zein material erabiltzen den.
- Iraupena.
- Zein espaziotan egiten diren.
- Parte-hartzea (banaka eta taldeka).
- Iharduerak, garatu beharreko edukiak eta baldintza instrumentalak zehazten diren.
- Arazo irekiak planteatzen diren.
- Kontzeptuak eguneroko bizitzarekin erlazionatzen dituzten.
- Ideiak antzematen dituzten.
- Ezagutzaren eremuen arteko harremana.
- Norbere eguneroko bizitzari buruz egindako galde-sortak: interesak, ohiko iharduerak, zale-tasunak...
- Arazoak planteatzeko, hipotesiak egiteko, txostenak eta memoriak egiteko... burututako iharduerak.
- Ikaskuntza esanguratsuetara egokitzen diren.
- Aniztasuna eta irakaskuntza indibidualizatua kontuan hartzen dituzten.
- Ongi egituratuta dauden.
- Nahikoa diren.
- Errepaso-iharduerik ba ote dagoen.

D. METODOLOGIA EBALUATZEKO IRIZPIDEAK

- IHP eta ICPn kontestualizazioa (ikasleen ezaugarriak).
- Aniztasunaren harrera-Irakaskuntza indibidualizatua.
- Irakatsi eta ikasteko prozesuaren egokitzapena.
- Ezagutzaren eraikuntza pertsonala. Ikaskuntza esanguratsua:
 - Ikasten ikasten duten.
 - Ikasleen aurretiazko ezagutza, esperientzia eta bizipenetatik abiatzen den.
 - Aurretik dakizkitenen eta ikaskuntza berrien arteko loturak.
- Ikasleek zer nolako estrategiak ikasten dituzten:
 - Ikasteko, planifikatzeko eta ebaluatzeiko teknikak.
 - Aurkikuntzaren bidezko ikasketa.
- Azalpenak emanez irakatsi eta horiek jasoz ikasten den.
- Hasieran zuzendutakoa eta gero autonomoagoa.
- Behaketa sistematikoaren erabilera.
- Ikaskuntzak funtzionalak diren.
- Disziplinartekotasuna (globalizazioa eta integrazioa).
- Sortutako giroa emozionalki egokia eta koherentea den.
- Elkarreragina:
 - Lankidetzaren bidezko ikaskuntza (talde-lanak, rolen hierarkizaziorik eza).
 - Berdinen arteko lankidetzak (ikasleek trebetasun eta gaitasun homogeneousagoak izango dituzte). Trebetasun berriak aurkitzeko eta ikasteko egokiak diren.

— Ikaskideen arteko tutoretzak (eduki jakin batean aditua den ikasle batek beste bati irakasten dio).

- Eztabaidak, batzarrak... antolatzen diren.

E. BALIABIDE MATERIALAK EBALUATZEKO IRIZPIDEAK

- Ikasleentzat zentzurik duten.
- Erakargarriak, motibatzaileak, anitzak eta erraz eskuratu eta erabiltzeko modukoak diren.
- Ikasle bakoitza, taldea, espazioa, denbora, iharduera eta edukiak kontuan hartuta aukeratzen diren.
- Irakasleen eta ikasleen baliabideak deskribatzen diren.
- Unitate didaktikoetan nola aplikatu zehazten den: noiz, non, nola eta zein neurritan erabiliko diren eta aurretiazko prestakuntza eta ebaluazioa zehazten den.
- Sexismorik gabeko hizkuntza, hau da, hezkidetzaz-hizkuntza zuzena erabiltzen den.
- Neskatoen nahiz mutikoen interesak orekaz adierazten diren.
- Testuetako irudietan eta edukietan azaltzen den emakumezkoen eta gizonezkoen errealitatea estereotipatuta dagoen ala ez.
- Ikuspuntu globalizatzailea duten.
- Hiru eduki-motak adierazten diren.
- Zein den antolamendu-ardatza: gaitasunen eta, ondorioz, jarreraren garapena edo kontzeptuen garapena.
- Etapako nahiz arloko helburuak agerian jartzen diren.
- Oinarri epistemologikoa, psikopedagogikoa eta soziologikoa dituzten.

3.6.1. JARREREN EBALUAZIOARI BURUZKOA

Egungo Hezkuntzaren legean, jarrerazko, prozedurazko eta kontzeptuzko edukiak neurri berean ebaluatu behar direla planteatzen da. Sistemaren behar horri erantzuteko, irakasleek elkarrekin egin beharko dute gogoeta, eduki-mota bakoitza kontuan hartu eta irizpide komunak ezarri ahal izateko.

Jarrerazko edukien ebaluazioa burutzea erronka handia izan da guretzat, eta denbora luze aritu gara horri buruzko gogoeta eta talde-lana egiten, ia ez baitago egin nahi genuen lanerako materialik. Hori dela eta, jarrerak ebaluatzeke zenbait baliabide landu eta esperimendu ditugu, eta "Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-Proiektua egiteko baliabideak" lanean jaso ditugu guztiak.

Jarrerak ebaluatzeke, honako bi elementuak hartu behar dira kontuan: batetik, irakasleek jarrerak garatzeko eta barneratzeko planifikatzen duten lana eta, bestetik, ikasleak berak burutzen duen autoezagutza, hots, jarrerak barneratu eta, ondorioz, garapen pertsonala ezagutzeko bidea emango dion prozesua. Aurreko bi elementuak kontuan izanda, ondorengo triangelaketa-eredua planteatzen dugu jarrerak ebaluatzeke: irakasleak, berdinen taldea eta ikasle bako-

tza. Erabiliko diren teknikak, berriz, honakoak izango dira: barne- eta kanpo-behaketa eta auto-behaketa.

AUTOBEHAKETA-EGUNKARIA

Autobehaketa egiteko erabiltzen da baliabide hau. Ebaluazio bakoitzean egunkari bana egingo da, ikasleek landu diren jarrerak barneratu dituzten ala ez ikus dezaten. Zeregin horretan ez da astebete baino gehiago emango eta, astelehenetik ostiralera, egunero beteko dute egunkaria, ikastegunean zehar, bost edo hamar minutu izango dituztela ikasgelan lan hori egiteko. Irakasleek zuzenduko dute iharduera hori, barne-behaketa egiteko moduko giroa sortuko dutela (aldeztatik erlaxazio-eraketaren bat egitea, isilik egotea...). Larunbatetan eta igandetan, bestetik, etxean osatuko dute egunkaria. Zeregin hori egoki burutzeko, ostiraletan, etxeko zein txokotan eta noiz egingo duten pentsa dezatela esango die irakasleak eta, zentzu honetan, espazio pertsonala eta giro egokia sortu behar dutela gogoraraziko die.

Egunkaria egin ondoren, tutoretza-saio batean, tabulazio indibiduala, taldekoa eta talde handikoa egingo dira, azken emaitzak grafikoetan adierazi eta ikasgelako horman ikusgai ezarriko direla, hurrengo ebaluaziora arte. Horrela, norbere jarreraz jabetuko dira eta zer nolako jarrerak ari diren hartzen eta zeintzuk hobetu behar dituzten ere ikusiko dute. Jarreraren esparruan, izugarritzko aldea dago neskek eta mutilen erakusten dituzten artean. Beraz, tabulazioak sexu-aldagaia kontuan hartuta egitea komeni da, desberdintasunak ikusi eta horien arrazoia aztertzea ahal izateko. Izan ere, gehienetan, rol maskulinoa eta femeninoa hartzearen ondorioz gertatzen dira horrelakoak. Sexuaren arabera portaeren inguruko gogoeta eginez gero, neskek beren buruari buruzko iritzia hobea izango dute eta, beraz, autoestimua handitzea lortuko dute. Mutilak, berriz, rol maskulinoa barneratzearen ondorioz izaten dituzten hutsuneak zuzentzea lortuko dute, nesken buruzko iritzia eta horiekin dituzten harremanak hobetu egingo dituzte, egiten dizkieten hitzezko erasoak, fisikoak, graffiti bidezkoak... baztertu egingo dituztela.

Autobehaketa-egunkarian, ikasleen inguruko hiru esparruak agertuko dira beti: etxea, kalea eta ikastetxea, jokabide koherentea garatu eta, ondorioz, bai esparru publikoan bai pribatuan etxekoan autonomoak eta arduratsuak izateko gai izan daitezten. Horren guztiaren helburua ikasleek jokabidezko jarraipideak aldatzea izango da eta, horiek aldatzeko erabakia hartzen dutenean, autonomiaz eta arduratsu jokatuz har dezatela gainera.

Haur-Hezkuntzako autobehaketa-egunkaria behatu beharreko jarrerari buruzko irudien bidez egin dugu eta, jarraian, horren adibide bat aurkeztuko dugu.

BERDINEN TALDEAK EGINDAKO KANPO-BEHAKETA

Berdinen arteko behaketa egitea garrantzia handikoa da jarrerren garapenari dagokionez. Batetik, kanpo-behaketa egiten ari denarentzat lagungarri izango da ikaskideen adierazpenak ikustea, gero jarrerak barneratu ahal izateko. Bestetik, behatuak direnentsat ere oso baliagarria izango da, berdinen iritziek eragin handia izaten baitute norbere buruari buruzko iritzia eraikitzerakoan.

Behaketa hori egiteko euskarria egunkariaren antzekoa izango da. Hau da, talde txikitan burutzen ari diren ihardueraren batean, talde bakoitzeko ikasle bati gainerako taldekideak lantzen ari diren jarrerak behatzeko esango diogu. Iharduera hori talde handitan ere egin daiteke, horrelakoetan, behatu behar diren jarrerak leste behatzaile izendatuko dela. Horietako bakoitzak ikasgelako ikasle guztiak jarreraren bat agertzen ari direla behatuko ditu. Kanpo-behatzailearen rola txandaka hartuko da, eta gutxienez, ikasle bakoitzak behin burutuko du.

IRAKASLEEK EGINDAKO KANPO-BEHAKETA

Irakasleek ikasturtean zehar ikasleei buruz egin dituzten oharretako batzuk egunkarian jasoko dituzte, gero jarrerren garapen koherentea kontrastatzeko balioko duten ebaluazio-saioak egin daitezzen eta ikasleek, tutorearen bidez, informazioa jaso dezaten. Informazio hori, bestetik, egunkari batean idatziko da.

TXOSTENA ETA KONPROMISOA

Ikasturtea bukatzen denean, ikasle bakoitzak bere jarrerazko garapenari buruzko txostena egingo du tutoretza-saio batean. Zeregin hori burutzeko, ondorengoak hartuko ditu kontuan: egin dituen hiru autobehaketa-egunkariak, berdinen taldean egin dioten behaketa eta ebaluazio bakoitzean tutoreak eman dizkion txostenak.

Txostena bukatutakoan, hiru esparruetan (etxea, kalea, ikastetxea) planifikatuko diren ihardueretan parte hartzeko konpromisoa hartuko du idatziz, horrela, bete-betean garatu ez dituen jarrerak eskuratu ahal izateko. Barne-behaketa aldaketa-prozesu baten baitan gauzatzea izango da konpromisoaren helburua, proiektu hori pertsonala, zehatza eta bere gain hartzeko modukoa izango dela.

IKASLEEN BALORAZIOA

Ikasleei oso positiboa iruditu zaie esperientzia hori. Adierazi dutenez, norbere burua hobeto ezagutzen eta gogoko ez dituzten bizitzako alderdiak eta portaerak aldatzen lagundu die. Aipatzekoa da hasieran neskek mutilak baino interes handiagoa erakutsi zutela jarrerak ebaluatzeko egin ziren iharduera guztietan. Mutilei, aldiz, gehiago kostatu zaie horiek egitea, oro har, norbere bizitzari buruzko gogoeta egiteko eta gai pertsonalez hitz egiteko ohitura handie-

girik ez dutelako. Hori dela eta, lan horrek zertarako balio izan dien galdetu zaienean, mutilek nota igoarazteko balio izan diela erantzun dute eta neskek, ordea, horri esker norbere burua hobeto ezagutzea, pertsona gisa garatzea eta norbere buruari laguntzea lortu dutela esan dute.

Hasieran, zenbait ikaslek ez zuen berdinen arteko kanpo-behaketarik egin nahi, elkarri ikusten zizkioten akatsak leporatzeko egingo zirela pentsatzen baitzuten, ez zutela alderdi guztietan hobetzen lagunduko zien zeregin positibotzat hartzen. Izan ere, hori ulertzea lortu zutenean, oso balorazio positiboa egin zuten, lana burutzeko ematen zitzaizkien jarraipideak eta taldeki-deak arreta handiagoz hartzen baitzituzten eta, horrela, entzun eta elkar errespetatu egiten baitzuten. Bestetik, lana azkarrago burutzen zen, ikasgelan zarata gutxiago egotearen ondorioz hobeto sentitzen ziren eta, isilik denbora gehiago igarotzen zutenez, gogoeta egiteko eta gauzak hobeto ulertzeko aukera ere izaten zuten. Horretaz gain, elkarri gehiago laguntzen ziotenez, erlaxatuta egoten ziren eta klaseak ez ziren hain astunak gertatzen, dibertigarriagoak izaten zirela.

IRAKASLEEK KONPROMISOAREN INGURUAN EGINDAKO BALORAZIOA

Mutilek ez dute etxeko lanekiko inolako konpromisorik aipatu. Horren inguruan azaltzen diren konpromisoak, gainera, ez datoz bat landutako jarrerarekin edo, bestela, orokorregiak dira. Klean eta ikastetxean, berriz, inplikazio-maila handiagoa da, “gehiago parte hartu”, “errespetatu” eta “lagundu” hitzak sarritan agertzen dira.

Neskei dagokienez, etxean hartzen duten konpromisoari buruzko honako bi alderdiak dira aipatzekoak: batetik, hobeto portatzen saiatzen direla eta, bestetik, amari gehiago laguntzen diotela. Beraz, argi ikusten da neskek ustezko “etxeko erantzukizunak” barneratuta dituztela. Klean eta ikastetxean, aldiz, konpromisoa errespetuaren eta parte-hartzearen ingurukoa izaten da.

Orokorrean ikusi dugunez, bai etxean bai ikastetxean hartu dituzten konpromisoetan, etxean hartutakoetan baino inplikazio-maila handiagoa agertzen da. Etxean, oro har, neskek “lagundu” egin behar dutela planteatzen dute; mutilek, aldiz, betebeharrak dituztenik ere ez dute planteatzen.

4. ROZESUAREN
EBALUAZIOA

Jarraitu dugun prozesua ebaluatzeko, lana egiten parte hartu duten ikastetxe guztietan aplikatzeko moduko eredu komuna egin dugu. Ondoren, prozesua ebaluatzeko erabili dugun diseinua eta atera ditugun ondorio orokorrak aurkeztuko ditugu.

Prozesua ebaluatzeko diseinua

HELBURUAK	IRIZPIDEAK	ADIERAZLEAK	TEKNIKAK	BALIABIDEAK
• Jarraitutako prozesua baloratzea. • Hurrengo ikasturterako lana planifikatzea.	• Helburuak zein neurritan lortu diren. • Irakasleen parte-hartzea. • Prozesuaren koordinazioa eta koherentzia. • Prestakuntza pertsonalean eta irakaskuntzan zer nolako eragina izan duen. • Egin diren dokumentuak. • Proiektua nola zuzendu eta gainbegiratu den. • Zailtasunak. • Lorpenak.	• Proiektuaren helburuak ezagutzea. • Horiek betetzea. • Egokitzapena. • Laguntza. • Inplikazioa: - arreta; - iritziak; - gai-proposamenak; - akta-bilketa; - akordioak betetzea. • Motibazioa. • Bilkurak behar bezala planifikatzea. • Lanaren antolamendua. • Metodologia. • Materialen egokitasuna. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea. • Egindako aurrerapenak: - autonomia - talde-kohesioa - erabakiak hartzea - erabakiak gauzatzea - ikasteko estrategiak • Interes pertsonalak eta profesionalak. • Ikasgela-materiala. • Ikastetxe-materiala. • Materialen zabalkundea. • Proiektuaren koordinatzaileak. • Kanpo-aholkularitza. • PAT/COPen aholkularitza.	• Behaketa: - kanpoko - barnekoa • Autobehaketa. • Dokumentuen kontrola. • Talde nominala.	• Galde-sortak. • Eztabaidak. • Txostenak. • Elkarrizketak. • Eskalak. • Memoriak.

ONDORIO OROKORRAK

HELBURUAK ZEIN NEURRITAN LORTU DIREN

- Erabili dugun lan-metodologiaren ondorioz, hots, iharduneko saiakuntzaren ondorioz, ematen dugun irakaskuntza berraztertu egin dugu, Ikastetxearen Curriculum-Proiektu errealista landu dugu eta lana koherentziaz eta taldean planifikatu dugu.
- Helburuak gogoan izan ditugu prozesu guztian zehar, eta inoiz ez dugu proiektuaren erreferentziarik galdu.
- Ezarri genituen ondorioak betetzen joan dira prozesuan zehar, egokiak baitziren eta gure lan-aukerekin bat baitzetozen.

Proiektua klaustro guztiari eta, batez ere, sartu diren parte-hartzaile berriei ezagutarazten saiatu gara. Dena den, proiektuaren ezagutza-maila aldatu egiten da ikastetxeko irakasleen antzintasunaren arabera baina, hala ere, guztiok hartu dugu jarrerazko erreferentzi eremua.

IKASGELAREN PROGRAMAZIOA

Honakoak izan dira gehien eztabaidatu diren gaiak:

- Formatua nola egin, kontuan hartu beharreko alderdien, ordenaren... arabera ereeduak egin ditugula.
- Kontzeptuzko edukiak: zeintzuk ez diren beharrezkoak eta zeintzuk diren egokiak gure hezkuntza-ereduari begira, zikloka nola sekuentziatu...
- Ebaluazioa: zer eta nola ebaluatu behar dugun, zein adierazle eta baliabide erabili...
- Aniztasunaren trataera: programatzerakoan zein neurritan hartu dugun kontuan...

Lan honetan, ondorengoak lortu ditugu:

- Jarrera-ardatza jasotzen duen formatu komuna.
- Ebaluaziorako irizpideei eta baliabideei buruzko jarraipide komunak.
- Kontzeptuzko edukiak hezkidetzak-ikuspuntutik berraztertzea.
- Jarrerak eta metodologia berraztertzea, honakoak kontuan hartu ditugula:
 - Jarrera-ardatza lantzea.
 - Prozedura garatzea.
 - Aniztasuna errespetatzea.

IRAKASLEEN PARTE-HARTZEA

- a) Lan-saioetan erregularitasunez parte hartu dugu.
- b) Motibazioa positiboa izan da. Dena den, une latzak ere izan ditugu, lan teorikoa ez baita erraza gertatu.
- c) Prozesuan inplikazio handia eman da, irakasle berriek ikastetxean esperientziarik handiena zutenen laguntzaz burutu dutela.
- d) Hartutako erabakiak bete egin ditugu, nagusiki tutoretzen programazioari dagokionez.

PROZESUAREN KOORDINAZIOA ETA KOHERENTZIA

- a) Saioak arian-arian eta logikaz programatu dira. Prozesuan koordinazio-bilera ugari egin da, eta antolamendua eta koordinazioa egokiak izan dira.
- b) Talde txikiari buruzko balorazioa oso ona izan da, parte-hartzea, kohesioa eta proposamenak sustatzen dituelako.
- c) Metodologia koherentea izan da. Hainbat taldetan landu da eta aktiboa eta parte-hartzailea izan da.
- d) Behar bezalako materialak erabili dira.
- e) Oso pozik geratu gara, bai egin den lanarekin eta baita landu diren materialekin ere.

PRESTAKUNTZA PERTSONALEAN ETA IRAKASKUNTZAN ZER NOLAKO ERAGINA IZAN DUTEN

HONAKOAK DIRA MAILA PERTSONALEAN EGINDAKO EKARPENAK:

- Hezkuntza-maila eta curriculum-arlo desberdinetako irakasleen artean esperientziak konpartitzeko aukera.
- Pertsonari eta pertsonaren garapen integralari buruz, bost esparruak kontuan hartuta gogoeta egitea.
- Harreman handiegirik izaten ez duten lankideen arteko bizikidetza, elkarrenganako hurbilketa, ezagutza eta estimua handiarazi dituen.
- Norbere buruari buruzko gogoeta egitea, iritzi argudiatuak lantzeko behar-beharrezkoa dena.
- Talde-lanean aritzen ikastea.
- Iritziak kontrastatuz, norbere burua aberastea.
- Eguneroko lanaren, norbere buruaren eta ikasleez genituen iritzien inguruko gogoeta egitea.
- Ikasleek gaitasun eta balore guztiak garatzeko zer nolako aukerak ditugun ikusi ahal izatea.
- Guztion arteko bizikidetza ona izatea eta balore pertsonalei buruzko ezagutzak hartzea.
- Norberaren eta taldearen eraldaketa abiarazteko gai izatea.

HONAKOAK IZAN DIRA MAILA PROFESIONALEAN EGINDAKO EKARPENAK:

- Gure ustez, gogoeta eginez gero, ihardunean aldaketak egin ahal izango dira eta, gogoe-tari esker, gainera, zer nolako irakaskuntza ematen dugun hobeto ikusiko dugu eta kriti-koagoak izango gara.
- Gogoeta teorikoak gauzatzerakoan, bi esparruen arteko loturak finkatzeke ditugula ohar-tu gara. Baina programazioan lan egiten jarraituz gero, finkatzea lortuko dugula uste dugu.
- Tutoretza-plana garatuz, jarreraren esparruan eredia gauzatu ahal izan dugu.
- O.C.D. ezagutzea.
- I.H.P.tik I.C.P.ra igarotzea, eta O.C.D.n ezarritako helburuak gure ikastetxearen errealtate-ra eta definitutako eredura egokitzea.
- Helburuen, gaitasunen, baloreen eta jarrerazko edukien arteko erlazioak finkatzea.
- Ikastetxe guztirako oinarritzko jarrerazko edukiak garatuko dituen tutoretza-planari ekiteko prestatzea.
- Arloen programazioa ikastetxean definitutako hezkidetz-ereduarekin koherentzia duela egitea:
 - Gaitasunak garatzea.
 - Hiru eduki-moten arteko oreka.
 - Aniztasunaren, orientabidearen eta zeharkakotasunaren trataera.
 - Ebaluazioa prozesuak bideratzeko, eta ez kalifikazio hutsa egiteko, burutzea.
- Ebaluazioari buruzko gogoeta egitea: adierazleak, irizpideak, baliabideak...
- Ikastetxean erabili diren testuliburuak ezagutzea eta baloratzea.
- Zikloetan, etapetan eta arloetan aurrerago adierazi ditugun alderdiei buruzko gogoeta egitea eta erabakiak hartzea, horiek guztiak dokumentuetan zehaztu direla.
- Ikastetxe guztirako tutoretza-plan koherentea koordinatzea.
- Lan-talde anitzak eta malguak osatzea, batzuetan etapaka antolatu baitira eta, beste ba-tzuetan, zikloka eta mailaka. Klaustroka, berriz, oso gutxitan bildu dira. Horren ondorioz, gehienetan lankide izaten ez direnen artean, ikuspuntu eta gogoeta gehiago jaso eta kon-trastatu dira.
- Etapako, arloko eta programazioko helburuetarako I.C.P. garatzea.

EGIN DIREN DOKUMENTUAK

Sortu dugun materialari dagokionez, anitza eta ugaria dela iruditzen zaigu. Honakoak egin ditugu, hain zuzen:

- Ikastetxearen Hezkuntza- eta Curriculum-proiektua.
- Hezkidetz-eredua.
- Ikasgelaren programazioak.

- Testuingurua ebaluatzeke baliabideak.
- Jarrerak ebaluatzeke baliabideak
- etab.

Prozesua, batetik, erabiltzen ditugun materialak ebaluatzeke eta, bestetik, testuliburuak planteatu dugun hezkidetza-ereduarekin kontrastatzeko baliagarri izan zaigu.

PROIEKTUA NOLA ZUZENDU ETA GAINBEGIRATU DEN

Koordinazioa eraginkorra izan da eta proiektuari dinamismoa eman dio.

Balorazio orokorra oso positiboa izan da.

Talde-lanerako trebetasunak hartzen eta irakaskuntza hobetzeko estrategiak eskuratzen lagundu du, hezkuntzan burututako esperimentazioetan ikasgelan edonoiz erabiltzeko moduko baliabideak erabili baitira.

Eztabaidak erraztu eta emandako iritziak bildu egin dira.

Kanpo-aholkularitza izateari behar-beharrezkoa deritzogu prozesua bideratu ahal izateko.

5. 6 URASOEN PARTE- -HARTZEA

Oso garrantzitsua iruditzen zaigu gurasoek prozesu honetan parte hartzea, ikasleen jarrerak koherentziaz garatu ahal izateko nahitaezkoa baita irakasleek eta familiek batera lan egitea. Horretarako, gurasoentzako lanerako plana diseinatu dugu. Plan horren oinarria bakoitzak ondorengo gogoeta egitea izango da: norbere gaitasunak garatzerakoan genero maskulino eta femeninoaren estereotipoek zer nolako eragina izan duten eta haurtzaroan jaso zituzten eta seme-alabei transmititu dizkieten jokabidezko jarraipideak nolakoak diren. Horren ondoren, etxearen esparrua aztertuko dute, jarrerak nola garatzen diren ikusiko dute eta pertsona osotasunean, orekaz eta harmoniaz garatzeko hezkuntza-proposamenak landuko dituzte.

Ondoren, familiekin burutu dugun lanerako plana aurkeztuko dugu.

HELBURUAK

- Gurasoak seme-alaben hezkuntza egoki burutzeko trebatzea, elkarrenganako errespetua, autoistimua garapena eta erantzukizunak hartzea izango dituztela oinarritzat zeregin horretan.
- Batetik, giza garapenaren prozesuko oinarritzko elementuak eskuratzea eta, bestetik, etxeko esparrutik hazkunde integrala lortzea erraztuko duten hezkuntza-estrategiak ezagutztea.
- Ikastetxeko irakasleekin elkarlanean aritzea, ikasleek oinarritzko jarrerak har ditzaten. Horien bidez, gaitasun guztiak garatzea, norbere buruaren erantzukizuna hartzea, zoriontsu izatea eta justiziazko, elkartasunezko eta elkar-errespetuzko gizartearen eraikuntzan parte hartzea lortuko dute.
- Guztiak batera (irakasleek-familiek) Ikastetxearen Hezkidetza-Eredua egitea, koherentzia eta kalitate handiagoko hezkuntza lortu ahal izateko.

LANERAKO PLANA

Gurasoen batzar orokorra egingo da ikastetxean, bertan honakoak azalduko direla: L.O.G.S.E.n planteatzen den hezkuntza-ikuskera berria, irakasleen eta familien artean zer nolako koordinazioa eta elkarlana burutu behar diren eta ikastetxe guztian burutuko den prestakuntza- eta esperimentazio-proiektua.

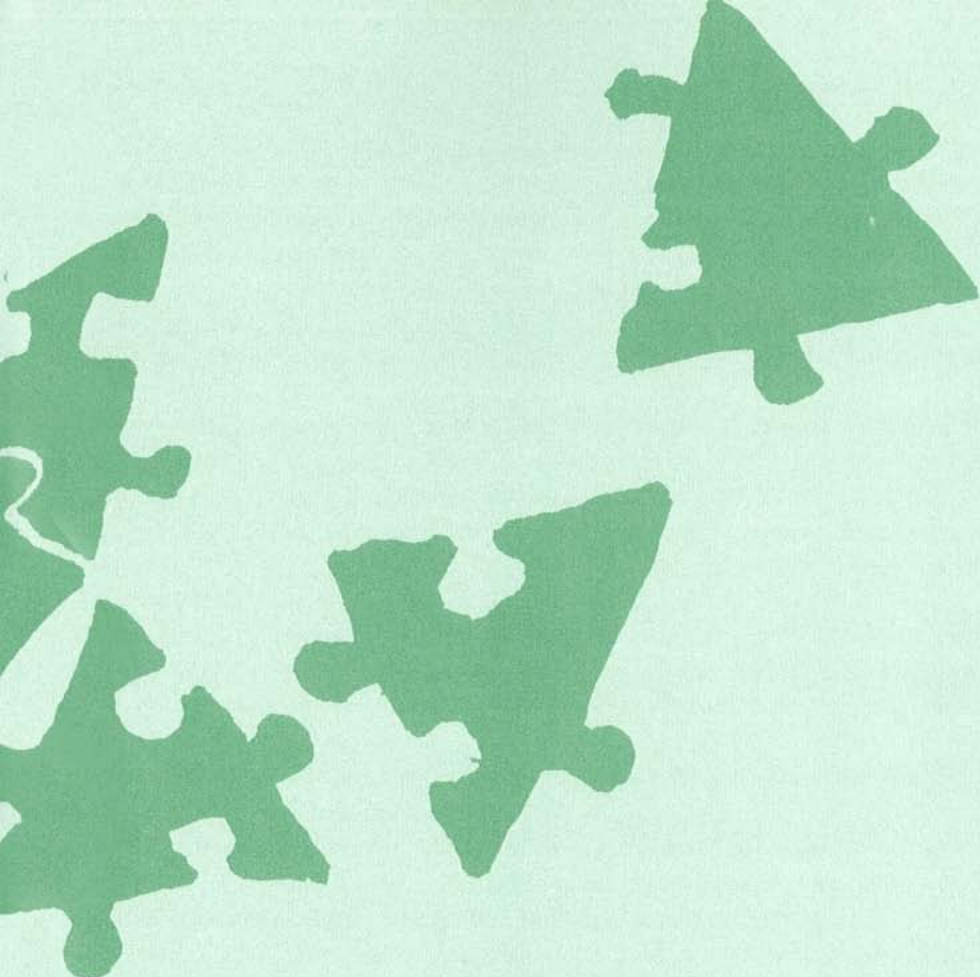
Zuzeneko prestakuntzan eta esperimentazioan parte hartuko duen talde bat osatzeko eskatuko da.

Bileretan egindako lana eta talde handitan hartutako erabakiak eta onartutako irizpideak eta printzipioak prestatzaileak jasoko ditu. Horretaz gain, prestatzaileak ikastetxeko gainerako gurasoei helaraziko zaizkien dokumentuak ere egingo ditu. Horrela, talde batek egindako lana talde guztien mesederako izango da eta prestakuntza familia guztietara iritsiko da.

EDUKIAK

- L.O.G.S.E. :
 - Funtsezko helburua: kontzeptuzko edukiak gaitasunen garapen bihurtzea.
 - Xedea: ikasleen garapen integrala lortzea, sexuaren-generoaren, etniaren, gizarte-jatorriaren... arabera diskriminazioak gainditu egingo direla.
- Gizarte-baloreak eta horiek giza gaitasunen eta jarrerren garapenean zer nolako eragina duten.
- Irakasleak eta gurasoak elkarlanean aritzea, ikasleek jarrerak koherentziaz garatzea lor dezaten.
- Prestakuntza- eta esperimentazio-proiektua eta elkarlanerako plana aurkeztea.
- Giza garapenaren esparruak: adimena, gorputza, emozioak, nortasun pertsonala eta gizarte-azterea.
- Nortasun pertsonalaren eraikuntza.
- Gizarteko usteei eta sinesmen pertsonalei buruzko pentsamolde-egiturak aztertzea.
- Pentsaera Zirkular Zentrokidearen teknika.
- Pertsona-kontzeptuaren, nortasunaren eta garapenaren inguruko pentsaera-eredua definitzea.
- Pertsonaren garapen integralerako kontuan hartu behar diren printzipioak.
- Taldeko baloreen eraikuntza eta horiek gizarte-egituren bidez nola transmititzen diren: sistemak, sinesmenak, ideologia, familia, komunikabideak...
- Gizartean zein balore inposatzen den eta balore pertsonalak nola garatzen diren.
- Baloreak eta horiek giza gaitasunetan eta jarreretan zer nolako eragina duten aztertzea.
- Genero femeninoa eta maskulinoa historian zehar nola eraiki diren aztertzea.
- Hezkuntza-ereduak:
 - Emakumezkoa = Femeninoa.
 - Gizonezkoa = Maskulinoa.
- Genero-erolek gizartean duten irudikapen-sistemak haurtzaroan, pubertaroan eta nerabe-zaroan zer nolako eragina duten.
- Pertsonaren gaitasunen garapena:
 - Zein gaitasun gararazten dugu haurrengan?
- Gaitasunak garatzen lagunduko duten estimulak aztertzea.
- Erabiltzen dugun hizkuntza, egiten ditugun balorazioak... aztertzea.
- Gaitasunak garatzeko, jarrerei nolako trataera eman behar zaien ikustea.
- Esparru pribatuaren-etxekoaren antolamendua:
 - Espazioaren eta denboraren trataera.
 - Lanekiko erantzukidetzak.
 - Aurkezten diren ereduak.
- Aisialdia eta pertsonarteko harremanak nola antolatu.
- Aisialdia giza garapenerako behar-beharrezkoa dela ikustea.
- Errealitatea aztertzea:
 - Norentzat da aisialdia?

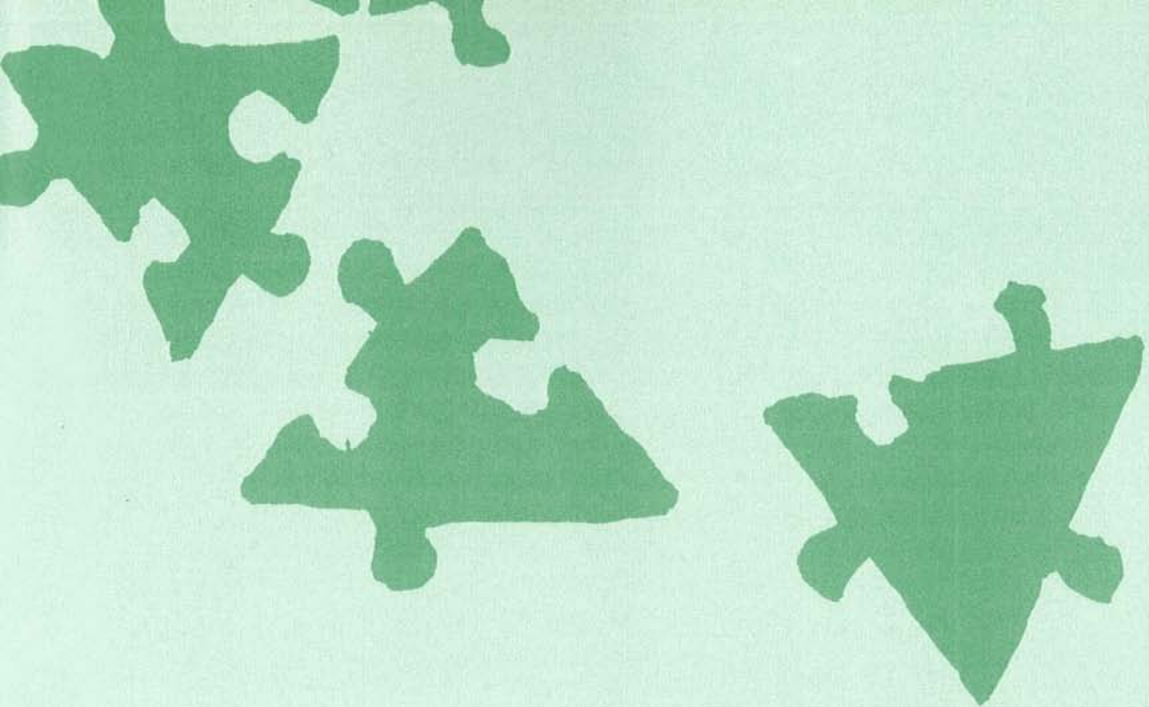
- Nola erabiltzen da?
- Aisialdia banatzeko berdintasunezko ereduak.
- Ipuinak kontatzea:
 - Sinbolo bidezko lengoia aztertzea.
 - Pertsonaiekin identifikatzea.
 - Balore femeninoen eta maskulinoen transmisioa.
 - Inplikazio emozionalak.
 - Saria - Zigorra.
- Ikastetxeko irakasleek egindako hezkuntza-eredua aztertzea.
- Hezkidetza-eredua etxean garatzeko kontuan hartu behar diren irizpideak.
- Nortasun pertsonala garatzeko hezkuntza-proposamenak.
- Jarraitu den prozesua ebaluatzea:
 - Sortu diren zailtasunak aztertzea.
 - Lorpenak baloratzea.
 - Txostena.
- Talde nominalaren teknika.
- Txostena egitea.

6. **B**IBLIOGRAFIA

- ALTABE VICARIO, Charo: *Penélope o las trampas del amor*. Madril, Mare Nostrum Arg., 1991.
- AMORÓS, Celia: *Hacia una crítica de la razón patriarcal*. Madril, Anthropos Arg., 1985.
- BROWNE, Naima; FRANCE, Pauline: *Hacia una educación infantil no sexista*. Madril, M.E.C. Morata Arg., 1988.
- Curriculum Garapenerako Dekretua: Haur Hezkuntza*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1992.
- Curriculum Garapenerako Dekretua: Lehen Hezkuntza*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1992.
- Curriculum Garapenerako Dekretua: Batxilergoa*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1994.
- DE BEAUVOIR, Simone: *El segundo sexo*. Buenos Aires, Siglo XX Arg., 1982.
- FOX KELLER, Evelyn: *Reflexiones sobre género y ciencia*. Valencia, De. Alfons el Magnànim, 1991.
- GARCÍA MESEGUER, Alvaro: *Lenguaje y discriminación sexual*. Madril, Edicura Arg., 1977.
- GIANINI BELOTTI, Elena: *A favor de las niñas*. Bartzelona, Monte Avila Arg., 1978.
- GIANINI BELOTTI, Elena: *Las mujeres y las niñas primero*. Bartzelona, Laia, 1984
- FITOUSSI, Michèle: *¡Hasta el moño! de ser superwoman*. Bartzelona. Muchnik Editores Arg. 1989.
- IZQUIERDO, Mª Jesús: *Las, los, les (lis lus). El sistema sexo, género y la mujer como sujeto de transformación social*. Bartzelona, La Sal Arg., 1983.
- LAKOFF, Robin: *El lenguaje y el lugar de la mujer*. Bartzelona, Hacer Arg., 1981.
- LERNER, Gerda: *La creación del patriarcado*. Bartzelona, Crítica Arg., 1990.
- MARTÍN, Consuelo: *El silencio creador*. Madril, Mandala Arg., 1991.
- MARTÍN GAMERO, Amalia: *Antología del feminismo, introducción y comentarios*. Madril, Alianza Arg., 1975.
- MEAD, Margaret: *Masculino y Femenino*. Madril, Minerva Arg., 1994.
- MOIA, Marta: "El no de las niñas". *Feminismo antropológico*. Bartzelona, La Sal Arg., 1986.
- MORENO, Montserrat: *Como se enseña a ser niña: el sexismo en la escuela*. Bartzelona, Icaria Arg., 1986.
- Oinarrizko Curriculum Diseinua: Haur Hezkuntza*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1992.
- Oinarrizko Curriculum Diseinua: Lehen Hezkuntza*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1992.
- Oinarrizko Curriculum Diseinua: Batxilergoa*. Gasteiz, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila, 1994.
- ROSEMBLADE SPENLE, Anna M.: *Lo masculino y lo femenino en la sociedad contemporánea*. Madril, Ciencia Nueva Arg., 1968.
- SALAS GARCÍA, Begoña: "La incorporación de la mujer al Sistema Educativo", en *Actas III Jornadas de educación no sexista*. Zaragoza, M.E.C. Arg., 1989.
- SALAS GARCÍA, Begoña: "Formación continua del profesorado no universitario para la igualdad entre los sexos: coeducación", en *Actas del Seminario sobre el Plan de igualdad de oportunidades para las mujeres*. Madril, M.E.C. Arg., 1989.

- SALAS GARCÍA, Begoña: "Análisis de los prejuicios sexistas en los esquemas conceptuales previos", en *Hacia una escuela coeducadora. I Postgrado de coeducación*. Gasteiz, Emakunde/Emakumearen Euskal Erakundea Arg., 1992.
- SALAS GARCÍA, Begoña: *Proyecto de Centro desde una perspectiva Coeducativa*. Sevilla, Junta de Andalucía Arg., 1993.
- SALAS GARCÍA, Begoña: *Orientaciones para la elaboración del Proyecto Coeducativo de Centro. Desarrollo integral de persona*". Bilbao, Maite Canal Arg., 1994.
- SALAS GARCÍA, Begoña: "Transmisión social de los valores" , *Emakunde*. Gasteiz, Emakunde/Emakumearen Euskal Erakundea, Iraila, 1994.
- SALAS GARCÍA, Begoña: *Desarrollo de capacidades y valores de la persona. Orientaciones para la elaboración del proyecto coeducativo*. Bogotá, Cooperativa Editorial Magisterio, 1995.
- SAU, Victoria: *Ser mujer: El fin de una imagen tradicional*. Bartzelona, Icaria Arg., 1993.
- SAU, Victoria eta beste: *Otras lecciones de Psicología*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1992.
- SAU, Victoria; JAYME, María: *Psicología diferencial del sexo y el género*. Bartzelona, Icaria Arg., 1996.
- STEINEM, Gloria: *Revolución desde dentro. Un libro sobre la autoesitma*. Bartzelona, Anagrama Arg., 1995.
- STEINEM, Gloria: *Ir más allá de las palabras. Rompiendo barreras del género: edad, sexo, poder, dinero, músculos*. Bartzelona, Paidós Contextos Arg., 1996.
- TORRES SANTOMÉ, Jurjo: *El currículum oculto*. Madril, Morata Arg., 1991.
- TORRES SANTOMÉ, Jurjo: *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*. Madril, Morata Arg., 1994.
- URRUZOLA, Mª José: *¿Es posible coeducar en la actual escuela mixta?* Bilbao, Maite Canal Arg., 1991.
- URRUZOLA, Mª José: *Guía para chicas*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1992.
- URRUZOLA, Mª José: *Introducción a la filosofía coeducadora*. Bilbao, Maite Canal Arg., 1995.

7. E RASKINA

IKASTETXE ETA PARTAIDEAK HEZKIDETZAZKO I.H.P. ETA I.C.P. EGITEKO ESPERIENTZIAN

IZARRA HAUR ESKOLA

Basabe, Nieves Laconcha
Carcedo Alarcia, Mª Angeles
De Miguel Fernández, Blanca
Goñi Elizaicin, Rosario
Lomas Ezquerria, Milagros
López Bolaños, Carmen
Quilchano Ortiz de Zarate, Milagros
Urriaga Unda, Mª Gloria

ZURBARANBARRI IKASTETXE PUBLIKOA

Aguirre Gómez, María Victoria
Aldamiz-Echevarria Acorgadoiti, María Bego
Álvarez Pérez, Juan Francisco
Arazuri Artola, María Puy
Azkorra Larrondo, Mikel
Barrón Mendiguren, Mª Ángeles
Basabe Lejarzegi, Jon
Beitia Zamalloa, María Carmen
Berastegi Abajo, Idoia
Cainzos Vázquez, Pilar
Careche Landajo, Mª Mercedes
Castrejana Villamor, Yolanda
Condado González, Mª Evelia (koordinatzailea)
Del Alamo Marañón, Blanca
Del Molino Blanco, Miren Edurne
De la Torre García, Javier (koordinatzailea)
Escobar Pérez, Porfiria
Fernández Gil, Carmen
García Baz, Luis
Gastelu Bilbao, Oscar
Gorrochategui Milicua, María Jesús
Gracia Odiaga, Emma María
Hidalgo Tellitu, Enrique

Hoyos Ruiz, Ana María
Hurtado Mari Juan, María Josefa
Hurtado Urionabarrenechea, Ana
Ipiña Arrasate, Amaya Reyes
Izaguirre Vildosola, Mª Lourdes ((koordinatzailea)
Lasa Gallo, Clara
López Morgaechevarria, María Amaya
Malo Anguiano, Mª Mercedes
Manchado Sainz Terrones, Inés M^a (koordinatzailea)
Maza Cano Itziar (coordinadora)
Moragues Unzueta, Mª Begoña
Núñez Gómez, Jose Antonio
Oribe Sobera, María Milagros
Pérez Mestraitua, Gotzone
Regueiro Rey, María Dolores
Rey Castaneda, María Victoria
Rodríguez Alonso, Mª Begoña
Rodríguez Prieto, Isabel
Vigo Meaurio, Ikerne

KAREAGA GOIKOA IKASTETXE PUBLIKOA

Álvarez Solaberrieta, Miren Arantzazu
Azpiri Etxebarria, Bakarne
Beascochea Burgos, Arantzazu
Camarero Carazo, María del Carmen
Castro Oteo, Emilen
Esnaola Melero, Diana
Fernández Angulo, Ana Isabel
Fernández de la Fuente, Noemi
Fernández del Puerto, Ana María
Galdós Irazabal, Edurne
García Esteban, Francisco Javier
García Martín, María Cristina
García Tellería, María Arantzazu
Garde Vicinay, María Pilar Marina
Gorrochategui Milicua, María Jesús
Ibañez Alonso, María Pilar
Ibarreche Vila, Aurora
Iglesias Varela, María Begoña
Jauregui Reyes, Miren Jaione

Jiménez Roncero, Antonio
Martínez Manrique María Isabel
Mena Nieto, María del Mar
Menoyo Urruchurtu, María Begoña
Ochoa de Chinchetru Bilbao, María Begoña
Pérez Ladrón, Pablo
Revilla Valbuena, María de las Mercedes (koordinatzailea)
Sáez Díez, María Jesús
Sánchez Andrés, Balbina
San Juan Gómez, María Isabel (koordinatzailea)
Terroba Bernal, María Pilar
Urgoiti Foronda, María Belén
Zorroza Gezuraga, Francisco Javier

KARMELO IKASTOLA

Aboitiz Atxurra, Maite (koordinatzailea)
Agirrezabala Etxebarria, Mª Jesús
Agirrezabala Etxebarria, Maite
Akaiturri Urrutia, Lorea
Aurrekoetxea Arkotxa, Karmele
Aurrekoetxea Gurtubai, Belén (koordinatzailea)
Barrenetxea Ortuondo, Josune (koordinatzailea)
Etxebarria Agirregoikoa, Gotzone
Garmendia Aizpuru, Mikel
Goti Argiñano, Loli (koordinatzailea)
Goti Argiñano, Zuriñe
Guenaga Landabaso, Nerea
Irizar Markuleta, Zakarias
Ispizua Asteinza, Mª Ángeles
Lauzirika Itza, Iñigo
Lertxundi Beitia, Lore
Mallea Olaetxea, Kepa (koordinatzailea)
Mendibil Bengoetxea, Amaia
Miangolarra Resurta, Josu
Ocio Martínez, Begoña
Oleaga Zengotitabengoa, Matxalen
Omagoceaskoa Aranguena, Tera
Ordeñana Ozerin, Maritxu
Quintana Beltrán, Sara
Txertudi Orkondonagoitia, Errose

Urkijo Muruaga, Josune (koordinatzailea)
Urresti Bilbao, Amaia
Zabala Enbeitia, Arantza
Abarrategi Txurruka, Itziar (koordinatzailea)
Astigarraga Agirre, Arantza
Uriarte Bengoetxea, Aintzane
Buba Jaio, Isaura
Urizar Onaindia, Jaione

KANTZILER AYALA BATXILERGO INSTITUTUA

Agirre Sanz de Cámara, Ana
Agirre Urteaga, Garbiñe (koordinatzailea)
Bañares Onraitia, Isabel
Blas, Txaro
Etxebarria Izagirre, Agurtzane (koordinatzailea)
García Fenández, Aranzazu
Gorrotxategi Martínez, Javier
Gutierrez, María Luisa
Jiménez Azpizua, Aranzazu
Martín Gallego, Inmaculada (koordinatzailea)
Población Martínez, Mª Carmen (koordinatzailea)
Quintana Vélez, Gotzon (koordinatzailea)
Santisteban Olabarri, Karla
Valles Ruiz, Jose Antonio

GETXO 3 BATXILERGO INSTITUTUA

Alegría Goienaga, Ana
Agirre Berreteaga, Gotxone
Alcalde Irurzun, Karmele
Álvarez Gorostiza, Loli
Aurrekoetxea Olabarri, Martín
Aurtenetxe Marcó, Jon
Berridi Puy, Uxue
Bilbao Urkiola, Gemma
De Torre Prado, Leonor
Fernández Rodríguez, Mª Jesús
Fernández Urizar, Ascen
García Ramiro, Begoña
Garmendia Lasa, Arantza

Gisbert Urizar, Begoña
Ibarra Murelaga, Begoña
Los Arcos Azkarate, Maite
Marina González, Txaro (koordinatzailea)
Mitxelena Izquierdo, Juncal
Olalde Hernández, Alberto
Oliveros Zuazo, Ane
Ortego Fernández de Retana, Marije (koordinatzailea)
Pelayo Fernández, Marta
Rodríguez Díez, José Ignacio
Salterain Gaztelu-Iturri, Koldo
Sánchez Segurola, Margarita
Santamaría Alonso, Paco
Treviño Martín, Alicia (koordinatzailea)
Vidales Aretxaga, Josebe
Zuloaga Ibargallartu, Arantza

KOLDO MITXELENA BATXILERGO INSTITUTUA

Aldasoro Begiristain, Mari Jose
Bizkarra Morales, María Teresa
De La Peña Bernal, María Jesús
De Luz y Luz, Luis (koordinatzailea)
Díaz Olano, Nieves
Etxeberria Ubarretxena, Beatriz
Fernández Rodríguez, Amparo
Garmendia Ugarte, Itziar
Ganzabal Burutxaga, Leandro
Hernández Pérez de Landazabal, Koldo
Iriarte López de Goikoetxea, Juan Cruz
Juaristi Balenziaga, Jon
Martínez de Ilarduya Sáez de Asteasu, María Jesús
Martínez Ortiz, Virginia
Mendiola Arza, Jon
Olabe Martínez, Afrodisio
Ruiz de Moraza, Beatriz
Sarasola Madariaga, Mercedes
Ugarte Maiztegi, Beatriz (koordinatzailea)
Urretxo Fernández de Betoño, Avelino
Urrutxurtu Argiñano, Belén

Uzkudun Zinkunegi, Jokin
Vigiola Bartolomé, Edurne

OIANGUREN BATXILERGO INSTITUTUA

Agirre Altuna, Marian
Alonso Ormazabal, Marian
Alvarez Galfarsoro, Tere
Arana Garmendia, Koro
Aranburu Lizaso, Mirian
Arano Zarranz, Txomin
Arcelus Calamendi, Arantxa
Arrieta Aiestaran, Luis
Artola Mundiñano, Juanba
Aztiria Etxegia, Pilar
Balerdi Pagola, Josemari
Basabe Barañano, Kontxi (koordinatzailea)
Etxezarreta Iburguren, Rosa
Fernández de Antona, Jorge
Gallego Eraso, Julia
Garmendia Garmendia, Edurne
Goñi Eizmendi, Joserra
Herrero Barcenilla, Inés
Isasti Treku, Maribi
Izagirre Alberdi, Arrate (koordinatzailea)
Juez Zubiaurre, Ane
Lezertua Arrieta, Pello
Maiza Galman, Josemi
Otermin Sagastibeltza, Arantza
Oiarbide Iturrioz, Ana
Ruiz de Eguino, Vicky (koordinatzailea)
Sebastian Alda, Rafael (koordinatzailea)
Sanchez Perez, Patxi
Usabiaga Sukia, Patxi
Zalacain Garaikoetxea, Joserra (koordinatzailea)
Zufiria Apeztegia, Marian

PLAIAUNDI L.H.KO INSTITUTUA

Aranburu Amiano, Elena
López González, Aurora

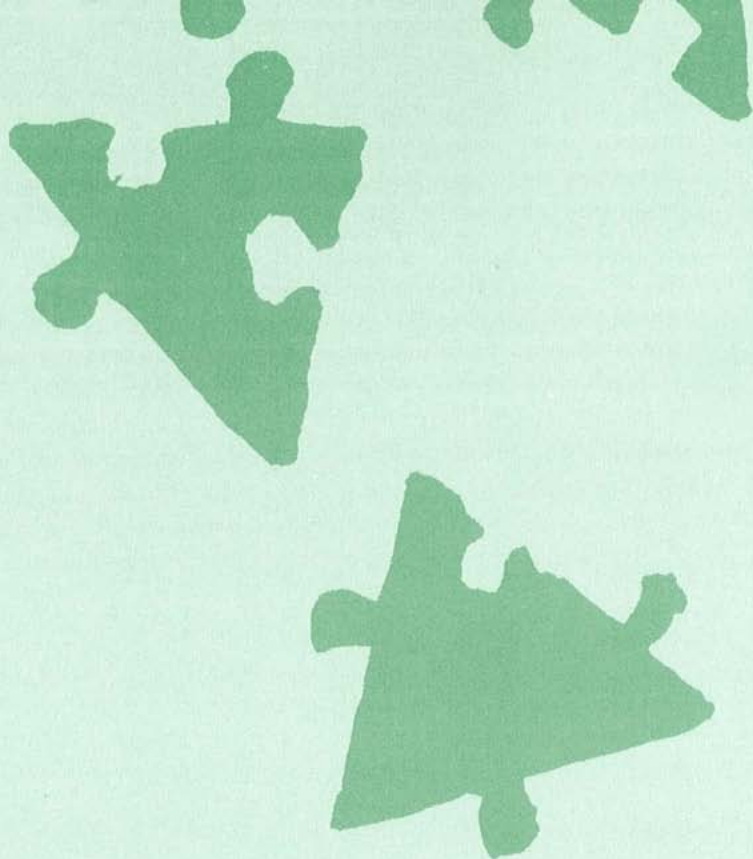
Marcellán Aranzamendi, Ane
Otegi Serrano, Pilar
Ponce Huete, Julia
Unzue Ruíz, Montse
Zabala Aguirre, José Ramón

ORTUELLAKO P.A.T.EN HEZKIDETZA MINTEGIA

Elorduy Otazua, Mª Jesús
Irigoyen Perurena, Mª Jesús
Menchaca Urberuaga, Sorkunde
Mendizabal Zabala, Isabel
Otaduy Bengoa, Marisa

BIGARREN ZATIA

CURRICULUM- -DISEINUA HEZKIDETZA-EREDUAN OINARRITUTA

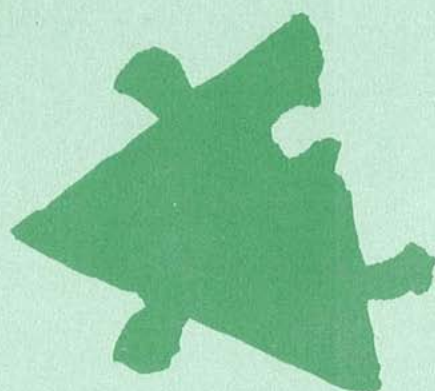

1. HITZAURREA

Bigarren zati honek etapen eta curriculum-arloen helburu orokorrak birformulatzeko proposamena aurkezten du. Aipatutako dokumentua lantzeko, ikerketan parte hartu duten ikastetxeetan egindako lanean oinarritu gara. Lan hori laburbildu eta planteatutako hezkidetza-ereduarekin alderatu dugu.

Lantze-prozesua konplexua eta, batzuetan, zaila ere izan da, jasotako informazio ugaria bere osotasunean alderatu behar baitzen. Nolanahi ere, balio handiko lantzat hartzen dugu, hezkuntza-etapen eta curriculum-arloen helburuak ikastetxearen hezkidetza-ereduaren ikuspegitik birformulatzeko eta, bide batez, pertsona osabeteen garatzeari buruzko L.O.G.S.E.ren xedea lortu baitugu.

Azkenik, helburuak birformulatzearen metodo berri horretan parte hartu duten irakasleek eskuratutako prestakuntza aipatu nahi dugu. Izan ere, gaitasunak, baloreak eta jarrerazko edukia zehaztuta, prozesu osoaren eta irakaskuntza-ihardueraren koherentzia bermatu eta ikastetxean sartzen diren irakasle berriak integratzea errazten baita.

2. **H**AUR-HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIOA

O.C.D.-AREN HELBURUAK

A.

Norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea; norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa osatzea; ekintzarako eta adierazpenerako dituen gaitasunak eta mugak baloratzea eta osasunerako eta ongizaterako oinarritzko ohiturak hartzea.

GAITASUNAK

ADIERAZPENA
AFEKTIBITATEA
BIZITASUNA
SEXUALITATEA
BALORAZIOA
NIAREN
BAIEZTAPENA

BALOREAK

AUTOBALORAZIOA
GOZAMENA
SINGULARTASUNA
PLAZERRA
GOGOBEETETZEA
AUTOBEHAKETA
JAKINMINA
ABILEZIA
KONFIANTZA
BEREZKOTASUNA
GORPUZTASUNA
SEN ONA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Etxeko lanak egiten laguntzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobehaketaren eta jakinminaren bidez, norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea eta zailtasunak (motrizak, kognitiboak eta afektiboak) eta beldurrak gainditzeko saiakerak, horrela, autokonfiantza aurrera egin eta norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa eratzea. Horretaz gain, genero-estereotipoak gainditu egingo dira eta norbere gaitasunak eta mugak autobalorazioa garatzeko da, berez iharduteko eta adierazpenak egiteko gai izan dadin. Horretarako, gainera, gorputzaren ahalbide guztiak sen onaz erabiliko ditu eta osasun- eta ongizate-ohiturak hartuko ditu.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

B.

Ohiko ihardueretan gero eta atonomia handiagoaz jokatzeko, arian-arian segurtasun afektiboa eta emozionala eskuratzea eta ekimen-gaitasunak eta norberarekiko konfiantzazkoak garatzea.

GAITASUNAK

AUTONOMIA
SEGURTASUNA
HUNKIBERATASUNA
INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
EKIMENA
SINGULARTASUNA
AUTOSUFIZIENTZIA
KRITIKA
AUTOBALORAZIOA
AUTOBEHAKETA
MALGUTASUNA
KONFIANTZA
SEN ONA
AZTERKETA
JAKINDURIA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Norbere ahalegina baloratzea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera librean eta baita proposatutakoetan ere.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ohiko ihardueretan erabakitasun eta sen onez jokatzeko, norbera behatuz eta baloratuz, arian-arian segurtasun afektiboa eta emozionala eskuratzeko, ekimen-gaitasunak eta norberarekiko konfiantzazkoak bereziki garatuz; horrela, desioak eta emozioak adieraztea eta garatu beharreko ihardueretan ekimena izatea erraztuz, eguneroko zereginetan (janzteak, gorputz-beharrak egitea, garbitzea, materiala jasotzea...) autonomiaz ihardun eta lana kritikoki baloratzeko; horrela, hobetu nahi diren nortasunaren alderdiak pixkanaka zuzendu ahal izango ditu.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

C.

Gizarte-harremanak gero eta eremu zabalagoan ezartzea, entzuteko jarrerarekin ohitzen eta arian-arian gainerakoekin interesak, ikuspegiak eta ekarpenak artikulatzen.

GAITASUNAK

ELKARTASUNA
ADIERAZPENA
INTELIGENTZIA
ERANTZUKIZUNA
SENTIKORTASUNA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
ADISKIDETASUNA
OBJEKTIBITATEA
JAKINMINA
ZINTZOTASUNA
BORONDATEA
ONESTASUNA
ELKAR ULERTZEA
ESKUZABALTASUNA
LAGUNTZA
ERRESPETUA
KOMUNIKAZIOA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea.
- Besteen lana errespetatzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Adiskidetasun-harremanak ezartzeaz eta horiekin gozatzeaz interesa azaltzea, zintzotasun, onestasun, ulerkortasun, tolerantzia eta eskuzabaltasunari buruzko baloreetan oinarrituta, eremu gero eta zabalagoan, entzuteko, errespetatzeko eta elkarri laguntzeko jarrerarekin ohitzen hasita, norberaren interesak eta ikuspuntuak jakinarazten ikasiz eta gainerako pertsonen ekarpenekiko harkorra izanez. Horretarako, besteei entzun egin behar zaie, guztiek euren ideiak adierazteko aukera izango duten giroa sortuz, norbera garrantzitsua dela eta taldean ekarpenen bat egiten duela sentituz eta hartutako erabakiak errespetatuz, pertsona guztiak ondo senti daitezen eta ikasgela eta ikastetxean parte har dezaten.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

D.

Pertsona helduekin eta ikaskideekin harreman-loturak ezartzea, elkarri maitasuna erakutsiz, aniztasuna errespetatuz eta laguntza- eta lankidetzajarrerak garatuz.

GAITASUNAK

AFEKTIBITATEA
SEGURTASUNA
ESKUZABALTASUNA
INDEPENDENTZIA
NORTASUNA
ADIERAZPENA

BALOREAK

GOZAMENA
ADISKIDETASUNA
BEGIKOTASUNA
GOGOBEETETZEA
ATXIKIMENDUA
KONFIANTZA
BEREZKOTASUNA
LAGUNTZA
KOMUNIKAZIOA
ERRESPETUA
AUTOBALORAZIOA
ZINTZOTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Norbere burua onartzea.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Etxeko lanak egiten laguntzea.
- Ikasgela antolatzen laguntzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Eskolan edo etxean iharduera-motaren bat elkarrekin egiten duteneko pertsona helduekin eta ikaskideekin harreman-loturak ezartzea, maitasuna, begikotasuna eta adiskidetasuna erakutsita eta ihardueran parte hartuta gozatuz, aipatutako iharduera elkarrekiko konfiantzaz eta berezkotasunez eginda, ikasleak bere burua baloratzen dueneko giroa beharrezkoa izanik, aniztasunetik abiatuz eta pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak aintzatetsiz, laguntza- eta lankidetzajarrerak garatuta.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

E.

Hurbileko ingurunea behatu eta arakatzea, jakinmin eta arretazko jarrerarekin, eta aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
BEHAKETA
BALORAZIOA
AUTONOMIA

BALOREAK

EKIMENA
ORDENA
SORMENA
JAKINMINA
ABSTRAKZIOA
IHARDUERA
INTUIZIOA
BEREIZKETA
SEN ONA
GORPUZTASUNA
AZTERKETA
KOMUNIKAZIOA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Egindako lana behar bezala aurkeztea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, haurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

F.

Euren inguruneko zenbait kultur adierazpen ezagutzea eta haiekiko errespetu, interes eta partaidetzazko jarrerak garatzea; hurbileko inguruneetako bestelako kultur adierazpenetan interesatzen hastea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
AFEKTIBILITATEA
ELKARTASUNA
NORTASUNA
ADIERAZPENA
SENTIKORTASUNA

BALOREAK

EKIMENA
GOZAMENA
LAGUNTZA
GOGOBEETETZEA
JAKINMINA
SENTIMENDUA
BEREZKOTASUNA
KOMUNIKAZIOA
ERRESPETUA
BEGIRUNEA
UMOREA
HARMONIA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginaz hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Euren inguruneko kultur adierazpenak ezagutzeaz interesatu eta horiekin gozatzea, adiskidetasun, errespetu, komunikazio eta gozameneko jarrerak garatuz eta bestelako inguruneetako (familiak, ikastetxeak, herriak) kultur adierazpenekiko interesa eta errespetua azaltzen hasiz.

Kultur adierazpenetan umorez eta errespetuz parte hartzen gozatuz gero, norberaren irudi positiboa sustatuko da, ikaskideekin harmoniaz.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

G.

Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzea eta, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, haiek adieraztea.

GAITASUNAK

RAZIONALTASUNA
INDEPENDENTZIA
AUTOISTIMUA
NORTASUNA
ADIERAZPENA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
ASKATASUNA
PROTAGONISMOA
GOZAMENA
SUBJEKTIBITATEA
KRITIKA
SORMENA
IHARDUERA
KONFIANTZA
BEREZKOTASUNA
KOMUNIKAZIOA
GORPUZTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Norbere burua onartzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Lanerako eta aisialdirako denbora planifikatzea.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzea eta pertsona bakoitzaren berezko singularitasuna berezkotasunez eta sormenez adieraztea. Horrek autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko du, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, eta, gainera, horiekin gozatuko dute. Hori lortzeko, giro emozional egokia sortu behar da, haur guzti-guztien alderdi positiboak baloratuko diren moduan. Horrela taldearen partaidetza eta ongizatea bultzatuko da.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

H.

Hitzezko lengoaia ohiko komunikazio-egoeretara egokituta erabiltzea, gainerakoak ulertu eta ulertarazteko. Ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak adieraztea, esanahiak eraikitzen aurrera egitea, norberaren portaera erregulatzea eta gainerakoak portaeran eragina izatea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
ELKARTASUNA
AFEKTIBILITATEA
SENDOTASUNA

BALOREAK

EKIMENA
AUTOBALORAZIOA
SINGULARTASUNA
BALOREA
GOGOBEETETZEA
MALGUTASUNA
BORONDATEA
ABILEZIA
INDARRA
ELKAR-ULERTZEA
INTUIZIOA
KOMUNIKAZIOA
ZUHURTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoaiari bai hitzazko ez den lengoaiari.
- Norbere burua onartzea.
- Ikaskideen edo gainerakoak hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Ikaskideekin eta irakaslearekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Hitzezko lengoaia singulartasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzea eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulerkortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoak adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea.

Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezko da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoak esanak ulertzeko ahaleginak egingo dituela.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

I.

Adierazteko ahalbideak aberastu eta aniztea, eskura dauden baliabideak eta bitartekoak erabilia, harremanetan jartzea eta adinaren berezko adierazpen artistiko desberdinak hautematea.

GAITASUNAK

ADIERAZPENA
INTELIGENTZIA
NORTASUNA
AFEKTIBITATEA
BIZITASUNA

BALOREAK

ORIGINALTASUNA
GOGOBEKETEA
JAKINMINA
SENTIMENDUA
KOMUNIKAZIOA
ABILEZIA
KONFIANTZA
BEREIZKETA
EDERTASUNA
ERRESPETUA
ERAGINKORTASUNA
DINAMISMOA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoaz ez den lengoaian.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gorputz-trebetasunak eta trebetasun plastikoak originaltasunez eta jakinminez aberastu eta garatzea, eskura dituzten baliabideak eta bitartekoak esperimendatuta, bai esperientzia pertsonaletan bai taldekoetan, eta norberaren zailtasunak gainditzea. Adierazpen-mota desberdinak ezagutu eta errespetatzea eta horiekiko gozatzea, bakoitzaren eta beste pertsona edo ikaskideen adierazpenetan bereganatzen dituzten edertasuna eta sentimenduak antzemanda.

ARLOKO HELBURUEN BIRFORMULAZIOA, ETAPAKO HELBURUEKIN LOTUTA

KOMUNIKAZIOA ETA IRUDIKAPENA

ARLOKO HELBURUA: 1. Sentimenduak, desioak eta ideiak ahozko lengoaiaren bidez adieraztea eta, arian-arian, bai ohiko eta eguneroko komunikazio-testuinguru eta -egoeretara bai solaskideetara egokitzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Hitzezko lengoaia singulartasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzea eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulerkortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoia adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea. Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezko da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoek esanak ulertzeko ahaleginak egingo dituela.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA AFEKTIBITATEA	EKIMENA AUTOBALORAZIOA SINGULARTASUNA SUBJEKTIBITATEA SENTIMENDUA ZINTZOTASUNA BORONDATEA BEREZKOTASUNA ELKAR-ULERTZEA KOMUNIKAZIOA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoaiari bai hitzazko ez den lengoaiari. • Ikaskideen edo gainerakoek hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Ikaskideekin eta irakaslearekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Sentimenduak, desioak eta ideiak ahozko lengoaiaren bidez adierazteko ekimena izatea, eta norbere singulartasuna eta subjektibitatea berez adieraztea. Horretaz gain, arian-arian bai ohiko eta eguneroko komunikazio-testuinguru eta -egoeretara bai solaskideetara egokitzea eta malgutasuna eta zuhurtasuna erakustea.

ARLOKO HELBURUA: 2. Beste hurrek eta pertsona helduek jakinarazten dizkieten mugak eta mezuak ulertzea, ahozko lengoia besteekin harremanetan jartzeko baliabide gisa baloratuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Hitzezko lengoia singularitasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzea eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulerkortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoa adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea. Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezko da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoek esanak ulertzeko ahaleginak egingo dituela.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA ELKARTASUNA AFEKTIBITATEA SENDOTASUNA	ELKAR-ULERTZEA KOMUNIKAZIOA INTUIZIOA TOLERANTZIA ESKUZABALTASUNA LAGUNTZA ERRESPETUA ZUHURTASUNA BORONDATEA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Ikaskideen edo gainerakoek hitzegiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Besteek jakinarazten dizkieten mezuak tolerantziaz eta eskuzabaltasunez ulertzea, bakoitzaren mugak errespetatuta eta ahozko lengoia besteekin harremanetan jartzeko baliabide gisa baloratuta.

ARLOKO HELBURUA: 3. Kultur tradizioko testu batzuk ulertu, errepikatu eta birsortzea, horiekiko balorazio, gozamen eta intereseko jarrerak azalduta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F) Euren inguruneko kultur adierazpenak ezagutzeaz interesatu eta horiekin gozatzea, adiskidetasun, errespetu, komunikazio eta gozameneko jarrerak garatuz eta bestelako inguruneetako (familiak, ikastetxeak, herriak) kultur adierazpenekiko interesa eta errespetua azaltzen hasiz. Kultur adierazpenetan umorez eta errespetuz parte hartzen gozatuz gero, norberaren irudi positiboa sustatuko da, ikaskideekin harmoniaz.	AFEKTIBITATEA INTELIGENTZIA ADIERAZPENA SENTIKORTASUNA	GOZAMENA JAKINMINA KOMUNIKAZIOA ERRESPETUA BEGIRUNEA BEREZKOTASUNA HARMONIA GOGOBBETETZEA ELKAR-ULERTZEA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Kultur tradizioko testu batzuk ulertu, errepikatu eta birsortzea, horiekiko balorazio, gozamen eta intereseko jarrerak azalduta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Idatzizko lengoaiaz interesatzea eta informazio- eta gozamen-tresnatzat eta desioak, emozioak eta informazioak jakinarazteko baliabidetzat baloratzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzea eta pertsona bakoitzaren berezko singularitasuna berezkotasunez eta sormenez adieraztea. Horrek autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko du, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, eta, gainera, horiekin gozatuko dute. Hori lortzeko, giro emozional egokia sortu behar da, haur guzti-guztien alderdi positiboak baloratuko diren moduan. Horrela taldearen partaidetza eta ongizatea bultzatuko da.	I RAZIONALTASUNA NORTASUNA ADIERAZPENA AUTOISTIMUA	GOZAMENA KOMUNIKAZIOA KRITIKA BEREZKOTASUNA KONFIANTZA ASKATASUNA IHARDUERA SUBJEKTIBITATEA GORPUZTASUNA PROTAGONISMOA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Idatzizko lengoaiaz interesatzea eta informazio- eta gozamen-tresnatzat eta desioak, emozioak eta informazioak berezkotasunez jakinarazteko baliabidetzat baloratzea.

ARLOKO HELBURUA: 5. Irudiak irakurri, interpretatu eta sortzea, komunikazio- eta gozamen-modu gisa, horien lengoaiaren oinarritzko elementuak aurkitu eta antzemanda.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzea eta pertsona bakoitzaren berezko singularitasuna berezkotasunez eta sormenez adieraztea. Horrek autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko du, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, eta, gainera, horiekin gozatuko dute. Hori lortzeko, giro emozional egokia sortu behar da, haur guzti-guztien alderdi positiboak baloratuko diren moduan. Horrela taldearen partaidetza eta ongizatea bultzatuko da.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA RAZIONALTASUNA AUTOISTIMUA INDEPENDENTZIA	ORIGINALTASUNA GOZAMENA SUBJEKTIBITATEA SORMENA KOMUNIKAZIOA AZTERKETA IHARDUERA PROTAGONISMOA KONFIANTZA GORPUZTASUNA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Irudien bidez desioak, emozioak eta informazioak originaltasunez eta sormenez interpretatu eta irudikatzea, komunikazio- eta gozamen-modu gisa, horrela, lengoaiaren oinarritzko elementuak aztertu, aurkitu eta antzemateko.

ARLOKO HELBURUA: 6. Norberaren eta gainerako ikaskideen plastika-, musika- eta gorputz-produkzioez nahiz erakutsiko zaizkien zenbait arte-obraz interesatzea eta horiek antzematea, arian-arian esanahia emanda eta, horrela, dagokien kultur mundua ulertzen hasita.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Gorputz-trebetasunak eta trebetasun plastikoak originaltasunez eta jakinminez aberastu eta garatzea, eskura dituzten baliabideak eta bitartekoak esperimentatuta, bai esperientzia pertsonaletan bai taldekoetan, eta norberaren zailtasunak gainditzea. Adierazpen-mota desberdinak ezagutu eta errespetatzea eta horiekin gozatzea, bakoitzaren eta beste pertsona edo ikaskideen adierazpenetan bereganatzen dituzten edertasuna eta sentimenduak antzemanda.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AFEKTIBILITATEA ELKARTASUNA NORTASUNA	GOGOBEKETEA JAKINMINA SENTIMENDUA KOMUNIKAZIOA EDERTASUNA ERRESPETUA SINGULARTASUNA INTUIZIOA MALGUTASUNA ABILEZIA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Besteen lana errespetatzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norberaren eta gainerako ikaskideen plastika-, musika- eta gorputz-produkzioekiko nahiz erakutsiko zaizkien zenbait arte-obrarekin jakinmina eta interesa azaltzea. Horiek errespetatzea eta arian-arian esanahia ematea, horrela, dagokien kultur mundua eta beste inguru- ne batzuetakoa ulertzen hasteko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 7. Irudikapen- eta adierazpen-modu desberdinak erabiltzea, egoera, ekintza, desio eta sentimendu errealak edota iruditutakoak gogoratzeko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzeko eta pertsona bakoitzaren berezko singularitasuna berezkotasunez eta sormenez adierazteko. Horrek autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko du, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, eta, gainera, horiekin gozatuko dute. Hori lortzeko, giro emozional egokia sortu behar da, haur guzti-guztien alderdi positiboak baloratuko diren moduan. Horrela taldearen partaidetza eta ongizatea bultzatuko da.	ADIERAZPENA NORTASUNA INDEPENDENTZIA AUTOISTIMUA	SORMENA BEREZKOTASUNA KOMUNIKAZIOA SUBJEKTIBITATEA SENTIMENDUA EKIMENA AUTOBEHAKETA PROTAGONISMOA ASKATASUNA GORPUZTASUNA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adierazteko eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari. • Norbere burua onartzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Jolas femeninoen eta maskulinoen inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Irudikapen- eta adierazpen-modu desberdinak sormenez eta berezkotasunez erabiltzea, autobehaketaren bitartez, ekimenez eta subjektibotasunez egoera, ekintza, desio eta sentimendu errealak edota iruditutakoak gogoratzeko.

ARLOKO HELBURUA: 8. Irudikapen- eta adierazpen-modu desberdinetarako oinarritzko teknikak eta baliabideak erabiltzea, komunikazio-ahalbideak areagotzeko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Gorputz-trebetasunak eta trebetasun plastikoak originaltasunez eta jakinminez aberastu eta garatzea, eskura dituzten baliabideak eta bitartekoak esperimentatuta, bai esperientzia pertsonaletan bai taldekoetan, eta norberaren zailtasunak gainditzea. Adierazpen-mota desberdinak ezagutu eta errespetatzea eta horiekin gozatzea, bakoitzaren eta beste pertsona edo ikaskideen adierazpenetan bereganatzen dituzten edertasuna eta sentimenduak antzemanda.	ADIERAZPENA NORTASUNA INTELIGENTZIA SENDOTASUNA	KOMUNIKAZIOA ABILEZIA INTUIZIOA SUBJEKTIBITATEA SINGULARTASUNA GOGOBBETETZEA UMOREA SENTIMENDUA BORONDATEA BALOREA	• Norberaren hizkuntza positiboki baloratzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Norbere burua onartzea. • Ikasteko gogoa eta jakinmina. • Iritziak trukatzeko interesa. • Besteen ikuspuntuak ulertzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Komunikatzeko teknika eta baliabide desberdinak erabiliz gozatzeta, genero-estereotipoetatik kanpo. Abileziak subjektibotasunez eta singulartasunez adieraztea, komunikazio- eta adierazpen-ahalbideak areagotzeko interesatuta.

ARLOKO HELBURUA: 9. Komunikazio-egoera desberdinetan hizkuntza-trukeak eta hizkuntzaz kanpoko zeinuak zuzentzen dituzten arauak erabiltzea, ikaslearen mezuen esanahia indartu eta jasotzen dituen mezuei zentzua emateko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA

(H)

Hitzezko lengoiaia singularitasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzea eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulerkortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoa adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea. Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezko da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoen esanak ulertzeko ahaleginak egongo dituela.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ELKARTASUNA
ADIERAZPENA
AFEKTIBITATEA

BALOREAK

EKIMENA
ORDENA
INTUIZIOA
ABSTRAKZIOA
AZTERKETA
SEN ONA
KOMUNIKAZIOA
SINGULARITASUNA
GOGOBEETETZEA
ELKAR-ULERTZEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoiaian bai hitzekoa ez den lengoiaian.
- Iritziak trukatzeko interesa.
- Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Hitzezko komunikazioa eta hitzekoa ez dena nola ezartzen den ulertzea, jasotzen dituen mezuen esanahia ateratzeko eta berak kanporatzen dituenak arian-arian hobetzeko gai izan dadin.

ARLOKO HELBURUA: 10. Adierazpen matematikoaren ahalbideak ikasleei egokitutako mailan erabiltzea, ingurunearen objektu eta egoera batzuk, horien ezaugarriak eta berezitasunak eta horri dagokionez egin daitezkeen ekintza batzuk ezagutzeko, prozesua eta lortutako emaitzak kontuan hartuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, hurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AUTONOMIA BEHAKETA	ORDENA ABSTRAKZIOA JAKINMINA BEREIZKETA AZTERKETA EKIMENA IHARDUERA INTUIZIOA	• Ikasteko gogoa eta jakinmina. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ikaslearen adinari egokitutako mailan, ingurunearen objektu eta egoera batzuk, horien ezaugarriak eta berezitasunak eta horri dagokionez egin daitezkeen ekintza batzuk ezagutu eta aztertzeko ahalbideak erabiltzea, prozesua eta lortutako emaitzak kontuan hartuta.

GIZARTE-INGURUNEA ETA INGURUNE FISIKOA

ARLOKO HELBURUA: 1. Ihardueretan zehar harremanak ditueneko taldeetan parte hartzea, arian-arian gainerakoak kontuan hartuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C) Adiskidetasun- harremanak ezartzeaz eta horiekin gozatzeaz interesa azaltzea, zintzotasun, onetasun, ulerkortasun, tolerantzia eta eskuzabaltasunari buruzko baloreetan oinarrituta, eremu gero eta zabalagoan, entzuteko, errespetatzeko eta elkarri laguntzeko jarrerarekin ohitzen hasita, norberaren interesak eta ikusuntuak jakinarazten ikasiz eta gainerako pertsonek ekarpenekiko harkorra izanez. Horretarako, besteei entzun egin behar zaie, guztiekin euren ideiak adierazteko aukera izango duten giroa sortuz, norbera garrantzitsua dela eta taldean ekarpenen bat egiten duela sentituz eta hartutako erabakiak errespetatuz, pertsona guztiak ondo senti daitezen eta ikasgelan eta ikastetxean parte har dezaten.	INTELIGENTZIA ELKARTASUNA ADIERAZPENA ERANTZUKIZUNA	LAGUNTZA ERRESPETUA KOMUNIKAZIOA BORONDATEA TOLERANTZIA ELKAR-ULERTZEA GOZAMENA KONSTANTZIA ZINTZOTASUNA ONESTASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Besteen ikusuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ihardueretan zehar harremanak ditueneko taldeetan parte hartuz gozatzea, besteenganako komunikazio-borondatea eta jarrera tolerantea, ulerkorra eta errespetuzkoa azal-
duta.

ARLOKO HELBURUA: 2. Parte hartzen dueneko taldeetako gizarte-portaerarako arauak eta moduak ezagutzea, pertsona arteko harremanetarako lotura sarriak era orekatuak ezartzeko eta gainerakoekin duen harreman-aniztasuna antzemateko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(D)			
Eskolan edo etxean iharduera-motaren bat elkarrekin egiten duteneko pertsona helduekin eta ikaskideekin harreman- loturak ezartzea, maitasuna, begikotasuna eta adiskidetasuna erakutsita eta ihardueran parte hartuta gozatuz, aipatutako iharduera elkarrekiko konfiantzaz eta berezkotasunez eginda, ikasleak bere burua baloratzeko dueneko giroa beharrezkoa izanik, aniztasunetik abiatuz eta pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak aintzatetsiz, laguntza- eta lankidetzako jarrerak garatuta.	ESKUZABALTASUNA AFEKTIBITATEA INDEPENDENTZIA SEGURTASUNA ADIERAZPENA NORTASUNA	KOMUNIKAZIOA ERRESPETUA BEGIRUNEA BEREZKOTASUNA LAGUNTZA AUTOBALORAZIOA ADISKIDETASUNA ZINTZOTASUNA KONFIANTZA ATXIKIMENDUA	• Ikaskideen edo gainerakoekin hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Taldeko bizimoduan bizikidetzako arauak errespetatuz parte hartzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina. • Norbere burua onartzea. • Ikasgela antolatzen laguntzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Parte hartzen dueneko taldeetako gizarte-portaerarako arauak eta moduak ezagutzea, pertsona arteko harreman- eta komunikazio-loturak ezartzeko eta, autobaloraziotik abiatuta, gainerakoekin duen harreman-aniztasuna kontuan hartu eta antzemateko.

ARLOKO HELBURUA: 3. Ohiko espazioetan autonomiaz orientatu eta ihardutea eta, aldizkako eta ohiko bi- zipenei dagokienez, denbora eta espazioa antolatzeari buruzko oinarritzko terminoak behar bezala erabil- tzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, hurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AUTONOMIA BEHAKETA	EKIMENA ORDENA JAKINMINA ABSTRAKZIOA IHARDUERA BEREIZKETA SEN ONA GORPUZTASUNA SORMENA	• Ikasteko gogoa eta jakinmina. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio- elementutzat hartzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Jolas femeninoen eta maskulinoen inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ohiko espazioetan ekimenez, jakinminez, ordenaz eta autonomiaz orientatu eta ihardutea. Aldizkako eta ohiko bi- zipenei dagokienez, denbora eta espazioa antolatzeari bu- ruzko oinarritzko terminoak behar bezala bereizi eta erabiltzea.

ARLOKO HELBURUA: 4. Ikaslearen ingurune fisikoa eta gizarte-ingurunea behatu eta arakatzeari, jasotako edo sumatutako informazioaren arabera ekintza planifikatu eta antolatuta, horren eraginak egiaztatuta eta iharduketaren beraren eta horren ondorioen arteko erlazioak ezarrita.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E)			
Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, haurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA ELKARTASUNA ADIERAZPENA AUTONOMIA	JAKINMINA EKIMENA AZTERKETA KOMUNIKAZIOA IHARDUERA INTUIZIOA ORDENA SEN ONA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Gainerakoek dituzten esperientzien emaitzez interesatzea. • Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Elkarri informazioak azaltzeko interesa. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Hutsegitea estimulutzat hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ingurune fisikoa eta gizarte-ingurunea behatu eta arakatzeko ekimena eta jakinmina azaltzea, sumatzen duen edo jakinarazten zaion informazioaren arabera iharduera planifikatuta, horren eraginak aztertuta eta iharduketaren beraren eta horren ondorioen arteko erlazioak ezarrita, inguruan dituen elementuei nahiz pertsonari dagokienez.

ARLOKO HELBURUA: 5. Bizitza antolatzeko modu ohikoenetako batzuk ezagutzea, duten erabilgarritasuna baloratuta eta arian-arian horietako batean parte hartuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F) Euren inguruneko kultur adierazpenak ezagutzeaz interesatu eta horiekin gozatzea, adiskidetasun, errespetu, komunikazio eta gozameneko jarrerak garatuz eta bestelako inguruneetako (familiak, ikastetxeak, herriak) kultur adierazpenekiko interesa eta errespetua azaltzen hasiz. Kultur adierazpenetan umorez eta errespetuz parte hartzen gozatuz gero, norberaren irudi positiboa sustatuko da, ikaskideekin harmoniaz.	INTELIGENTZIA NORTASUNA AFEKTIBITATEA ELKARTASUNA	EKIMENA JAKINMINA ADISKIDETASUNA AZTERKETA KONFIANTZA GOZAMENA BEREZKOTASUNA ERRESPETUA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Besteek adierazten dituzten desioak eta emozioak errespetatzea. • Taldeko bizitzan parte hartzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Taldean bizitzeko modu desberdinak ezagutzeko jakinmina izatea, adiskidetasun, konfiantza eta gozameneko jarrerak garatzeko duten erabilgarritasuna baloratuta eta haietan berezkotasunez parte hartuta.

ARLOKO HELBURUA: 6. Natur inguruneak eta horren kalitateak giza bizitzarako duten garrantzia baloratzea, hura errespetatu eta zaintzeko jarrerak azalduta eta, ahalbideen arabera, parte hartuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, hurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA BALORAZIOA BEHAKETA	BEREIZKETA SEN ONA EKIMENA IHARDUERA AZTERKETA KOMUNIKAZIOA OBJEKTIBITATEA	• Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Natur inguruneak bizitzarako duen garrantzia dela eta, hura errespetatzea eta sen onez zaindu eta hobetzen laguntzea.

ARLOKO HELBURUA: 7. Ingurune fisikoaren ezaugarrien eta bertan ezartzen diren bizimoduen arteko erlazio batzuk ezartzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, haurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA BEHAKETA AUTONOMIA	JAKINMINA ABSTRAKZIOA ORDENA BEREIZKETA AZTERKETA KOMUNIKAZIOA INTUIZIOA IHARDUERA EKIMENA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Jakinminez, ordenaz eta bereizketaz aztertu ondoren, ingurune fisikoaren ezaugarrien eta bertan ezartzen diren bizimoduen arteko erlazio batzuk ezartzea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Inguruneke festak, tradizioak eta ohiturak ezagutu eta horietan parte hartzea, gozatuta eta kultur adierazpen gisa baloratuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F) Euren inguruneke kultur adierazpenak ezagutzeaz interesatu eta horiekin gozatzea, adiskidetasun, errespetu, komunikazio eta gozameneko jarrerak garatuz eta bestelako inguruneetako (familiak, ikastetxeak, herriak) kultur adierazpenekiko interesa eta errespetua azaltzen hasiz. Kultur adierazpenetan umorez eta errespetuz parte hartzen gozatuz gero, norberaren irudi positiboa sustatuko da, ikaskideekin harmoniaz.	AFEKTIBITATEA NORTASUNA ADIERAZPENA SENTIKORTASUNA	GOZAMENA KOMUNIKAZIOA JAKINMINA SENTIMENDUA BEGIRUNEA EKIMENA UMOREA BEREZKOTASUNA ADISKIDETASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Inguruneke festak, tradizioak eta ohiturak ezagutu eta horietan aktiboki parte hartzea, gozatuta, hurbileko gauzatze hartuta eta haiek antolatzen dituen taldean sartuta sentituta.

ARLOKO HELBURUA: 9. Inguruneke elementuek dituzten aldaketak behatzea eta horietan eragina duten faktoreetako batzuk antzematea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Hurbileko ingurunea (etxea, eskola, auzoa...) behatu, arakatu eta aztertzea, jakinmin, ordena eta bereizketazko jarrerarekin, haurrek eskura dituzten baliabideak erabiliz, gorputzarekin esperimentatuz, hura biziz... aipatutako ingurunea osatzen duten elementuen ezaugarri eta berezitasun adierazgarrienak eta elementu horien artean sortzen diren erlaziotakoren bat identifikatzea. Ingurunea ezagutuz gero, harekiko nahiz beste pertsonen lanarekiko autonomia, errespetu eta arretazko jarrerak garatuko dituzte.	INTELIGENTZIA BEHAKETA AUTONOMIA	JAKINMINA ABSTRAKZIOA IHARDUERA INTUIZIOA AZTERKETA EKIMENA ORDENA SEN ONA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Edozein arazo, egoera eta informazio alderagarriren aurrean galdetu eta ikertzea. • Ikaskideen emaitzak ezagutzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Inguruneke elementuek dituzten aldaketak behatzeko jakinmina azaltzea eta horietan eragina duten faktoreetako batzuk antzematea eta aztertzea.

ARLOKO HELBURUA: 10. Ingurune fisikoa eta gizarte-ingurunea ulertzeko interesa eta jakinmina agertzea, bertan sortzen diren gertaera garrantzitsu batzuei buruzko galderak, interpretazioak eta iritzia azaldu eta berezkotasuna eta originaltasuna garatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Bizi, ezagutu edota iruditu izan diren errealitatearen alderdi batzuk irudikatu eta gogoratzea eta pertsona bakoitzaren berezko singularitasuna berezkotasunez eta sormenez adieraztea. Horrek autokontzeptu positiboa lortzen lagunduko du, jolasak eta bestelako irudikapen- eta adierazpen-mota batzuek eskaintzen dituzten aukera sinbolikoen bidez, eta, gainera, horiekin gozatuko dute. Hori lortzeko, giro emozional egokia sortu behar da, haur guzti-guztien alderdi positiboak baloratuko diren moduan. Horrela taldearen partaidetza eta ongizatea bultzatuko da.	NORTASUNA ADIERAZPENA RAZIONALTASUNA INDEPENDENTZIA	JAKINMINA ASKATASUNA ERABAKITASUNA KRITIKA BEHAKETA AZTERKETA BEREZKOTASUNA KOMUNIKAZIOA IHARDUERA	• Ikasteko gogoa eta jakinmina. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoia bai hitzekoa ez den lengoia.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Euren ingurunearekiko interesa eta jakinmina azaltzea, behatzen dutenari buruz ekimenez eta berezkotasunez galdetu, aztertu eta iritzia emanda.

NORTASUN ETA AUTONOMIA PERTSONALA

ARLOKO HELBURUA: 1. Norbere buruaren irudi zuzena eta positiboa izatea, ezaugarri eta kalitate pertsonalak antzemanda.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(B) Ohiko ihardueretan erabakitasun eta sen onez jokatzeko, norbera behatuz eta baloratuz, arian-arian segurtasun afektiboa eta emozionala eskuratzeko, ekimen-gaitasunak eta norberarekiko konfiantzazkoak bereziki garatuz; horrela, desioak eta emozioak adieraztea eta garatu beharreko ihardueretan ekimena izatea erraztuz, eguneroko zereginetan (janztea, gorputz-beharrak egitea, garbitzea, materiala jasotzea...) autonomiaz ihardun eta lana kritikoki baloratzeko; horrela, hobetu nahi dituen nortasunaren alderdiak pixkanaka zuzendu ahal izango ditu.	INTELIGENTZIA AUTOISTIMUA SEGURTASUNA ADIERAZPENA	AUTOBALORAZIOA SINGULARTASUNA GOGOBEHAKETA KONFIANTZA	• Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konfiantza izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobeheketa eta autoebaluazioaren bidez, arian-arian, norbere buruaren irudi zuzena eta positiboa eskuratzeko, ezaugarri eta kalitate bereziak antzemanda.

ARLOKO HELBURUA: 2. Ahalbideak eta mugak arian-arian antzematea, behar bezala baloratzea eta horien arabera ihardutea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A) Autobehaketaren eta jakinminaren bidez, norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea eta zailtasunak (motrizak, kognitiboak eta afektiboak) eta beldurrak gainditzen saiatzea, horrela, autokonfiantzan aurrera egin eta norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa eratzeko. Horretaz gain, genero-estereotipoak gainditu egingo dira eta norbere gaitasunen eta mugen autobalorazioa garatuko da, berez iharduteko eta adierazpenak egiteko gai izan dadin. Horretarako, gainera, gorputzaren ahalbide guztiak sen onaz erabiliko ditu eta osasun- eta ongizate-ohiturak hartuko ditu.	AFEKTIBITATEA NIAREN BAIEZTAPENA SEXUALITATEA BALORAZIOA	AUTOBALORAZIOA KONFIANTZA AUTOBEHAKETA ERABAKITASUNA SINGULARTASUNA SEN ONA PROTAGONISMOA BALOREA ARRISKUA	• Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Norbere ahalegina baloratzea. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobaloraziotik abiatuta, ahalbideez eta mugez ohartzea eta horien arabera ihardutea, autokonfiantza eta onarpén pertsonala garatuta.

ARLOKO HELBURUA: 3. Besteen ezaugarri eta kalitateekiko errespetuzko jarrera izatea eta, sexuari edo beste edozein ezaugarri bereizleri buruzko diskriminazio-jarrerarik gabe, haiek baloratzen hastea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C) Adiskidetasun- harremanak ezartzeaz eta horiekin gozatzeaz interesa azaltzea, zintzotasun, onestasun, ulerkortasun, tolerantzia eta eskuzabaltasunari buruzko baloreetan oinarrituta, eremu gero eta zabalagoan, entzuteko, errespetatzeko eta elkarri laguntzeko jarrerarekin ohitzen hasita, norberaren interesak eta ikusuntuak jakinarazten ikasiz eta gainerako pertsonek ekarpenekiko harkorra izanez. Horretarako, besteei entzun egin behar zaie, guztiek euren ideiak adierazteko aukera izango duten giroa sortuz, norbera garrantzitsua dela eta taldean ekarpenen bat egiten duela sentituz eta hartutako erabakiak errespetatuz, pertsona guztiak ondo senti daitezen eta ikasgelan eta ikastetxean parte har dezaten.	INTELIGENTZIA SENTIKORTASUNA AFEKTIBITATEA ADIERAZPENA NORTASUNA	LAGUNTZA ERRESPETUA ELKAR-ULERTZEA TOLERANTZIA ESKUZABALTASUNA ADISKIDETASUNA HARMONIA OBJEKTIBITATEA PROTAGONISMOA ZUZENTASUNA	• Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea. • Besteen ikusuntuak ulertzea. • Besteen lana errespetatzea. • Hartu diren erabakiak onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Besteen ezaugarri eta kalitateekiko tolerantzia, eskuzabaltasun eta errespetuzko jarrerak izatea eta, sexuari edo beste edozein ezaugarri bereizleri buruzko diskriminazio-jarrerarik gabe, haiek baloratzen hastea.

ARLOKO HELBURUA: 4. Eguneroko bizitzan egiten dituzten iharduera desberdinei egokitutako norberaren ahalbide motrizak, sentimenezkoak eta adierazpenezkoak ezagutu eta erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Gorputz-trebetasunak eta trebetasun plastikoak originaltasunez eta jakinminez aberastu eta garatzea, eskura dituzten baliabideak eta bitartekoak esperimentatuta, bai esperientzia pertsonaletan bai taldekoetan, eta norberaren zailtasunak gainditzea. Adierazpen-mota desberdinak ezagutu eta errespetatzea eta horiekin gozatzea, bakoitzaren eta beste pertsona edo ikaskideen adierazpenetan bereganatzen dituzten edertasuna eta sentimenduak antzemanda.	NORTASUNA INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA BIZITASUNA	AUTOBALORAZIOA AUTOBEHAKETA SINGULARTASUNA JAKINMINA ORIGINALTASUNA EDERTASUNA SORMENA GOGOBEHATZEA KONFIANTZA KOMUNIKAZIOA	• Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoaian bai hitzetzkoa ez den lengoaian. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Norbere ahalegina baloratzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobehaketaren bidez, norberaren ahalbide motrizak, sentimenezkoak eta adierazpenezkoak ezagutzea. Haiek behar bezala erabiltzea, genero-estereotiporik gabe baloratuta eta eguneroko bizitzan egiten dituzten iharduera desberdinei egokituta.

ARLOKO HELBURUA: 5. Gorputzaren koordinazioa eta kontrol dinamiko orokorra lortzea, eguneroko bizitzako zereginak eta jolas-iharduerak egiteko eta desioak eta emozioak adierazteko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A)			
Autobehaketaren eta jakinminaren bidez, norbere gorputza arian-arian ezagutzea eta kontrolatzea eta zailtasunak (motrizak, kognitiboak eta afektiboak) eta beldurrak gainditzen saiatzea, horrela, autokonfiantzan aurrera egin eta norbere buruari eta sexu-nortasunari buruzko irudi positiboa eratzeko. Horretaz gain, genero-estereotipoak gainditu egingo dira eta norbere gaitasunen eta mugen autobalorazioa garatuko da, berez iharduteko eta adierazpenak egiteko gai izan dadin. Horretarako, gainera, gorputzaren ahalbide guztiak sen onaz erabiliko ditu eta osasun- eta ongizate-ohiturak hartuko ditu.	AFEKTIBITATEA BALORAZIOA NIAREN BAJEZTAPENA BIZITASUNA SEXUALITATEA	JAKINMINA ABILEZIA GOZAMENA KONFIANTZA BEREZKOTASUNA GORPUZTASUNA GOGOBEZTETZEA AUTOBALORAZIOA AUTOBEHAKETA SINGULARTASUNA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalgina. • Norbere burua onartzea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritiko, gogoeta egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Arian-arian, gorputzaren koordinazioa eta kontrol dinamiko orokorra lortzea, konfiantzaz eta abileziaz, eguneroko bizitzako zereginak eta jolas-iharduerak egiteko eta desioak eta emozioak berezkotasunez adierazteko, genero maskulinoari eta femeninoari buruzko estereotipoak gaindituta.

ARLOKO HELBURUA: 6. Eguneroko bizitzako ihardueretan eta irudikapen grafikoaren mota desberdinekin zerikusia duten zereginetan zehaztasun-maila gero eta handiagoaz objektuak maneiatu eta aztertze-ko be- harrezko begi-eskuen koordinazioa aplikatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Gorputz-trebetasunak eta trebetasun plastikoak originaltasunez eta jakinminez aberastu eta garatzea, eskura dituzten baliabideak eta bitartekoak esperimentatuta, bai esperientzia pertsonaletan bai taldekoetan, eta norberaren zailtasunak gainditzea. Adierazpen- mota desberdinak ezagutu eta errespetatzea eta horiekin gozatzea, bakoitzaren eta beste pertsona edo ikaskideen adierazpenetan bereganatzen dituzten edertasuna eta sentimenduak antzemanda.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA BIZITASUNA AFEKTIBITATEA	KOMUNIKAZIOA ABILEZIA BEREIZKETA KRITIKA JAKINMINA SENTIMENDUA ORIGINALTASUNA ERAGINKORTASUNA DINAMISMOA KONFIANTZA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Eguneroko bizitzako ihardueretan eta komunikazio eta irudikapen grafikoaren mota desberdinekin zerikusia duten zereginetan abilezia-maila gero eta handiagoaz objektuak maneiatu eta aztertze-ko be- harrezko begi-eskuen koordinazioa garatzea.

ARLOKO HELBURUA: 7. Norberaren sentimenduak, emozioak eta beharrak antzeman eta gainerakoei jakinaraztea eta besteenak antzematea eta errespetatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Hitzezko lengoaia singulartasunez, berez eta pentsatzen dena esanez erabiltzea, norbere iritzia nahiz gainerakoena baloratzeta eta egoera desberdinetan malgutasunez ihardutea. Norbere ideiak, sentimenduak, esperientziak eta desioak ekimenez adieraztea eta gainerakoek zer komunikatu nahi diguten intuizioz eta ulerkortasunez antzematea. Norbere adierazpenak hobetzeko interesa eta gogoia adieraztea eta, era berean, interbentzioetan sen ona erakustea. Ikasleak adierazpenak egiteko gai izan daitezen, behar-beharrezko da giro egokia sortzea, bertan, guztien esanak entzun eta errespetatu egingo direla, guztiek izango dutela parte hartzeko aukera eta, azkenik, ikasle bakoitzak zer esan nahi duen ulertarazteko eta gainerakoen esanak ulertzeko ahaleginak egingo dituela.	NORTASUNA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA ELKARTASUNA INTELIGENTZIA	SENTIMENDUA KOMUNIKAZIOA ZUHURTASUNA AUTOBALORAZIOA SINGULARTASUNA MALGUTASUNA ZINTZOTASUNA BEREZKOTASUNA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA UMOREA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Norbere burua onartzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa. • Hobetu nahi ditudan nire nortasunaren alderdiekin tolerante izatea. • Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rola hartzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norberaren sentimenduak, emozioak eta beharrak antzematea, horiek malgutasunez eta singulartasunez baloratuta, eta gainerakoenak intuizioz eta zuhurtasunez ulertzea. Berezkotasunez, umorez eta zintzotasunez hitz egitea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Ekimena izatea eta norberaren ekintza planifikatu eta sekuentziaztea, eguneroko bizitzako zeregin xeheak edo arazoak konpontzeko asmoz: frustrazio txikiak onartzea eta sortzen diren zailtasunak gainditzera bideratutako jarrera azaltzea, besteengandik beharrezko laguntza bilatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(B)			
Ohiko ihardueretan erabakitasun eta sen onez jokatzea, norbera behatuz eta baloratzuz, arian-arian segurtasun afektiboa eta emozionala eskuratzeko, ekimen-gaitasunak eta norberarekiko konfiantzazkoak bereziki garatuz; horrela, desioak eta emozioak adieraztea eta garatu beharreko ihardueretan ekimena izatea erraztuz, eguneroko zereginetan (janztea, gorputz-beharrak egitea, garbitzea, materiala jasotzea...) autonomiaz ihardun eta lana kritikoki baloratzeko; horrela, hobetu nahi dituen nortasunaren alderdiak pixkanaka zuzendu ahal izango ditu.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AUTONOMIA SEGURTASUNA HUNKIBERATASUNA	EKIMENA ERABAKITASUNA AZTERKETA AUTOBEHAKETA AUTOBALORAZIOA AUTOSUFIZIENTZIA KONFIANTZA SEN ONA LAGUNTZA MALGUTASUNA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. • Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Eguneroko bizitzako zeregin xeheak edo arazoak sen onez konpontzeko planak ekimenez eta erabakitasunez antolatzea. Konfiantzaz autobaloratuta, zailtasunak gainditzeko asmoz frustrazio txikiak onartzea eta beharrezkoa denean laguntza eskatzen jakitea.

ARLOKO HELBURUA: 9. Norberaren portaera beste haurren eta helduen beharrei, eskariei, eskakizunei eta azalpenei egokitzea eta gainerakoen jokabidean eragina izatea, esanekotasun- edo menpekotasun-jarrerak hartzea saihesta eta laguntza- eta lankidetzajarrerak garatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C) Adiskidetasun-harremanak ezartzeaz eta horiekin gozatzeaz interesa azaltzea, zintzotasun, onestasun, ulerkortasun, tolerantzia eta eskuzabaltasunari buruzko baloreetan oinarrituta, eremu gero eta zabalagoan, entzuteko, errespetatzeko eta elkarri laguntzeko jarrerarekin ohitzen hasita, norberaren interesak eta ikuspuntuak jakinarazten ikasiz eta gainerako pertsonen ekarpenekiko harkorra izanez. Horretarako, besteei entzun egin behar zaie, guztiek euren ideiak adierazteko aukera izango duten giroa sortuz, norbera garrantzitsua dela eta taldean ekarpenen bat egiten duela sentituz eta hartutako erabakiak errespetatuz, pertsona guztiak ondo senti daitezen eta ikasgelan eta ikastetxean parte har dezaten.	ELKARTASUNA NORTASUNA AFEKTIBITATEA SENTIKORTASUNA ERANTZUKIZUNA	ADISKIDETASUNA BEGIKOTASUNA ELKAR-ULERTZEA KONFIANTZA KOMUNIKAZIOA ERRESPETUA LAGUNTZA ESKUZABALTASUNA ATXIKIMENDUA BORONDATEA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Norbere burua onartzea. • Hartu diren erabakiak onartzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Ikasgela antolatzen laguntzea. • Iritziak trukatzeko interesa. • Besteen ikuspuntuak ulertzea. • Beste pertsonen alderdi positiboak kontuan hartzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Besteen beharrei egokitzea, laguntza, lankidetzeta eta ulermenezko jarrerak eta ohiturak garatuta eta adiskidetasun, begikotasun, eskuzabaltasun, konfiantza, errespetu eta atxikimenduzko loturak ezarrita.

ARLOKO HELBURUA: 10. Ongizate eta segurtasun pertsonalarekin, higienarekin eta osasuna sendotzea-
rekin zerikusia duten ohiturak eta jarrerak eskuratzeari dagokionez aurrera egitea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A) Autobehaketaren eta jakinminaren bidez, norbere gorputza arian- arian ezagutzea eta kontrolatzea eta zailtasunak (motrizak, kognitiboak eta afektiboak) eta beldurrak gainditzen saiatzea, horrela, autokonfiantzan aurrera egin eta norbere buruari eta sexu- nortasunari buruzko irudi positiboa eratzeko. Horretaz gain, genero- estereotipoak gainditu egingo dira eta norbere gaitasunen eta mugen autobalorazioa garatuko da, berez iharduteko eta adierazpenak egiteko gai izan dadin. Horretarako, gainera, gorputzaren ahalbide guztiak sen onaz erabiliko ditu eta osasun- eta ongizate- ohiturak hartuko ditu.	AFEKTIBITATEA BALORAZIOA SEXUALITATEA NIAREN BAIEZTAPENA	AUTOBALORAZIOA GOGOBEETETZEA AUTOBEHAKETA ABILEZIA GORPUZTASUNA SEN ONA EDERTASUNA SAMURTASUNA SINGULARTASUNA PLAZERRA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Aldatu nahi ditudan nortasunaren alderdiekin tolerante izatea. • Etxeko lanak egiten laguntzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ongizate eta segurtasun pertsonalarekin, higienarekin eta osasu-
na sendotzearekin zerikusia duten ohiturak eta jarrerak eskuratzeari dagokionez aurrera egitea, norberaren
bizitza eraikitzen aktiboki parte hartuta eta norberaren gorputza eta besteen gorputza baloratuta.

**3. LEHEN
HEZKUNTZAKO
HELBURU OROKORREN
BIRFORMULAZIOA**

O.C.D.-AREN HELBURUAK

A.

Norbere gorputza ezagutu eta estimatzea eta hura garatzen laguntzea, osasun- eta ongizate-ohiturak hartuta eta jarrera jakin batzuek osasunean eta bizi-kalitatean dituzten ondorioak baloratuta.

GAITASUNAK

BALORAZIOA
INDARRA
HUNKIBERATASUNA
ERANTZUKIZUNA
NORTASUNA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
ASKATASUNA
ZORIONA
AUTOBALORAZIOA
OREKA
EGONKORTASUNA
AUTOBEHAKETA
HANDINAHIA
KONSTANTZIA
UMOREA
AZTERKETA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Ikasteko gogoia eta jakinmina
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gairidituzko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkiazioa kritikoki aztertzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere ahalegina baloratzea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantzia ikustea.
- Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gairiditu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak eta afektiboak gairiditzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratu da.

**O.C.D.-AREN
HELBURUAK****B.**

Ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan autonomiaz ihardutea, eta ekimenez parte hartzeko aukerak eta afektuzko harremanak garatzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
AFEKTIBITATEA
AUTONOMIA
SENTIKORTASUNA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
EKIMENA
ADISKIDETASUNA
JUSTIZIA
MALGUTASUNA
SENTIMENDUA
KONPROMISOA
KONFIANTZA
ERRESPETUA
DESIOA
KOMUNIKAZIOA
AUTOSUFIZIENTZIA

**JARRERAZKO
EDUKIAK**

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Etxeko lanak egiten aguntzea.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Besteen lana errespetatzea.
- Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea.
- Arazoak konpontzeko norberak egindako ahalegina baloratzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ekimenez, autonomiaz eta sentikortasunez ihardutea, ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan erabakiak hartuta, bai eskolan bai etxean, eta horiek berekin dakarten arriskua, konpromisoa eta erantzukizuna bere gain hartuta. Horretaz gain, justiziazko, malgutasunezko, errespetuzko eta tolerantziazko jarrerak hartuko dira, gogobetezko eta zuzentasunezko harremanak burutu ahal izateko. Horrelako harremanak gauzatzeko, bestalde, konfiantzazko eta lagunarteko giroa sortu behar da, bertan, gainera, komunikazioa erraztu egingo dela, emantzipazioa ahalbidetu eta norbere nortasuna garatu ahal izango dela, gogobete pertsonala eta taldekoa lortzen lagunduta.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

C.

Talde-iharduerak planifikatzen eta egiten laguntzea, demokratikoki ezartzen diren arauak eta erregelak onartzea, norberaren helburuak eta interesak gainerako taldekideek dituztenekin bateratzea, ikuspegi desberdinak errespetatuta, eta dagozkion erantzukizunak bere gain hartzea.

GAITASUNAK

ERANTZUKIZUNA
INTELIGENTZIA
NORTASUNA
AFEKTIBITATEA
ADIERAZPENA

BALOREAK

EKIMENA
OREKA
OBJEKTIBITATEA
ERRESPETUA
AUTOBEHAKETA
MALGUTASUNA
KONPROMISOA
KOMUNIKAZIOA
ELKAR-ULERTZEA
ARDURA
ATXIKIMENDUA
GOGOBETETZEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Ikasgela antolatzen laguntzea.
- Lanerako eta aisialdirako denbora planifikatzea.
- Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rola hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Nork bere burua taldekidetzat onartzea, norberaren interesak eta gaitasunak ezagutzetik abiatuta eta bakoitzaren helburuak kontuan izanda. Talde-iharduerak antolatzen eta egiten aktiboki laguntzea, estereotipatutako rol maskulinoak eta femeninoak gaindituta eta alde zuzeneko gogoetaren eta adostasunaren bitartez lortzen diren arauak eta erregelak onartuta, komunikazio-beharrak eta talde-dinamikak berak hala eskatzen baitute. Gainerakoan ikuspegiarekin tolerante eta malgu izatea, aipatutako arauak errespetatzeko eta onartzen laguntzeko eta, halaber, erantzukizunak nork bere gain hartzeko bidea baita.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

D.

Gizarte-egoera jakin batzuetan jendearekin harreman orekatuak eta aberasgarriak ezartzea, eta elkartasunez jokatzeari, sexu-desberdintasunean, gizarte-mailan, arrazan eta bestelako ezaugarri indibidual eta sozialetan oinarritutako diskriminazioak baztertuta.

GAITASUNAK

ELKARTASUNA
NORTASUNA
SEGURTASUNA
RAZIONALTASUNA
SEXUALITATEA
NIAREN BAIEZTAPENA

BALOREAK

OREKA
JUSTIZIA
KRITIKA
KONPROMISOA
KONFIANTZA
ELKAR-ULERTZEA
ERRESPETUA
KOMUNIKAZIOA
ZUZENTASUNA
DUINTASUNA
PROTAGONISMOA
MAITASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Etxeko lanak egiten laguntzea.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rola hartzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norberaren borondatez, esparru publiko eta pribatuko gizarte-egoera jakin batzuetan jendearekin harreman zintzoak eta orekatuak ezartzea, gogoetan, kritika aberasgarrian, atxikimenduan eta konfiantzan oinarrituta. Zeregin horretan konpromisoa hartu eta laguntzea, begi-kotasunez, enpatiaz, ulerkortasunez, errespetuz, tolerantziaz eta elkartasunez, sexu-desberdintasunagatik, gizarte-mailagatik, arrazagatik eta bestelako desberdintasun indibidual edo sozialagatik diskriminatu gabe. Horrela, pertsona zuzenak heziko dira, komunikatzeko eta gainerakoen desioez eta iritziez interesatzeko gai izango direnak. Horrez gain, besteen ikuspegiak ulertuko dituzte eta aniztasunean dagoen aberastasunaz gozatuko dute.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

E.

Natur eta gizarte-ingurunearen gertakari eta fenomenoen arteko erlazioak ulertu eta ezartzea eta, ahal den neurrian, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzen laguntzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ELKARTASUNA
AFEKTIBITATEA
SENTIKORTASUNA
ADIERAZPENA

BALOREAK

GOZAMENA
KRITIKA
JAKINMINA
IHARDUERA
KONPROMISOA
INTUIZIOA
EDERTASUNA
ERRESKETUA
SEN ONA
AZTERKETA
SUBJEKTIBITATEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzarauak errespetatuz parte hartzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea.
- Besteen lana errespetatzea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Natur eta gizarte-ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

F.

Kultur ondarea ezagutu eta harekin gozatzea, hura zaindu eta hobetzen parte hartzea eta hizkuntz eta kultur aniztasuna errespetatzea, herrien eta gizabanakoen eskubide gisa, aipatutako eskubidearekiko interes eta errespetuzko jarrera garatuta.

GAITASUNAK

ELKARTASUNA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
BEHAKETA
AUTOISTIMUA

BALOREAK

GOZAMENA
SENDOTASUNA
JUSTIZIA
JAKINDURIA
GOGOBEETETZEA
JAKINMINA
KONPROMISOA
BEGIRUNEA
TOLERANTZIA
AUTORITATEA
BARNERAKOITASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Norbere burua onartzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Lanerako eta aisialdirako denbora planifikatzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Jolas, kanta, festa, ohitura, ahozko hedapen, elezahar, bisitaldi, etab.en bidez kultur ondarea ezagutu eta harekin gozatzea, eta hura zaindu, hobetu eta gure ingurunera eta gure egoerara egokitzen parte hartzea, historian zehar genero-estereotipoen bidez egin izan den diskriminazioa baztertuta. Hizkuntz eta kultur aniztasuna errespetatzea, gure erkidegoan ditugun kultur ondare desberdinak kontuan hartuta eta horiek guztiak onartzen saiatuta. Horretarako, aipatutako aniztasunarekiko ulerkortasun, tolerantzia, komunikazio, errespetu eta interesezko jarrera garatu behar da.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

G.

Gaztelaniazko nahiz euskarazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertu eta sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, eta atzerriko hizkuntza bateko ahozko eta idatzizko mezu xeheak eta testuinguru jakin batekoak ulertu eta sortzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
ELKARTASUNA
SEGURTASUNA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
ORIGINALITASUNA
GOZAMENA
SINTESIA
ABILEZIA
KONFIANTZA
ELKAR-ULERTZEA
BEREZKOTASUNA
KONSTANTZIA
KOMUNIKAZIOA
AZTERKETA
ARRISKUA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Ikaskideen edo gainerakoek hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Egingarria lana behar bezala aurkeztea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rola hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

H.

Hitz, gorputz, ikusmen, plastika, musika eta matematikazko adierazpideen bitartez komunikatzea, sentikortasun estetikoa, sormena eta lan eta adierazpen artistikoez gozatzeko gaitasuna garatuta.

GAITASUNAK

ADIERAZPENA
NORTASUNA
INTELIGENTZIA
AFEKTIBITATEA
SENTIKORTASUNA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
PROTAGONISMOA
SINGULARTASUNA
OREKA
ERAGINKORTASUNA
SUBJEKTIBITATEA
PLAZERRA
SORMENA
ABILEZIA
ELKAR-ULERTZEA
KOMUNIKAZIOA
KANPORA KOITASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Norbere ahalegina baloratzea.
- Egindako lana behar bezala aurkeztea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

I.

Eguneroko esperientziatik abiatuta, galderak eta arazoak antzeman eta planteatzea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko, bai ezagutzak eta eskura dauden baliabide materialak, bai besteen laguntza erabilita.

INTELIGENTZIA
ELKARTASUNA
INDEPENDENTZIA
AFEKTIBITATEA
ADIERAZPENA

EKIMENA
ABSTRAKZIOA
ELKAR-ULERTZEA
LAGUNTZA
INTUIZIOA
ERRESPETUA
KOMUNIKAZIOA
AZTERKETA
EMANTZIPAZIOA
BEGIKOTASUNA
SUBIRANOTASUNA

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilita, berdinen arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

J.

Arazo xeheak ebaztean, beharrezko informazioa lortzeko bidezko prozedurak erabiltzea eta hura kodeen bidez irudikatzea, aipatutako arazoak ebazteko baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
BEHAKETA
AFEKTIBILITATEA

BALOREAK

ERABAKITASUNA
EKIMENA
ORDENA
ERAGINKORTASUNA
OBJEKTIBILITATEA
JAKINDURIA
GOGOBEHETETZEA
SINTESIA
ELKAR-ULERTZEA
INTUIZIOA
AZTERKETA
ZENTZUTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Egindako lana behar bezala aurkeztea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

K.

Bizitza eta giza bizikidetzazuzentzen dituzten oinarritzko baloreen garrantziaz ohartzea eta horien arabera jokatzeta.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
SEXUALITATEA
ESKUZABALTASUNA

BALOREAK

ASKATASUNA
PROTAGONISMOA
ZORIONA
ADISKIDETASUNA
JUSTIZIA
KONPROMISOA
ELKAR-ULERTZEA
MAITASUNA
ERRESPETUA
UMOREA
DESIOA
KOMUNIKAZIOA
SEN ONA
GORPUZTASUNA
HARMONIA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzazarauak errespetatuz parte hartzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Jolas "femeninoen" eta "maskulinoen" inguruan, izpiritu kritikoz, gogoeta egitea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Bizitza eta giza bizikidetzazuzentzen dituzten oinarritzko baloreen garrantziaz ohartzea, edozein pertsona edo egoeraren aurrean jarrera positiboen eta diskriminaziorik gabekoen bidez gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduta. Horretarako, bizikidetzazarauak eta ingurugiroa errespetatu behar dira, balore pertsonalak bereganatu eta garatzetik hasiteta.

ARLOKO HELBURUEN BIRFORMULAZIOA, ETAPAKO HELBURUEKIN LOTUTA

ARTE-HEZKUNTZA

ARLOKO HELBURUA: 1. Soinuaren, keinuaren eta mugimenduaren ahalbideak irudikapen-elementu gisa ulertzea eta horiek ideiak, sentimenduak eta bizipenak adierazteko, komunikazio- eta jolas-egoeretan pertsonalki eta autonomiaz erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehienen bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteen baloratuta, sentikortasun estetikoak, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA INTELIGENTZIA AFEKTIBITATEA	ERABAKITASUNA PROTAGONISMOA SINGULARTASUNA OREKA SUBJEKTIBITATEA PLAZERRA SORMENA ERRESPETUA ELKAR-ULERTZEA BEREZKOTASUNA KOMUNIKAZIOA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Soinuak, keinuak eta mugimenduak, komunikazio- eta jolas-egoeretan, sormenez, singularitasunez, autonomiaz eta berezkotasunez ideiak, mugimenduak eta bizipenak irudikatu eta adierazteko dituzten ahalbideak ulertzea eta horiekin gozatzeko. Gainerakoen singularitasuna errespetatzea.

ARLOKO HELBURUA: 3. Oinarrizko elementu plastiko, musikal eta dramatikoek buruzko ezagutza norberaren eta besteen arte-produkzioak aztertze eta norberaren produkzioak egiteko erabiltzea.

* O.C.D.aren 2. eta 4. helburuak honako helburu honetan barne hartzen dira.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetiko, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoek singulartasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA INTELIGENTZIA NORTASUNA SENTIKORTASUNA AFEKTIBITATEA	ERABAKITASUNA PROTAGONISMOA EDERTASUNA SUBJEKTIBITATEA PLAZERRA SORMENA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA BEREZKOTASUNA KOMUNIKAZIOA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Norbere ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Oinarrizko elementu plastiko, musikal eta dramatikoek buruzko ezagutza eta horien berariazko teknikak erabiltzea, norberaren eta besteen arte-produkzioak aztertu ahal izateko, produkzio pertsonalak sormenez eta atseginez lantzeko aukera emango diguten norberaren estetikari irizpideak eskuratuta.

ARLOKO HELBURUA: 5. Arte-produkzioak lankidetzan egitea, horrek, amaierako produktua lantzean, zeregin bereiziak eta osagarriak ekarriko dituen moduan.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C)			
Nork bere burua taldekidetzat onartzea, norberaren interesak eta gaitasunak ezagutzetik abiatuta eta bakoitzaren helburuak kontuan izanda. Talde-iharduerak antolatzen eta egiten aktiboki laguntzea, estereotipatutako rol maskulinoak eta femeninoak gaindituta eta aldez aurreko gogoetaren eta adostasunaren bitartez lortzen diren arauak eta erregelak onartuta, komunikazio-beharrak eta talde-dinamikak berak hala eskatzen baitute. Gainerakoen ikuspegiarekin tolerantia eta malgu izatea, aipatutako arauak errespetatzeko eta onartzen laguntzeko eta, halaber, erantzukizunak nork bere gain hartzeko bidea baita.	ELKARTASUNA NORTASUNA AFEKTIBILITATEA ADIERAZPENA ERANTZUKIZUNA	ATXIKIMENDUA PROTAGONISMOA EKIMENA ADISKIDETASUNA ERRESPETUA LAGUNTZA MALGUTASUNA IHARDUERA KONPROMISOA KOMUNIKAZIOA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Besteen lana errespetatzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Arte-produkzioak lankidetzan egitea, taldea osatzen duten guztien ekimenetik eta ideia pertsonaletatik abiatuta betiere, bakoitzak berorren ekarpena egingo duen eta, aldi berean, gainerakoen ideiak entzun eta onartzeko gai izango moduan. Horrela, amaierako produktua guztiek egindako ekarpen positiboen emaitza izango da.

ARLOKO HELBURUA: 6. Hainbat material eta tresna (musikal, plastiko, dramatiko) arakatzea, adierazteko, komunikatzeko eta jolasteko xedearekin, horien berezitasunak eta erabiltzeko ahalbideak ezagutzearren.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilita, berdinaren arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA INDEPENDENTZIA AFEKTIBITATEA	EKIMENA SORMENA SINTESIA ABSTRAKZIOA INTUIZIOA KOMUNIKAZIOA SUBIRANOTASUNA JAKINMINA BEGIKOTASUNA EMANTZIPAZIOA	• Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Norbere ahalegina baloratzea. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ekimenez eta sormenez hainbat material eta tresna (musikal, plastiko eta dramatiko) arakatzea, esperimentazioaren bitartez, horien ahalbideak ezagutu eta, horrela, adierazi, komunikatu eta jolasteko xedez erabiltzearren.

ARLOKO HELBURUA: 7. Ahotsa eta gorputza-irudikapen eta komunikazio plastiko, musikal eta dramatiko-rako tresna gisa erabiltzea eta, horri esker, oreka afektiboa eta besteekiko harremana indartzen laguntzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteen baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA AFEKTIBITATEA SENTIKORTASUNA INTELIGENTZIA	SINGULARTASUNA SUBJEKTIBITATEA OREKA KOMUNIKAZIOA PLAZERRA INTUIZIOA SORMENA BEREZKOTASUNA KANPORAKOITASUNA ARMONIA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Norbere ahalegina. baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ahotsa eta gorputza, sormenez eta askatasunez, irudikapen eta komunikazio plastiko, musikal eta dramatiko gisa erabiltzea eta, horri esker, norberaren estetika-zentzua lortzeaz gain, oreka afektiboa eta besteekiko harremana indartzen laguntzea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Irudia eta soinua barne hartzen duten komunikabideak eta horiek garantzen direneko testuinguruak ezagutzea, adierazpenaren eta estetikaren ikuspegitik interesgarriak diren elementuak kritikoki antzeman ahal izateko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilita, berdinen arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA INDEPENDENTZIA ELKARTASUNA	KRIKITA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA AZTERKETA IRITZIA ABSTRAKZIOA JUSTIZIA INTUIZIOA BEGIKOTASUNA ERRESPETUA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Norbere ahalegina baloratzea. • Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Irudia eta soinua barne hartzen duten komunikabideak eta horiek garantzen direneko testuinguruak ezagutzea, adierazpenaren eta estetikaren ikuspegitik interesgarriak diren elementuak kritikoki antzeman ahal izateko.

ARLOKO HELBURUA: 9. Musika-notazioaren oinarrizko elementuak norberaren nahiz besteen musika-ideiak irudikatu, adierazi eta ezagutzeko baliabide gisa ulertu eta erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA SENTIKORTASUNA AFEKTIBITATEA	ELKAR-ULERTZEA PROTAGONISMOA SORMENA JAKINMINA ABILEZIA BEREZKOTASUNA KOMUNIKAZIOA PLAZERRA SINGULARTASUNA EDERTASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Musika-lengoaia berezkotasunez eta sormenez erabiltzea eta musika norberaren nahiz besteen komunikazio, irudikapen eta adierazpenezko baliabidea dela ulertzea.

ARLOKO HELBURUA: 10. Norberaren arte-produkzioetan konfiantza izatea, horiek lantzen gozatzea eta atsegin eta ongizate pertsonala lortzen laguntzen dutela konturatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetiko, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA AFEKTIBITATEA INTELIGENTZIA SENTIKORTASUNA	ERABAKITASUNA ASKATASUNA PROTAGONISMOA SINGULARTASUNA AUTOSUFIZIENTZIA OREKA PLAZERRA SORMENA BEREZKOTASUNA BARNERAKOITASUNA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Iharduera libreak eta proposatutakoak gogonez eta atseginez hartzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Pertsona bakoitzak norberaren arte-produkzioak egiteko duen erabakitasun-ahaltenaz, askatasunaz eta singularitasunaz ohartzea, horiek egiten gozatuta eta, horrela, atsegin, oreka eta ongizate pertsonala lortzen lagunduta.

ARLOKO HELBURUA: 11. Norberaren inguruneko arte-adierazpenak eta kultur ondarearen elementu nabariak ezagutu eta errespetatzea, nork bere balorazio-irizpideak garatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F) Jolas, kanta, festa, ohitura, ahozko hedapen, elezahar, bisitaldi, etab.en bidez kultur ondarea ezagutu eta harekin gozatzea, eta hura zaindu, hobetu eta gure ingurunera eta gure egoerara egokitzen parte hartzea, historian zehar genero-estereotipoen bidez egin izan den diskriminazioa baztertuta. Hizkuntz eta kultur aniztasuna errespetatzea, gure erkidegoan ditugun kultur ondare desberdinak kontuan hartuta eta horiek guztiak onartzen saiatuta. Horretarako, aipatutako aniztasunarekiko ulerkortasun, tolerantzia, komunikazio, errespetu eta interesezko jarrera garatu behar da.	ADIERAZPENA INTELIGENTZIA NORTASUNA ELKARTASUNA AUTOISTIMUA	PROTAGONISMOA GOZAMENA JAKINMINA BEGIRUNA ELKAR-ULERTZEA ERRESPETUA AZTERKETA AUTORITATEA TOLERANTZIA JAKINDURIA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea. • Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Jakinminetik, begirunetik eta errespetutik abiatuta, norberaren inguruneko arte-adierazpenak eta kultur ondarearen elementu nabariak ezagutzea, nork bere balorazio-irizpideak garatuta.

GORPUTZ-HEZKUNTZA

ARLOKO HELBURUA: 1. Gorputza eta gorputz-ekintza ahalbide motrizak aztertu eta horiekin gozatzeko, gainerakoekin harremanetan jartzeko eta aisialdia antolatzeke baliabide gisa ezagutu eta baloratzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A)			
Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gaingitu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak eta afektiboak gaingitzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratuko da.	NORTASUNA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA INTELIGENTZIA BALORAZIOA	ERABAKITASUNA ZORIONA AUTOBALORAZIOA OREKA AUTOBEHAKETA JAKINMINA HANDINAHIA KONSTANTZIA ERRESPETUA UMOREA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gaingitzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobehaketatik abiatuta, gorputza eta gorputz-ekintza atsegin-iturri gisa ezagutu eta baloratzea, aldaketa, muga eta ahalbide motrizak onartuta, gainerakoekiko errespetu eta tolerantziatzeko harremanak gauzatzeko bide emanda eta, estereotipo maskulinora eta femininora jo gabe, jolasak antolatzeke baliabide gisa hartuta.

ARLOKO HELBURUA: 2. Higiene, elikadura, gorputz-jarrera eta gorputz-ariketari buruzko ohiturak hartzea, norberaren gorputzarekiko erantzukizunezko eta besteenganako errespetuzko jarrerari eutsiz eta aipatuta-ko ohiturek osasunean duten eraginaz jabetuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A) Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gainditu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak eta afektiboak gainditzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratuko da.	NORTASUNA SENDOTASUNA ERANTZUKIZUNA BALORAZIOA HUNKIBERATASUNA	ERABAKITASUNA GOZAMENA KONSTANTZIA AUTOBALORAZIOA OREKA AUTOBEHAKETA ERRESPETUA JAKINMINA BORONDATEA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Norbere burua onartzea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Besteak beste, higieneari, elikadurari, gorputz-jarrerari eta gorputz-ariketari buruzko adinari egokitutako informazioa izanik, ohitura horiek osasunean duten eraginaz jabetuta eta norberaren gorputzarekiko erantzukizunezko eta gainerakoenganako errespetuzko jarrera azalduta, bizi-kalitate onuragarria dakarten ohiturak hartzea.

ARLOKO HELBURUA: 3. Ahalegina erregulatu eta dosifikatzea, norberaren ahalbideen eta egiten den zereginaren arabera autoexijentzi mailara helduta eta aipatutako ahalegina, ez ordea lortutako emaitza, funtsezko balorazio-irizpide gisa erabilia.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(B) Ekimenez, autonomiaz eta sentikortasunez ihardutea, ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan erabakiak hartuta, bai eskolan bai etxean, eta horiek berekin dakarten arriskua, konpromisoa eta erantzukizuna bere gain hartuta. Horretaz gain, justiziazko, malgutasunezko, errespetuzko eta tolerantziako jarrerak hartuko dira, gogobetezko eta zuzentasunezko harremanak burutu ahal izateko. Horrelako harremanak gauzatzeko, bestalde, konfiantzazko eta lagunarteko giroa sortu behar da, bertan, gainera, komunikazioa erraztu egingo dela, emantzipazioa ahalbidetu eta norbere nortasuna garatu ahal izango dela, gogobete pertsonala eta taldekoa lortzen lagunduta.	INTELIGENTZIA AFEKTIBITATEA AUTONOMIA SENTIKORTASUNA ADIERAZPENA	ERABAKITASUNA EKIMENA GOGOBETETZEA MALGUTASUNA KONPROMISOA KONFIANTZA ELKAR-ULERTZEA ARDURA GORPUZTASUNA ADISKIDETASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera esterotipatu gabeko rolak hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Zailtasunak gainditzeko ahalegina erregulatu eta dosifikatzea, norberaren ahalbideen eta egiten den zereginaren arabera autoexijentzi mailara helduta, jarrera sexistei jarraian egin gabe, aipatutako ahalegina, ez ordea lortutako emaitza, funtsezko balorazio-irizpide gisa erabilia eta hutsegitea estimulu eta informazioztat hartuta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Oinarrizko eredu motrizak menperatzea eskatzen duten arazoak ebaztea, horiek pertzepziozko estimuluetara egokituta eta, aldez aurretik ahalbideak aztertu ondoren, mugimenduak aukeratu.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA NORTASUNA ADIERAZPENA BEHAKETA AFEKTIBILITATEA	ERABAKITASUNA ARRISKUA ORDENA ERAGINKORTASUNA GOGOBEHETETZEA AZTERKETA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA ARDURA SUBJEKTIBILITATEA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hartu diren erabakiak onartzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Norbere ahalegina baloratzea. • Nesken eta mutilen jolasen inguruan, izpiritu kritiko, z gogoeta egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Tradiziozko jolasaren ihardueran oinarrituta, egoera aldez aurretik behatu eta ezagutu ondoren, oinarrizko eredu motrizak menperatzea eskatzen duten arazoak ebaztea, horiek pertzepziozko estimuluetara egokituta eta, aldez aurretik ahalbideak aztertu ondoren, mugimenduak aukeratu.

ARLOKO HELBURUA: 5. Oinarrizko gorputz-gaitasunak, abilezia motrizak eta gorputzaren egiturari eta funtzionamenduari buruzko ezagutza erabiltzea, gorputz-ekintza garatu eta mugimendua egoera bakoitzaren zirkunstantzia eta egoeretara egokitzeko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA NORTASUNA ADIERAZPENA BEHAKETA AFEKTIBITATEA	ERABAKITASUNA EKIMENA ORDENA ERAGINKORTASUNA GOGOBEETETZEA AZTERKETA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA SORMENA	• Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Genero maskulinoaren edo femeninoaren arabera esterotipatu gabeko rolak hartzea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Oinarrizko gorputz-gaitasunak, abilezia motrizak eta gorputzaren egiturari eta funtzionamenduari buruzko ezagutza erabiltzea, gorputz-ekintza garatu eta mugimendua egoera bakoitzaren zirkunstantzia eta egoeretara egokitzeko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 6. Jolasetan eta ihardueretan parte hartzea, gainerakoekin harreman orekatuak eta aberasgarriak ezarrita, ezaugarri pertsonalen, sexualen eta sozialen ondoriozko diskriminazioa eta, hala-ber, kirol-ihardueretan portaera oldarkorrak eta lehia-jarrerak saihestuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(D) Norberaren borondatez, esparru publiko eta pribatuko gizarte-egoera jakin batzuetan jendearekin harreman zintzoak eta orekatuak ezartzea, gogoetan, kritika aberasgarrian, atxikimenduan eta konfiantzan oinarrituta. Zeregin horretan konpromisoa hartu eta laguntzea, begikotasunez, enpatiaz, ulerkortasunez, errespetuz, tolerantziaz eta elkartasunez, sexu-desberdintasunagatik, gizarte-mailagatik, arrazagatik eta bestelako desberdintasun indibidual edo sozialagatik diskriminatu gabe. Horrela, pertsona zuzenak heziko dira, komunikatzeko eta gainerakoen desioez eta iritziez interesatzeko gai izango direnak. Horrez gain, besteen ikuspegiak ulertuko dituzte eta aniztasunean dagoen aberastasunaz gozatuko dute.	ELKARTASUNA NORTASUNA RAZIONALTASUNA SEGURTASUNA SEXUALITATEA	PROTAGONISMOA OREKA OBJEKTIBITATEA ERRESPETUA KONPROMISOA KOMUNIKAZIOA KONFIANTZA MAITASUNA DUINTASUNA ZUZENTASUNA KRITIKA JUSTIZIA	• Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzezko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Norbere burua onartzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Jolas “femeninoen” eta “maskulinoen” inguruan, izpiritu gogoeta kritikoz, egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ikaskideekin harreman orekatuak eta aberasgarriak ezartzea, kale-ko jolasetan, jolas autoktonoetan eta kirol aurrekoetan parte hartuta, eta, gainera, taldearen barne-egitura, funtzionamendua eta horren barruan bakoitzak duen zeregina ezagutzea. Ezaugarri pertsonalen, sexualen eta sozialen ondoriozko diskriminazioa eta, halaber, kirol-ihardueretako portaera oldarkorrak, lehia-jarrerak eta alde zuzenetik ezarritako estetika-ereduak saihestea, taldeko portaeran elkarrekikotasun-printzipioa nagusitu dadin.

ARLOKO HELBURUA: 7. Gorputz- eta kirol-ekintzen aniztasuna eta aipatutako ekintzak garatzen direneko inguruneak ezagutu eta baloratzea, horiei eusten eta hobetzen parte hartuta.

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(F)

Jolas, kanta, festa, ohitura, ahozko hedapen, elezahar, bisitaldi, etab.en bidez kultur ondarea ezagutu eta harekin gozatzea, eta hura zaindu, hobetu eta gure ingurunera eta gure egoerara egokitzen parte hartzea, historian zehar genero-estereotipoen bidez egin izan den diskriminazioa baztertuta. Hizkuntz eta kultur aniztasuna errespetatzea, gure erkidegoan ditugun kultur ondare desberdinak kontuan hartuta eta horiek guztiak onartzen saiatuta. Horretarako, aipatutako aniztasunarekiko ulerkortasun, tolerantzia, komunikazio, errespetu eta interesezko jarrera garatu behar da.

ELKARTASUNA
AFEKTIBITATEA
ADIERAZPENA
BEHAKETA

PROTAGONISMOA
EKIMENA
GOZAMENA
JAKINMINA
BORONDATEA
IHARDUERA
KONPROMISOA
ELKAR-ULERTZEA
ERRESPETUA
SEN ONA

- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea.
- Iharduerak garatzen dituguneko ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norberaren gizarte- eta kultur inguruneke kultura fisikoa ezagutze-tik abiatuta, gorputz- eta kirol-ekintzen aniztasuna eta aipatutako ekintzak garatzen direneko ingurunea ezagutu eta baloratzea. Ingurune hurbilenean (eskola, auzoa, herria) garatzen diren gorputz-ekintzez inte-resatzea eta horietan parte hartzea eta, halaber, horiei eusten eta hobetzen laguntzea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Gorputzaren eta mugimenduaren adierazpen-baliabideak erabiltzea, sentsazioak, ideiak eta gogo-aldarteak komunikatzeko, eta horrela adierazitako mezuak ulertzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H)			
Ahalik eta adierazpide gehienen bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singulartasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA INTELIGENTZIA AFEKTIBITATEA SENTIKORTASUNA	ERABAKITASUNA PROTAGONISMOA SINGULARTASUNA OREKA SUBJEKTIBITATEA PLAZERRA SORMENA ERRESPETUA KOMUNIKAZIOA ABILEZIA KANPORAKOITASUNA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gorputzaren eta mugimenduaren adierazpen-baliabideak erabiltzea, gorputz-lengoiaren bitartez komunikazio-jarrerak garatzea sustatuta, ideiak, sentsazioak, sentimenduak, mezuak eta gogo-aldarteak komunikatuta eta komunikazio-ekintza gizarte-harreman integratzaileak ikastea ekarriko duen iharduera atsegin eta mesedegarri gisa sentituta.

INGELESA

ARLOKO HELBURUA : 1. Objektuei, egoerei eta hurbileko gertakariei buruzko ahozko eta idatzizko testu xeheak ulertzea, aipatutako testuek helburu zehatzekin adierazten dituzten informazio orokorrak eta espezifikoak erabilia.

ETAPAKO HELBURUA

(G)

Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
SEGURTASUNA

BALOREAK

PROTAGONISMOA
SINTESIA
JAKINMINA
BORONDATEA
ABILEZIA
KONFIANTZA
ELKAR-ULERTZEA
INTUIZIOA
KOMUNIKAZIOA
GOGOBETETZEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Iharduera libreetan edo proposatutakoetan ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Jakinminak bultzatuta, objektuei, egoerei eta hurbileko gertakari ezagunei buruzko ahozko eta idatzizko testu xeheak ulertzea, intuizioa eta laburtzeko gaitasuna erabiliz, aipatutako testuek helburu zehatzekin adierazten dituzten informazio orokorrak eta espezifikoak azaltzeko eta lortzeko bide emango duen konfiantzazko giroan.

ARLOKO HELBURUA: 2 Ikasgelako ohiko ihardueretan eta xede horrekin sortutako komunikazio-egoeretan, irakaslearekin eta ikaskideekin komunikatzeko atzerriko hizkuntzan hitz egitea, pertsona arteko komunikaziorako oinarritzko arauak aintzat hartuta eta gainerakoen ekarpenekiko errespetuzko jarrera hartuta.

ETAPAKO HELBURUA

(G)

Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.

GAITASUNAK

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA
NORTASUNA
ELKARTASUNA
AFEKTIBITATEA

BALOREAK

PROTAGONISMOA
EKIMENA
GOZAMENA
ORDENA
ORIGINALTASUNA
IHARDUERA
KONFIANTZA
ELKAR-ULERTZEA
BEREZKOTASUNA
ERRESPETUA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Norbere burua onartzea.
- Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzarauak errespetatuz parte hartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ikasgelako ohiko iharduera libreetan nahiz proposatutakoetan, irakaslearekin eta ikaskideekin komunikatzeko, sormenez, ekimenez, konfiantzaz eta berezkotasunez atzerriko hizkuntzan hitz egitea, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta jakinarazten gozatuta, pertsona arteko komunikaziorako oinarritzko arauak aintzat hartuta eta gainerakoen ekarpenekiko errespetuzko eta ulerkortasuneko jarrera hartuta.

ARLOKO HELBURUA: 3. Ikasleek ezagunak dituzten gaiet buruzko testu laburrak eta xeheak idaztea, idatzizko kodearen ezaugarri fisikoak errespetatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	ADIERAZPENA INTELIGENTZIA SEGURTASUNA NORTASUNA	PROTAGONISMOA ORDENA GOGOBETETZEA SORMENA SINTESIA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA KONSTANTZIA KOMUNIKAZIOA EDERTASUNA ARRISKUA KONFIANTZA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Hartu diren erabakiak onartzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Egindako lana behar bezala aurkeztea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Sormenez eta originaltasunez, gai ezagunei buruzko mezu laburrak eta xeheak idaztea, desioak azaltzeko eta esperientziak eta emozioak adierazteko beharra beteko duten asmo eta testuinguru desberdinak kontuan izanda eta idatzizko kodearen hurrenkera eta ezaugarri fisikoak errespetatuta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Ikasgelako iharduerekin, munduari buruz duten ezagutzarekin eta euren esperientzia eta interesekin zerikusia duten testu laburrak eta xeheak modu ulergarrian irakurtzea, lortu nahi diren informazio orokorrak eta espezifikoa eskuratzeko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	ADIERAZPENA INTELIGENTZIA NORTASUNA ELKARTASUNA	PROTAGONISMOA ORDENA ABILEZIA KONSTANTZIA JAKINMINA INTUIZIOA ELKAR-ULERTZEA KOMUNIKAZIOA SINTESIA GOZAMENA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea. • Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea. • Besteen lana errespetatzea. • Norbere ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ikasgelako komunikazio-iharduerekin, inguruan duten mundua ezagutzeko jakinminarekin eta euren esperientzia eta interesekin zerikusia duten testu laburrak eta xeheak modu ulergarrian irakurtzea, azterketa- eta sintesi-lanaren, intuizioaren eta ulermenaren bitartez, abileziaz, lortutako emaitzez gozatzeko bide emango dieten lortu nahi diren informazio orokorrak eta espezifikoa eskuratzeko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 5. Atzerriko hizkuntzen komunikazio-balioa eta aipatutako hizkuntzak erabiltzen ikasteko eta horiekiko eta beraien hitzunezko eta kulturarekiko ulerkortasun eta errespetuzko jarrera izateko norberak duen gaitasuna ezagutzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G)			
Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	ELKARTASUNA INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA	KOMUNIKAZIOA ERRESPETUA ELKAR-ULERTZEA BORONDATEA KONFIANTZA PROTAGONISMOA GOZAMENA ABILEZIA IHARDUERA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabide den aldetik. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Atzerriko hizkuntza ikastea beste herrialde batzuetako jendearekin komunikatu ahal izateko tresna gisa baloratzea, hura hitz egiten dutenenganako eta beraien kulturarekiko errespetu, ulerkortasun eta onarpenezko jarrera azalduta.

ARLOKO HELBURUA: 6. Hizkuntz hitzarmenak eta hizkuntzakoak ez direnak (keinuak, soinuak, marrazkiak, etab.) ulertu eta erabiltzea, komunikazioa errazagoa eta arinagoa izateko asmoz, ulertzeko eta adierazi nahi dena ulertarazteko interesa azalduta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA ELKARTASUNA NORTASUNA	ELKAR-ULERTZEA KOMUNIKAZIOA ABILEZIA AZTERKETA SINTESIA KONSTANTZIA BEREZKOTASUNA KONFIANTZA ERABAKITASUNA AUTORITATEA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Norbere ahalegina baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Komunikazioa hizkuntzaren helburu nagusitzat baloratuta, eskura dauden baliabide guztiak, hizkuntz baliabideak eta hizkuntzakoak ez direnak (keinuak, doinua, soinuak, marrazkiak...) ulertu, garatu eta erabiltzea, ahalik eta komunikazio aberatsena lortzeko asmoz, ulertzeko eta adierazi nahi dena ulertarazteko interesa azalduta.

ARLOKO HELBURUA: 7. Atzerriko hizkuntzako hitz eta esaldi xehe batzuen esanahiaren, ahoskeraren eta irudikapen grafikoaren arteko loturak ezartzea eta haren erritmoari eta doinuari buruzko alderdi bereizgarri batzuk ezagutzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA SEGURTASUNA	AZTERKETA SINTESIA ORIGINALTASUNA KONSTANTZIA ABILEZIA BORONDATEA KOMUNIKAZIOA PROTAGONISMOA	• Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Norbere ahalegina baloratzea. • Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Atzerriko hizkuntzaren oinarritzko hiztegia ikastea, hiru alderdiak kontuan hartuta, hots: esanahia, ahoskera eta irudikapen grafikoa. Aipatutako hiztegiarekin esaldi xeheak sortzea eta hizkuntzaren doinua eta erritmoa ikasteko prozesua lantzea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Atzerriko hizkuntzaren ikaskuntza-lanean aldeztu aurretik beste hizkuntza batzuekin izandako esperientzia aplikatzea eta bakoitzak bere kasa ikasteko estrategiak garatzea.

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(G)

Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.

INTELIGENTZIA
ADIERAZPENA

AZTERKETA
SINTESIA
KONSTANTZIA
IHARDUERA
BORONDATEA
ORDENA
ORIGINALTASUNA
ABILEZIA

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Norbere ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Beste bi hizkuntzei buruzko ezagutzaz baliatzea, hirugarren hizkuntza ikasten aurrera egiteko, ikasitako prozedurak eta kontzeptuak aplikatuta, beharrezkoa ez dena errepikatzea saihestuta eta bakoitzak bere kasa ikasteko estrategiak bultzatuta.

HIZKUNTZA

ARLOKO HELBURUA: 1. Ahozko eta idatzizko diskurtsoak ulertzea, aipatutako diskurtsoak jarrera kritikoaz interpretatzea eta, horiek ulertu ondoren, ikaskuntza-egoera berrietan aplikatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	INTELIGENTZIA NORTASUNA ELKARTASUNA ADIERAZPENA	ELKAR-ULERTZEA KOMUNIKAZIOA AZTERKETA SINTESIA KRITIKA GOZAMENA KONFIANTZA SUBJEKTIBITATEA	• Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Hartu diren erabakiak onartzea. • Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Komunikazio-egoera jakin batzuetan (irakaslearen azalpenak, ikasgela-taldeko elkarriketak...), ikuspegi desberdinak errespetatuta ahozko eta idatzizko diskurtsoak ulertze-ko interesa azaltzea, aipatutako diskurtsoak interpretatzea eta, horiek ulertu ondoren, ikaskuntza-egoera berrietan aplikatzea.

ARLOKO HELBURUA: 2. Ahoz eta idatziz azaldu nahi dena koherentziaz adieraztea, komunikazio-egoera desberdinen ezaugarriak eta hizkuntzaren alderdi arautzaileak kontuan izanda.

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(G)

Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmu eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.

INTELIGENTZIA
NORTASUNA
ADIERAZPENA
SEGURTASUNA

ERABAKITASUNA
ORDENA
IHARDUERA
BEREZKOTASUNA
KOMUNIKAZIOA
AZTERKETA
SINTESIA
ORIGINALTASUNA
KANPORAKOITASUNA
PROTAGONISMOA

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko bliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Besteen lana errespetatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ahozko eta idatzizko ihardueretan pertsona aktiboa eta lehiatua izatea eta horiek berezkotasunez, ordenaz eta koherentziaz egitea, komunikazio-egoera desberdinen ezaugarriak eta hizkuntzaren alderdi arautzaileak kontuan izanda eta haren erabilera modu kritikoan baloratu-ta.

ARLOKO HELBURUA: 3. Espainiako Estatuaren eta gizartearen hizkuntz aniztasuna onartu eta estimatzea, aipatutako aniztasuna kultur gertakari aberasgarritzat baloratuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F)			
Jolas, kanta, festa, ohitura, ahozko hedapen, elezahar, bisitaldi, etab.en bidez kultur ondarea ezagutu eta harekin gozatzea, eta hura zaindu, hobetu eta gure ingurunera eta gure egoerara egokitzen parte hartzea, historian zehar genero-estereotipoen bidez egin izan den diskriminazioa baztertuta. Hizkuntz eta kultur aniztasuna errespetatzea, gure erkidegoan ditugun kultur ondare desberdinak kontuan hartuta eta horiek guztiak onartzen saiatuta. Horretarako, aipatutako aniztasunarekiko ulerkortasun, tolerantzia, komunikazio, errespetu eta interesezko jarrera garatu behar da.	NORTASUNA ELKARTASUNA AUTOISTIMUA BEHAKETA ADIERAZPENA	GOZAMENA JAKINMINA SENTIMENDUA KONPROMISOA ERRESPETUA SENDOTASUNA BEGIRUNEA AUTORITATEA ELKAR-ULERTZEA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Gainerakoek egindako desio- eta emozio-agerpenak errespetatzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Bertako kultur ondaretik eta harekiko interesetik abiatuta, gizartearen bestelako kultur eta hizkuntz ondareak (ijitoa, afrikarra, Estatuko beste herri batzuetakoa...) onartu eta preziatzea, horiek gertakari aberasgarritzat baloratuta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Irakurketa plazer-, informazio- eta ikaskuntza-iturri gisa eta hizkuntza eta norbera hobetu eta aberasteko baliabideztzat erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetiko, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	INTELIGENTZIA AFEKTIBILITATEA NORTASUNA ADIERAZPENA	EKIMENA KRITIKA ABSTRAKZIOA ELKAR-ULERTZEA LAGUNTZA KOMUNIKAZIOA PLAZERRA JAKINMINA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Irakurketa plazer-, informazio-, ikerketa- eta ikaskuntza-iturri gisa eta hizkuntza eta norbera hobetu eta aberasteko baliabideztzat erabiltzeko ekimena garatzea.

ARLOKO HELBURUA: 5. Sentikortasun estetikoa garatzeko asmoz, hizkuntzaren ahozko eta idatzizko adierazpen-ahalbideak arakatzea, lengoaiaren erabilera autonomoan eta pertsonalean sormenezko komunikabideak bilatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H) Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA INTELIGENTZIA SENTIKORTASUNA	ASKATASUNA SINGULARTASUNA EDERTASUNA SUBJEKTIBITATEA PLAZERRA SORMENA KANPORAKOITASUNA ABILEZIA OREKA KOMUNIKAZIOA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Norbere burua onartzea. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Sentikortasun estetikoa garatzeko asmoz, hizkuntzaren ahozko eta idatzizko adierazpen-ahalbideak askatasunez eta atseginez arakatzea, lengoaiaren erabilera autonomoan eta pertsonalean sormenezko komunikabideak bilatuta.

ARLOKO HELBURUA: 6. Hizkuntzaren erabilerari buruz gogoeta egitea, formarekin zerikusia duten alderdien eta horiei dagozkien komunikazio-testuinguru eta -asmoen arteko loturak ezarrita, norberaren produkzioak hobetzeko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio- asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA SEGURTASUNA NORTASUNA	ABSTRAKZIOA KRITIKA ORDENA SINTESIA IHARDUERA ELKAR-ULERTZEA KONSTANTZIA KOMUNIKAZIOA AZTERKETA INTUIZIOA	• Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hartu diren erabakiak onartzea. • Besteen lana errespetatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartuta, hizkuntzaren erabilerari buruz kritikoki eta intuizioz gogoeta egitea, formarekin zerikusia duten alderdien eta horiei dagozkien komunikazio-testuinguru eta -asmoen arteko loturak ezarrita, norberaren produkzioak hobetzeko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 7. Hizkuntzaren adierazpen-baliabideak eta hizkuntzaz kanpokoak konbinatzea, komunikazio-asmo desberdinak dituzten mezuak interpretatu eta sortzeko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H)			
Ahalik eta adierazpide gehien bidez (hitza, gorputza, ikusmena, plastika, musika, matematika...), askatasunez, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzea, ideak eta emozioak adierazita, norbere gorputza eta besteena baloratuta, sentikortasun estetikoa, sormena, originaltasuna eta gozatzeko gaitasuna garatuta. Norberak eta besteek sortutakoa ulertu eta baloratzea, gainerakoen singularitasun, aniztasun, ideia eta sentimenduekiko errespetuaren barruan.	ADIERAZPENA NORTASUNA INTELIGENTZIA AFEKTIBITATEA	ERABAKITASUNA KONFIANTZA PROTAGONISMOA PLAZERRA SORMENA KOMUNIKAZIOA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA KONSTANTZIA BEREZKOTASUNA	• Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Norbere burua onartzea. • Gainerakoek egindako desio- eta emozio-agerpenak errespetatzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Berezkotasuna eta gozamena sustatuko duen konfiantzazko giroan, abilezia, erabakitasunez eta konstantziaz, adierazpen-baliabide desberdinak, hizkuntzarenak eta hizkuntzaz kanpokoak konbinatzea, komunikazio-asmo desberdinak dituzten mezuak ulertu eta sormenez egiteko. Aipatutako mezuek, era berean, abstrakzio- eta komunikazio-gaitasunak garatzeko bide eman behar dute.

ARLOKO HELBURUA: 8. Ahozko hizkuntza elkarrekin ideiak, esperientziak eta sentimenduak trukatzeko erabiltzea, gainerakoen ekarpenekiko errespetuzko jarrera hartuta eta komunikazio-trukearen berezko arauak kontuan izanda.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(G) Metodo aktiboak erabiliz, azterketa- eta sintesi-lanak garrantzi handia izango duen moduan, euskarazko nahiz gaztelaniazko ahozko eta idatzizko mezuak ulertzea, ikasteko interesa eta jakinmina azalduta, esan nahi dena behar bezala adierazteko gero eta mezu zehatzagoak sortzen ahaleginduta eta norberaren akatsetatik ikasita. Horretarako, aipatutako hizkuntzak jakin eta generoak behar bezala erabili behar dira. Ahozko eta idatzizko mezuak originaltasunez sortzea, komunikazio-asmo eta -testuinguru desberdinak kontuan izanda, bai iharduera libreetan bai eta proposatutakoetan ere, desioak, esperientziak eta emozioak adierazten eta agertzen gozatuta. Era berean, atzerriko hizkuntza batean mezu xeheak ulertu eta sortzea.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA ELKARTASUNA	PROTAGONISMOA EKIMENA GOZAMENA ORDENA ORIGINALTASUNA KONFIANTZA ELKAR-ULERTZEA BEREZKOTASUNA ERRESPETUA KOMUNIKAZIOA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ahozko hizkuntza sormenez, ekimenez, konfiantzaz eta berezkotasunez erabiltzea, ideiak komunikatu, adierazi eta elkarrekin trukatzeko asmoz, desioak adierazi eta komunikatzen gozatuta, gainerakoen ekarpenekiko errespetu eta ulerkortasunezko jarrera hartuta eta komunikazioaren oinarritzko arauak kontuan izanda.

ARLOKO HELBURUA: 9. Hizkuntza balore eta aurreiritzi klasistak, arrazistak, sexistak, etab. adierazteko baliabide gisa erabiltzeari buruz gogoeta egitea, bidezko autozuzenketak egiteko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(D) Norberaren borondatez, esparru publiko eta pribatuko gizarte-egoera jakin batzuetan jendearekin harreman zintzoak eta orekatuak ezartzea, gogoetan, kritika aberasgarriaren, atxikimenduan eta konfiantzan oinarrituta. Zeregin horretan konpromisoa hartu eta laguntzea, begikotasunez, enpatiaz, ulerkortasunez, errespetuz, tolerantziaz eta elkartasunez, sexu-desberdintasunagatik, gizarte-mailagatik, arrazagatik eta bestelako desberdintasun indibidual edo sozialagatik diskriminatu gabe. Horrela, pertsona zuzenak heziko dira, komunikatzeko eta gainerakoen desioez eta iritziez interesatzeko gai izango direnak. Horrez gain, besteen ikuspegiak ulertuko dituzte eta aniztasunean dagoen aberastasunaz gozatuko dute.	ELKARTASUNA NORTASUNA RAZIONALTASUNA ADIERAZPENA SEXUALITATEA	PROTAGONISMOA SAMURTASUNA JUSTIZIA KRITIKA KONPROMISOA KOMUNIKAZIOA KONFIANTZA DUINTASUNA MALGUTASUNA	• Hartu diren erabakiak onartzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gizarte-egoera ezagunetan, komunikabideetan eta harreman pertsonaletan ulerkortasuna eta errespetua erabilita gogoeta egitea, hizkuntzaren bitartez balore eta aurreiritzi klasistak, arrazistak, sexistak, etab. zabaltzen direla ulertuta, eta, kritika aberasgarriaren, atxikimenduari, konfiantzaren eta borondatearen bidez, jarrera diskriminatzaile horiek guztiak autozuzentzea, horrela, pertsona zuzen gisa garatu eta aniztasunean dagoen aberastasunaz gozatu ahal izateko.

ARLOKO HELBURUA: 10. Ahozko eta idatzizko hizkuntza ikasteko eta iharduera planifikatzeko tresna gisa erabiltzea, ekintza-hautabideak landu eta aurreratzeko, informazioak memorizatzeko eta jarraitutako prozesua laburbildu eta berrikusteko lana erraztuko duten prozeduretara jota (eztabaida, eskema, gidoia, laburpena, oharrak).

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA BEHAKETA AFEKTIBITATEA	ERABAKITASUNA AZTERKETA EKIMENA ORDENA KOMUNIKAZIOA AUTOBEHAKETA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA JAKINDURIA GOGOBEKETZEA	• Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ahozko eta idatzizko hizkuntza ikasteko eta iharduera planifikatzeko tresna gisa ekimenez eta erabakitasunez erabiltzea, azterketa, sintesi, sen on, intuizio, iritzi eta autobehaketarako gaitasuna garatzen lagunduko duten eta ekintza-hautabideak landu eta aurreratzeko, informazioak memorizatzeko eta jarraitutako prozesua laburbildu eta berrikusteko lana erraztuko duten prozeduretara jota (eztabaida, eskema, gidoia, laburpena, oharrak) eta arriskua estimulutzat hartuta.

MATEMATIKA

ARLOKO HELBURUA: 1. Matematika-ezagutza gertakari ezagunei buruzko informazioak eta mezuak interpretatu, baloratu eta sortzeko erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA AFEKTIBITATEA BEHAKETA	EKIMENA OBJEKTIBITATEA GOGOBEETETZEA SINTESIA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA AZTERKETA ZENTZUTASUNA ABSTRAKZIOA	• Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Egindako lana behar bezala aurkeztea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Matematika-ezagutza gertakari ezagunei buruzko informazioak eta mezuak objektiboki eta arrakastaz ulertu, aztertu eta laburtzeko eta, era berean, intuizioaren, sen onaren eta abstrakzioaren bidez, beste batzuk ordenaz eta eraginkortasunez komunikatu eta sortzeko erabiltzea, ekimena eta abilezia erakutsita.

ARLOKO HELBURUA: 2. Ebatzi ahal izateko oinarrizko kalkulu-eragiketak egitea behar duten problemak topatzen direneko ohiko ingurunearen egoerak antzematea. Aipatutako eragiketak matematika-adierazpeneko forma xeheen bidez formulatzea eta dagozkion algoritmoak erabilia ebaztea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA BEHAKETA AFEKTIBITATEA	ERAGINKORTASUNA ERABAKITASUNA EKIMENA ORDENA OBJEKTIBITATEA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA ARDURA SEN ONA AZTERKETA	• Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ebatzi ahal izateko oinarrizko kalkulu-eragiketak egitea behar duten problemak topatzen direneko ohiko ingurunearen egoerak intuizioz antzematea, horiek ulertu, aztertu eta laburtuta. Aipatutako eragiketak matematika-adierazpeneko forma xeheen bidez formulatzea, ordenaz eta objektibitatez eta arriskua onartuta, eta argi eta garbi adierazitako dagozkion algoritmoak erabilia ekimenez ebaztea.

ARLOKO HELBURUA: 3. Kalkulatu eta neurtzeko tresna xeheak erabiltzea, hala badagokio, horiek erabiltzea bidezkoa den ala ez edo abantailak dakartzan ala ez erabakita eta emaitzak sistematikoki gainbegiratuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilita, berdinaren arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA INDEPENDENTZIA	EKIMENA ABSTRAKZIOA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA LAGUNTZA ABILEZIA SEN ONA KOMUNIKAZIOA AZTERKETA SUBIRANOTASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Kalkulatu eta neurtzeko tresna xeheak banaka edo talde txikian erabiltzea, azterketaren, sen onaren eta elkarren arteko laguntzaren bitartez, horiek erabiltzea bidezkoa den ala ez edo abantailak dakartzan ala ez erabakita eta emaitzak sistematikoki gainbegiratuta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Problema xeheak ebazteko garaian, estimatzeko, buruz kalkulatzeko eta espazioan orientatzeko estrategia pertsonalak landu eta erabiltzea eta, beharrezkoa izango balitz, horiek aldatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA AFEKTIBITATEA BEHAKETA	ORDENA OBJEKTIBITATEA AZTERKETA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA ABILEZIA ARDURA PROTAGONISMOA GOGOBBETETZEA	• Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Egindako lana behar bezala aurkeztea. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Problema xeheak ulertu eta ebazteko garaian, estimatzeko, buruz kalkulatzeko eta espazioan orientatzeko estrategia pertsonalak erabakitasunez, ordenaz, abileziaz, intuitioz, sormenez eta arduraz landu eta erabiltzea, emaitzak egiaztatu eta horien esanahia baloratu.

ARLOKO HELBURUA: 5. Hurbileko ingurunean forma geometrikoak antzematea, bertako elementuei eta berezitasunei buruzko ezagutza hura gehiago ulertzeko eta bertan ekintzarako ahalbide berriak garatzeko asmoz erabilia.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilia, berdinaren arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA ELKARTASUNA INDEPENDENTZIA	EKIMENA SINTESIA ABSTRAKZIOA BORONDATEA ELKAR-ULERTZEA BEHAKETA LAGUNTZA KOMUNIKAZIOA SEN ONA AZTERKETA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Informazio berriak ezagutzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Hurbileko ingurunean forma geometrikoak behatu, antzeman eta sailkatzea, bertako elementuei eta berezitasunei buruzko ezagutza hura gehiago ulertzeko eta, gainerako-en laguntzaz eta haiekin lankidetzan, bertan ekintzarako ahalbide berriak garatzeko asmoz erabilia.

ARLOKO HELBURUA: 6. Inguruneko gertakariei eta egoerei buruzko informazioa eskuratzeko asmoz, datuak jasotzeko oinarrizko teknikak erabiltzea. Aipatutako informazioa grafikoki eta zenbaki bidez irudikatzea eta horri buruzko iritzia sortzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA NORTASUNA	ERABAKITASUNA ORDENA ERAGINKORTASUNA OBJEKTIBITATEA AUTORITATEA ELKAR-ULERTZEA GOGOBEETZEA AZTERKETA ZENTZUTASUNA JAKINDURIA	• Ikasteko gogoa eta jakinmina. • Norbere lana eta ahalegina baloratzea. • Egindako lana behar bezala aurkeztea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Inguruneko gertakariei eta egoerei buruzko informazio objektiboa eskuratzeko asmoz, datuak jasotzeko oinarrizko teknikak erabiltzea. Aipatutako informazioa grafikoki eta zenbaki bidez irudikatzea eta, hura aztertu eta ulertu ondoren, berari buruzko iritzia sortzea.

ARLOKO HELBURUA: 7. Eguneroko bizitzan matematikak duen zereginaz ohartzea, hura erabiltzen gozatzeta eta, besteak beste, hautabide desberdinak aztertzeak, zehaztasunaren komenigarritasunak edota soluzioak etengabe bilatzeak duten garrantzia aintzatestea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilita, berdinen arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA AFEKTIBILITATEA ADIERAZPENA ELKARTASUNA INDEPENDENTZIA	EKIMENA ORDENA KOMUNIKAZIOA BORONDATEA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA AZTERKETA ZENTZUTASUNA GOZAMENA KONSTANTZIA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Arazoak konpontzeko norbere ahalegina baloratzeta. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Eguneroko bizitzan matematikak duen zereginaz ohartzea, hura erabiltzen gozatzeta eta, besteak beste, hautabide desberdinak aztertzeak, zehaztasunaren komenigarritasunak, soluzioak etengabe bilatzeak eta emaitzak aztertzeak duten garrantzia aintzatestea.

ARLOKO HELBURUA: 8. Eguneroko bizitzan, zenbaki-kode eta -sistemen laguntzarekin azter daitezkeen egoerak eta problemak antzematea, horien berezitasunak eta ezaugarriak erabilia, aipatutako problemak hobeto ulertzeko eta ebazteko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabilia, berdinen arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	ADIERAZPENA INTELIGENTZIA INDEPENDENTZIA AFEKTIBILITATEA ELKARTASUNA	EKIMENA ORDENA KRITIKA OBJEKTIBILITATEA SUBJEKTIBILITATEA GOGOBEHETZEA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA AZTERKETA ARDURA	• Norberaren hizkuntza positiboki baloratzea. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari. • Norbere burua onartzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Iritziak trukatzeko interesa. • Besteen ikuspuntuak ulertzea. • Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Komunikatzeko teknika eta baliabide desberdinak erabiltzen gozatzea, genero-estereotipoetatik kanpo. Abileziak subjektiboki eta singularitasunez azaltzea, komunikatzeko eta adierazteko ahalbideak areagotzeko interesaz.

NATUR ETA GIZARTE-INGURUNEA

ARLOKO HELBURUA: 1. Giza gorputzaren eta gorputzaren ahalbide eta mugen ezagutzak ekartzen dituzten osasun-ohiturak eta gorputza zaintzeko ohiturak hartzea, eta desberdintasun indibidualak onartzeko eta errespetatzeko jarrera izatea (adina, sexua, ezaugarri fisikoak, nortasuna etab.).

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(A)

Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gaingitu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak eta afektiboak gaingitzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratuko da.

NORTASUNA
ERANTZUKIZUNA
BALORAZIOA
HUNKIBERATASUNA
SENDOTASUNA

AUTOBALORAZIOA
EGONKORTASUNA
AUTOBEHAKETA
ZUZENTASUNA
KONSTANTZIA
ERRESPETUA
AZTERKETA
HARMONIA
BORONDATEA
SEGURTASUNA

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Norbere burua onartzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norberaren gorputzari buruzko informazioa lortzeaz interesatzea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen laguntzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norbere gorputzaren autobehaketak, egonkortasun emozionalak eta ahalbideen eta mugen azterketak ekartzen dituzten osasun-ohiturak eta gorputza zaintzeko ohiturak hartzea, eta desberdintasun indibidualak onartzeko eta errespetatzeko jarrera tolerantea izatea (adina, sexua, ezaugarri fisikoak, nortasuna...), gogobetetze pertsonala eta taldearena lortzen lagunduta.

ARLOKO HELBURUA: 2. Osasuna norbanakoaren eta komunitatearen onura dela ulertzea eta, ahalbideen neurrian, norberaren eta ingurunearen bizi-baldintza osasungarriak garatzen aktiboki laguntzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A)			
Norbere gorputza ezagutzea, horretarako, batetik, informazioa lortzeko autobehaketa analitikoa eta kritikoa burutuko direla eta, bestetik, alderdi positiboak nahiz negatiboak onartuko direla. Horretaz gain, nortasun pertsonala indartu egingo da, eta genero-estereotipoak gaingitu egin beharko dira. Horrela, zailtasun motrizak, kognitiboak eta afektiboak gaingitzea lortuko dugu eta, gainera, osasun- eta ongizate-ohiturak etengabe garatuko ditugu. Azkenik, jokaera guztiek osasunean eta bizi-kalitatean zer nolako ondorioak eragiten dituzten baloratuko da.	INTELIGENTZIA AFEKTIBILITATEA NORTASUNA ELKARTASUNA	ERABAKITASUNA ZORIONA SENTIMENDUA ARDURA AUTOBALORAZIOA OREKA KONSTANTZIA ERRESPECTUA SEN ONA HANDINAHIA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea. • Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobehaketaren eta bizitzeko beharrezko esparru naturala osatzen duten elementuen balorazioaren bitartez, osasuna norbanakoaren eta komunitatearen onura dela ulertzea eta, erabakitasunez, elkartasunez eta errespetuz, ingurugiroa hobetzen eta gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea, bakoitzaren ahalbideak eta mugak kontuan hartuta. Horrez gain, norberaren eta ingurunearen bizi-baldintza osasungarriak garatzen laguntzea.

ARLOKO HELBURUA: 3. Talde-ihardueretan parte hartzea, portaera aberasgarriaz, erantzuleaz eta solidarioaz jokata, helburu komun araber, norberaren eta besteen ekarpenak baloratuta eta funtzionamendu demokratikoaren oinarritzko printzipioak errespetatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C)			
Nork bere burua taldekidetzat onartzea, norberaren interesak eta gaitasunak ezagutzetik abiatuta eta bakoitzaren helburuak kontuan izanda. Talde-iharduerak antolatzen eta egiten aktiboki laguntzea, estereotiputako rol maskulinoak eta femeninoak gaingiduta eta alde aurreko gogoetaren eta adostasunaren bitartez lortzen diren arauak eta erregelak onartuta, komunikazio-beharrak eta talde-dinamikak berak hala eskatzen baitute. Gainerakoen ikuspegiarekin tolerante eta malgu izatea, aipatutako arauak errespetatzeko eta onartzen laguntzeko eta, halaber, erantzukizunak nork bere gain hartzeko bidea baita.	INTELIGENTZIA AFEKTIBILITATEA NORTASUNA ERANTZUKIZUNA ADIERAZPENA	OREKA EKIMENA ERRESPECTUA AUTOBEHAKETA MALGUTASUNA KONPROMISOA KOMUNIKAZIOA ARDURA ATXIKIMENDUA GOGOBETETZEA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari. • Ikaskideen eta gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea. • Taldeko bizimoduari bizikidetzarauak errespetatuz parte hartzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Ikasgela antolatzen laguntzea. • Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Talde-ihardueretan ekimenez eta arduraz parte hartzea, portaera zintzoaz, ulerkorraz, aberasgarriaz, erantzuleaz eta solidarioaz jokata, helburu komun araber, norberaren eta besteen ekarpenak objektibitatez baloratuta eta oinarritzko bizikidetzarintzipioak errespetatuta.

ARLOKO HELBURUA: 4. Berezko ezaugarriak eta bereizgarriak (bizikidetza-jarraibideak, kideen arteko harremanak, ohitura eta balore berak, hizkuntza komuna, interes komunak...) dituen gizarte-taldeko kide izatea onartu eta aintzat hartzea, bestelako taldeekiko desberdintasunak errespetatu eta baloratuta, eta horren ondoriozko edozein motatako diskriminazio baztertea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(D) Norberaren borondatez, esparru publiko eta pribatuko gizarte-egoera jakin batzuetan jendearekin harreman zintzoak eta orekatuak ezartzea, gogoetan, kritika aberasgarrian, atxikimenduan eta konfiantzan oinarrituta. Zeregin horretan konpromisoa hartu eta laguntzea, begikotasunez, enpatiaz, ulerkortasunez, errespetuz, tolerantziaz eta elkartasunez, sexu-desberdintasunagatik, gizarte-mailagatik, arrazagatik eta bestelako desberdintasun indibidual edo sozialagatik diskriminatu gabe. Horrela, pertsona zuzenak heziko dira, komunikatzeko eta gainerakoen desioez eta iritziez interesatzeko gai izango direnak. Horrez gain, besteen ikuspegiak ulertuko dituzte eta aniztasunean dagoen aberastasunaz gozatuko dute.	ELKARTASUNA SEGURTASUNA SEXUALITATEA RAZIONALTASUNA NORTASUNA	ELKAR-ULERTZEA ERRESPETUA MAITASUNA PROTAGONISMOA DUINTASUNA ERABAKITASUNA KOMUNIKAZIOA JUSTIZIA KRITIKA KONPROMISOA	• Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Norbere burua onartzea. • Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea. • Genero maskulinoaren eta femeninoaren arabera estereotipatu gabeko rolak hartzea. • Besteen ikuspuntuak ulertzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Berezko ezaugarriak eta bereizgarriak (bizikidetza-jarraibideak...) dituen gizarte-taldeko kide izatea onartu eta aintzat hartzea eta aipatutako taldearekin identifikatzea. Bertako bizikidetza-arauak errespetatzea, desberdintasunen ondoriozko edozein diskriminazio baztertea eta talde eta pertsona bakoitzaren alderdi positiboak aintzat hartzea.

ARLOKO HELBURUA: 5. Gatazkaren bat sortzen denean hura onartzea eta desberdintasunak gainditzeko baliabide demokratikotzat eta taldearen baitako aldaketa-faktoretzat erabiltzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(B)			
Ekimenez, autonomiaz eta sentikortasunez ihardutea, ohiko ihardueretan eta talde-harremanetan erabakiak hartuta, bai eskolan bai etxean, eta horiek berekin dakarten arriskua, konpromisoa eta erantzukizuna bere gain hartuta. Horretaz gain, justiziazko, malgutasunezko, errespetuzko eta tolerantziazko jarrerak hartuko dira, gogobetetzko eta zuzentasunezko harremanak burutu ahal izateko. Horrelako harremanak gauzatzeko, bestalde, konfiantzazko eta lagunarteko giroa sortu behar da, bertan, gainera, komunikazioa erraztu egingo dela, emantzipazioa ahalbidetu eta norbere nortasuna garatu ahal izango dela, gogobete pertsonala eta taldekoa lortzen lagunduta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA AFEKTIBITATEA AUTONOMIA SENTIKORTASUNA	ERABAKITASUNA ARRISKUA KONPROMISOA EKIMENA ADISKIDETASUNA JUSTIZIA MALGUTASUNA KOMUNIKAZIOA SENTIMENDUA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Norbere ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gatazkaren bat sortzen denean hura onartzea, berori ekarri duten arrazoiak eta horrekin zerikusia duten pertsonengan sortarazten dituen sentimenduak aztertzea, aipatutako gatazka behin-betiko ebazteko datuak ekar ditzakeen informazioa lortzeko asmoz. Hori guztia, konfiantza, malgutasun eta adiskidetasunezko giroan egin behar da, taldearen baitan aldaketa erraztuko den moduan.

ARLOKO HELBURUA: 6. Oreka ekologikoa babestu eta lehengoratzearen eta kultur ondarea zaintzarearen ikuspegitik, gizakiak ingurugiroan duen esku-hartzearen adierazpenak aztertzea, eguneroko zereginetan egindako balorazioarekin koherentziaz jokatuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Natur eta gizarte- ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.	INTELIGENTZIA ELKARTASUNA AFEKTIBITATEA ADIERAZPENEA	MAITASUNA SEN ONA JUSTIZIA EDERTASUNA AZTERKETA IHARDUERA BARNERAKOITASUNA ELKAR-ULERTZEA ERRESPETUA HARMONIA	• Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa. • Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea. • Norbere lanaren balorazio kritikoa. • Besteen lana errespetatzea. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ikuspegi kritikoaz, ekimenez eta jakinminez, gizakiak natur eta gi-
zarte-ingurunean duen esku-hartzearen adierazpenak aztertzea, jarrera koherentea, errespetuzkoa eta kon-
promisozkoa hartuta, aipatutako inguruneak babestu, zaindu, lehengoratu eta hobetzeko lanean aktiboki
parte hartu ahal izango den moduan, eta horiek guztion ondasun gisa baloratuta.

ARLOKO HELBURUA: 7. Ingurugiroa hainbat elementu fisiko, natural, sozial, kultural, etab.ek elkarreraginez diharduten sistema gisa ulertzea. Aipatutako elementuek aldaketak eragiten dituzte eta, denborarekin, hainbat ingurugiro-arazo ekar ditzakete. Arazo horiek kritikoki aztertu behar dira, konponbide arduratsuak bilatzeko asmoz.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Natur eta gizarte- ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.	INTELIGENTZIA ELKARTASUNA SENTIKORTASUNA ADIERAZPENA	EKIMENA JUSTIZIA KRITIKA JAKINMINA ABSTRAKZIOA ELKAR-ULERTZEA ARDURA SEN ONA AZTERKETA SUBJEKTIBITATEA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen laguntzea. • Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa. • Norbere lanaren balorazio kritikoa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ingurugiroa hainbat elementuk (fisiko, sozial, ekonomiko, kultural...) elkarreraginez diharduten sistema gisa ulertzea. Aipatutako elementuek aldaketak eragiten dituzte eta, denborarekin, hainbat ingurugiro-arazo ekar ditzakete. Arazo horiek kritikoki aztertu behar dira, konponbide arduratsuak eta solidarioak bilatzeko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 8. Natur eta gizarte-ingurunearen elementuetan denbora igaro ahala sortutako aldaketak eta transformazioak antzematea, aipatutako aldaketen aldiberekotasun eta segidazko erlazio batzuk arakatzea eta kontzeptu horiek beste une historiko batzuk ezagutzeko aplikatzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Natur eta gizarte- ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.	INTELIGENTZIA SENTIKORTASUNA ELKARTASUNA ADIERAZPENA	KRITIKA AZTERKETA JAKINMINA ABSTRAKZIOA EKIMENA ARDURA INTUIZIOA ELKAR-ULERTZEA KANPORA KOITASUNA HARMONIA	• Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Natur eta gizarte-ingurunearen elementuetan denbora igaro ahala sortutako aldaketak eta transformazioak ezagutzeko jakinmina azaltzea, aipatutako aldaketen aldiberekotasun eta segidazko erlazio batzuk arakatzea eta, sen onaren, intuizioaren eta azterketearen bitartez, kontzeptu horiek aipatutako une historikoak ezagutzeko aplikatzea.

ARLOKO HELBURUA: 9. Gizarte- eta natur ingurunearen elementuak antzematea, horien ezaugarri nabariak, antolakera eta elkarreraginak aztertzea eta gero eta eremu berezi konplexuagoak menperatzen aurrera egitea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Natur eta gizarte- ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.	INTELIGENTZIA AFEKTIBITATEA ADIERAZPENA SENTIKORTASUNA	KRITIKA JAKINMINA ABSTRAKZIOA ELKAR-ULERTZEA SEN ONA INTUIZIOA AZTERKETA IHARDUERA BARNERAKOITASUNA SENTIMENDUA	• Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Informazio berriak ezagutzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gizarte- eta natur ingurunearen elementuak antzematea, horien ezaugarri nabariak kritikoki aztertzea eta duten antolakera eta elkarreragina ulertzea, gero eta eremu berezi konplexuagoak menperatzera iritsi arte.

ARLOKO HELBURUA: 10. Kode desberdinak (kartografikoak, zenbakizkoak, ikono bidezkoak...) erabiltzea, gizarte- eta natur inguruneke gertakariak, kontzeptuak eta prozesuak interpretatu, adierazi eta irudikatze-ko.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J)			
Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzea, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA	ERABAKITASUNA ELKAR-ULERTZEA SEN ONA AZTERKETA EKIMENA ORDENA OBJEKTIBITATEA JAKINDURIA SINTESIA ABILEZIA	• Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea. • Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Kode desberdinak (kartografikoak, zenbakizkoak, ikono bidezkoak...) modu ordenatuan eta objektiboan erabiltzea, gizarte- eta natur inguruneke gertakariak, kontzeptuak eta prozesuak ulertu, interpretatu, adierazi eta irudikatzeke.

ARLOKO HELBURUA: 11. Ingurunearen elementu adierazgarriekin zerikusia duten galderak eta arazoak antzeman, planteatu eta ebaztea, informazioa bilatu, biltegitatu eta tratatzeko eta hipotesiak formulatzeko, horiek probatzeko eta hautabidezko irtenbideak aztertzeko estrategia gero eta sistematikoagoak eta konplexuagoak erabilia.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(J) Ekimenez eta erabakitasunez prozedura egokiak erabiltzea, informazio objektiboa, kontrastagarria eta eraginkorra lortzeko, egoera eta problema xeheak ulertu ahal izango ditugun moduan, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat hartuta. Horrela lortutako informazioa kodeen bidez irudikatzea eta norbere ahalegina eta lana antolatu beharra baloratzeko, baldintza materialak eta denborazkoak kontuan hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA NORTASUNA BEHAKETA AFEKTIBITATEA	EKIMENA AZTERKETA ZENTZUTASUNA ORDENA ERAGINKORTASUNA OBJEKTIBITATEA SINTESIA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA GOGOBEZETZEA	• Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Arazoak konpontzeko norberak egindako ahalegina baloratzeko. • Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzeko. • Bakoitzak bere bizi-erakitzeko parte-hartze aktiboa izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Intuizioaren eta behaketaren bitartez, ingurunearekin zerikusia duten galderak eta arazoak antzematea eta horiek objektiboki eta ordenaz planteatzea, emaitzak egiaztatzea, esanahia baloratzeko eta hautabidezko irtenbideak bilatzeko bide emango duten azterketa- eta analisi-es-
trategien bitartez haiek ebazteko asmoz.

ARLOKO HELBURUA: 12. Material, substantzia eta objektu batzuen funtsezko propietateak ezagutu eta erabiltzea eta, aldez aurretik ezarritako helburuarekin, gailuak eta aparatuak diseinatu eta egitea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(I)			
Norberaren eguneroko esperientziatik eta gainerakoekin iritziak eta informazioak trukatzetik abiatuta, analisiaren eta intuizioaren bitartez galderak eta arazoak planteatzeko gai izatea, horiek sormenez eta autonomiaz ebazteko asmoz, sen ona, ezagutzak, eskura dauden baliabide materialak eta besteen laguntza erabiltuta, berdinen arteko eta pertsona helduekiko komunikazioaren bidez eta hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko beste bide gisa hartuta.	INTELIGENTZIA ADIERAZPENA ELKARTASUNA INDEPENDENTZIA AFEKTIBITATEA	EKIMENA SORMENA AZTERKETA ABILEZIA ELKAR-ULERTZEA INTUIZIOA ABSTRAKZIOA KOMUNIKAZIOA EMANTZIPAZIOA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Informazio berriak ezagutzeko interesa. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzeko. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Material, substantzia eta objektu batzuen funtsezko propietateak ordenaz eta intuizioz ezagutu eta erabiltzea eta, aldez aurretik ezarri, kritikatu eta aztertutako helburuarekin, gailuak eta aparatuak abileziaz eta sormenez diseinatu eta egitea.

ARLOKO HELBURUA: 13. Ingurunean teknologi objektu eta baliabide batzuk antzematea eta giza premia jakin batzuk betetzeko haiek egiten duten ekarpena baloratzea. Teknologi garapena lur osoaren ingurugiro-kalitate hobeagoa lortzera bideratzearen aldeko jarrera hartzea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(E) Natur eta gizarte- ingurunearen gertakariak eta fenomenoak behatu eta kritikoki aztertzea, horien artean ezartzen diren erlazioak ulertu ahal izateko, egoera desberdinen aurrean sentsibilizatuta. Hortik abiatuta, gizateriaren garapen positiboarekin konpromisoa hartzea, ingurugiroa babestu, zaindu eta hobetzeko aktiboki parte hartuta eta hura atsegin eta gozatu beharreko guztion onura gisa baloratuta. Horrez gain, besteen lana eta ekarpenak errespetatzea.	INTELIGENTZIA ELKARTASUNA SENTIKORTASUNA AFEKTIBITATEA	GOZAMENA KRITIKA JAKINMINA KONPROMISOA ELKAR-ULERTZEA ERRESPETUA AZTERKETA EKIMENA SUBJEKTIBITATEA	• Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Arazoak konpontzeko norberak egindako ahalegina baloratzea. • Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ingurunean teknologi objektu eta baliabide batzuk antzeman eta horiekin gozatzea. Horiek gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzen dutela kontuan hartzea eta teknologi garapena lurraren ingurugiro-kalitate hobeagoa lortzera bideratzearen aldeko jarrera hartzea.

4. **D**ERRIGORREZKO BIGARREN HEZKUNTZAKO HELBURU OROKORREN BIRFORMULAZIOA

O.C.D.-AREN HELBURUAK

A.

Norbere gorputzaren funtzionamenduaren oinarritzko alderdiak eta ekintza eta erabaki pertsonalek norberaren eta taldearen osasunean dituzten ondorioak ezagutu eta ulertzea. Gorputz-ariketak, higieenak, elikadura orekatuak eta bizitza osasungarria egiteak dakarten onura baloratzea.

GAITASUNAK

AUTONOMIA
BEHAKETA
SEXUALITATEA
ADIERAZPENA
ERANTZUKIZUNA
SENDOTASUNA

BALOREAK

OREKA
BORONDATEA
EDERTASUNA
HARMONIA
IHARDUERA
AUTOBEHAKETA
DESIOA
KONFIANTZA
GORPUZTASUNA
AUTOSUFIZIENTZIA
SAMURTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Norbere burua onartzea.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Etxeko lanak egiten laguntzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Iharduerak egiten jarraitzeko konstantzia izatea.
- Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobeheketa bitartez, norbere gorputzaren funtzionamendu eta adierazpenaren eta sexualitatearen oinarritzko alderdiak ezagutu eta ulertzea eta ekintza eta erabaki pertsonalek bai norberaren eta taldearen osasunarekiko bai ingurugiroarekiko duten erantzukizunaz ohartzea. Norberaren gorputza eta besteena baloratzea eta norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea, gorputzak berak ematen dituen informazio berriei buruzko interesari eutsita. Beraz, norbere burua onartzea, zailtasun motrizak, kognitiboak edo afektiboak gainditzeko saiatuta eta norbere bizitza eraikitzen aktiboki parte hartuta. Ondorioz, irizpide-autonomiaz eta independentziaz baloratzea genero-estereotipoak, komunikabideek ezartzen dituzten edertasun-ereduen aurrean, eta gorputz-ariketaren, higieenaren eta elikadura osasungarriaren ohiturak bizitza orekatua eta aktiboa izateko berekin dakartzan onurak.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

B.

Norbere buruaren, ezaugarrien eta ahalbideen irudi zuzena izatea eta iharduerak autonomiaz eta orekaz garatzea, ahalegina eta zailtasunak gainditzea baloratuta.

AUTONOMIA
SEGURTASUNA
NORTASUNA
SEXUALITATEA
ESKUZABALTASUNA

AUTOBALORAZIOA
OREKA
ONESTASUNA
DINAMISMOA
SEN ONA
AUTOSUFIZIENTZIA
BALOREA
DUINTASUNA
ATXIKIMENDUA
KRITIKA
MAITASUNA

- Norbere burua onartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Ikasgelan hartzen diren rolak baloratzea eta horien inguruko gogoeta egitea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.
- Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Norbere gorputzari eta ikasgelan eta bizitzaren beste esparru batzuetan hartzen den rol-motari buruzko balorazio zintzotik abiatuta eta ikasteko jakinmina sentituz, norbere buruaren, ezaugarrien eta ahalbideen irudi zuzena izatea, norbere burua onartzea eta hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. Nortasun pertsonala garatzea eta norbere hizkuntza baloratzea, desioak eta emozioak adierazi eta agertzeko behar-beharrezko baliabide den aldetik. Sexismorik gabeko jarrerak eskuratzeari garrantzia ematea, autoestimua hobetu eta iharduerak erantzukizunez, autonomiaz eta orekaz egiteko gaitasuna lortuko den moduan, eta hutsegitea aurrera egiteko beharrezko estimulutzat hartzea. Norbere lana, ahalegina eta zailtasunak gainditzea sen onez baloratzea, bizitza eraikitzeko euskarri gisa.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

C.

Besteekin harremanetan jartzea eta talde-ihardueretan parte hartzea, jarrera solidario eta toleranteekin, inhibizioak eta aurreiritziak gaindituta, gizarte-desberdintasunak kritikoki kontuan hartu eta baloratuta eta arrazan, sexuan, gizarte-klasean, sinesmenean edota bestelako ezaugarri indibidual eta sozialetan oinarritutako diskriminazio-mota oro baztertuta.

GAITASUNAK

ELKARTASUNA
ERANTZUKIZUNA
BALORAZIOA
SENTIKORTASUNA
RAZIONALTASUNA
AFEKTIBITATEA
SEXUALITATEA
ESKUZABALTASUNA

BALOREAK

KONPROMISOA
EKIMENA
MALGUTASUNA
ERRESPETUA
BEGIRUNEA
JUSTIZIA
KRITIKA
MAITASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkiazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Besteen lana errespetatzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Besteekin harremanetan jartzeko eta talde-ihardueretan erantzukizunez parte hartzeko atsegina sustatzea. Bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian, pentsamenduak, desioak eta emozioak ekimenez eta desinhibizioz adieraztea, sexismorik gabeko jarrera solidarioaz, errespetuzkoaz (hitz egiteko txanda, bizikidetzari eta gorputzari buruzko arauak, pentsamenduak, desioak, sentimenduak, ezagutzak eta besteen lana) eta lankidetzakoaz. Hartu diren erabakiak onartzea, informazioak eta iritziak trukatzeko, ikasgela antolatzen laguntzea, etxeko lanetan laguntzea, pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea, gizarte-ingurunearen eta komunikabideen bitartez zabaldutako inhibizioak eta aurreiritziak razionalizatzea, gizarte-desberdintasunak kritikoki kontuan hartu eta baloratzea, edozein diskriminazio-motaren aurrean (generoa, arraza, gizarte-maila, sexu-aukera, sinesmenak edo bestelako ezaugarri indibidual eta sozialak) sentsibilizatzea eta haiek baztertzeko konpromisoa hartzea. Horrela, gogobetetze pertsonala eta gizateria garatzen lagunduko da.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

D.

Gizarte desberdinen funtzionamendua arautzen duten mekanismoak eta baloreak aztertzea, batik bat, hiritarren eskubideei eta betebeharrei dagozkienak, eta horiei buruzko iritzi eta irizpide pertsonalak hartzea.

GAITASUNAK

BEHAKETA
RAZIONALTASUNA
INTELIGENTZIA
INDEPENDENTZIA
ERANTZUKIZUNA
ESKUZABALTASUNA

BALOREAK

OBJEKTIBITATEA
SUBJEKTIBITATEA
JUSTIZIA
AZTERKETA
KRITIKA
KONPROMISOA
INTUIZIOA
ESKUZABALTASUNA
HARMONIA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Telebistako programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gizarte desberdinen funtzionamendua arautzen duten mekanismoak eta baloreak kritikoki eta objektibitatez behatzen ikasteko desioa eta jakinmina sustatzea, besteen ikuspuntuak ulertuta eta genero "maskulinoaren" eta "femeninoaren" arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzetik abiatuta, batik bat, hiritarren eskubideei eta betebeharrei dagokienez. Horrela, iritziak eta informazioak trukatur, kontrasta daitezkeen edozein egoera ikertuta, ahozko tradizioa jasota eta akreditazio akademikorik ez dutenen jakintza ere onartuta, azterketa independentea egitea, sexismorik gabeko jarrerak eta irizpide arduratsuak hartzea iritsi arte, pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikusita, haiekiko konpromiso pertsonala hartuko duten moduan.

**O.C.D.-AREN
HELBURUAK****GAITASUNAK****BALOREAK****JARRERAZKO
EDUKIAK****E.**

Ingurune fisikoa arautzen duten oinarritzko mekanismoak aztertzea, giza iharduerak bertan dakartzan ondorioak baloratzea eta aipatutako ingurunea babesten, zaintzen eta hobetzen aktiboki laguntzea, bizi-kalitatearen elementu erabakiorra den heinean.

BEHAKETA
BALORAZIOA
ELKARTASUNA
SENTIKORTASUNA
BIZITASUNA

KONPROMISOA
SEN ONA
INTUIZIOA
OREKA
ERRESPETUA
HARMONIA
IHARDUERA
GOGO BETETZEA
ARDURA

- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Taldeko bizimoduan bizikidetzatza-arauak errespetatuz parte hartzea.
- Ingurugiroa hobetzearen aldeko parte-hartze aktiboa izatea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuen balorazioa.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Ingurune fisikoa arautzen duten oinarritzko mekanismoak behatu eta aztertzeko desioa eta jakinmina piztea, bizitzeko beharrezkoak ditugun ingurune naturaleko elementuak eta giza iharduerak bertan dakartzan ondorioak baloratzea, aipatutako ihardueratik eratorritako arazoekin sentsibilizatzea eta ingurunea babesten, zaintzen, errespetatzen eta hobetzen aktiboki eta elkartasunez laguntzea, bizi-kalitatearen elementu erabakiorra den heinean.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

F.

Zientzi eta teknologi garapena eta horrek ingurune fisikoan eta gizarte-ingurunean dituen aplikazioak ezagutu eta baloratzea.

GAITASUNAK

BALORAZIOA
BEHAKETA
RAZIONALTASUNA
INTELIGENTZIA
SENTIKORTASUNA
ERANTZUKIZUNA

BALOREAK

OREKA
AZTERKETA
ONESTASUNA
ARRISKUA
ZUHURTZIA
JAKINDURIA
INTUIZIOA
KRITIKA
ERRESPECTUA
KONPROMISOA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Estereotipo femeninoa eta maskulinoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izatea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Teledibutak programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Zientziak eta teknologiek izan duten garapena baloratzea, horretarako, ondorengoak direla beharrezkoak: ikasteko gogoia eta jakinmina; intuizioa; hizkuntza, komunikazio-baliabidea den aldetik; ikaskideekin informazio berriak eta iritziak trukatzeko; akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak onartzea; lana antolatzea (planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea); kontrasta daitezkeen arazo edo egoeren aurrean, galderak eta ikerketak egitea; besteen ikuspuntuak ulertzea eta izpiritu kritikoa izatea. Horretaz gain, zientziaren aplikazioek bai ingurune fisikoan bai gizarte-ingurunean zer nolako eragina izan duten aztertuko da (medikuntza, garraioak, gerrak, etxetresna elektrikoak, kutsadura, komunikabideak...). Azkenik, estereotipo maskulinoa eta femeninoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izango dute eta gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduko dute.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

G.

Kultur ondarea ezagutu, preziatu eta harekin gozatzea eta hura zaintzen eta hobetzen aktiboki laguntzea. Hizkuntz eta kultur aniztasuna herrien eta norbanakoen eskubide gisa ulertzea eta aipatutako eskubidearekiko eta hizkuntz normalkuntzarako prozesuekiko interes eta errespetuzko jarrera garatzea.

GAITASUNAK

ELKARTASUNA
SENTIKORTASUNA
NIAREN BAIETZAPENA
ADIERAZPENA
NORTASUNA

BALOREAK

KOMUNIKAZIOA
ELKAR-ULERTZEA
KONPROMISOA
DUINTASUNA
ERRESPETUA
GOZAMENA
JAKINMINA
ZUZENTASUNA
PROTAGONISMOA
ONTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaiari bai hitzeko ez den lengoaiari.
- Hartu diren erabakiak onartzea.
- Nortasun pertsonala erakitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Besteek ikuspuntuak ulertzea.
- Teledibutak programetarako izpiritu kritikoa izatea.
- Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Kultur ondarea ezagutu, preziatu eta harekin gozatzea eta hura zaintzen eta hobetzen aktiboki laguntzea. Norbere hizkuntza positiboki baloratzea, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. Hizkuntz eta kultur aniztasuna herrien eta norbanakoen eskubide gisa ulertzea eta aipatutako eskubidearekiko eta hizkuntz normalkuntzarako prozesuekiko elkartasun, interes eta errespetuzko jarrera garatzea.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

H.

Euskaraz eta gaztelera eta, behinik behin, atzerriko hizkuntza batean, ahozko eta idatzizko lengoia gaitasunez, autonomiaz eta sormenez ulertu eta sortzea. Hura komunikatzeko, norbere pentsamenduak antolatze eta lengoaiaren erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egiteko erabiltzea.

GAITASUNAK

RAZIONALTASUNA
ADIERAZPENA
AUTONOMIA
HUNKIBERATASUNA

BALOREAK

KONFIANTZA
GOGOBEETZEA
KOMUNIKAZIOA
BEREZKOTASUNA
SORMENA
BORONDATEA
AZTERKETA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoian bai hitzekoa ez den lengoian.
- Ikasteko gogo eta jakinmina.
- Ikaskideen edo gainerakoen hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.
- Bakoitzak bere bitzta eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Euskaraz eta gaztelera eta, behinik behin, atzerriko hizkuntza batean, ahozko eta idatzizko lengoia gaitasunez, autonomiaz eta sormenez ulertu eta sortzea eta, bai hitzeko lengoian bai hitzekoa ez den lengoian, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzeko erabiltzea. Zer esan nahi den ulertarazteko interesa azaltzea, desioak eta emozioak adieraztea, besteen adierazpenak errespetatzea eta haien ikuspuntuak ulertzea. Lengoaian ageri den sexismoari buruzko alde aurreko azterketaren bitartez, sexismorik gabeko jarreraz norbere pentsamenduak antolatzea, kontrasta daitezkeen egoerak ikertzeko eta lengoaiaren erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egiteko. Hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea, horiek, ahozko lengoia zabaltzeko dagokionez, gizateriaren garapen positiboan eragin nabaria izan baitute.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

I.

Kode artistikoak, zientifikoak eta teknikoak erabiltzen dituzten mezuak autonomiaz eta sormenez interpretatu eta sortzea, komunikazio-ahalbideak aberasteko eta aipatutako mezuen erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egiteko asmoz.

GAITASUNAK

BALORAZIOA
BEHAKETA
SENTIKORTASUNA
AUTONOMIA
ADIERAZPENA
HUNKIBERATASUNA

BALOREAK

ASKATASUNA
KOMUNIKAZIOA
IHARDUERA
SORMENA
ABSTRAKZIOA
ORIGINALTASUNA
SUBJEKTIBITATEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea.
- Egindako lana behar bezala aurkeztea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Sentikortasuna piztea, sexismorik gabe, gaitasunez, ekimenez, desinhibizioz, autonomiaz eta sormenez, kode artistikoak, zientifikoak eta teknikoak erabiltzen dituzten hitzeko mezuak eta hitzekoak ez direnak aztertu, interpretatu, baloratu eta sortu ahal izateko, komunikazio-ahalbideak aberasteko asmoz. Norbere hizkuntza positiboki baloratzea, parte hartu, esan nahi dena ulertarazi, desioak eta emozioak adierazi eta, elkarrenganako errespetutik abiatuta, informazioak eta iritziak trukatzeko baliabidea den aldetik. Gainera, irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea, egindako lanak behar bezala aurkeztu eta aipatutako mezuen erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egin ahal izateko, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartuta.

O.C.D. -AREN HELBURUAK

J.

Ezagutzaren eta esperientziaren eremu desberdinetan problemak identifikatu eta ebazteko estrategiak lantzea, intuiziozko eta arrazoibide logikozko prozeduren bitartez. Aipatutako estrategiak kontrastatzea eta jarraitutako prozesu osoari buruzko gogoeta egitea.

GAITASUNAK

BEHAKETA
RAZIONALTASUNA
SENTIKORTASUNA
INTELIGENTZIA
SEGURTASUNA

BALOREAK

AZTERKETA
OBJEKTIBITATEA
SEN ONA
INTUIZIOA
KONSTANTZIA
JAKINMINA
ABSTRAKZIOA
ORDENA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikasteko gogoeta eta jakinmina.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Ezagutzaren eta esperientziaren eremu desberdinetan problemak identifikatu eta ebazteko estrategiak ekimenez eta desinhibizoz lantzea, ikasteko gogoz eta jakinminaz, intuiziozko eta arrazoibide logikozko estrategien bitartez. Kontrasta daitezkeen edozein informazio ikertzea, akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea, irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea, ikaskideekin informazioa trukatzeko, lana antolatzea eta hutsegitea ikaskuntzarako beharrezkotzat hartzea. Behaketak, razionaltasunak, sentikortasunak eta azterketak aipatutako estrategietan zein neurritan parte hartzen duten kontrastatzea, norbere lana kritikoki baloratzea, jarraitutako prozesuen aniztasunak dakarren aberastasun pertsonalari buruzko gogoeta egitea eta arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina positiboki baloratzea.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

K.

Informazioa lortu eta aukeratzea, hura eskura izan ohi deneko iturriak erabilia. Aipatutako informazioa autonomiaz eta kritikoki jasotzea, alde zuzenetik ezarritako xedeak, eta hura gainerakoei modu ulergarrian jakinaraztea.

BALORAZIOA
ELKARTASUNA
RAZIONALTASUNA
ADIERAZPENA
AUTONOMIA

KRITIKA
IHARDUERA
EKIMENA
ORDENA
ABILEZIA
ERAGINKORTASUNA
JAKINMINA

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea.
- Ekintzarako ekimena, bai iharduera libreetan eta baita proposatutakoetan ere.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Egindako lana behar bezala aurkeztea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa.
- Lanerako eta aisialdirako denbora planifikatzea.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Lana eta aisialdia planifikatzea, informazioa atseginez eta gogobez eskuratzeko. Aipatutako informazioa ekimenez azaltzea eta hari buruzko azterketa kritikoa egitea, irakasleak adierazitako jarraipideen arabera, ikasleak eskura dituen iturriak erabilia (komunikabideak, eguneroko kontsumo-ohiturak, ingurunea, herria, liburutegia, etxea...). Informazioa modu egokian, antolatuta eta argi, gainerakoei sexismo-rik gabe jakinarazten laguntzea, iritziak eta informazio berriak trukatzeko, guztion artean hura autonomiaz eta kritikoki baloratzeko asmoz.

O.C.D.-AREN HELBURUAK

L.

Gure tradizioaren eta kultur ondarearen oinarritzko sinesmenak, jarrerak eta baloreak ezagutzea. Horiek kritikoki baloratzea eta pertsona gisa erabat garatzera bultzatuko duten aukera komenigarrienak hautatzea.

GAITASUNAK

BALORAZIOA
BEHAKETA
SENTIKORTASUNA
NORTASUNA
INDEPENDENTZIA

BALOREAK

BEREIZKETA
AZTERKETA
SENTIMENDUA
OBJEKTIBITATEA
ZUZENTASUNA
ELKAR-ULERTZEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Norbere burua onartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Sexismorik gabeko jarrerak hartzea.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Estereotipo femeninoa eta maskulinoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izatea.
- Besteen ikuspuntuak ulertzea.
- Ahozko tradizioa ezagutzeko interesa eta jakinmina.
- Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Gure nortasunaren alderdi garrantzitsu eta norbera onartzeko ezinbestekotzat, tradizioaren eta kultur ondarearen oinarritzko sinesmenak, jarrerak, baloreak eta sentimenduak behatzen jakiteko eta ezagutzeko desioa piztea. Kultura eraikitzean sortzen den genero maskulinoaren eta femeninoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertuta, haiek objektiboki eta kritikoki eta, aldi berean, sentikortasunez baloratzeko eta pertsona gisa erabat garatzera bultzatuko duten aukera komenigarrienak hautatzeko gai izatea. Hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko informaziotzat hartuta, sexismorik gabeko jarrerak izatea, ikasleari edozein aukera pertsonal eta profesionalez interesatzeko bide emango diotenak, genero-estereotipoak gainditu eta, horrela, berorren bizitza eraikitzen aktiboki parte hartuko duen moduan.

ARLOKO HELBURUEN BIRFORMULAZIO- -ADIBIDEA, ETAPAKO HELBURUEKIN LOTUTA

NATUR ZIENTZIAK

ARLOKO HELBURUA: Zientzi ekintzak planifikatzen parte hartzea eta horiek taldeka burutzea, norberaren nahiz gainerakoen ekarpenak baloratuko direla, laguntasun-jarrera malgua hartuko dela eta, zereginak egiterakoan, ardurak hartuko direla.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(F) Zientziak eta teknologiek izan duten garapena baloratzea, horretarako, ondorengoak direla beharrezkoak: ikasteko gogoa eta jakinmina; intuizioa; hizkuntza, komunikazio-baliabidea den aldetik; ikaskideekin informazio berriak eta iritziak trukatzeari; akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak onartzea; lana antolatzea (planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea); kontrasta daitezkeen arazo edo egoeren aurrean, galderak eta ikerketak egitea; besteen ikuspuntuak ulertzea eta izpiritu kritikoa izatea. Horretaz gain, zientziaren aplikazioek bai ingurune fisikoan bai gizarte-ingurunean zer nolako eragina izan duten aztertuko da (mediakuntza, garraioak, gerrak, etxetresna elektrikoak, kutsadura, komunikabideak...). Azkenik, estereotipo maskulinoa eta femeninoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izango dute eta gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduko dute.	BALORAZIOA BEHAKETA INTELIGENTZIA ERANTZUKIZUNA ELKARTASUNA	OREKA AZTERKETA ONESTASUNA ARRISKUA ZUHURTZIA JAKINDURIA JAKINMINA INTUIZIOA KRITIKA ERRESPETUA KONPROMISOA	- Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. - Estereotipo femeninoa eta maskulinoa gainditu eta edozein aukera profesional egiteko interesa izatea. - Ikaskideekin eta irakasleekin iritziak eta informazioak trukatzeko interesa. - Besteen ikuspuntuak ulertzea. - Kontrasta daitezkeen arazoan, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea. - Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea. - Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Zientzi ekintzak planifikatzen parte hartzea eta horiek taldeka burutzea, interesaz, ikasteko gogoz eta elkartasunezko ekimen arduratsuak hartuz burutuko direla egiteko guztiak. Horretaz gain, gogo onez eta atseginez arituko gara, norbere ekarpenak eta gainerakoenak errespetatu egingo dira, laguntasun-jarrera malgua erakutsiko dugu eta zailtasunak gainditzeko saiatuko gara. Ikaskideekin informazioa trukatzeko interesa ere piztuko da eta baita lortu dituzten emaitzak ezagutzeko gogoa ere. Bestalde, lanak egiterakoan, dagozkigun erantzukizunak hartu eta sexismorik gabeko jarrerak garatuko ditugu. Azkenik, planteatutako iharduerak osasunean eta ingurugiro-baliabideetan zer nolako ondorioak eragin ditzaketen ikusteko, jarrera kritikoak eta objektiboak garatuko ditugu, horrela gizateriaren garapen positiboa lortzen lagunduko dugula.

GIZARTE-ZIENTZIAK, GEOGRAFIA ETA HISTORIA

ARLOKO HELBURUA: Arazoak ebaztea eta azterlanak eta ikerketa txikiak egitea, kontzeptuzko tresnak eta Gizarte Zientzien, Geografiaren eta Historiaren oinarrizko arakatzeko-teknika eta -prozedura bereizgarriak aplikatuta.

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(J)

Ezagutzaren eta esperientziaren eremu desberdinetan problemak identifikatu eta ebazteko estrategiak ekimenez eta desinhibizoz lantzea, ikasteko gogoz eta jakinminez, intuiziozko eta arrazoibide logikozko estrategien bitartez. Kontrasta daitezkeen edozein informazio ikertzea, akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea, irakasleak adierazitako jarraipideei arreta hartzea, ikaskideekin informazioa trukatea, lana antolatzea eta hutsegitea ikaskuntzarako beharrezkotzat hartzea. Behaketak, razionaltasunak, sentikortasunak eta azterketak aipatutako estrategietan zein neurritan parte hartzen duten kontrastatzea, norbere lana kritikoki baloratzea, jarraitutako prozesuen aniztasunak dakarren aberastasun pertsonalari buruzko gogoeta egitea eta arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina positiboki baloratzea.

BEHAKETA
RAZIONALTASUNA
SENTIKORTASUNA
AUTOISTIMUA
SEGURTASUNA

AZTERKETA
OBJEKTIBITATEA
SEN ONA
INTUIZIOA
KONSTANTZIA
JAKINMINA
ABSTRAKZIOA
ORDENA
AUTORITATEA
ARRISKUA
ERABAKITASUNA

- Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Norbere lanaren balorazio kritikoa.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta hartzea.
- Arazoak konpontzeko bakoitzak egindako ahalegina baloratzea.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Arazoak ekimenez ebaztea eta, parte hartzeko, zer esan nahi den ulertarazteko eta informazio berriak lortzeko interesa azalduta, azterlanak eta ikerketa txikiak egitea. Horretarako, arakatzeko oinarrizko prozedurak erabiltzea, hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea, taldekideen lanarekiko eta esku-hartzeekiko errespetua eta tolerantzia azaltzea eta gainerakoen ikuspuntuarekin malgu izatea.

GORPUTZ-HEZKUNTZA

ARLOKO HELBURUA: Gorputz-irudi zuzena egituratzeko bide emango dioten iharduerak planifikatu eta burutzea, alde zuzenetik ikaslearen beharrak eta interesak antzeman eta gorputz-gaitasunak eta abilezia motrizak, bai oinarritzako bai espezifikoak, ohiko ingurunean nahiz bestelakoetan, aztertu ondoren.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(A) Autobehaketaren bitartez, norbere gorputzaren funtzionamendu eta adierazpenaren eta sexualitatearen oinarritzko alderdiak ezagutu eta ulertzea eta ekintza eta erabaki pertsonalek bai norberaren eta taldearen osasunarekiko bai ingurugiroarekiko duten erantzukizunaz ohartzea. Norberaren gorputza eta besteena baloratzea eta norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea, gorputzak berak ematen dituen informazio berriei buruzko interesari eutsita. Beraz, norbere burua onartzea, zailtasun motrizak, kognitiboak edo afektiboak gainditzeko saiatuta eta norbere bizitza eraikitzen aktiboki parte hartuta. Ondorioz, irizpide-autonomiaz eta independentziaz baloratzea genero-estereotipoak, komunikabideek ezartzen dituzten edertasun-ereduen aurrean, eta gorputz-eraketaren, higiekenaren eta elikadura osasungarriaren ohiturak bizitza orekatua eta aktiboa izateko berekin dakartzan onurak.	AUTOISTIMUA BEHAKETA SEXUALITATEA ADIERAZPENA SENDOTASUNA	OREKA BORONDATEA EDERTASUNA HARMONIA IHARDUERA AUTOBEHAKETA KONFIANTZA GORPUTZASUNA SAMURTASUNA	• Zailtasun motrizak, kognitiboak, afektiboak... gainditzeko ahalegina. • Norbere burua onartzea. • Norbere gorputzari buruzko informazioa lortzeko interesa. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea. • Etxeko lanak egiten laguntzea. • Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea. • Norbere gorputza eta besteena baloratzea. • Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Autobehaketatik abiatuta, gorputz-irudi zuzena egituratzeko bide emango dioten iharduerak planifikatu eta burutzea, generoari buruzko estereotipoak baztertuta, interesak eta beharrak antzeman ahal izango dituen moduan. Norbere burua ezagututa, gorputz-gaitasun eta abilezia motriz oinarritzakoen eta espezifikoaren garapen-maila ezagutzeko gai izatea, bai ohiko ingurunean bai eta bestelakoetan ere.

PLASTIKA- ETA IKUS-HEZKUNTZA

ARLOKO HELBURUA: Besteekin harremanetan jartzea eta talde-harremanetan parte hartzea, malgutasun, elkartasun, interes eta tolerantziazko jarrerak hartuta, inhibizioak eta aurreiritziak gaindituta eta ezaugarri pertsonalen nahiz sozialen ondoriozko diskriminazioak baztertuta.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(C)			
Besteekin harremanetan jartzeko eta talde-ihardueretan erantzukizunez parte hartzeko atsegina sustatzea. Bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian, pentsamenduak, desioak eta emozioak ekimenez eta desinhibizioz adieraztea, sexismorik gabeko jarrera solidarioz, errespetuzkoaz (hitz egiteko txanda, bizikidetzari eta gorputzari buruzko arauak, pentsamenduak, desioak, sentimenduak, ezagutzak eta besteen lana) eta lankidetzakoaz. Hartu diren erabakiak onartzea, informazioak eta iritziak trukatea, ikasgela antolatzen laguntzea, etxeko lanetan laguntzea, pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea, gizarte-ingurunearen eta komunikabideen bitartez zabaldutako inhibizioak eta aurreiritziak razionalizatzea, gizarte-desberdintasunak kritikoki kontuan hartu eta baloratzea, edozein diskriminazio-motaren aurrean (generoa, arraza, gizarte-maila, sexu-aukera, sinesmenak edo bestelako ezaugarri indibidual eta sozialak) sentibilizatzea eta haiek baztertzeko konpromisoa hartzea. Horrela, gogobetetze pertsonala eta gizateria garatzen lagunduko da.	BALORAZIOA RAZIONALTASUNA AFEKTIBILITATEA SEXUALITATEA ELKARTASUNA	KONPROMISOA EKIMENA MALGUTASUNA ERRESPECTUA BEGIRUNA JUSTIZIA KRITIKA MAITASUNA ADISKIDETASUNA SAMURTASUNA	• Bai banaka bai taldeka egiten diren iharduerak gogo onez eta atseginez hartzea. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Sexismorik gabeko jarrerak hartzea. • Besteen lana errespetatzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Besteek adierazitako desioak eta emozioak errespetatzea. • Pertsona eta egoera bakoitzaren alderdi positiboak ikustea. • Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Nortasun pertsonala onartu eta bakoitzaren bestelakotasunak berezitasun pertsonalaren ezaugarri gisa errespetatzetik abiatuta, besteekin harremanetan jartzea. Talde-harremanetan parte hartzea, malgutasun, elkartasun, interes, samurtasun eta adiskidetasunezko jarrerak hartuta, inhibizioak eta aurreiritziak gaindituta eta ezaugarri pertsonalen nahiz sozialen ondoriozko diskriminazioak baztertuta.

EUSKARA, GAZTELANIA ETA LITERATURA

ARLOKO HELBURUA: Ahozko eta idatzizko diskurtsoak ulertzea eta horien helburu desberdinak eta sortzen diren komunikazio-egoerak antzematea.

ETAPAKO HELBURUA	GAITASUNAK	BALOREAK	JARRERAZKO EDUKIAK
(H)			
Euskaraz eta gaztelaraz eta, behinik behin, atzerriko hizkuntza batean, ahozko eta idatzizko lengoia gaitasunez, autonomiaz eta sormenez ulertu eta sortzea eta, bai hitzeko lengoia bai hitzekoa ez den lengoia, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzeko erabiltzea. Zer esan nahi den ulertarazteko interesa azaltzea, desioak eta emozioak adieraztea, besteen adierazpenak errespetatzea eta haien ikuspuntuak ulertzea. Lengoaia ageri den sexismoari buruzko alde aurreko azterkertaren bitartez, sexismorik gabeko jarreraz norbere pentsamenduak antolatzea, kontrasta daitezkeen egoerak ikertzeko eta lengoaiaren erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egiteko. Hutsegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea, horiek, ahozko lengoia zabaltzeko dagokionez, gizateriaren garapen positiboan eragin nabaria izan baitute.	RAZIONALTASUNA ADIERAZPENA AUTONOMIA HUNKIBERATASUNA	KONFIANTZA GOGOBEETZEA KOMUNIKAZIOA BEREZKOTASUNA SORMENA BORONDATEA AZTERKETA GOGOBEETZEA KONFIANTZA ELKAR-ULERTZEA	• Norbere hizkuntzaren balorazio positiboa, nortasun pertsonala garatzeko behar-beharrezko baliabidea den aldetik. • Ikasteko gogoia eta jakinmina. • Talde-iharduerak egiterakoan, ikaskideekin lankidetzan aritzea. • Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. • Gizateriaren garapen positiboa lortzen laguntzea. • Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea. • Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Ahozko eta idatzizko diskurtsoak autonomiaz eta sormenez ulertzea, parte hartzeko interesa eta ikasteko jakinmina azalduta. Aipatutako diskurtsoen helburu desberdinak antzematea eta hizkuntza behar-beharrezko baliabide gisa baloratzea, bai ikaskuntza-prozesuan bai pertsona arteko harremanetan. Beraz, diskurtsoak egitean sortzen den genero maskulinoaren eta femeninoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertu behar da, norbere desioak eta emozioak berezkitasunez adierazi eta gogobetetze pertsonala eta taldearena lortzen lagundu ahal izateko, horrela, gainerakoak ulertu eta errespetatu diren moduan.

ATZERRIKO HIZKUNTZAK

ARLOKO HELBURUA: Atzerriko hizkuntzan ahozko eta idatzizko mezuak ulertu eta sortzea, komunikazio-egoera desberdinetan hizkuntza-baliabideak eta hizkuntzakoak ez direnak erabilia, aipatutako komunikazioa erraza eta behar bezalakoa izan dadin, eta ulertzeko eta zer esan nahi den ulertarazteko errespetuzko jarrera azalduta.

ETAPAKO HELBURUA

(H)

Euskaraz eta gatzeleraz eta, behinik behin, atzerriko hizkuntza batean, ahozko eta idatzizko lengoaia gaitasunez, autonomiaz eta sormenez ulertu eta sortzea eta, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian, ekimenez eta desinhibizioz komunikatzeko erabiltzea. Zer esan nahi den ulertarazteko interesa azaltzea, desioak eta emozioak adieraztea, besteen adierazpenak errespetatzea eta haien ikuspuntuak ulertzea. Lengoaian ageri den sexismoari buruzko alde aurreko azterketaren bitartez, sexismorik gabeko jarreraz norbere pentsamenduak antolatzea, kontrasta daitezkeen egoerak ikertzeko eta lengoaiaren erabilerarekin zerikusia duten prozesuei buruz gogoeta egiteko. Hutssegitea ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea. Akreditazio akademikorik ez dutenen jakintzak ere onartzea, horiek, ahozko lengoaia zabaltzeari dagokionez, gizateriaren garapen positiboan eragin nabaria izan baitute.

GAITASUNAK

RAZIONALTASUNA
ADIERAZPENA
AUTONOMIA
HUNKIBERATASUNA

BALOREAK

KONFIANTZA
GOGOBETETZEA
KOMUNIKAZIOA
BEREZKOTASUNA
SORMENA
BORONDATEA
AZTERKETA
ELKAR-ULERTZEA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Parte hartzeko eta zer adierazi nahi duen ulertarazteko interesa.
- Ekimena eta desinhibizioa, bai hitzeko lengoaian bai hitzekoa ez den lengoaian.
- Ikasteko gogoia eta jakinmina.
- Ikaskideen edo gainerakoien hitz egiteko txandak, esanak eta ideiak errespetatzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Norberaren eta taldearen gogobetetzea lortzen saiatzea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Pentsamenduak nahiz sentimenduak adierazteko eta, atzerriko hizkuntza erabiltzeko garaian, gainerakoak ulertu eta errespetatzeko, hitzeko lengoaian eta hitzekoa ez den lengoaian interesa eta ekimena azaltzea. Komunikazio-egoera desberdinetan errespetua, autonomia eta sormena azaltzea eta norbere ahalegina, edozein egoera berri ikertzea, ikaskideekin lankidetzan aritzea eta bakoitzaren ikaskuntza-prozesuari buruzko gogoeta positiboki baloratzea.

MATEMATIKA

ARLOKO HELBURUA: Berrietan, iritzietan, publizitatean... azaltzen diren matematika-elementuak (estatistika-datuak, grafikoak, planoak, kalkuluak, etab.) antzematea, horiek betetzen duten zeregina eta, errealitatea ezagutzeko eta mezuak hobeto ulertzeko tresna eta eredu gisa, egiten duten ekarpena kritikoki aztertuta.

ETAPAKO HELBURUA

GAITASUNAK

BALOREAK

JARRERAZKO EDUKIAK

(K)

Lana eta aisialdia planifikatzea, informazioa atseginez eta gogobetez eskuratzeko. Aipatutako informazioa ekimenez azaltzea eta hari buruzko azterketa kritikoa egitea, irakasleak adierazitako jarraipideen arabera, ikasleak eskura dituen iturriak erabilia (komunikabideak, eguneroko kontsumo-ohiturak, ingurunea, herria, liburutegia, etxea...). Informazioa modu egokian, antolatuta eta argiro, gainerakoei sexismorik gabe jakinarazten laguntzea, iritzia eta informazio berriak trukatur, guztion artean hura autonomiaz eta kritikoki baloratzeko asmoz.

BALORAZIOA
ELKARTASUNA
RAZIONALTASUNA
ADIERAZPENA
AUTONOMIA

KRITIKA
IHARDUERA
EKIMENA
ORDENA
ABILEZIA
ERAGINKORTASUNA
JAKINMINA
EMANTZIPAZIOA
KOMUNIKAZIOA
ELKAR-ULERTZEA
HANDINAHIA

- Informazio berriak ezagutzeko interesa.
- Irakasleak adierazitako jarraipideei arreta jartzea.
- Ikaskideekin eta irakasleekin iritzia eta informazioak trukatzeko interesa.
- Ikaskideen esperientzien emaitzak ezagutzeko interesa.
- Lana antolatzea, planteatzea, bukatzea, emaitzak egiaztatzea eta horien esanahia baloratzeko.
- Kontrasta daitezkeen arazoen, egoeren edo informazioen aurrean, galderak eta ikerketak egitea.

BIRFORMULATUTAKO HELBURUA: Berrietan, iritzietan, publizitatean... azaltzen diren matematika-elementuak (estatistika-datuak, grafikoak, planoak, kalkuluak, etab.) antzematea, horiek betetzen duten zeregina kritikoki aztertuta eta, errealitatea ezagutzeko eta mezuak hobeto ulertzeko tresna eta eredu gisa, horien informazioari eta ekarpenei buruz galdetu eta ikertuta.

MUSIKA

ARLOKO HELBURUA: Mugimendua eta dantza irudiak, sentsazioak eta ideiak irudikatzeko baliabide gisa erabili eta horiekin gozatzea, norbanakoaren eta taldearen adierazpen- eta komunikazio-modu gisa kontuan hartzea eta ongizate pertsonala lortzeko eta norbere burua ezagutzeko ekarpen gisa baloratzea.

ETAPAKO HELBURUA

(B)

Norbere gorputzari eta ikasgelan eta bizitzaren beste esparru batzuetan hartzen den rol-motari buruzko balorazio zintzotik abiatuta eta ikasteko jakinmina sentituz, norbere buruaren, ezaugarrien eta ahalbideen irudi zuzena izatea, norbere burua onartzea eta hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea. Nortasun pertsonala garatzea eta norbere hizkuntza baloratzea, desioak eta emozioak adierazi eta agertzeko behar-beharrezko baliabide den aldetik. Sexismorik gabeko jarrerak eskuratzeari garrantzia ematea, autoistimua hobetu eta iharduerak erantzukizunez, autonomiaz eta orekaz egiteko gaitasuna lortuko den moduan, eta hutsegitea aurrera egiteko beharrezko estimulutzat hartzea. Norbere lana, ahalegina eta zailtasunak gaitzitzea sen onez baloratzea, bizitza eraikitzeke euskarri gisa.

GAITASUNAK

AUTOISTIMUA
BALORAZIOA
SEGURTASUNA
NORTASUNA
ADIERAZPENA

BALOREAK

AUTOBALORAZIOA
OREKA
ONESTASUNA
DINAMISMOA
BALOREA
BEREZKOTASUNA
GORPUZTASUNA
HARMONIA
KONFIANTZA
DUINTASUNA

JARRERAZKO EDUKIAK

- Desioak eta emozioak adieraztea eta agertzea.
- Norbere burua onartzea.
- Nortasun pertsonala eraikitzerakoan sortzen den genero femeninoaren eta maskulinoaren arteko hierarkizazioa kritikoki aztertzea.
- Hutsegiteak ikaskuntzetan aurrera egiteko estimulutzat eta informazio-elementutzat hartzea.
- Bakoitzak bere bizitza eraikitzen parte-hartze aktiboa izatea.
- Norbere gorputza eta besteena baloratzea.
- Norbere buruan hobetu nahi diren alderdiak tolerantziaz ikustea.

BIRFORMATUTAKO HELBURUA: Mugimendua eta dantza irudiak, sentsazioak eta ideiak irudikatzeko baliabide gisa erabili eta horiekin gozatzea, norbanakoaren eta taldearen adierazpen- eta komunikazio-modu gisa kontuan hartzea eta ongizate pertsonala lortzeko eta norbere burua ezagutzeko ekarpen gisa baloratzea.

